

П. Г. УДХАУС ЗАКОНЪТ НА УСТЪР

Част 7 от „Джийвс и Устър“

Превод от английски: Савина Манолова, 1994

chitanka.info

1

Измъкнах ръка изпод завивките и звъннах на Джийвс.

— Добър вечер, Джийвс.

— Добро утро, сър.

Това ме изненада.

— Утро?

— Да, сър.

— Сигурен ли си? Вижда ми се тъмновато.

— Има мъгла, сър. Ако благоволите да си спомните, сега е есен — сезон на мъглите и кротката родитба.

— На кое?

— На мъглите, сър, и на кротката родитба. Така се е изразил по повод на този сезон поетът Кийтс в своята ода „Към есента“.

— Ъ? А, да, разбирам. Това ще ти попречи ли да ми донесеш една чаша от твоя специалитет?

— Готов е, сър, и чака в хладилника.

Изчезна безшумно от погледа ми, а аз седнах в леглото с пренеприятното убеждение, че ей сега ще умра. Снощи организирах в „Търтеите“ малка вечеря в чест на Гъси Финк-Нотъл — жест на дружеско сбогуване преди задаващата се негова венчавка с Мадлин, единствена щерка на сър Уоткин Басет, а подобни мероприятия не минават без поражения. Всъщност, точно преди да се появи Джийвс, сънувах, че някакъв злостен недоброжелател забива в главата ми клинове, и то не от простите железца, каквито е пускала в употреба Яел, съпругата на Хебер, а нажежени до червено шишове.

Джийвс се върна с животоспасителната течност. Обърнах чашата на един дъх и след като изтърпях неизбежното залепване на темето ми за тавана, отскачането на очите до най-далечната стена и възвръщането им в лоното на орбитите като топки за тенис, изпитах и жадуваното облекчение. Би било преувеличено да се твърди, че след балсама Бъртрам е възстановил поне средната си форма за сезона, но все пак

прогресирах от умирающите към реанимиращите се и прецених, че един ненапрегнат разговор би бил по силите ми.

— Ха! — започнах аз, след като си получих обратно очите. — Е, Джийвс, какво става по широкия свят? Онова там вестник ли е?

— Не, сър. Това са няколко брошури на Пътническото бюро. Прецених, че може би ще пожелаете да им хвърлите един поглед.

— Нима? — откликнах аз. — Тъй ли прецени?

Настъпи кратко, но наситено с прескачащи искри мълчание.

Допускам, че когато двама мъже с желязна воля живеят под един покрив, не могат да минат без периодични сблъсъци, а тия дни в почтения дом на Устър възникна точно такава обстановка. Джийвс се опитваше да ме подмами на околосветско пътешествие, а аз не исках и да чуя. Въпреки непоклатимите ми изявления в този смисъл нямаше ден, в който да не довлече наръч от пъстроцветните диплянки, с които туристическите агенции превъзнасят морската шир с надеждата някой балък да глътне въдичката. С това свое поведение Джийвс неудържимо ми прилича на усърдна хрътка, която всеки ден оставя по един умрял плъх върху килима на гостната въпреки нееднократно отправяните на висок глас и с красноречиви жестове уверения, че пазарното търсене на подобен род стока е замряло, ако не и съвсем предало Богу дух.

— Джийвс — заявих аз, — налага се да престанеш с тези глупости.

— Пътешествията са високообразователни, сър.

— За какво ми е да се образовам толкова високо? Главата ми е натъпкана до отказ от най-ранно детство. Не, Джийвс, знам какво те човърка. Усецаш в кръвта си повика на викингите. Копнееш за острия солен дъх на морския бриз. Виждаш се застанал на палубата с шапка на яхтсмен. Може би някой ти е наприказвал разни работи за танцърките от Бали. Разбирам те и ти съчувствам. Но тая работа не е за мен. Не желая да бъда насилствено качен на някой проклет презокеански кораб и влачен по света като куфар.

— Много добре, сър.

В гласа му се прокрадна известна студенина. Забелязах, че не кипи от недоволство, но тъй като не тънеше и в доволство, бързо и тактично смених темата.

— Джийвс, снощният гуляй беше знаменит.

— Настина ли, сър?

— О, да. Прекарахме прекрасно. Гъси те поздравява.

— Високо ценя любезността му. Вярвам, че господин Финк-Нотъл е бил в отлично настроение.

— Необичайно отлично, като се има предвид, че последните песъчинки на свободата му изтичат от часовника и скоро сър Уоткин Басет ще му стане тъст. По-добре негов, Джийвс, по-добре негов, отколкото мой.

Изрекох последните думи със силно вълнение и ще ви обясня защо. Преди няколко месеца, когато празнувахме вечерта след гребните гонки между Оксфорд и Кеймбридж, попаднах в лапите на закона само задето пожелах да разделя някакъв полицай от шлема му. След една неспокойна нощ в затворническата килия бях замъкнат на улица Бошър и глобен с цели пет от най-добрите. Съдията, издал тази чудовищна присъда, придружена, ако ми разрешите, с някои излишно ехидни забележки, беше не друг, а старият татко Басет, бащата на бъдещата Гъсева невеста.

Оказа се, че съм бил измежду последните му клиенти, защото след седмица-две наследи цяла бала пари от някакъв далечен роднина и се оттегли да живее кротко в провинцията. Поне такава беше официалната версия. Ако питате мен, старецът бе натрупал състояние от несекващата си любов към глобите. Петарка отгук, петарка оттам — можете да си представите как се наслаждава с годините.

— Не си забравил оня гръмовержец, нали, Джийвс? Тежък случай!

— Възможно е сър Уоткин да не е толкова страховит в личния си живот, сър.

— Съмнявам се. Където и да го боднеш, звярът си остава звяр. Но стига сме си губили времето с Басет. Някакви писма?

— Не, сър.

— Телефонни съобщения?

— Едно, сър. От госпожа Травърс.

— От леля Далия? Значи се е върнала в града?

— Да, сър. Изрази желание да ѝ позвъните при първа възможност.

— Ще направя нещо далеч по-добро — сърдечно изрекох аз. — Ще я посетя лично.

Половин час по-късно вече пъплек по стъпалата пред огромната й къща и бях въведен от стария иконом Сепингс. Прекрачих прага, без да подозирам, че преди още да съм изрекъл непротивоустърговорителствувайте, ще бъда въвлечен в размирица, поставяща Бъртрамовата душа на рядко по тегобата си изпитание. Говоря за злокобните събития, свързани с Гъси Финк-Нотъл, Мадлин Басет, стария татко Басет, Стифи Бинг, преподобния Х. У. Пинкър (Смрадльо), сребърната сметаниера от осемнайсети век във формата на крава и малкото, подвързано с кафява кожа тефтерче.

Така или иначе, когато влизах, дори сянка от мрачно предчувствие не се мяркаше върху безоблачното ми розово личице. Предвкусах с радост предстоящата среща със споменатата леля Далия, която е моята свята и достойна за похвали леля и не бива в никой случай да бъде бъркана с леля Агата, известна със способността си да ръфа стъкла и да носи бодлива тел на голо. Като се изключи чисто интелектуалното удоволствие от размяната на светски клюки, на хоризонта трепкаше и възможността да изкопча покана за обяд. Благодарение на несравнимата виртуозност на готвача французин Анатоли лоченето от лелината копаня е празник за всеки изтънчен чревоугодник.

Докато минавах през коридора, видях, че вратата на утринната стая е отворена, и зърнах чичо Том да бърника в колекцията си от старо сребро. За секунда се изкуших да надникна и да проявя интерес към храносмилането му, което го мъчеше напоследък, но здравият разум надделя. Този мой чичо е от хората, които, щом видят племенник, го заклещват в ъгъла и започват да подробничат интимно на тема стенни свещници, обковани със сребърни листа, да не говорим за свитъци с древни ръкописи, погребални венци с релефни ленти, обточени със сърма и тям подобни, поради което спотаяването ми се стори най-препоръчително. Затаих дъх, минах на пръсти покрай вратата и се запътих към библиотеката, където бях уведомен, че в момента се помещава леля Далия.

Заварих скъпата си плът и кръв затънала до уши в бумаги. Всеизвестно е, че тя е благочестивата и уважавана собственичка на месечното списание за нежния пол, озаглавено „Будоарът на милейди“. Аз също имам принос към широката му популярност поради статията „Какво носи добре облеченият мъж“, която написах специално за него.

Влизането ми я накара да се върне към сивото ежедневие и да ме поздрави с веселото си „ехоо!“, което в дните на ловджийската ѝ младост я бе популяризирило из ловните дружинки, известни със злонамереността си към британската лисица.

— Охо, грознико — ревна тя. — Какво те носи насам?

— Доколкото разбрах, скъпа прародителко, гориш от нетърпение да общуваш с мен.

— Не е ставало дума да ми се натрисаш тук и да ми пречиш на работата. Няколко думи по телефона щяха да са достатъчни, но вероятно интуицията ти е подсказала, че днес е най-претовареният ми ден.

— Ако си се чудила дали мога да остана на обяд, не се притеснявай. Ще бъда, както винаги, очарован. С какво ще ни зарадва Анатоли?

— Теб с нищо, досаднико. Поканила съм на обяд изтъкнатата романистка Помона Грайндъл.

— С удоволствие ще се запозная с нея.

— Не ти се урежда въпросът. Ще водим разговор на четири очи. Опитвам се да ѝ изкрънкам роман с продължения за „Будоарът“. Не, не, исках само да ти кажа да отскочиш до антикварния магазин на Бромтън Роуд, точно до Ораторията — не можеш да го подминеш, и да поехидничиш над една сметаниера във формата на крава.

Не схванах мисълта ѝ. Останах с впечатлението, че не е с всичкия си.

— Да направя какво над какво?

— Имат една сметаниера от осемнайсети век, която Том възнамерява да придобие днес следобед.

Изведнъж ми просветна.

— Ааа, да не е някаква сребърна джунджурия?

— Да. Нещо като съд за сметана. Иди там, поискай да го видиш и когато ти го донесат, регистрирай неодобрение.

— С каква цел?

— За да им разклатиш самочувствието, тъпчо. Да посееш в душите им съмнения и опасения и да ги принудиш да свалят цената. Колкото по-евтино купува Том, толкова по-слънчево е настроението му. А аз го искам преливащ от доволство, защото, ако успее да подпише договор с Грайндъл за романа с продължения, ще бъда

принудена да го врънкам за многонулева сума. Цените, които днешните авторки искат за писанията си, са срам и позор. Тъй че тръгвай веднага и започвай да клатиш неодобрително глава над кравата.

Винаги съм се стремял да бъда слънчев лъч в съществуването на свестните си лели, ала в случая бях принуден на стъпка, която Джийвс нарича *polle prosequi*^[1]. Въздействието на утринните му смески е самото вълшебство, но уви, дори след тях човек не е в състояние да си кандилка тиквата.

— Не мога да клатя глава. Не и днес.

Втрени се в мен с осъдително потрепване на дясната вежда.

— А, значи такава била работата. Е, щом мерзките ти злоупотреби с алкохол толкова ти пречат да подруснеш глава, надявам се поне да си способен на едно свиване на устни.

— Виж, това го мога.

— Тогава действай. И не забравяй рязко да поемеш дъх и да го задържиш. Опитай и да цъкнеш с език. А, да, спомени, че ти прилича на холандски модернизъм.

— Защо?

— Не знам. Очевидно това е нещо, което сметаниерите във форма на крава в никой случай не бива да бъдат.

Помълча и очите ѝ обходиха лицето ми на престоил на топло труп.

— Значи снощи си мяучил по керемидите, палавнико. Странно, всеки път, когато те видя, ти си в процес на все по-бавна реанимация след някакво блудничество. Спираш ли изобщо да пиеш? Поне докато спиш.

Възразих срещу подобна въпиюща несправедливост.

— Много грешиш, роднино. Аз съм човек с крайно въздържана глътка, като се изключат специалните поводи за пиршества. Два коктейла, чашка вино с вечерята и евентуално коняк с кафето — това е Бъртрам Устър. Но снощи дадох малък ергенски гуляй в чест на Гъси Финк-Нотъл.

— А, тъй значи. — Изкикоти се малко по-гръмко, отколкото бе полезно за крехкото състояние на организма ми, но тя е от жените, които, когато се веселят, не мирясват, докато от тавана не се посипе

мазилка. — Спинк-Ботъл, а? Бог да го благослови! Как е този стар поклонник на тритоните?

— В доста дяволито настроение.

— Държа ли реч на оргията?

— За мое изумление — да. Очаквах отказ, гарниран с изчервяване. Но не. Пихме за негово здраве, а той се изправи на крака, хладен като краставичка, както би се изразил Анатоли, и ни омая с красноречието си.

— Предполагам, че е бил по-къркан от коледно прасе.

— Нищо подобно. Беше оскърбително трезвен.

— Е, това е приятна новост.

Потъгнахме в замислено мълчание. И двамата си спомняхме за летния следобед в имението ѝ в Уърстършир, когато Гъси, мотан до козирката, произнесе слово пред невръстните дечица от началното училище в Маркет Снодсбъри по случай раздаването на годишните награди.

Когато започвам да разправам някоя история, никога не знам дали вече не съм я разказал и затова не съм наясно какви подробности да включа. Това е проблем, който трябва да се разглежда всестранно. Например, ако в дадения случай реша, че публиката ми знае всичко за Гъси Финк-Нотъл и продължа весело напред, онези мои слушатели, които не са следили жадно думите ми от самото начало, могат да останат в пълно неведение. От друга страна, ако преди да пристъпя към същността на въпроса, опиша жизнения му път в осем тома, други ще започнат да не сдържат прозявките си и да мърморят: „Стари работи. Карай нататък.“

Предполагам, че единственият изход е да изложа основните факти възможно най-сбито, с оглед на първата част от аудиторията, като същевременно махна извинително с ръка на втората, с което да ѝ подсказва да се позабавлява сама минута-две, докато мина към същината на разказа.

Та този Гъси е стара моя дружка с лице на моруна, която при достигане на зрялата си възраст се погребва в дълбоката провинция и изцяло се отдаде на изучаването на тритоните. Държеше малките създания в стъклени аквариуми и неотлъчно наблюдаваше нравите и обичаите им.

Ако го наречете закоравял отшелник, няма да сбъркате. По всички правила на аритметиката едва ли бихте намерили по-малко вероятен кандидат за женитба от Гъси Финк-Нотъл. Шепненето на нежни слова в изящни ушенца и последващото закупуване на златен пръстен и разрешително за брак бяха също толкова вероятни като две съботи в два последователни дни.

Но Любовта не се дава лесно и намира начин да поникне където най-малко я сееш. Един прекрасен ден той се запозна с Мадлин Басет, падна си по нея като тон стари тухли, излезе от своето отшелничество, впусна се в лудешко ухажване и след ред обрати в отношенията им капанът щракна. Вече приближаваше денят, когато щеше да обуе официалните панталони, да сложи гардения в бутониерата и да застане пред олтара с това не момиче, а отврат.

Наричам Мадлин отврат, защото е отврат. Устъррови са рицари по душа, но това не им пречи да наричат нещата с имената им. Превзета, лигава, сантиментална особа с влажни очи, гукащо гласче и твърде екстравагантни възгледи за звезди и зайци. Никога няма да забравя как веднъж ми заяви, че зайчетата били гномчета, прислужващи на кралицата на феите, а звездите — венче от маргаритки на Дядо Боже. Нищо подобно. Всеки ще ви каже, че не е вярно.

Леля Далия издаде кратък гръмовен кикот, защото словото на Гъси в Маркет Снодсбъри бе един от най-щастливите ѝ спомени.

— Добрият стар Джин-Ботъл! Къде е сега?

— Отседнал е в имението на стария Басет — Тотли Тауърс, до село Тотли-на-платото в графство Глостършир. Тази сутрин се върна там. Ще се венчават в местната църква.

— Ще ходиш ли на сватбата?

— Боже, опази.

— Да, предполагам, че за теб моментът ще е болезнен. Толкова си влюбен в момичето.

Аз зейнах.

— Влюбен? В момиче, което е убедено, че всеки път, когато някоя фея си секне носа, се ражда бебе?

— Е, не можеш да отречеш, че навремето беше сгоден за нея.

— Да, за пет безкрайно дълги минути, и то не по моя вина. Скъпа ми родственице — жегнах се аз, — много добре си запозната със задкулисните интриги на оная смразяваща афера.

Примижах от болка. Това е епизод от житейския ми път, към който не държа да се връщам. Накратко ето какво стана. С изтерзани от дългото общуване с тритоните нерви, Гъси се бе отчаял от липсата на благоволение от страна на Мадлин и ме помоли да му утъпча пътя и да вметна една-две хвалебствени думи за него в нейно присъствие. А когато го направих, щурото момиче помисли, че влюбеният в нея, за когото ѝ говорех, съм самият аз. В резултат на това след изпълнението на Гъси при раздаването на годишните награди тя временно му би дузпата и обяви годеща си с мен, а аз, от немай-къде, трябваше да се нагърбя с това бреме. Искам да кажа, ако някое момиче си втълпи, че си щуро влюбен в него, и вземе да ти обяви, че е дало пътя на годеника си и е готово да се обвърже с теб, какво можеш да направиш?

За мое щастие, миг преди да падне гилотината, Всевишният се събуди и помилва агнеца невинен, двата горчиви хапа се одобриха, но мен още ме побиват тръпки при спомена за опасността, по-страшна от смъртта, на която бях изложен. Никога няма да си отдъхна истински, докато пасторът не изрече: „Съгласен ли си, Огъстър?“, а Гъси свенливо не прошепне своето „Да“.

— Не знам дали това те интересува — сепна ме леля Далия, — но самата аз също не възнамерявам да присъствам на церемонията. Не одобрявам сър Уоткин Басет и не смятам, че трябва да бъде поощряван. Подлецът му с подлец!

— Познаваш ли дъртия? — учудих се аз, макар че това само потвърди истинността на едно от големите ми открития, че светът е малък.

— Познавам го. Приятел е на Том. И двамата колекционират старинно сребро и по този повод непрекъснато се джавкат като вълци. Миналия месец го поканихме в Бринкли Корт и знаеш ли как ми се отблагодари за топлите грижи, с които го обграждах, докато беше мой гост? Опита се да ми отмъкне Анатол изпод носа!

— Не! — олюлях се аз.

— Не, ама да. За щастие Анатол се оказа неподкупен, след като му удвоих заплатата.

— Удвои я пак — загрижено я посъветвах аз. — Не спирай да я удвояваш. По-добре го затрупай с пари, отколкото да изгубиш този ненадминат майстор на печеното и яхниците.

Бях видимо развълнуван. Мисълта, че Анатоли, повелителят на неназоваеми гастронимични наслади, е бил на косъм от залязването от хоризонта на моя живот или по-точно от напускането на Бринкли Корт, където винаги можех да се самопоканя на гости, и е можел да постъпи на служба при стария Басет — последния човек, който би сложил на масата си прибор за мен, ме потресе до дъното на лакомата ми душа.

— Дааа — проточи леля Далия с тлееща ненавист в очите при спомена за чудовищното посегателство, — долен интригант и низък тип е тоя сър Уоткин Басет. Най-добре ще е да предупредиш Джин-Ботъл да внимава в деня на сватбата. Ако не си отваря очите на четири, старият мошеник ще му отмъкне карфицата от вратовръзката. А сега — продължи тя и посегна към купчина листа, които имаха вид на задълбочено есе върху грижите за детето по време на болест и здраве — дим да те няма. Трябва да редактирам шест тона материал. А, да, като видиш Джийвс, дай му това. Статия от „Рубрика за съпруга“. Пълна е с дълбокомислени разсъждения върху страничните ленти на мъжките официални панталони и бих искала да я прегледа. Нищо не разбирам от въпроса и, току-виж, се оказало комунистическа пропаганда. Мога ли да разчитам, че няма да оплескаш онази работа? Я повтори със свои думи какво очаквам да направиш.

— Да отида в антикварния магазин...

— ... на Бромтън Роуд...

— ... на Бромтън Роуд. Да поискам да видя сметаниерата...

— ... и да й се подиграеш. Точно така. Изчезвай. Вратата е зад теб.

Изхвъркнах на улицата с леко сърце и взех кабриолет. Без съмнение редица мъже биха възразили срещу подобно нарушаване на утринния им покой, но аз бях обзет от светла радост при мисълта, че в моя власт е да извърша едно добро дело. Често съм казвал, че ако одраските позлатата от Бъртрам Устър, отдолу ще се покаже един закоравял бойскаут^[2].

Антикварният магазин на Бромтън Роуд се оказа антикварен магазин на Бромтън Роуд и подобно на всички антикварни магазини, с изключение на тежкарските по Бонд Стрийт, беше мърляв отвън и мрачен и вмирисан отвътре. Не знам защо, но всички собственици на подобни заведения не спират да пържат нещо в задната стаичка.

— Тъъ — започнах аз, щом влязох, но веднага млъкнах, защото продавачът бе насочил вниманието си към други двама посетители.

— Извинете — канех се добавя, за да намекна, че не съм прекъснал предумишлено вниманието им, но думите се смръзнаха на устните ми.

В магазина се дигнаше плътен, тежкоуханен, пращен полумрак, но все пак успях да забележа, че по-ниският и възрастен клиент не ми е непознат.

Беше самият татко Басет. В плът и кръв. Не на портрет.

Устърви притежават упорита булдогска непоклатимост, често обект на коментари, и в момента точно тя взе връх над природата ми. Един по-слаб мъж несъмнено би се изнизал на пръсти и би отпрашил към хоризонта, без да погледне назад, ала аз не помръднах. Било каквото било, казах си. Бях се простил с пет любими лири, но по този начин бях изплатил дълга си към Обществото и нямаше защо да треперя при вида на този да-не-казвам-чий син с лице на туберкулозна скарида. Тъй че останах на мястото си и го заразглеждах крадешком.

Влизането ми го бе накарало да се обърне и да ме стрелне с поглед, след което се ограничи само сегиз-тогиз да ме мярка. Разбрах, че е въпрос на минути скритата струнка на паметта му да задрънка и той да осъзнае, че стройната изискана фигура, подпряна на чадъра си зад гърба му, е на стар познайник. След секунда стана ясно, че както винаги съм прав. Продавачът изчезна в задната стаичка, а той се приближи към мястото, където бях застанал, и в упор ме заразглежда от глава до пети през чифт пенснета.

— Гледай ти — рече. — Познавам ви, младежо. Не забравям лице, което съм виждал. Заставали сте пред мен и друг път.

Поклоних се леко.

— Но само веднъж — продължи той. — Браво! Взехте си поука значи? Виждам, че сте поели по пътя на добродетелта. Прекрасно. Чакайте да си спомня какъв беше случаят ви. Не ми подсказвайте. Сещам се. Да, разбира се. Кражба на куфари.

— Не, не. Беше...

— Кражба на куфари — неумолимо повтори той. — Много ясно си спомням. Все пак това е минало, нали? Обърнали сме нова страница. Чудесно. Ела тук, Родерик. Много интересен случай.

Приятелчето му, което до този момент не откъсваше поглед от някакъв сребърен поднос, го остави и се присъедини към групата.

Не бях пропуснал да забележа, че е забележителен екземпляр, от който дъхът секва. Висок към два метра и половина, облечен в разкроен балтон, който го правеше да изглежда също толкова в диаметър, той ловеше окото и не го пускаше. По всичко личеше, че майката Природа е искала да създаде горила, но в последния момент бе променила намерението си.

Но не само просторните му мащаби впечатляваха. Следващото нещо, което ярко се открояваше, бе лицето — четвъртито, могъщо, леко мустакато по посока на центъра. Погледът му бе свиреп и пронизващ. Не знам дали сте виждали по вестниците снимката на един Диктатор с вирната брадичка и огнен поглед, възпламеняващ населението с огнени слова по случай откриването на новия квартален кегелбан, но той силно ми замяза на него.

— Родерик — заговори старият Басет, — искам да се запознаеш с този младеж. Неговият случай прекрасно илюстрира тезата, която често повтарям — как затворническият живот не води до деградация на личността, не извращава характера, а позволява на човек да погребее престъпника в себе си, да се изкачи по стъпалата на мъртвото си „аз“ и да се устреми към възвишените цели.

Познах последната къдрава фраза, защото е на Джийвс^[3], но умът ми не го побра откъде я беше чул Басет.

— Погледни този младеж. Преди не много време му дадох три месеца за кражба на куфари по гарите и е съвсем очевидно, че престоят в затвора е имал върху него изключително отрядно въздействие. Той се е поправил.

— Ами? — учуди се Диктаторът.

Въпреки че това „Ами?“ не беше „Ами, как пък не!“, то никак не ми допадна. Гледаше ме с едно такова мръсно, високомерно изражение. Спомням си как през ума ми мина, че би бил идеалният избор на леля ми за човек, който да ехидничи над кравешка сметаниера.

— Какво те кара да допуснеш, че се е поправил?

— Поправил се е, разбира се. Погледни го само. Чистичък, спретнат, досуц като приличен член на обществото. Не знам с какво се

занимава в момента, но от пръв поглед личи, че е спрял да краде куфари. С какво се занимавате понастоящем, млади момко?

— Краде чадъри — отговори вместо мен Диктатора. — Виждам, че вече е докопал твоя.

Отворих уста да запротестирам най-разгорещено срещу чудовищното обвинение, но в същия миг нещо като чорап, натъпкан с мокър пясък, ме кльцна под лъжичката, защото осъзнах, че твърдението съдържа съществена доза истина.

Защото в същия миг се сетих, че сутринта излязох без чадър, и все пак, без никаква сянка от съмнение, в момента бях начадърен до сливиците. Не мога да си обясня какво ме бе подтикнало да го взема от един стол от XVII век, на който бе облегат. Вероятно праисторическият инстинкт, подтикващ мъжа без чадър да посегне към най-близкостоящия такъв подобно на слънчоглед, устремен към слънцето.

Налагаше се да поднеса едно честно мъжко извинение. Изказах го, докато ябълката на раздора минаваше от моите ръце в законните си.

— Тъъ, таквоз... ужасно съжалявам.

Старият Басет заяви, че и той съжалявал и не само съжалявал, ами бил и горчиво разочарован. Именно подобни неща тровели сърцето на човека.

Диктаторът не остана да лежи на лаврите си. Попита дали не е препоръчително да извика полиция и очичките на стария Басет мигом светнаха. Съдиите мрат да викат полицията. Действа им като кръв на изгладнял тигър. Но той все пак поклати глава.

— Не, Родерик. Не бих могъл. Не и днес, в най-щастливия ден от живота ми.

Диктаторът стисна устни. Той явно бе убеден, че колкото по-щастлив е денят, толкова по-праведни трябва да са делата.

— Но, моля ви — изблеях аз, — това беше грешка.

— Ха! — възкликна Диктатора.

— Мислех, че чадърът е мой.

— Точно в това — обади се назидателно старият Басет — се крие фундаменталният ви недостатък, млади човече. Вие сте напълно неспособен да правите разликата между *meum* и *tuum*^[4]. Е, този път няма да настоявам да ви арестуват, но ви съветвам отсега нататък много да внимавате. Хайде, Родерик.

И те се изнизаха от магазина, като Диктатора поспря на прага, за да ми хвърли последен вампирски поглед и отново да изръмжи своето „Ха!“

Както можете да си представите, подобен инцидент е твърде смущаващ за всеки чувствителен мъж и първата ми реакция бе да сритам отзад поръчението, възложено ми от леля Далия, и да се прибера да изпия още една чаша от животворната бърканица на Джийвс. Знаете как сърцето жадува за прохладни потоци след дълъг и изнурителен лов. Нещо подобно изпитвах и аз. Осъзнах, че е било лудост да се впусна из лондонските улици, мушнах само една доза под пояса, и бях на косъм от размекването и бягството назад към извора, ала точно тогава собственикът на магазина изникна от задната стаичка, съпроводен от наситена вълна на пържено и пясъчножълта котка, и ме попита какво желая. След като въпросът, така или иначе, бе поставен, заявих, че доколкото ми е известно, той разполага със сметаниера от осемнайсети век във формата на крава.

Онзи поклати глава. Беше плесенясало старче с потиснат вид, почти изцяло скрито зад водопад от побеляла растителност.

— Закъснял сте. Обещах я на един клиент.

— На име Травърс?

— Аха.

— Тогава всичко е наред. Знайте, о, добри човече, с пощадени от времето черти и любезни обноски — заговорих аз в пристъп на вежливост, — че въпросният Травърс е мой чичо. Той ме изпрати да хвърля един поглед на тази вещ. Тъй че бъдете така добър да я изровите. Предполагам, че е пълен боклук.

— Сметаниерата е великолепа.

— Ха! — заимствах аз от Диктатора. — Вие си мислите. Ще видим.

Охотно признавам, че не си падам по старинното сребро и въпреки че не съм причинявал болка на чичо Том с откровения в тази насока, винаги съм смятал, че увлечението му е признак на умствена изветрялост, която би трябвало да се следи и наблюдава, за да не се разпростира и в други области. Поради това не очаквах сърцето ми да рипне от възторг при вида на експоната. Но когато мустакалото изкопаемо потъна в сенките и малко по-късно изплува с безценната антика, не знаех да плача ли, или да се смея. Мисълта, че имам чичо,

готов да даде истински пари за подобно нещо, ме потресе до дъното на иначе бездънната ми душа.

Беше сребърна крава. Само че като казвам крава, не бързайте да си представите някое кротко, самоуважаващо се добиче, което хрупа трева на близката поляна. Това бе прокобно, изтъкано от злоба създание, дошло от Подземния свят — от онези, дето плюят цинично през лявата страна на устата. Беше десет сантиметра високо и петнайсет дълго. На гърба му имаше капак на панти. Опашката беше извита така, че върхът ѝ докосваше гърба и по този начин оформяше дръжка, която да улесни любителя на сметаната. Видът му ме пренесе в един друг и много ужасен свят.

Това безкрайно улесни програмата, предназначена от леля Далия. Спонтанно стиснах устни и зацъках с език, без да пропусна да поема остро дъх и да го задържа. Цялостният ефект говореше за човек, напълно лишен от съчувствие към сметаниерата, и видях, че мухлясалият собственик трепна, сякаш го бях настъпил по мазола.

— Ццц! — заявих аз. — Божичко, Божичко! О, не, не, не, не, не! Не ми харесва. — Продължих да стискам устни и да цъкам на воля. — Нищо не струва.

— Нищо не струва?

— Нищо. Холандски модернизъм.

— Холандски модернизъм? — Не съм сигурен дали му излезе пяна на устата, но душевността му несъмнено агонизираше. — Как така холандски модернизъм? Това е английски осемнайсети век. Погледнете клеймото!

— Не виждам клеймо.

— Сляп ли сте? Ето, изнесете я навън на светло.

— Дадено — съгласих се аз и първоначално се запътих към вратата с небрежната елегантна стъпка на отегчен познавач, комуто губят времето с модерни холандщини.

Казвам първоначално, защото едва направил две-три крачки, аз се препънах в котката, а човек не може да съчетае небрежната елегантност с препъването. Залитнах напред и изхвъркнах през вратата като подгонен от полицията престъпник, устремил се към чакащата го кола след поредния банков обир. Сметаниерата изхвърча от ръцете ми като жива и слава Богу, че се блъснах в един минувач, иначе щях да свърша в канавката.

Слава Богу донякъде, защото минувачът се оказа не друг, а самият сър Уоткин Басет. Стоеше насреща ми, оцъклил зад пенснето пълни с ужас и възмущение очи, и несъмнено броеше на пръсти: първо, кражба на куфари, след това приджобване на чадъри, а сега и това. По всичко личеше, че капката е преляла чашата на съдийското му търпение.

— Извикай полиция, Родерик! — кресна той и се накокошини.

Диктатора не се помая нито миг.

— Полиция! — ревна той.

— Полиция! — изквича и старият Басет две гами по-нагоре.

— Полиция! — повтори Диктатора в басовия регистър. Тутакси нещо обемисто изплува от мъглата и попита:

— Какво става тук?

Смея да твърдя, че можех да обясня всичко, ако се бях свъртял там и заел със задачата, но нито се свъртях там, нито се заех със задачата. Чевръсто отскочих встрани, плюх си на петите и се понесох като волен вятър. Някакъв глас изрева „Стой!“, но аз, естествено, не стоях. Как не, стой! Що за глупости. Гмурнах се в странични улички и пасажии и в крайна сметка се озовах някъде в околностите на Слоун Скуеър. Там хванах такси и отпраших към цивилизацията.

Първоначалното ми намерение беше да отида в „Гъртеите“ и да хапна там, но не след дълго разбрах, че не съм на нужната висота. Няма човек, който да обича „Гъртеите“ повече от мен... интелгентните разговори, дружеската атмосфера, обединяваща всичко най-добро и надарено, свъртащо се в метрополията... но знаех, че ще има здраво замеряне с хлебни топчета между масите, а аз не бях в състояние да се справя с това отговорно занимание. Смених светкавично стратегията и наредих на шофьора да ме закара до най-близката турска баня.

Винаги се застоявам в турската баня, та когато се прибрах, времето беше доста напреднало. Бях успял да подремна два-три часа в кабинката, което, ръка за ръка с оздравителното потене в сауната и мъжественото гмуркане в ледения басейн, до известна степен бе възвърнало розите по бузките ми. Всъщност може да се каже, че мушнах ключа в ключалката с весело „тра-ла-ла“ на уста и влязох в дневната.

Ала миг по-късно, при вида на купищата телеграми върху масата, спрях да пускам весели мехурчета.

---

[1] Отказ от иск (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Едно от правилата на бойскаутите е да вършат добри дела, например да помагат на стари хора и пр. — Б.пр. ↑

[3] Думите не са на Джийвс, естествено, а на английския поет лорд Алфред Тенисън (1809–1892) от неговата поема „В долината на Котерец“ (1847). — Б.пр. ↑

[4] Мое и твое (лат.). — Б.пр. ↑

2

Ако сте от моите почитатели, проследили предишните ми преживелици с участието на Гъси Финк-Нотъл, неминуемо ще си припомните, че въпросната страховита бъркотия започна с приливна вълна от телеграми. Затова няма да се учудите, като ви кажа, че изгледах накриво и твърде кръвнишки купчината на масата. След онзи случай телеграми в количества, надвишаващи две, са за мен предвестници на задаващи се главоболия.

На пръв поглед ми се стори, че проклетите са най-малко двайсет, но когато пулсът ми се нормализира, преброих едва три. Всички бяха изпратени от Тотли-на-платото и бяха подписани от един и същи човек.

Гласяха следното:

Първата:

До Устър Бъркли Маншънс Бъркли Скуеър Лондон
Ела веднага. Сериозен разрив Мадлин и мен. Отговори.

Гъси

Втората:

Учудва ме липсата отговор телеграма гласяща Ела
веднага. Сериозен разрив Мадлин и мен. Отговори.

Гъси

И третата:

Абе Бърти какво дяволите ти става? Защо не отговаряш на телеграмите ми? Днес изпратих поне две с текст Ела веднага сериозен разрив Мадлин и мен. Ако не тръгнеш без много да се помайваш готов всеотдайни усилия сдобряване Мадлин и мен сватбата осуети. Чакам отговор.

Гъси

Вече споменах, че престоят ми в турската баня много допринесе за възвръщането на *mens sana in corpore*^[1] — не помня вече какво. Ала дори беглият прочит на тези тръпкоповивни послания предизвика моментално завръщане към болничното състояние. Разбрах, че опасенията ми при вида на камарата пликове са били напълно основателни. Сякаш някой ми прошепна пак се започва и ето че се започна.

Звукът на познати стъпки довя със себе си Джийвс, който изплува от задните помещения. Един поглед му беше достатъчен да проумее, че работодателят му предава Богу дух.

— Болен ли сте, сър? — загрижено попита той.

Тръшнах се в най-близкото кресло и с разтреперана ръка му посочих телеграмите.

— По-лошо, Джийвс. Прочети ги.

Той се запозна със съдържанието на колекцията, след което се взря в мен с поглед, изразяващ почтителна тревога за благоденствието на младия повелител.

— Твърде обезпокоително, сър.

Гласът му бе гробовен. Разбрах, че същността на въпроса не му е убягнала. Зловещият смисъл на телеграмите бе проникнал и в неговото съзнание.

Разбира се, никога не сме водили открити разговори на тази тема, тъй като това би означавало да споменаваме името на една дама, но Джийвс бе изцяло в течение на фактите, свързани с взаимоотношенията Басет-Устър и бе крайно наясно с произтичащата оттам прокоба. Излишно бе да му обяснявам защо трескаво запалих цигара и с видимо усилие приведох долната си челюст в относителна неподвижност.

— Какво може да е станало, Джийвс?

— Трудно е да се строят предположения, сър.

— Пише, че сватбата може да се осуети. Но защо? Не спирам да се питам. Без съмнение и ти се питаш същото.

— Да, сър.

— Мътна история, Джийвс.

— Извънредно, сър.

— Единствено можем да твърдим със сигурност, че Гъси отново е направил магария, но каква точно, ще научим съвременно.

За миг се отплеснах в мисли за Огъстъс Финк-Нотъл и си спомних как от дете блестеше с уменията си да върши ненадминати дивотии. Най-добрите магистрати на кралството са регистрирали този факт нееднократно. Дори в частното начално училище, откъдето датира познанството ни, всички му викаха Пънчо, и то при жестоката конкуренция от страна на титани като Бинго Литъл, Фреди Уиджън и моя милост.

— Какво да правя, Джийвс?

— Смятам, че би било най-препоръчително да се отправите незабавно към Тотли Тауърс, сър.

— Как да попадна там? Старият Басет ще ме изрита в мига, в който ме зърне.

— Може би, ако телеграфирате на господин Финк-Нотъл, сър, и му обясните затрудненията си, той ще предложи някакво решение на проблема.

Идеята ми се стори разумна. Забързах към пощата и пуснах следния текст:

Финк-Нотъл Тотли Тауърс Тотли-на-платото

Да, нали лесно ти е на теб да пускаш телеграма подир телеграма ела веднага, та ела веднага, а как дяволите да го направя? Не разбираш отношенията татко Басет и моя светлост. Не са от естество предполагащо посрещането Бъртрам Устър червен килим или както там се казваше. В най-добрия случай насъска кучетата. Освен ако не предлагаш да лепна изкуствена брада и опитам да се

пробувам водопроводчик проверяващ спукани тръби тъй като дъртият запознат до болка изящните черти и веднага надуши гнило. Какво правя? Какво случило? Защо сериозен разрив? Какъв сериозен разрив? Как така сватбата осуети? Защо дяволите? Какво си сторил на момичето? Чакам отговор.

Бърти

Отговорът пристигна по време на вечерята:

До Устър Бъркли Маншънс Бъркли Скуеър Лондон

Разбирам затрудненията, но мисля мога преодолеея. Въпреки обтегнати отношения разговарям Мадлин. Ще и кажа получил отчаяно писмо от теб молба бъдеш поканен. Очаквай поканата.

Гъси

На утрото след неспокойна нощ получих нов куп от три телеграми. Първата:

Изработих номера. Поканата изпратена. Когато дойдеш донеси книгата Моите приятели тритоните от Лорета Пийбоди публикувана от Попгуд и Грули. Има всички книжарници.

Гъси

Втората:

Бърти дърто магаре чувам се стягаш насам. Очарована защото искам направиш много важна услуга.

Стифи

И третата:

Ела щом желаеш, но Бърти разумно ли постъпваш?
Няма ли да изпиташ ненужна болка при срещата си с мен?
Положително само ще забиеш ножа по-дълбоко в раната.

Мадлин

Докато четях тези послания, Джийвс ми донесе сутрешния чай и аз мълчаливо му ги подадох. Той също ги чете в мълчание. Успях да погълна около половин литър от горещата живителна течност, преди да проговори.

— Мисля, че е наложително да потеглим незабавно, сър.

— Натам вървят работите.

— Отивам да ви приготвя багажа. Желаете ли да се свържете с госпожа Травърс?

— Защо?

— Тя нееднократно изрази желание по телефона да разговаря с вас.

— Тъй ли? Е, тогава най-добре да й звънна.

— Мисля, че не се налага, сър. Предполагам, че това е самата госпожа Травърс.

Откъм входната врата се понесе дълъг и настойчив звън, сякаш леля е натиснала бутон с палец и няма намерение да го пуска. Джийвс ме лиши от присъствието си и след малко стана ясно, че интуицията му не го е подвела. Из апартамента проехтя гръмовният глас, който навремето така е обявявал появата на лисица в околността, че е карал членовете на ловните дружинки да придържат шапките си и да се вкопчват в седлата.

— Оня млад лентяй още ли не е станал, Джийвс?... А, ето те и теб.

И леля Далия нахлу величествено в покоите ми.

Поради дългите години на безпричинно и безнаказано преследване на лисици по всяко и във всякакво време тази моя плът и кръв е придобила доста червендалесто лице. Ала тази сутрин оттенъкът му направо моравееше. Леля ми дишаше почти с изплезен език, а очите й светеха с безумен блясък. Дори по-непроницателен

човек от Бъртрам Устър би разбрал, че пред него стои една силно разстроена леля.

Виждаше се, че информацията, с която иска да ме залее, ври и кипи и пуска мехури в нея, но тя отложи отпушването, за да ме упрекне, че още съм в леглото. Тънещ, както откровено се изрази тя, в свинска забрава.

— Не тъна в свинска забрава — поправих я аз. — От известно време съм буден. Всъщност тъкмо смятах да се посветя на закуската. Надявам се, че ще ми правиш компания. Яйцата и беконът са готови, но само кажи, и ще сервираат една-две пушени херинги.

Тя изпръхтя с внезапна ярост, която само преди двайсет и четири часа би ме размазала. Дори при сегашното Устърново допустимо здравословно състояние избликът ми подежда като газова експлозия, взела шест жертви.

— Яйца! Херинги! Единствено мога да поема бренди със сода. Кажи на Джийвс да ми приготви едно. И няма да се обидя, ако забрави содата. Бърти, случи се нещо ужасяващо.

— Нека минем в трапезарията, стара моя трепетливо — рекох аз. — Там никой няма да ни смущава. Тук в спалнята Джийвс ще опакова багажа ми.

— Заминаваш ли?

— Отивам в Тотли Тауърс. Получих извънредно тревожни...

— В Тотли Тауърс? Не, направо ще падна! Тъкмо се канех да ти кажа, че трябва веднага да заминеш за там.

— Ъ?

— Въпрос на живот и смърт.

— В какъв смисъл?

— Като ти обясня, ще разбереш.

— Тогава ела в трапезарията и ми обясни час по-скоро. А сега, мила ми загадъчна лельо — продължих аз, когато Джийвс сервира храната и се оттегли, — можеш да започнеш.

За миг настъпи мълчание, нарушавано единствено от хармоничните звуци, издавани от леля ми при поглъщането на брендито и от мен при посръбването на кафето. Накрая тя остави чашата и пое дълбоко дъх.

— Бърти, ще започна с няколко думи по адрес на сър Уоткин Басет. Да му изсъхнат розите дано. Да му се напие мъртвешки

готвачката, когато е поканил петдесет души на вечеря. Кокоша слепота да натръшка кокошките му.

— Че той гледа ли кокошки? — вметнах аз с интерес.

— Да му се спуска водопроводът и термити, ако в Англия се вдят такива, да изгризкат Тотли Тауърс до основи. А когато тръгне към църковния олтар с дъщеря си Мадлин под ръка, за да я връчи на онова магаре Джин-Ботъл, да го налегне пристъп на кихавици и тогава да открие, че си е забравил носната кърпа.

Тя млъкна, а на мен ми се стори, че това излияние, макар и от сърце, не е по същество.

— Точно така. Подписвам се под всяка твоя дума. Но какво ти е сторил?

— Ще ти разкажа. Помниш ли онази сметаниера във формата на крава?

Забучих вилицата в пърженото яйце и потреперих.

— Дали я помня? Трудно мога да я забравя. Няма да ми повярваш, лельо Даля, но когато отидох в онзи магазин, по някакво поразително съвпадение там се намираше не друг, а самият Басет...

— Не е било съвпадение. Отишъл е да види сметаниерата и да прецени дали е толкова хубава, колкото му я описа Том. Защото, можеш ли да си представиш подобно скудоумие, Бърти, твоят смахнат чичо му сподели всичко за нея. Би трябвало да знае, че оная хиена веднага ще скрои някаква пъклена интрига, за да се докопа до кравата. И го направи. Вчера Том обядва със сър Уоткин Басет в клуба му. В менюто фигурирал студен омар и оная Макиавели го насъскал да си го поръча.

Не повярвах на ушите си.

— Да не искаш да кажеш — смаях се аз, защото бях добре запознат с крайно деликатния и нежно устроен механизъм на храносмилането му, — че чичо Том е ял омар? След всичко, което преживя по Коледа?

— Подкокоросан от оная тип, той не само изплюскал тонове омари, но и погълнал планини от краставици. Според неговата версия, която едва беше в състояние да ми разкаже сутринта, защото, като се прибра вчера, можеше само да стене, в началото не се поддавал. Бил силен и непоколебим. Но след това обстоятелствата го надвили. Оказва

се, че в клуба на Басет слагат студените предястия на обща маса, поставена така, че както и да седнеш, все са ти пред очите.

Кимнах.

— И в „Гъртеите“ е така. Веднъж Коко Потър-Пърбрайт шест пъти последователно улучи с хлебчета баницата с дивеч от мястото си до най-далечния прозорец.

— Това е причинило и падението на клетия Том. Би могъл да устои на приказките на Басет за омари, но гледката се оказала непосилна. Рухнал, натъпкал се като изгладнял ескимос и в шест часа портиерът на клуба се обади да ме моли да изпратя кола да прибере тленните останки, открити от един прислужник да се гърчат в ъгъла на библиотеката. След половин час Том пристигна с немощни молби на уста за сода бикарбонат. Сода бикарбонат, друг път! — заяви леля Далия с горчив, безрадостен смях. — Наложил се да прибягнем до двама лекари и промивка на стомаха.

А междувременно... — подсказах аз, защото вече ми беше ясно накъде клони работата.

А междувременно кръвопиецът Басет, то се знае, се измъкнал на пръсти от клуба и купил сметаниерата. Продавачът беше обещал да я пази за Том до три часа следобед и когато чичо ти не се явил в уречения час, а наоколо се навъртал друг клиент, естествено, я продал. Това е. Сметаниерата е в ноктите на Басет и снощи я отмъкнал в Тотли Тауърс.

Трагична история, разбира се, потвърждаваща мислите, които тъй често ме спохождат по адрес на татко Басет — че съдия, който е в състояние да ограби човека с пет лири, когато би могъл да се задоволи с обикновено мъмрене, е способен на всичко. Не виждах обаче какво може да се направи. Положението беше от онези, при които кършиш ръце, вдигаш безмълвно страдалчески поглед към небесата, след което обръщаш нова страница и се стараеш да забравиш. Изказах се в подобен смисъл, докато мажех препечена филийка със сладко от портокалови корички.

За миг тя се втренчи в мен.

— Значи така смяташ, а?

— Точно така.

— Надявам се ще признаеш, че по всички морални закони сметаниерата принадлежи на Том.

— Безспорно.

— Но си способен да се примириш с тази въпиюща несправедливост? Да допуснеш крадецът да се измъкне с плячката? Изправен пред най-крещящо подлия обир, извършван някога в цивилизована страна, ти ще стоиш настрана, ще викаш „хм, хм“ и няма да предприемеш нищо?

Обмислих думите й.

— Е, може би няма да хъмкам. Съгласен съм, че така създалото се положение изисква по-красноречиви изрази. Но не бих предприел нищо.

— Аз пък ще предприема. Ще му задигна проклетото нещо.

Зяпнах втрещен. Не можах да произнеса членоразделен упрек, но в погледа ми определено се четеше „ц-ц-ц“. Не отричам, че предизвикателството бе сурово, но и не одобрявам подобни силови методи. Тъкмо се канех да пробудя заспалата й съвест с въпроса как би възприела ловната дружинка подобно поведение, и тя добави:

— Или по-скоро ти ще го задигнеш!

Току-що бях запалил цигара и според рекламата тя трябваше да ми достави отморна наслада, но, изглежда, бях налетял на друг сорт, защото рипнах от стола като промушен с шиш под седалката.

— Кой, аз?

— Ти. Погледни само как добре се подреждат нещата. Отиваш на гости в Тотли. Ще имаш най-малко сто сгодни възможности да докопаш проклетата вещ...

— Ама чакай!

— ... а аз трябва да я имам на всяка цена, защото в противен случай не ще успея да изкрънкам от Том чек за романа на Помона Грайндъл. Няма да е в добро настроение. А вчера извожих старицата и подписах страхотен договор, но половината сума трябва да й се плати в аванс точно след една седмица. Тъй че действай, момчето ми. Не виждам защо се цупиш и вдигаш толкова пара. Просто дребна услуга за любимата ти леля.

— И най-любимата леля не заслужава подобен подвиг и дори през ум няма да ми мине да...

— О, не, ще ти мине, защото знаеш какво те чака в противен случай! — Тя замълча многозначително. — Следиш ли мисълта ми, доктор Уотсън?

Загубих ума и дума. Не беше нужно да ми обяснява какво има предвид. Не за първи път демонстрираше кадифената си ръка в желязна ръкавица... или май беше обратното.

Защото тая моя безскрупулна леля притежава едно мощно оръжие, което непрестанно виси над главата ми като не-знам-чий-си меч. Трябва да питам Джийвс за името. С негова помощ винаги успява да сломи волята ми. А това оръжие е заплахата, че ако не играя по свирката ѝ, ще ме заличи от списъка на гостите си за обяд и вечеря и ще ме лиши от достъп до кулинарните изпълнения на Анатол. Никога няма да забравя как ми наложи едномесечно заточение, и то в разгара на сезона за фазани, когато този свръхчовек е в апогея на несравнимите си възможности.

Направих последен опит да ѝ влея малко разум в главата.

— Но за какво му е на чичо Том онази ужасяваща сметаниера? Тя е направо отблъскваща. Животът му без нея ще е далеч по-ведър.

— Той не смята така. Това е положението. Изпълни тази според мен лека и проста задача, иначе гостите на моята трапеза скоро ще започнат да се питат: „Защо напоследък Бърти Устър никакъв не се вестява?“ Да знаеш само какъв обяд ни сервира Анатол вчера! Единствената дума, с която може да се опише, е ненадминат. Не ми е чудно, че си се привързал към манджите му. Както понякога изтъкваш, топят се в устата.

Изгледах я сурово.

— Лельо Далия, това е изнудване!

— Да, нали? — усмихна се тя сладко и се изнесе от апартамента.

Седнах обратно на масата и мрачно изядох парче изстинал бекон. Влезе Джийвс.

— Куфарите са готови, сър.

— Много добре, Джийвс. Тогава да тръгваме.

Кълна се във всичко свято, Джийвс — заговорих аз и наруших мълчанието, продължило сто и трийсет километра, — и преди съм затъвал до шия в нечистотии, но този път надминах дори себе си.

Носехме се с двуместната ми кола към Тотли Тауърс — аз карах, а Джийвс седеше чинно до мен. Куфарите бяха в багажника. Тръгнахме към единайсет и половина и сега мекият следобед клонеше към най-приятната си част. Беше прозрачен, слънчев, приветлив ден, пропит от благоухания, и при по-различни обстоятелства без съмнение

щях да съм във върхова форма — да бърбря весело, да махам любезно на трудовото селячество и дори да тананикам.

Но за съжаление обстоятелствата бяха всичко друго освен благоприятни и на устните ми нямаше и помен от песен. Колкото повече си представях какво чие чака в проклетото имение, към което се носех неумолимо, толкова повече ми идеше да спра времето и да изчакам в небитието всичко да се размине.

— Да, надминах себе си — повторих аз.

— Моля, сър?

Аз се намръщих. Отново проявяваше професионалната си дискретност, само че сега не му беше времето за подобна префърцуеност.

— Не се прави, че не знаеш за какво става дума, Джийвс — хладно реагирах аз. — По време на разговора с леля Далия ти беше в съседната стая, а премъдростите ѝ са кълтели чак до Пикадили.

Той свали маската.

— Е, да, сър, дължен съм да призная, че схванах същността на въпроса.

— Много добре. Съгласен ли си, че положението смърди?

— Положително може да се твърди, че над делата ви е надвиснала тежка криза, сър.

Продължих да карам замислено.

— Джийвс, ако трябваше да изживея живота си отново, бих избрал да го започна като кръгло сираче по отношение на лелите. В Турция ли връзваха лелите в чували и ги изхвърляха в Босфора?

— Доколкото ми е известно, така са постъпвали с одалиските, сър, не с лелите.

— А защо не и с тях? Виж само какви неприятности носят на човека. Казвам ти, Джийвс, и ти разрешавам да ме цитираш: зад всеки клет, невинен и безобиден нещастник, накиснат в някоя воняща каша, стои по една леля и при внимателно проучване ще се окаже, че тя го е бутнала вътре.

— В твърдението ви има известна доза истина, сър.

— И няма защо да ме убеждаваш, че съществуват добри и лоши лели. Дълбоко в сърцето си всички са еднакви. Погледни само тази Далия, Джийвс. Винаги съм я смятал за най-железния човек, ругал някога лисиците, задето преследват зайците. И изведнъж се стоварва

на главата ми изневиделица и ми хързулва подобна задача. Ако трябва да се задигне полицейски шлем — Устър е насреца. Познаваме и Устър, набедения крадец на куфари. Но точно тази ли леля трябваше да представи пред света един Устър, който гостува по домовете на пенсионирани съдии и докато нагъва от хляба и солта им, задига любимите им сметаниери. Пфу! — възкликнах аз, защото нервите ми бяха крайно опънати.

— Крайно обезпокоително, сър.

— Чудя се как ли ще ме посрещне старият Басет, а, Джийвс? Ще бъде интересно да се наблюдават реакциите му. Все пак не може да ме изрита, след като госпожица Басет ме е поканила.

— Така е, сър.

— От друга страна, може да ме гледа над пенснето си и да издава неприятни подсмърчащи звуци. Струва ми се много вероятно да постъпи именно така. Перспективата не е от най-отрадните.

— Не е, сър.

— Искам да кажа, че дори сметаниерата да не мержелееше на дневния ред, атмосферата пак щеше да е крайно лепкава.

— Да, сър. Смя ли да се заинтересувам дали възнамерявате да изпълните желанието на госпожа Травърс?

Човек не може да вдига ръце в красноречиви жестове, когато кара кола със седемдесет километра в час. Иначе щях да го направя.

— Точно този проблем ме разкъсва, Джийвс. Не мога да реша. Помниш ли оня, за който ми спомена веднъж, че не давал на не знам кое да надделее над нещо друго? Оня с котката.

— Макбет, сър, герой от едноименната трагедия на покойния Уилям Шекспир. В пиесата той е описан като допускар „не смя да надделее над ще го сторя“.

— Точно така се чувствам и аз. Колебая се, двоумя се, ако използвам точните думи...

— Съвсем точни са, сър.

— Мисля си за опасността да не бъде допуснат до трапезата, около която свещенодейства Анатоли, и решавам, че ще си премеря силите в кражбата. След това се сещам как името ми в Тотли Тауърс вече се въргаля в калта и старият Басет е твърдо убеден, че съм смес от банков обирджия и кокошкар и задигам всичко, което не е заковано...

— Не ви разбрах, сър.

— Не ти ли казах? Вчера отново се срещнах с него и срещата ни завърши по-катастрофално от първата. Сега ме има за утайката на престъпния свят, ако не и Обществен враг номер едно, две и три, взети заедно.

Разказах му накратко станалото предния ден и представете си чувствата ми, когато забелязах, че той открива нещо забавно в монолога ми. Джийвс рядко се усмихва, но сега устните му определено взеха да се кривят.

— Извънредно смешно недоразумение, сър.

— Смешно ли, Джийвс?

Усети, че веселостта му е неуместна, и възвърна невъзмутимото си изражение.

— Извинете, сър. Би трябвало да кажа досадно.

— Точно така.

— Вероятно е било неприятно изпитание за вас да се срещнете със сър Уоткин при подобни обстоятелства.

— Да, и изпитанието ще стане далече по-неприятно, ако ме спипа, докато крада сметаниерата му. Непрекъснато ме преследват видения в тази насока.

— Разбирам, сър. Тъй размисълът прави ни пъзливци и руменият цвят на мъжеството посърва под отровното белило на многото мъдруване. И ето мечти високи, почини с размах отбиват се встрани и губят право да се зоват дела^[2].

— Точно така. Взе ми думите от устата.

Продължих да карам още по-умислен.

— Появява се и нов момент, Джийвс. Дори да горях от желание да задигам кравешки сметаниери, как бих намерил време за това? Не е нещо, което можеш да извършиш между другото. Трябва да се кроят планове, да се плетат интриги и чертаят схеми. А аз ще посветя цялото си внимание на проблемите на Гъси.

— Точно така, сър. Затрудненията ви са разбираеми.

— А на всичкото отгоре и оная телеграма от Стифи. Помниш ли третата телеграма? Беше от госпожица Стефани Бинг, братовчедка на госпожица Басет, също обитаваща Тотли Тауърс. Познаваш я. Обядва вкъщи преди две седмици. Едно такова ситно, дребно момиче.

— О, да, сър. Помня госпожица Бинг. Очарователна млада дама.

— Точно така. Но какво ли иска от мен? Това е въпросът. Вероятно нещо напълно негодно за човешка консумация. Тъй че и за нея трябва да се притеснявам. Живот ли е това!

— Не е, сър.

— И все пак горе главата, а, Джийвс?

— Точно така, сър.

По време на този диалог се носехме с прилична скорост и не пропуснах да забележа табелата с думите Тотли-на-платото, 12 км, която подминах. Скоро пред очите ни иззад дърветата занаднична достолепното имение на съдията. Натиснах спирачката.

— Ето го и края на пътя, а, Джийвс?

— Същото бих си позволил да допусна и аз, сър.

Така се и оказа. След като минахме през портала и стигнахме до парадния вход, икономът ни увери, че това наистина е леговището на сър Уоткин Басет.

— И рицарят Роланд стигна до кулата мрачна, сър — обади се Джийвс, докато слизахме от колата, но изобщо не можах да схвана мисълта му. Отговорих му с набързо с „О!“ и се посветих на иконома, който се опитваше да ми съобщи нещо.

Оказа се, че иска да ми внуши следното — ако желая незабавно да установя контакт с обитателите на дома, не съм избрал подходящ момент за приземяване. Сър Уоткин, обясни той, бил излязъл да се поразтъпче.

— Мисля, че е някъде из парка с господин Родерик Споуд.

Зяпнах. След случката в антикварния магазин името Родерик, както вероятно се досещате, бе издълбано с огнени букви в сърцето ми.

— Родерик Споуд? Едър здравеняк с мустачки и поглед, отварящ стрида от шейсет крачки?

— Да, сър. Пристигна вчера от Лондон със сър Уоткин. Излязоха малко след обяд. Струва ми се, че госпожица Мадлин е в къщата, но може би няма да успее да я открия веднага.

— А господин Финк-Нотъл?

— Мисля, че излезе на разходка, сър.

— Нима? Е, добре тогава. Ще се поогледам наоколо, докато дойдат.

Зарадвах се на възможността да остана сам, защото имах над какво да си поблъскам главата. Заразхождах се по терасата, потънал в

нерадостни мисли.

Новината, че Родерик Споуд се навърта наоколо, ме разтърси из основи. Бях решил, че е някакъв случаен познат от клуба на стария Басет, който ограничава дейността си в рамките на метрополията, та присъствието му в Тауърс силно помрачи перспективата да изпълня поръчението на леля Далия, което бе в състояние да разтрепери и най-безскрупулния мъж, дори да се намираше само под кръвожадния поглед на сър Уоткин.

Сами разбирате какво искам да кажа. Искам да кажа, представяте ли си как би се почувствал някой клет Злодей, дошъл в старото имение да извърши убийство, и изведнъж открива, че не само Шерлок Холмс се е приютил там за събота и неделя, ами и Еркюл Поаро си кара там ваканцията?

Колкото повече размишлявах върху идеята да задигна кравешката сметаниера, толкова по-малко ми допадаше тя. Струваше ми се, че трябва да съществува някакъв среден път и трябва просто да изследвам всички подстъпи с надеждата да открия приемлива формула. Именно с тази цел се разхождах по терасата с оклюмала глава.

Направи ми впечатление, че старият Басет добре бе похарчил парите си. Аз съм врял и кипял из провинциални имения и за мен беше въпрос на минути да установя, че това отговаря на всички изисквания. Прекрасна фасада, просторни градини, равно подстригани ливади и обща атмосфера на тъй наречения едновременен покой. В далечината мучаха крави, овце и птички съответно блееха и чуруликаха, а от съвсем близко разстояние проехтя гърмеж на пушка, подсказващ, че някой си пробва силите върху местните зайци. Тотли Тауърс може и да беше свърталище на неапетитни типове, но поне радваше окото.

Та докато се разтърквах напред-назад и се мъчех да пресметна колко ли време е отнело на стария разбойник да събере достатъчно сухо за всичко това, в случай че е глобявал по двайсет души на ден с по пет лири, вниманието ми бе привлечено от вътрешността на една стая на партера, видима през отворен френски прозорец.

Беше нещо като малка гостна, ако разбирате какво искам да кажа, и оставяше впечатлението за мебелна пренатруфеност. Това се дължеше на натъпканост до отказ със стъклени витрини, които на свой

ред бяха флашки до пръсване със сребърни предмети. Очевидно съзерцавах колекцията на Басет.

Спрях. Нещо сякаш ме притегли към френския прозорец. И след секунда се озовах очи в очи с моята стара приятелка — сребърната крава. Стоеше в малка витринка до вратата и аз се втренчих в нея, дишащ тежко върху стъклото.

В същия миг, разтърсен от силни чувства, открих, че витрината не е заключена.

Натиснах дръжката. Бръкнах вътре и я измъкнах.

И до ден-днешен не мога да твърдя със сигурност дали не съм искал само да я разгледам отблизо, или съм бил готов да я свия на момента. Единственото, което смътно си спомням, беше, че няхах никакъв план. Умственото ми състояние беше горе-долу като на патето в кълчищата.

Няхах достатъчно време да анализирам чувствата си и да извърша онова, което Джийвс би нарекъл обобщаващ анализ, защото в същия момент зад гърба ми екна мощен глас: „Горе ръцете!“ и когато се обърнах, забелязах Родерик Споуд, застанал в рамката на френския прозорец. В ръката му имаше пушка, небрежно насочена към третото копче на сакото ми. От позата му разбрах, че е от онези мъже, които обичат да стрелят странично, а не надлежно прицелени.

---

[1] Здрав дух в тяло (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Шекспир, „Хамлет“, III действие, I сцена. Превод Валери Петров. — Б.пр. ↑

3

Бях описал пред иконома Родерик Споуд като човек е поглед, отварящ стрида от шейсет крачки, и точно такъв поглед беше забучен сега в мен. Същински Диктатор в навечерието на поредната голяма чистка. Сега забелязах, че бях сбъркал в преценката си за ръста му. В никой случай не беше два метра и петнайсет. Най-малко два и половина. На всичкото отгоре челюстните му мускули бавно се свиваха и отпускаха.

Надявах се, че поне този път няма да кресне „Ха!“, но уви. Тъй като не бях успял да приведа гласните си струни в степен на годност, диалогът ни така и приключи. След това, без да ме изпуска от очи, той изрева:

— Сър Уоткин!

Дочуха се далечни звуци в смисъл на Тук-съм-де-какво-е-станало.

— Моля ви, елате. Трябва да ви покажа нещо.

На прозореца, оправящ пенснето си, се показва старият Басет. Досега го бях виждал само в прилични дрехи, подходящи за метрополията, но признавам, че дори тежкото положение, в което бях изпаднал, не ми попречи да потрепера при гледката, която опълчи през зора ми в провинцията. Естествено, стара аксиома е, както е склонен да изразява Джийвс, че колкото по-нисък е даден мъж, толкова по-ярки са каретата по костюма му, и в този смисъл одеянието на Басет компенсираше с излишък, ръста му в сантиметри. Единствената дума, с която бих могъл да опиша десена на гърба му, е призматичен и колкото и да е странно, това подежда уталожващо на нервите ми. Вдъхна ми чувството, че вече нищо няма смисъл.

— Вижте! — рече Споуд. — Можете ли да повярвате?

Старият Басет се кокореше насреща ми, парализиран от смайване.

— Велики Боже! Крадецът на куфари!

— Да. Не е ли невероятно?

— Не вярвам на очите си. По дяволите, та това е преследване. Този човек се влачи след мен като опашка. Мира нямам от него. Как го заловихте?

— Минавах случайно по алеята и видях някаква фигура да се вмъква крадливо в стаята. Забързах и го взех на мушка. Тъкмо навреме. Беше започнал да тършува и плячкосва.

— Много съм ти задължен, Родерик. Но умът ми отказва да проумее напористостта на този човек. Нормално е да се помисли, че ще вдигне ръце и ще се откаже, след като предотвратихме опита му на Бромтън Роуд. Но не и не. Още на следващия ден е вече тук. Е, ще има да съжалява.

— Предполагам, че случаят е твърде сериозен да го съдите по бързата процедура?

— Ще издам нареждане за арест. Доведи го в библиотеката и още сега ще сторя необходимото. Делото трябва да се гледа пред областния съд.

— Как мислите, колко ще му дадат?

Трудно е да се каже. Но положително не по-малко от...

— Ей! — намесих се аз.

Имах намерението да заговоря с тих, разумен глас и след като привлека вниманието им, да обясня, че се намирам в къщата в качеството си на писмено поканен гост, но по някаква непонятна причина изстрелях тази дума точно както леля Далия би се обърнала към свой колега от ловната дружинка, намиращ се на съседния баир. Старият Басет подскочи, сякаш му бръкнах в окото с нажежен пирон.

Споуд също не остави без последствие изказването ми:

— Я да не крещиш!

— Щеше да ми спуска тъпанчетата — негодуваше старият Басет.

— Ама слушайте! — ревах аз. — Ще ме изслушате ли?

След което възникна нечленоразделен спор, в който моя милост се мъчеше да пледира от името на защитата, а опонентите се възмущаваха от методите ми. В разгара на сцената, точно когато се извявах с извънредно чуваем глас, вратата се отвори рязко и някой възкликна: „Божичко!“

Огледах се. Разтворени устни... Очи като плочи... Тънка фигура...

Пред нас стоеше Мадлин Басет.

— Божичко! — повтори тя.

Мога да си представя как непредубеденият наблюдател, заслушан в откровенията ми по повод евентуалния брак с това момиче, би повдигнал недоумяващо вежди поради невъзможност да ме проумее. „Бърти, вероятно би реагирал той, май не знаеш какво искаш“ — и сигурно би добавил, че самият той дава мило и драго за половината от претенциите ми. Защото Мадлин Басет без съмнение имаше привлекателен екстериор — стройна, гъвкава и обилно надарена със златни къдрици и всичко, което върви с тях.

Ала непредубеденият наблюдател би се изложил ужасно, ако пропусне да забележи лигавата ѝ превзетост, сякаш всеки момент ще заговори като невръстно детенце. Точно това смразяваше кръвта. Определено беше от ония момичета, които закриват с ръце очите на съпруга, пълзящ със сутрешна глава към закуската, и гукат: „Познай кой е!“

Веднъж гостувах у мой приятел младоженец, чиято невеста беше наредила да издълбаят с огромни букви над камината в гостната, където е невъзможно да пропуснеш да забележиш, фразата: „Две гугутки свиха тук гнездо.“ Още не мога да забравя изражението на нямо терзание в погледа на мъжката гугутка всеки път, когато влизаше в гостната и надписът го първаше през очите. Не знаех със сигурност дали Мадлин Басет, при встъпване в матримониални отношения, би стигнала чак дотам, но не бих го изключил.

Гледаше ни с някаква мила почуда, широко отворила очи.

— Каква е тази врява? — попита тя. — Я, Бърти! Кога пристигна?

— О, здравей. Току-що.

— Добре ли пътува?

— Да, благодаря. Пристигнах с колата.

— Трябва да си напълно изтощен.

— Не, не, благодаря. Не съм уморен.

— Е, чаят скоро ще бъде готов. Виждам, че си се запознал с татко.

— Да, запознах се с татко.

— И с господин Споуд.

— И с господин Споуд.

— Не знам къде е Огъстъс, но положително ще се появи за чая.

— Горя от нетърпение да го видя.

Старият Басет слушаше тази размяна на светски учтивости с израз на замаяно недоумение и от време на време сухо преглъщаше като шаран, измъкнат с кукичката. Естествено, човек можеше да вникне в психическото му състояние. За него Бъртрам Устър беше отрепка от престъпния свят, крадяща кувари и чадъри, и на всичкото отгоре дори не ги крадеше като хората. Никой баща не би желал да види зеницата на окото си на дружеска нога с подобен обществен враг.

— Да не би да познаваш този човек? — попита с пресъхнали устни.

Мадлин Басет се засмя със звънливия сребрист смях, който я прави тъй непопулярна сред свестните хора.

— Не, татко, ти не си за вярване. Естествено, че го познавам. Бърти Устър е стар и много скъп мой приятел. Казах ти, че ще пристигне днес.

Старият Басет не съумя да включи. Споуд не изглеждаше повключил и от него.

— Да не би това да е приятелят ти господин Устър?

— Разбира се.

— Но той краде кувари!

— Чадъри — подсказа Споуд като кралски суфльор.

— И чадъри — поправи се старият Басет. — Напада и антикварни магазини посред бял ден.

Мадлин също се включи, с което станаха трима.

— Татко!

Старият Басет не се предаваше.

— Казвам ти, че краде. Залових го на местопрестъплението.

— Аз го залових — начумери се Споуд.

— И двамата го заловихме — рече старият Басет. — Върлува из цял Лондон. Където и да мръднеш, все той краде кувари и чадъри. А сега се е появил и в сърцето на Глостършир.

— Глупости! — отсече Мадлин.

Разбрах, че е време да сложа край на тези безумия. До гуша ми дойде от тази кражба на кувари. Естествено, човек не може да очаква от един съдия да помни всички подробности, свързани с клиентелата му, похвално е дори че изобщо си е спомнил физиономията на един от

клиентите си, но човек не може безкрай да подминава с тактично мълчание подобни безобразия.

— Разбира се, че са глупости — прогърмах аз. — Всичко това е смехотворно недоразумение.

Трябва да призная, че очаквах обясненията ми да бъдат приети по-добре. Представях си как след няколко разяснителни думи от моя страна ще избухнат в чистосърдечна веселба, последвана от извинения и пошляпвания по гърба. Но Басет, подобно на повечето магистрати от полицейските съдилища, не се поддаваше лесно на обяснения. Съдийските натури бързо се извращават. Все ме прекъсваше, кокореше се насреща ми и задаваше въпроси, започващи с фрази като: „Един момент, моля...“, „Да не би да твърдите, че...“ и „Нима очаквате да повярваме, че...“ Крайно оскърбително.

Все пак след дълга и изнурителна разяснителна работа успях да разчистя случая с чадъра и той призна, че преценката му може и да е била прибързана.

— Ами куфарите?

— Не е имало куфари.

— Сигурен съм, че съм ви съдил за нещо в участъка на улица Бошър. Имам ярък спомен.

— Задигнах шлема на един полицаи.

— Това не е по-различно от кражбата на куфари.

Тук обаче неочаквано се намеси Родерик Споуд. По време на този политически процес той стоеше наблизо, замислено смучеше дулото на пушката и слушаше изявленията ми с вид на човек, който ги намира за твърде неубедителни, но сега на гранитното му лице трепна искрица човещина.

— Не — рече той. — Не бих стигнал чак дотам в твърденията си. Докато следвах в Оксфорд, и аз веднъж задигнах шлема на един полицаи.

Стъписах се. Нищо от досегашните ми вземания и давания с този човек не бе подсказало, че и той някога е бил здрав елемент. Поредно доказателство за правотата на убеждението ми, че и в най-злите хора се крие човещина.

Старият Басет беше очевидно сащисан, но бързо навири гребена.

— Ами оная работа при антикваря? А? Не го ли заловихме, докато се опитваше да избяга с моята сметаниера? Как ще обясни това?

Споуд бе сразен от силата на този довод. Измъкна дулото измежду устните си, където отново го беше наврял, и кимна.

— Продавачът ми я даде да я разгледам — отсякох аз. — Посъветва ме да изляза на улицата, където светлината била по-силна.

— Но вие бягахте.

— Препънах се. Стъпих на котката.

— На каква котка?

— Собственост на персонала на магазина, ако не се лъжа.

— Хм! Не съм видял никаква котка. Родерик, ти видя ли котка?

— Не, нямаше котка.

— Ха! Е, добре, прескачаме котката...

— За разлика от мен — блеснах със светкавично остроумие аз.

— Прескачаме котката — натърти старият Басет, като прескочи шегата ми и метна трупа ѝ зад гърба си — и стигаме до следващия въпрос. Какво правехте със сметаниерата? Твърдите, че сте я разглеждали. Да не би да очаквате да повярваме, че сте я подлагали на напълно невинен оглед? Защо? Какъв е мотивът ви? Какъв интерес представлява тя за човек като вас?

— Точно така — рече Споуд. — Същия въпрос смятах да задам и аз.

Тази солидарност се отрази зле на стария Басет, защото го поощри да се поддаде докрай на илюзията, че е в съдебната зала на полицейския съд.

— Твърдите, че ви я бил дал собственикът на магазина. По-скоро съм склонен да допусна, че сте я изтръгнали от ръцете му и сте хукнали да бягате с нея. А сега господин Споуд ви залавя със същата вещ в ръцете. Как бихте обяснили този факт? Какъв е вашият отговор? А?

— Но, татко! — обади се Мадлин.

Предполагам, че вече сте вдигнали недоумяващо вежди по повод гробовната сдържаност на тази досадница по време на кръстосания разпит. Това обаче може лесно да се обясни. Веднага след като каза: „Глупости!“ в началото на съдебната процедура, някакъв представител на клас безгръбначни има неблагоприятното да надникне в дихателните ѝ пътища, та делото се гледаше на фона на сподавено кашлюкане. Тъй като положението се напече твърде много, за да обръщаме внимание на задавили се момичета, Мадлин бе оставена да

се оправя както намери за добре, докато мъжете обсъждаха въпросите от дневния ред.

Но сега тя взе думата, макар и с насълзени очи.

— Татко, разбира се, че сребърната ти колекция е първото нещо, което Бърти би искал да разгледа. Естествено е да се интересува от нея. Той е племенник на господин Травърс.

— Какво!

— Ама ти не знаеш ли? Чичо ти има прекрасна колекция, нали, Бърти? Сигурно често ти е говорил за татковата.

Настъпи мъчителна пауза. Старият Басет задиша тежко и видът му хич не ми допадна. Местеше очи от мен към сметаниерата, обратно към мен, пак към сметаниерата и дори много по-непроницателен наблюдател от Бъртрам Устър би схванал какви мисли се роят в главата му. Ако някога съм виждал човек, правещ логични умозакljučения, това беше той в момента.

— О! — възкликна накрая.

И толкоз. Нищо повече. Но и то беше красноречиво като пълните събрани съчинения на Шекспир.

— Тъъ — започнах аз, — бих ли могъл да изпратя една телеграма?

— Можеш да я продиктуваш по телефона в библиотеката — услужливо ме посъветва Мадлин. — Ела, ще те заведе.

Показа ми апарата и ме остави сам с думите, че след като свърша, ще ме чака в коридора. Без да губя време, аз се свързах с пощата и след кратка словесна схватка с лице, което нямаше начин да не е като на селския идиот, телеграфирах следното:

Г-жа Травърс Чарлс Стрийт 47 Площад Бъркли
Лондон

Спрях за секунда да събера мислите си и продължих:

С дълбоко прискърбие съобщавам невъзможно изпълня задачата свързана знаеш какво. Тук цари атмосфера мрачно подозрение и всяко действие завършило

фатално. Трябваше да видиш погледа стария Басет когато преди няколко минути разбра кръвното родство чичо Том. Като на посланик заварил жени с воалетки мотаят около сейфа държавните тайни. Съжалявам и т.н., но нищо няма да стане. С любов.

Бърти

След това отидох в коридора при Мадлин Басет. Тя стоеше до барометъра, който, ако имаше капка акъл в главата, щеше да показва Буря, а не Хубаво време, каквото сочеше в момента. Докато се приближавах, тя се обърна към мен и ми отправи нежно оцъклен поглед, от който по Устъровия гръбнак полазиха ледени тръпки. Мисълта, че насреща ми стои особа, която е в хладни отношения с Гъси и „току-виж“ му върнала пръстена и ми увиснала на врата, ме изпълни с неназоваем ужас.

Разбрах, че ако няколко съдържателни думи от страна на един светски мъж успеят да запълнят пропастта, те трябва да бъдат изречени незабавно.

— О, Бърти — прошепна тя с нисък глас на бирена пяна, стичаща се по халба, — не биваше да идваш тук!

Последният разговор със стария Басет и Родерик ме бе навел на същите мисли. Но нямах време да ѝ обяснявам, че това не е празно светско гостуване и че ако Гъси не беше изпращал многократни сигнали SOS, кракът ми не би стъпил и на сто километра от проклетото място. Продължи да шепти, като ме гледаше, сякаш съм заек, който всеки момент ще се превърне в любимия ѝ гном.

— Защо дойде? О, знам какво ще ми отговориш. Почувствал си непреодолимо влечение да ми хвърлиш сетен поглед, каквото и да ти струва това. Не си могъл да устоиш на изкушението да отнесеш със себе си последен спомен, към който да се връщаш с любов през очакващите те години на самота. О, Бърти, колко ми напомняш на Рюдел.

Името беше ново за мен.

— Кой?

— Сеньор Джефри Рюдел, принц на Бле-ан-Сентон.

Поклатих глава.

— Боя се, че не го познавам. Твой приятел ли е?

— Живял е в средните векове и е бил велик поет. Станало така, че се влюбил в съпругата на владетеля на Триполи.

Запристъпвах неловко от крак на крак. Надявах се да не престъпи границите на благоприличието.

— Обичал я години наред и един ден усетил, че повече не издържа. Качил се на кораба за Триполи и слугите му го свалили на брега.

— Морска болест? — улових се за сламката аз. — Сигурно морето е било бурно.

— Той умираше. От любов.

— О! А!

— Внесли го на носилка в покоите на лейди Мелизанд, а той имал сили само да протегне ръка, да докосне пръстите ѝ и да умре.

Тя замълча и изпусна въздишка, откъртила се от петите ѝ. Мълчанието се проточи.

— Страхотно — измънках аз, колкото да кажа нещо, въпреки че според мен историята не можеше да се сравни с вица за фермерската дъщеря и търговския пътник. Друго щеше да е, ако познавах отблизо човека.

Тя отново въздъхна.

— Разбираш защо ти казах, че ми напомняш за Рюдел. И ти като него дойде тук да видиш за последен път жената, която обичаш. Много мило от твоя страна, Бърти, и те уверявам, че никога няма да го забравя. За мен това ще бъде един неувяхващ спомен като уханно цвете между страниците на стар албум. Но беше ли мъдро от твоя страна? Не трябваше ли да проявиш сила на волята? Нямах ли да е по-добре да бяхме останали на чисто след онзи ден, когато се сбогувахме в Бринкли Корт, без да отваряме старата рана? Ние се срещнахме, ти ме обикна, а аз ти отговорих, че сърцето ми принадлежи другиму. Това трябваше да е нашето сбогом.

— Напълно си права — уверих я аз. Всъщност нямах възражения срещу тази постановка. Щом сърцето ѝ принадлежеше другиму, толкоз по-добре. Никой не се радваше повече от Бъртрам. Същността на въпроса беше обаче доколко това отговаря на истината. — Ама аз получих известие от Гъси, в което той намеква, че двамата сте фрас!

Тя ме изглежда като човек, току-що попълнил последната липсваща дума в горния десен ъгъл на кръстословицата с хитроумното ему.

— Значи затова си дошъл! Мислил си, че може би още има надежда? О, Бърти, съжалявам... съжалявам... толкова съжалявам. — Очите ѝ се напълниха като супени чинии с непролети сълзи. — Не, Бърти, за теб няма никаква надежда, никаква. Не бива да строиш кули от мечти. Само ще си причиниш болка. Аз обичам Огъстъс. Той е моят избраник.

— И не сте си върнали кукличките и парцалките?

— Разбира се, че не.

— Тогава какво искаше да каже това магаре със сериозен разрив Мадлин и мен?

— А, това ли? — Тя пусна още веднъж звънливата, сребърна камбанка, която ме срязва през кръста. — Не беше нещо съществено. Нелепо стечение на обстоятелствата. Мъъничко глууупавичко недоразуменийце. Стори ми се, че го хванах да флиртува с братовчедка ми Стефани, и се проявих като ревнива глупачка. Но тази сутрин той ми обясни всичко. Просто вадел мушица от окоето ѝ.

Предполагам, че имах законни основания да се вкисна при уведомлението за напразно пребъхтената половин Англия, но нищо подобно. Изпитах благодатно успокоение. Както вече изтъкнах, телеграмите на Гъси ме бяха разтърсили до корените на бездънните ми основи и ми вдъхнаха смразяващ ужас от най-лошото. Ала ето че облаците се оказаха разпръснати и поверителните сведения, че между магарето и лиглата царят най-спарени чувства, ми бе спуснато направо от устата на вълка.

— Значи всичко е наред?

— Абсолютно. Никога не съм обичала Огъстъс повече от сега.

— Така ли?

— С всеки прекаран в негово присъствие миг забелязвам как прекрасната му природа се разтваря пред мен като чашката на красиво цвете!

— Стига бе!

— Всеки ден откривам по някой нов аспект на необикновения му характер. Например... Виждал ли си го напоследък?

— О, да. Онзи ден дадох вечеря в негова чест в „Гъртеите“.

— А забеляза ли някаква промяна у него?

Съсредоточих мислите си върху въпросното празненство. Доколкото успях да си спомня, Гъси си беше същият малоумник с рибя мутра, когото познавах от години.

— Промяна ли? Не. Разбира се, на онази вечеря нямах възможност да го наблюдавам откъсо и да подложя личността му на окончателен анализ, така да се каже. Седеше до мен и доста си бърбихме, но знаеш какво е да си домакин — трябва да държиш под око сервитьорите, да поддържаш общ разговор, да попречиш на Коко Потър-Пърбrait да изпълни своята имитация на Беатрис Лили... стотици дребни задължения. Но ми се видя съвсем същият. За какъв вид промяна говориш?

— Положителна, ако такова нещо е възможно при неговата подчертана безупречност. Бърти, не си ли усещал някога в миналото, че ако Огъстъс има недостатък, това е тенденцията му към известна плахост?

Схванах мисълта ѝ.

— О, а, да, разбира се, определено. — Сетих се как Джийвс нарича Гъси.

— Плахо цветенце, а?

— Точно така, Бърти. Виждам, че добре познаваш великия поет Шели.

— Не може да бъде!

— Точно за такъв съм го приемала винаги — плахо цветенце, непригодно за суровия и груб живот. Но напоследък, по-точно през последната седмица, той демонстрира, наред с прекрасния си сладурест унес, сила на характера, каквато не бях подозирала, че притежава. Сякаш напълно е изгубил свенливостта си.

— Знаеш ли, че си права! — възкликнах аз, озарен от внезапен спомен. — Точно така. Та той, кажи-речи, произнесе цяла реч на споменатата вечеря, и при това не лоша. Нещо повече...

Прехапах си езика. За една бройка да изтърся, че нещо повече — беше я произнесъл от началото до края на портокалов сок, а не както в случая с раздаването на наградите в Маркет Снодсбъри, надрусан, макар и без да знае, с щедри количества алкохолни стимуланти, плискащи се на воля из организма му. Овреме се усетих обаче, че подобно изказване ще е крайно неуместно. Излагацията му в Маркет

Снодсбъри несъмнено беше факт, който възлюбената му би искала да забрави час по-скоро.

— Представи си, днес сутринта той твърде остро се сопна на Родерик Споуд — продължи тя.

— Не думай!

— Самата истина. Двамата спореха за нещо и Огъстъс го изпрати да си проветри мозъка.

— Хм — казах аз.

Естествено, не й повярвах дори за секунда. Искам да кажа, че... Родерик Споуд все пак е човек, който дори в легнало положение би накарал всеки борец тежка категория да се замисли и да си мери думите. Подобно поведение спрямо него беше немислимо.

Разбира се, знаех какво става. Тя се опитваше да даде на приятеля си едно рамо и като всички представителки на нежния пол нямаше мяра. Забелязал съм същото поведение у млади съпруги, когато се мъчат да те подхлъзнат, че Хърбърт или Джордж притежава скрити дълбини, които един празноглав и ограничен наблюдател би могъл да не забележи. В подобни случаи жените традиционно се оливат.

Спомням си как веднъж госпожа Бинго Литъл, малко след сватбата, сподели с мен колко поетично се бил изразил за залеза Бинго, и това при положение, че всички ние, неговите най-близки съратници, прекрасно знаем, че старият тиквеник през живота си не е вдигал очи към залеза, или ако по недоглеждане е забелязал това природно явление, то е било само за да изтъкне, че му напомня за добре опечен бифтек.

Все пак човек не може току-така да нарече едно момиче в очите лъжкиня, тъй че се задоволих с тактичното „Хм!“

— Това бе единственото, което го делеше от самото съвършенство. Бърти, понякога се питам достойна ли съм за такава рядко срещана възвишена душа.

— О, на твое място не бих си блъскал главата с такива глупости — сърдечно откликнах аз. — Достойна си, разбира се.

— Колко мило, че го казваш.

— Нищо подобно. Двамата си подхождате като свинско и кисело зеле. За всеки е видно, че сте... как се казва... лика-прилика. Познавам

Гъси от дете и де да ми даваха по една лира всеки път, когато ми е минавало през ума, че неговото момиче трябва да е досущ като теб.

— Наистина ли?

— И още как. А когато се запознах с теб, си рекох: „Ето я! Това е тя!“ Та кога е сватбата?

— На двайсет и трети.

— Бих избързал на ваше място.

— Мислиш ли?

— Определено. Претупайте я набързо, за да снемете от себе си грижите около нея. Едно момиче не може да се омъжи твърде рано за мъж като Гъси. Знаменито момче. Чудесно момче. Никога не съм срещал момче, което да уважавам повече. Хора като Гъси се раждат рядко. Сочен екземпляр.

Тя протегна ръка, вкопчи се в дланта ми и я стисна. Естествено, усещането беше гнусно, но човек трябва да търпи и лошото наред с доброто.

— Ах, Бърти! Колко си великодушен!

— Не, не. Просто говоря каквото мисля.

— Толкова съм щастлива, че... всичко това... не пречи на дружбата ти с Огъстъс.

— В никакъв случай.

— Толкова мъже в твоето положение биха се озлобили.

— Защото са магарета.

— Но ти си прекалено издигнат за това. Въпреки всичко си в състояние да говориш с топлота за него.

— Че защо не? — учудих се аз.

— Милият Бърти!

С тази весела нотка се разделихме — тя отиде да изпълнява някаква домакинска мисия, а аз се зареях към гостната да пийна глътка чай. Самата тя не пиеше чай, защото пазеше някаква диета.

Стигнах до гостната и тъкмо да бутна вратата, която бе полуотворена, когато от другата ѝ страна зазвуча глас, който изрече:

— Споуд, направи ми услугата да не дрънкаш глупости!

Нямаше начин да го сбъркам. В тембъра на Гъси от най-крехка възраст има нещо неповторимо индивидуално, напомнящо на слушателя отчасти за изтичане на газ от спукана тръба, отчасти за овца, зовяща малкото си в периода на обагване.

Нямаше начин да не съм чул правилно думите. Бяха точно тези, които отразих по-горе, и смайване е слаб израз за обрисувание на обзелите ме чувства. Започнах да проумявам, че в откачения разказ на Мадлин Басет в крайна сметка може да има доза истина. Искам да кажа, че този Огъстъс Финк-Нотъл, който каза на Родерик Споуд, че дрънка глупости, бе напълно в състояние да го прати да си проветри мозъка.

Влязох в стаята, обладан от изумление.

С изключение на някаква смътна женска фигура, която се мерзелееше около чайника и имаше вид на трета братовчедка, присъстваха само сър Уоткин Басет, Родерик Споуд и Гъси. Гъси стоеше пред камината, мъжествено разкрачил крака, и се грееше на огъня, вероятно предназначен за задните части на стопанина на дома. Веднага разбрах какво е имала предвид Мадлин, когато ми сподели, че се е отърсил от стеснителността си. Дори от другия край на стаята се забелязваше, че по отношение на самоувереността самият Мусолини би могъл да му завиди.

Забеляза, че се появиха и ми махна, както ми се стори, с покровителствена небрежност. Същински обветрен помешчик, приемащ делегация на арендаторите си.

— А, Бърти. Ето те и теб.

— Да.

— Влез, влез и се почерпи една кифла.

— Благодаря.

— Донесе ли книгата, за която те помолих?

— Ужасно съжалявам, забравих.

— От всички празноглави магарета, с които ме е сблъсквал животът, ти със сигурност си най-тежкият случай. Други ще откликнат на молбата ми. Свободен си.

И като махна с ръка, сякаш уморено пъдеше муха, поиска да му поднесат сандвич със задушено месо.

Това първо ядене в Тотли Тауърс и до ден-днешен е един от най-мъчителните ми спомени. По правило чашата чай след пристигането в провинциално имение ми доставя особено удоволствие. Допада ми прашенето на дървата в камината, приглушеното осветление, уханието на препечен хляб с масло, създаващи атмосфера на кротък уют. Сияйната гостоприемна усмивка на домакинята и плахият шепот на

домакина, който ме сръгва в ребрата с думите „Дай да се смотаем оттук и да ударим по едно уиски в оръжейната“ пораждат у мен най-дълбоки чувства. В подобни случаи хората казват, че Бъртрам Устър е в неповторима форма.

Но сега цялото усещане за доброжелателност бе нарушено от поведението на Гъси, което неизвестно как внушаваше мисълта, че току-що е купил имението. Испитах облекчение, когато бандата най-сетне се оттегли и останахме насаме. Наоколо витаеха мистерии, които трябваше да разбуля.

Стори ми се най-препоръчително да започна с изслушване на второ мнение относно състоянието на отношенията му с Мадлин. Женската страна ме бе уверила, че всичко отново върви по ноти и масло, но по този въпрос не можех да си позволя лукса да се предоверя.

— Преди малко се видях с Мадлин — започнах аз. — Твърди, че още се обичате. Вярно ли е?

— Напълно. Между двама ни възникна известна краткотрайна студенина по повод мушицата, която извадих от окоето на Стефани Бинг. Изпаднах в паника и ти телеграфирах да дойдеш. Но вече нямам нужда от теб. Поех юздите с желязна ръка и всичко се оправи. Все пак, щом тъй и тъй си дошъл, постой ден-два.

— Благодаря.

— Без съмнение ще се радваш да се видиш с леля си. Доколкото разбрах, пристига тази вечер.

Вцепених се. Знаех, че леля Агата лежи в болницата с жълтеница. Само преди два дни ѝ носих цветя. Естествено, не би могла да бъде леля Далия, защото дума не обели, че крои нахлуване в Тотли Тауърс.

— Май имаш грешка — отбелязах аз.

— Нямам никаква грешка. Сутринта Мадлин ми показа телеграмата, с която пита дали може да бъде приета за някой и друг ден. Забелязах, че е изпратена от Лондон, следователно трябва да е напуснала вече Бринкли Корт.

Зейнах.

— Само не ми казвай, че говориш за леля Далия.

— Разбира се, че говоря за леля ти Далия.

— Искаш да кажеш, че довечера пристига леля Далия?

— Точно така.

Отвратителна новина. Задъвках стръвно долната си устна с нескрита тревога. Това внезапно решение да ме последва в Тотли Тауърс можеше да означава само едно: леля Далия е премислила нещата, проявила е недоверие към волята ми за победа и е решила, че ще е най-препоръчително да дойде и лично да проследи да не би да се отклоня от изпълнението на задачата. Запредвиждах трудности, защото бях твърдо решен да се отклоня. Заопасявах се също, че отношението ѝ към непокорния племенник няма да е по-добро, отколкото към вироглава хрътка от времето на ловджийските ѝ подвизи.

— Каж ми — заговори Гъси, — как е напоследък леля ти с гласа? Питам, защото, ако по време на гостуването си смята да издава в мое присъствие онези тръбни звуци от великите ловни полета, ще бъда принуден да я смъря най-сурово. Още в Бринкли ми дойде до гуша.

С удоволствие бих продължил да размишлявам върху нововъзникналата неприятност, но последните му думи ми дадоха повод да пусна една сонда.

— Гъси, какво става с теб? — попитах аз.

— Ъ?

— Откога си такъв?

— Не те разбирам.

— Ами например това, че се каниш сурово да мъмриш леля Далия. В Бринкли се тресеше пред нея като заек пред боа. И друг пример — преди малко каза на Споуд да не дрънка глупости. Между другото, по какъв повод го сгълча?

— Не помня. Той ги ръси под път и над път.

— Не бих събрал смелост да му го тръсна в очите — откровено признах аз.

Искреността ми веднага срещна отклик.

— Честно казано, Бърти — започна изповедта си Гъси, — допреди седмица и аз не бих дръзнал.

— Но какво е станало междуременно?

— Изживях духовно прераждане. Благодарение на Джийвс. Страхотен тип, Бърти!

— Нима?

— Ние сме като уплашени в мрака деца, а Джийвс е мъдрата бавачка, която ни взема за ръка и...

— Пали лампата?

— Точно така. Искаш ли да ти кажа какво се случи?

Уверих го, че целият съм слух. Настаних се по-удобно на стола, запалих цигара и зачаках откровенията му.

Известно време Гъси мълча. Усещах, че систематизира фактите. Свали очилата и изчисти стъклата им.

— Бърти, преди една седмица — започна той — в делата ми настъпи криза. Бях изправен пред изпитание, самата мисъл за което ме караше да потръпвам. Научих, че ще трябва да произнеса реч по време на сватбената си закуска.

— Ами естествено.

— Естествено е, но кой знае защо, не бях го предвидил и новината ми дойде като гръм от безоблачно небе. И да ти кажа ли защо бях връхлетян от неописуем ужас при мисълта за произнасянето на тази реч? Заради Родерик Споуд и сър Уоткин Басет. Познаваш ли отблизо сър Уоткин?

— Донякъде. Веднъж ме глоби пет лири в полицейския съд.

— Можеш да ми повярваш, че е костелив орех и че силно негодува срещу присъствието ми в семейството като зет, най-вече защото би желал да види Мадлин задомена за Родерик Споуд, който между другото, е влюбен в нея от времето, когато е ходела права под масата.

— Нима? — вежливо реагирах аз, като прикрих изумлението си, че човек в пълна сваяст, който не е освидетелстван идиот като Гъси, би могъл да се влюби тъкмо в нея.

— Да. Но освен дето тя предпочете мен, работата е там, че самият Споуд не искал да се жени за нея. Разбираш ли, той се изживява като предопределен от Съдбата да върши велики дела и е убеден, че бракът би попречил на мисията му. Наполеон му е като обица на ухото.

Усетих, че преди да продължим нататък, трябва да науча едно-друго за лицето Споуд. Работата със съдбовната предопределеност ми беше доста мътна.

— Каква е тая мисия? Да не е таен агент?

— Не четеш ли вестници? Родерик Споуд е основател и вожд на Спасителите на Британия — фашистка организация, известна повече като „Черните гащи“. Мечтата му е да стане Диктатор, ако дотогава не

му счупят главата с някоя бутилка по време на честите побоища, в които той и следовниците му охотно се удоволстват.

— Не думай!

Бях смразен от изтънчената си проникателност. Вероятно помните, че в момента, в който за първи път спрях очи на Споуд, си казах: „Виж ти! Диктатор!“ И ето на, наистина се оказа диктатор. Не бих могъл да направя по-сполучлива догадка дори ако бях Шерлок Холмс, който вижда как някой върви по улицата и веднага му става ясно, че е пенсиониран производител на кукли на име Робинсън, има ревматизъм на лявата ръка и живее до гарата в Клапъм.

— Невероятно! И аз си го помислих. Тази брадичка... тези очи... И не на последно място тези мустачки. Между другото, когато каза гащи, сигурно си имал предвид ризи.

— Нищо подобно. Докогато Споуд се намери да създаде организацията си, черните ризи били изкупени от пазара. Той и привържениците му носят черни шорти.

— Вместо бельо?

— Да.

— Каква перверзия.

— Да.

— И коленете им са голи?

— Голи са.

— Изумително!

— Да.

Врълхлетя ме толкова гнусна догадка, че за малко да изтърва цигарата.

— И старият Басет ли се развява по черни шорти?

— Не. Той не членува в Спасителите на Британия.

— Тогава защо е толкова гъст със Споуд? Видях ги да вършеят из Лондон като моряци в отпуск.

— Сър Уоткин е сгоден за леля му, госпожа Уинтъргрийн, вдовица на покойния полковник Х. Х. Уинтъргрийн от улица Понт.

Потънах в размисъл. Исках да разчепкам случката при антикваря.

Когато си на подсъдимата скамейка и над пенснето ти се звери съдия, който те титулува обвиняеми Устър, ти разполагаш с прекрасната възможност да го изпиваш на воля с поглед. Та през онзи

ден в съда на улица Бошър сър Уоткин ме впечатли най-вече със своята сприхавост. А в антикварния магазин ми внуши представата за мъж, най-сетне уловил Господ за пеша. Подрипваше като палаво коте върху гореща ламарина, сочеше разни предмети на Споуд и чуруликаше: „Мисля, че леля ти ще хареса това. А какво ще кажеш за онова?“ И тъй нататък. Чак сега газираното му поведение започна да намира обяснение.

— Знаеш ли, Гъси — рекох аз, — имам чувството, че вчера ѝ е направил предложение.

— Нищо чудно. Както и да е, това сега не е важно. Не е там въпросът.

— Не, разбира се. Но е интересно.

— Не е.

— Може и да си прав.

— Дай да не се разсейваме със странични проблеми — въдвори ред в залата Гъси. — Докъде бях стигнал?

— Не знам.

— Аз пък знам. Обяснявах ти, че сър Уоткин не е възхитен от идеята да стана негов зет. И Споуд има възражения. При това не прави дори най-плахи опити да прикрие този факт. Усвои лошия навик да връхлита върху мен иззад някой ъгъл и да мърмори заплахи през стиснати зъби.

— Това едва ли ти е харесало.

— Ни най-малко.

— И защо тези заплахи?

— Защото, макар да няма намерение да се жени за Мадлин, дори ако тя кандиса, той продължава да гледа на себе си като на благороден рицар, който се грижи за добруването ѝ. Не спира да повтаря, че щастието на това девойче му е много скъпо и че ако някога ѝ причиня страдание, ще ми извие врата. Такова е съществуването на заплахите и поради това доста се разтревожих, когато Мадлин взе да се държи хладно с мен, след като ме спипа със Стефани Бинг.

— Признай си, Гъси, какво точно правехте със Стифи?

— Вадих мушица от окото ѝ.

Кимнах. Щом беше избрал тази версия, най-разумно бе да се придържа неотстъпно към нея.

— Толкова за Споуд. Стигаме до сър Уоткин Басет. От първата ни среща разбрах, че не съм зетят на неговите възделения.

— И аз го разбрах.

— Както знаеш, сгодих се за Мадлин в Бринкли Корт и тя ми съобщила новината с писмо, в което, предполагам, доста ме е попрехвалила, тъй че е очаквал да види в мое лице кръстоска Между Робърт Тейлър и Айнщайн. Във всеки случай, когато му бях представен като човека, който ще се жени за дъщеря му, той се оцъкли за миг и процеди едно: „Какво?“ Не вярваше на очите си, ще знаеш, и явно се надяваше, че това е някаква дебелашка шега и че истинският жених всеки момент ще изскочи иззад някой стол и ще каже: „Бау!“ Когато най-сетне проумя, че няма лъжа и измама, той се оттегли в един ъгъл, седна и дълго се държа за главата. По-късно непрекъснато улавях погледа му, втренчен в мен над пенснето. Това ми раздрънка нервите.

Нищо чудно. Вече споменах за въздействието на този надпенснетен поглед върху личната ми психика и можех да разбера защо насочването му към Гъси го бе разстроило до такава степен.

— На всичкото отгоре сумтеше. А когато научи от Мадлин, че държа тритони в стаята си, промърмори под мустак нещо твърде неласкаво, но аз го чух.

— Да не би да си довякъл трупата си?

— Естествено. Намирам се в разгара на особено деликатен експеримент. Един американски професор е открил, че пълнолунието влияе на любовния живот на някои подводни видове, включително на един вид риби, две групи морски звезди, осем вида червеи и плоското водорасло *Dictyota*. След два-три дни има пълнолуние и искам да разбера дали влияе и на любовния живот на тритоните.

— Но какъв е в крайна сметка любовният живот на тритоните?
— полюбопитствах аз. — Нали ми каза веднъж, че по време на размножителния период размахвали опашки един срещу друг?

— Точно така.

Свих рамене.

— Е, щом им харесва, нека ги размахват. Въпреки че това не се покрива с представата ми за изпепеляваща страст. Значи старият Басет не гледа с добро око на безсловесните твари?

— Не. Не гледа с добро око на нищо, свързано с мен. Това правеше нещата все по-трудни и неприемливи. Прибави към

картинката и Споуд и ще разбереш защо положението стана нетърпимо. На всичкото отгоре изневиделица ме халосват с новината, че трябва да произнасям реч на сватбената закуска пред публика, включваща Родерик Споуд и сър Уоткин Басет.

Млъкна и запрегльща конвулсивно като вземащ хапче пекинез.

— Аз съм стеснителен човек, Бърти. Плахостта е цената, която плащам за свръхчувствителната си природа. Ти поне знаеш как се чувствам, когато трябва да държа каквото и да било слово. Самата мисъл за изпитанието ме смазва. Когато ме натресе да говоря при раздаването на онези награди в Маркет Снодсбъри, мисълта, че трябва да се изправа на подиум, лице в лице с тълпа пъпчиви главорези, ме изпълни с панически ужас. Не помня колко време сънувах кошмари. Та можеш да си представиш как бих се представил на сватбената закуска. Ако става дума за публично обръщение към глутница лели и братовчедки, все някак бих овладял положението. Не с лекота, но горе-долу бих се справил. Ама да се изтъпанча със Споуд от едната ми страна и сър Уоткин Басет от другата... И тогава в тунела, в който се бях залутал, изплува бледа искрица надежда. Сетих се за Джийвс.

Вдигна тържествено ръка и ми се стори, че възнамерява да свали шапка — твърде несъстоятелно действие, защото беше гологлав.

— Сетих се за Джийвс — повтори той, — взех влака за Лондон и му изложих проблемите си. Имах късмет, че го хванах навреме.

— В какъв смисъл?

— Преди да напусне Англия.

— Той не напуска Англия.

— Каза ми, че двамата с него всеки момент отплавате на околосоветско пътешествие.

— Не, няма такова нещо. Идеята не ми допадна.

— Джийвс потвърди ли, че няма да ходите?

— Не, но аз го потвърдих.

— О?

Изгледа ме по доста особен начин и ми се стори, че има да допълни нещо по въпроса, но се задоволи с кратък, странен смях и продължи повествованието си.

— Та както вече казах, отидох при Джийвс и изложих фактите пред него. Умолявах го да открие начин да ме измъкне от страховитата каша, в която бях затънал, като го уверих, че ако не успее, няма да го

вина, защото след няколко денонощия размисъл бях стигнал до извода, че съм отвъд всяка възможност за помощ. И сигурно няма да повярваш, Бърти, но преди да изпия половината от портокаловия сок, с който ме почерпи, той беше решил проблема. Никога не бих повярвал, че подобно нещо е възможно. Колко ли тежи мозъкът му?

— Поглъща огромни количества риба. Та значи идеята му се оказа печеливша?

— Без равна на себе си. Подходи към въпроса от психологически ъгъл. От конкретните анализи, каза, ставало ясно, че нежеланието за изнасяне на речи се дължало на страх от публиката.

— Е, това мога да ти кажа и аз.

— Да, но той намери цяр. Ние не се боим, рече той, от хората, които презираме. Следователно трябва да развиеш високомерно презрение към хората, които ще те слушат.

— Но как?

— Много просто. Непрекъснато ги упрекваш наум в нещо. Повтаряш си: мисли за пъпката на носа на Смит, не забравяй слонските уши на Джонс, помни как изправиха Робинсън пред съда, задето се опитваше да пътува в първа класа с третокласен билет, сети се как навремето видя младия Браун да повръща на едно детско празненство и тъй нататък. Тъй че когато се наложи да се обърнеш с реч към Смит, Джонс, Робинсън и Браун, жилото им е изтръгнато. Издигнал си се над тях.

Заобмислях чутото.

— Разбирам. Звучи добре, Гъси, но дали би проработило на практика?

— Мило момче, работи като по ноти. Вече го изпробвах. Помниш ли речта ми на вечерята, която даде?

Трепнах.

— Да не искаш да кажеш, че си ни презирал?

— Естествено. От все сърце и душа.

— Как, и мен ли?

— И теб, и Фреди Уиджън, и Бинго Литъл, и Коко Потър-Пърбрайт, и Барми Фодърингей-Фипс, и всички присъстващи. Нищожества!, повтарях си аз. Каква сбирщина!, повтарях си аз. Виж само стария Бърти, повтарях си аз. Майко мила, повтарях си аз. Какво

ли не знам за него! В резултат ви използвах като струнни инструменти и постигнах забележителен триумф.

Не мога да отрека, че изпитах известно смущение. Неприятно ми стана, че съм бил обект на високомерие от страна на тъпанар като Гъси, и то в момент, когато е нагъвал месо и портокалов сок за моя сметка.

Но скоро вроденото ми великодушие надделя. В края на краищата, рекох си аз, най-важното, фундаменталното, пред което всичко друго бледнееше, бе да напъхам тоя Финк-Нотъл под венчилото и да му махам за сбогом, докато потегля на сватбено пътешествие. Ако не беше съветът на Джийвс, заканите на Родерик Споуд и сумтенето на сър Уоткин Басет, гарнирани с погледи над пенснето, като нищо са щели да подкопаят моралните му устои, да го накарат да задраска сватбените приготовления и да хукне на лов за тритони в Африка.

— Да — кимнах аз. — Схващам мисълта ти. Но, Гъси, дори ако допусна факта, че можеш да презираш Барми Фодърингей-Фипс, Коко Потър-Пърбрайт и дори в краен случай, и мен, как си могъл да го постигнеш спрямо Родерик Споуд?

— Как съм могъл ли? — изсмя се с пълен глас. — С лекота. И сър Уоткин Басет не ме затрудни. Казвам ти, Гъси, очаквам сватбената закуска, без да ми трепне окоето. Ще бъда весел, самоуверен и непринуден. Никакви изчервявания, пелтечения, кършения на пръсти и подръпвания на покривката, каквито се наблюдават при повечето младоженци. Ще ги гледам право в очите и ще ги накарам да повехнат. А що се отнася до лелите и братовчедките, ще ги навра в миша дупка. В момента, в който Джийвс изговори онези думи, обърнах мисълта си към всичко, което излага Родерик Споуд и сър Уоткин Басет на оправданото презрение на човешкия род. Само за сър Уоткин мога да споделя с теб петдесетина неща, които ще те накарат да се чудиш как това петно върху моралния и физически облик на нацията е бил оставен да се разхожда необезпокояван на свобода толкова години. Записал съм всичко в едно тефтерче. В малко, подвързано с кожа тефтерче. Купих го в селото.

Признавам, че сърцето ми се сви. Дори ако, дай Боже, го държеше под ключ, самото му съществуване навяваше злокобни предчувствия. Не посмях да си представя какво би станало, ако

случайно попаднеше в недоброжелателни ръце. Подобно четиво бе истинска бомба.

— Къде го държиш?

— Във вътрешния си джоб. Ето го. О, не, не е то. Странна работа. Май съм го изпуснал някъде.

4

Не знам какво мислите вие, но аз съм забелязал, че от време на време, както си пасете кротко из попрището на живота, изневиделица ви сдрусват събития, преценявани като съдбовни дори от невъоръжено око. Вътрешен глас ви нашепва, че те вовеки веков ще останат запечатани в паметта ви. Година подир година редовно ще възкръсват в спомените ви тъкмо когато сте най-настроени за блажена дрямка и ще ви карат да се мятате в леглото като съомга на кука.

В моя случай един от тези незабравими мигове датира от времето на заточението ми в първото частно училище, когато по тъмна доба се прокраднах на пръсти в кабинета на директора (агенти ми бяха предоставили сведения, че държи в шкафа под библиотеката кутия сладкиши) само за да открия, и то след непоправимо дълбоко навлизане във вражеска територия, откъдето всяко отстъпление бе немислимо, че старият дръвник седи зад писалището си и по някакво фатално съвпадение проверява класното ми по литература, което впоследствие се оказва за боклука.

Ако започна да твърдя, че в онзи съдбовен миг Бъртрам съхрани характерното си хладнокръвие, ще изневеря на историческата правда. Проклет да съм, ако не зейнах срещу преподобния Обри Ъпджон, макар и с една малка част от смразяващия ужас, който се стрелна по топографията ми при последните думи на Гъси.

— Изпуснал си го? — изпелтечих аз с треперлив фалцет.

— Да, но няма страшно.

— Така ли?

— Помня всяка дума от съдържанието му.

— Браво. Прекрасно.

— Да.

— И много ли са тези думи?

— Ами доста.

— Соленички?

— Пиперливи.

— Браво.

Гледах го с нарастващо изумление. Човек би допуснал, че към този момент дори такъв изтъкнат безмисловник би трябвало да включи какво се задава на хоризонта. Но не. Очилата му с рогови рамки продължаваха да отразяват самодоволна светлина. Бе преизпълнен с безотговорно безгрижие. От врата надолу му нямаше нищо, но нагоре цареше плътен железобетон. Огъстъс Финк-Нотъл в целия му блясък.

— О, да — продължи бодро той, — всичко съм запааметил и това ме изпълва с особено задоволство. През последната седмица подложих характеристиките на Родерик Споуд и сър Уоткин Басет на безмилостен анализ. Проникнах до самата сърцевина на същността им. Невероятно е колко материал можеш да събереш, ако започнеш истински да наблюдаваш хората. Чувал ли си някога как сър Уоткин Басет унищожаваше супата си? Шотландският експрес в тунел е нищо в сравнение с така издаваните звуци. А виждал ли си Споуд да яде аспержи?

— Не.

— Отблъскваща гледка. Способна е да преобърне из основи схващането, че Човекът е венец на Природата.

— Отразил ли си тези два факта в тефтерчето?

— Отделил съм им по половин страница. Но това са банални, повърхностни изяви. Основният обем на изследванията ми е насочен към дълбините.

— Разбирам. И, предполагам, доста си се разпрострял?

— Доста, доста.

— И все с остроумни, иронични изразни средства?

— До последната дума.

— Забележително. Значи старият Басет няма да се отегчава, докато чете.

— Докато чете ли?

— Е, вероятността той да намери тефтерчето не е по-малка от вероятността да го намери кой да е друг, нали така?

Спомням си едни разсъждения на Джийвс за това как човек никога не знае какви гадни номера ще му погоди времето, как той е виждал дни, когато слънцето над билото, подало бодър лик, ливади и реки превръща в злато с изкуство на небесен алхимик, а след това на облак позволило да скрие в було образа му млад, оставяйки света ни в

мрак и хлад^[1]. Същото се случи в момента и с Гъси. Преди да спомена този аспект на положението, грееше като прожектор, а сега сиянието му угасна, сякаш някой бе дръпнал шалтера.

Стоеше със зейнала уста досущ като мен пред преподобния Обри Ъпджон в гореописания случай. Изражението му почти съвпаднаше с изражението, което веднъж засякох на лицето на една екзотична риба в Кралския аквариум в Монако.

— Не съм и помислил за това!

— Крайно време е да започнеш.

— О, нещастен аз!

— Да.

— О, мъко моя!

— Точно така.

— О, пресвета лельо!

— Ти го каза.

Придвижи се като сомнамбул до масичката с чая и заръфа изстинала кифла. Очите му, когато срещнаха моите, бяха подчертано оцъклени.

— Какво според теб ще стане, ако старият Басет наистина намери тефтерчето?

Отговорът хич не ме затрудни.

— Ще видиш сватба на мукавей.

— Не думай.

— Ще думам, и още как.

— Задави се с кифлата.

— Как иначе? — продължих аз. — Нали сам ми каза, че никога не е бил очарован от теб като бъдещ зет? Прочитането на тефтерчето едва ли ще предизвика положителна промяна. Един поглед върху съдържанието му ще е достатъчен да отмени поръчката за сватбената торта и да заяви на Мадлин, че ще се омъжи за теб само през трупа му. А тя не е от момичетата, които въстават срещу Родителя.

— О, нещастен аз!

— И все пак на твое място, старче, не бих се притеснявал от това — опитах се да му изтъкна положителната страна на въпроса, — защото много преди то да се случи, Споуд ще ти е извил врата.

Гъси захапа апатично нова кифла.

— Бърти, това е ужасно.

- Положението не е розово.
- Затънах в смрадлива кал.
- До уши.
- Какво да правя?
- Не знам.
- Не можеш ли да измислиш нещо?
- Не мога. Нека разчитаме на помощ свише.
- От Джийвс ли?

Поклатих китарата.

— В този случай дори Джийвс е безсилен. Въпросът се свежда до намирането на тефтерчето и възстановяването на собствеността ти над него, преди да е попаднало в ноктите на стария Басет. В името на всичко свято, защо не го държа заключено някъде?

— Не можех. Трябваше да ми е подръка, за да записвам нови попълнения. Не знаех кога ще ме осени вдъхновението.

— Сигурен ли си, че си го носил във вътрешния джоб?

— Напълно.

— Да не е случайно в стаята ти?

— Не. За по-сигурно винаги го носех със себе си.

— А, за по-сигурно! Разбирам.

— Освен това, както вече казах, имах постоянна нужда от него. Опитвам се да се сетя кога го видях за последен път. Чакай, чакай, започва да ми изплува. Да, спомних си. До помпата.

— Каква помпа?

— В двора на конюшната, където пълнят кофите с вода за конете. Да, точно там го видях за последен път вчера преди обяд. Извадих го да впиша наблюденията си за начина, по който сър Уоткин мляска на закуска, и тъкмо бях завършил критиката си, когато видях Стефани Бинг и извадих мушицата от окото ѝ. Бърти! — изквича той и млъкна. В очилата му грейна особена светлина. Удари с юмрук по масата. Глупаво магаре. Би трябвало да предвиди, че ще обърне млякото. — Бърти, сетих се нещо. Сякаш завеса падна от очите ми и разкри всичко. Възстанових си цялата сцена. Извадих тефтерчето и вписах мляскането на овесената каша. След това го върнах във вътрешния джоб. Там, където държа носната си кърпа.

— Е, и?

— Където държа носната си кърпа — многозначително повтори той. — Не разбираш ли? Размърдай мозъка си, човече. Кое е първото нещо, което правиш, като видиш момиче, в чието око е влязла мушица?

Ахнах.

— Посягам към носната си кърпа!

— Точно така. След това я изваждаш и премахваш мушицата с ъгълчето ѝ. А ако до кърпата има малко, подвързано с кафява кожа тефтерче...

— То пада...

— ... на земята...

— ... незнайно къде.

— Знайно къде. Тъкмо там е въпросът. Мога да те заведа на мястото.

За секунда се ободрих, но скоро песимизмът ми предяви права над трона си.

— Вчера преди обяд ли каза? Значи някой вече да го е намерил.

— Точно това щях да ти обясня. Спомних си още нещо. Веднага след като се справих с мушицата, чух Стефани да казва: „Я, какво е това?“ и я видях да се навежда и да вдига нещо. Не обърнах внимание, защото в същия миг зърнах Мадлин. Стоеше на входа на конюшната с подчертано хладно изражение. Длъжен съм да спомена, че докато вадох мушицата, ми се наложи да уловя Стефани за брадичката, за да не мърда с глава.

— Естествено.

— Много е съществено в подобни случаи.

— Определено.

— Ако главата не е неподвижна, не можеш да направиш нищо. Опитах се да изтъкна това пред Мадлин, но тя не пожела да ме изслуша. Обърна ми гръб и си тръгна, а аз я последвах. Едва тази сутрин успях да изложа фактите пред нея и да я накарам да приеме обясненията ми. Междувременно бях напълно забравил инцидента с навеждането на Стефани и вдигането на нещо. Струва ми се очевидно, че в момента тефтерчето се намира у младата Бинг.

— Така трябва да е.

— Значи всичко е наред. Издирваме я, молим я да ни го върне и тя ни го дава. Сигурно добре се е позабавлявала с него.

— Къде е тя сега?

— Май спомена нещо за разходка до селото. Струва ми се, че си пада по местния курат. Ако нямаш друга работа, можеш да отидеш да се поразгъпчеш и да я посрещнеш.

— Добре.

— И си отваряй очите за псето й. Вероятно е с нея.

— А, добре. Благодаря.

Спомних си, че бе споменал въпросното животно по време на вечерята в клуба. Точно когато ни поднасяха *solemeuniere*, той ми оголи раната на крака си, та ми се отяде до края на вечерта.

— Хапе като змия.

— Разбрано. Ще си отварям очите. Най-добре да тръгвам веднага.

Скоро стигнах до края на алеята. На портала спрях. Реших да се помотая наоколо, докато Стифи се върне. Запалих цигара и се отдадох на размисъл.

Въпреки че усещах известно успокоение, не бях се съвзел напълно. Устървата душа нямаше да намери покой, докато тефтерчето не се озовеше в сигурни ръце. Твърде много неща зависеха от него. Както вече обясних на Гъси, ако старият Басет започнеше да го дава тежко и да сипе родителски забрани, Мадлин бе последният човек на света, който би вирнал брадичка и би отговорил със съвременното: „Глей си работата!“ От пръв поглед беше ясно, че принадлежи към оная отмираща порода момичета, които все още се прекланят пред волята на бащата, и бях готов да заложа сто към осем, че при съществуващите обстоятелства щеше да въздъхне, да пролее безмълвна сълза и след разсейването на дима Гъси щеше да се окаже пасящ на свобода.

Продължавах да тъна в мрачни предчувствия, но мислите ми бяха смутени. На пътя пред мен се разиграваше истинска човешка драма.

Вечерните сенки свободно се ширеха наоколо, но видимостта беше достатъчно добра, за да забележа, че по пътя, яхнал велосипед, се спуска едър, масивен, облолик полицай. По всичко личеше, че е в мир със света. Задълженията му за деня може да бяха, а може и да не бяха изпълнени, но в момента явно не беше дежурен и цялото му поведение бе на полицай, над чиято глава не тегне нищо освен шлема.

Като уточня, че караше велосипеда без помощта на ръцете, сигурно ще разберете докъде се бе разпростряла безгрижната веселост на това добродушно ченге.

А драмата произтичаше от факта, че вниманието му все още не бе привлечено от силния, безшумен и ловък преследвач, чийто целеустремен маниер беше типичен за породата му — абърдийнски териер. Караше си спокойно колелото, вдъхваше ухания вечерен бриз, а зад гърба му се носеше шотландецът, затънал в мустаци и вежди, с твърдата решимост да го гони до дупка. Както по-късно правилно отбеляза Джийвс, положението приличаше на кулминационен момент от древногръцка трагедия, в която красивият, въодушевен и храбър герой напето пристъпва по сцената, а Немезида през цялото това време му точи ножа.

Та полицаят караше велосипеда без ръце. В противен случай разразилата се катастрофа нямаше да е толкова мащабна. Самият аз на млади години си падах по велосипедите и май веднъж споменах как спечелих състезанието на момчетата от църковния хор на някакъв селски спортен празник. Поради това мога да потвърдя под клетва, че когато карате без ръце, най-важните условия са усамотението и пълната липса на външна намеса. Дори най-дребният намек за неочаквана поява на шотландски териер водоравно на глезена ви води до немедлена загуба на равновесие. А както е широко известно, ако ръцете ви не са уловили здраво кормилото, рязката загуба на равновесие ще доведе до твърде печални последици.

Точно това и стана. Въпросният пазител на реда изпълни едно от най-акробатичните салта, които съм имал честта да наблюдавам. Както си беше един от нас — весел и доволен човек, така за секунда се озова в канавката под формата на руска салата от ръце, крака и колела, а на ръба стоеше псето и го гледаше с доста оскърбителното изражение на целомъдрено самодоволство, което тъй често съм забелязвал да краси лицето на абърдийнските териери при сблъсъка им с човечеството.

Докато униформеният се мятеше из канавката в отчаяни опити да размотае крайниците си, иззад завоя изникна привлекателна млада особа от женски род, издокарана в костюм от меланжиран туид, в която разпознах познатите черти на Стифи Бинг.

След предупреждението на Гъси бе естествено да очаквам именно нея. Видът на шотландския териер трябваше да ми подсказе,

че е неин и ничий друг. Имах всички основания да помисля: „Щом шотландецът е тук, може ли Стифи да е далече?“

По маниера ѝ личеше, че е раздразнена от полицаия. Мушна извитата част на пръчката под каишката на кучето и го притегли към себе си, след което заговори на мъжа, който беше започнал да изниква от канавката като Афродита от морската пяна.

— Защо трябваше — попита тя — да го правиш?

Естествено, не беше моя работа, но нямаше как да не остана с впечатлението, че би трябвало да подходи по-тактично към очертаващото се трудно и деликатно общуване. Усетих, че и полицаят споделя чувствата ми. Лицето му беше скрито зад калта, но не дотолкова, че да не забележа нараненото му изражение.

— Ще му изкараш акъла на горкичкия с твоето мятане напред-назад. Бартоломю, миличък, да не би да те премаза този грозен мъж?

Отново ми се изплъзна тактичната нотка. Технически имаше основание да нарича обществения служител грозен. Би имал шансове да спечели конкурс за красота само ако се състезава със сър Уоткин Басет, Уфи Просър и още няколко подбрани членове на „Гъртеите“. Но такива факти не се натякват на хората. Тези случаи изискват благост. Нищо не може да се сравни с благостта.

Полицаят бе успял да изтръгне себе си и велосипеда от урвата и изследваше последния, за да установи размера на пораженията. Задоволен от факта, че не са катастрофални, той се обърна и изгледа Стифи по тертипа, по който ме лицезреше старият Басет, когато се гърчех на подсъдимата скамейка на улица Бошър.

— Придвижвах се по обществената пътна мрежа — започна той с бавен, премерен тон, сякаш даваше показания в съда, — когато кучето се нахвърли върху ми по най-ожесточен начин. Бях съборен от велосипеда...

Стифи се улови за аргумента като врял и кипял адвокат.

— Ами защо караш велосипед? Бартоломю мрази велосипедите.

— Карах велосипед, госпожице, защото в противен случай трябва да патрулирам пеш.

— Което ще ти е от голяма полза. Тъкмо да смъкнеш малко тлъстини.

— Това — рече полицаят, очевидно владеещ не по-малко вещо дебатните похвати — няма никакво отношение към обсъждания

проблем. — Той измъкна тефтер от някаква ниша в дрехите си, изтръска две попови лъжички от страниците му и продължи: — Обсъжданият въпрос се свежда до факта, че това животно за втори път ми нанася тежки телесни повреди и аз трябва да повдигна обвинение срещу вас, госпожице, за притежание на злобно куче, което не държите под съответен контрол.

Нападките бяха силни, но Стифи не се огъна.

— Не ставай магаре, Оутс. Не можеш да очакваш от едно нормално куче да отмине с безразличие полицаи на велосипед. Не е в човешката му природа. А и положително ти си започнал пръв. Я си го дразнил, я нещо друго и ти заявявам, че ще отнеса въпроса чак до Камарата на лордовете. Ще призова този джентълмен за свидетел на случилото се — обърна се тя към мен и чак сега забеляза, че не съм никакъв джентълмен, ами стар приятел. — О, Бърти, здрасти.

— Здрасти, Стифи.

— Кога пристигна?

— Наскоро.

— Видя ли какво стана?

— Да, да. Бях в централната ложа.

— Е, в такъв случай чакай призовка.

— Дадено.

Полицаят съставяше някакъв списък и го отразяваше в тефтера. Вече можеше да докладва за понесените щети.

— Парче кожа, ожулено от дясното коляно. Синини и контузия на левия лакът. Драскотина на носа. Униформа, потънала в кал, която трябва да се даде на чистене. Също и шок... тежък. Ще получите обвинението в законния срок, госпожице.

Яхна велосипеда и отпраши, с което предизвика у кучето Бартоломю страстно мятане напред, едва обуздано от стопанката му. Стифи постоя, загледана с копнеж подире му като момиче, което го е яд, че няма подръка парче тухла. После се обърна към мен и аз се заех със задачата.

— Стифи — започнах, като с лекота прескочих пропастта от „Колко се радвам да те видя и колко добре изглеждаш“, — у теб ли е малкото, подвързано с кафява кожа тефтерче, което вчера Гъси Финк-Нотъл е изпуснал в двора на конюшната?

Стифи не отговори, явно потънала в размисли по неотдавнашния Оутс. Повторих въпроса и тя се пробуди от трансa.

— Тефтерче?

— Малко, подвързано с кафява кожа.

— И пълно с множество пиперливи лични наблюдения?

— Точно то.

— Да, у мен е.

Вдигнах ръце към небето и радостно изцвилих. Кучето Бартоломю ми хвърли неприязнен поглед и промърмори под мустак нещо на галски, но не му обърнах внимание. Дори глутница абърдийнски териери с изхвъркнали очи и оголени мъдречи не би могла да навреди на опиянението на момента.

— Камък ми падна от сърцето!

— На Гъси Финк-Нотъл ли е?

— Да.

— Да не искаш да кажеш, че Гъси е правил онези прекрасни анализи на характерите на Родерик Споуд и чичо Уоткин? Никога не бих допуснала, че притежава такъв забележителен талант.

— Не си единствената. Случаят е много интересен. Очевидно...

— Но ми е трудно да си представя как е възможно човек да си губи времето със Споуд и чичо Уоткин, когато сред нас пребивава Оутс, който просто плаче да бъде описан. Бърти, не познавам по-дразнец и досаден човек от Юстис Оутс. Писна ми от него. Все се перчи напред-назад с този велосипед и си го търси, а после се оплаква. И защо трябва да дискриминира клетия Бартоломю по такъв долен начин? Всяко нормално куче в селото си е опитвало късмета да го докопа за глезена и той го знае.

— Къде е тефтерчето, Стифи? — опитах се да я върна на темата.

— Стига с това тефтерче. Да се придържаме към Юстис Оутс. Смяташ ли, че наистина ще предяви иск срещу мен?

Отвърнах й, че впечатленията, натрупани при задълбоченото наблюдение на сцената, ми дават повод за подобен извод, а тя сви устни на тръбичка.

— И аз се опасявам от същото. Юстис Оутс може да се опише само с една дума и тя е „злонамереност“. Само търси кого да съсипе. Е, ще създадем малко работа на чичо Уоткин.

— Как така?

— Той ще ме съди.

— Нима продължава да вилнее и след пенсионирането си? — възкликнах аз, като си припомних с безпокойство разговора между бившата секира на закона и Родерик Споуд в стаята с колекцията.

— Оттегли се само от съда на улица Бошър. Човек не може да спре да съдийства, ако това е в кръвта му. Сега е мирови съдия. Провежда съдебните заседания в библиотеката на замъка. Все там се явявам. Стоя си значи мирно и кротко, поливам цветята или чета поучителна книжка в стаята си, и изведнъж цъфва икономът с покана да се явя в библиотеката. Там зад писалището седи чичо Уоткин, който се изживява като Страшния съд, а Оутс чака да даде свидетелски показания.

Представих си живо сцената. Неприятно. Подобни неща като нищо могат да помрачат домашния живот на едно момиче.

— И всичко ще свърши както винаги досега. Ще нахлузи черната шапчица и ще ме прати на гилотината. Никога не слуша какво му говоря. Този човек не проумява и азбучните истини на правосъдието.

— Със същото впечатление останах и аз след явяването пред трибунала му.

— А най-страшното е, че знае конкретните размери на ежеседмичната ми джобна дажба и изчислява глобата с точност до последното ми пени. Тази година на два пъти ме одра до кокала, подстрекаван от тоя гадняр Оутс — веднъж за превишена скорост в населено място, а втория път, защото Бартоломю си ръфна съвсем мъничко от глезена му.

Зацъках съчувствено, но желанието ми беше да насоча разговора към тефтерчето. Човек рядко среща момичета, склонни да се придържат към важните теми.

— Ако го беше чул Оутс тогава, все едно, че Бартоломю е пирувал с плътта му. Предполагам, че и сега няма да е по-различно. Писна ми от този полицейски произвол. Все едно, че съм в Русия. Не се ли отвращаваш от полицаите, Бърти?

Не бях готов да отида толкова далече в преценката си за тази, общо взето, прилична категория мъже.

— Е, не масово. Предполагам, че и те като членовете на останалите обществени групи се различават помежду си, и докато някои са преизпълнени с кротко обаяние, други не са дори изпълнени.

Срещал съм и много свестни полицаи. С дежурния пред „Търтеите“ съм на подчертано дружеска нога. Що се отнася до твоя Оутс, не го познавам достатъчно, за да изразя мнение.

— Можеш да ми вярваш, че е един от най-отвратителните. И го очаква горчиво възмездие. Помниш ли, когато ме покани на обяд в апартамента си? Разказа ми как си се опитал да задигнеш шлема на един полицай на Лестър Скуеър. След което последва първият ми сблъсък с чичо ти. Именно тази случка преплете житейските ни пътища. Тогава не се замислих много-много, но онзи ден внезапно се сетих и си казах: ето какво ми трябва! Месеци наред си блъскам ума как да разчистя сметките си с Оутс и благодарение на теб получих просветление.

Трепнах. Тези думи можеха да се тълкуват многосмислово.

— Да не се каниш да му крадеш шлема?

— Не, разбира се.

— Много умно.

— Ясно ми е, че това е мъжка работа. Тъй че говорих с Харолд. Често е заявявал готовността си да направи всичко за мен, Бог да го благослови.

Муцунката на Стифи по правило е доста сериозна и замечтана и оставя впечатлението, че е унесена в задълбочени, прекрасни мисли. Разбира се, нищо не би могло да бъде по-далече от истината. Съмнявам се, че би разпознала задълбочената и прекрасна мисъл, дори ако ѝ я навреш в носа. Подобно на Джийвс и тя се усмихва рядко, но сега устните ѝ се разтегнаха... май се казва екстатично, трябва да питам Джийвс, а очите ѝ заблестяха.

— Какъв прекрасен човек е той! — рече Стифи. — Знаеш ли, ние сме сгодени.

— Тъй ли?

— Да, но никому нито дума. Всичко се пази в дълбока тайна. Чичо Уоткин не бива да научи, преди да бъде съответно обработен.

— И кой е този Харолд?

— Куратът на селото. — Обърна се към Бартоломю. — Ще задигне ли добричкият ни курат шлема на лошия, грозен полицай, за да ни направи много, много щастливи? — попита го тя.

Вторачих се в младата дама, поразен от моралния ѝ облик, ако това безобразие изобщо можеше да се нарече така. Колкото повече

опознавам жените, толкова повече се убеждавам, че трябва да се приеме някакъв строг закон срещу тях. Представителките на този пол трябва да се озаптят, иначе самата тъкан на Обществото ще се скапе и тогава какви ли глупаци ще изглеждаме всички.

— Курат? — с усилие проговорих аз. — Но, Стифи, не можеш да искаш от един божи служител да се юрне из енорията да задига полицейски шлемове.

— Защо? — искрено се учуди тя.

— Ами не е редно. Ще станеш причина да разпопят нещастника.

— Да го разпопят ли?

— Това е нещо, което правят с духовниците, когато ги хванат в злодеяние. Точно такъв ще бъде крайният резултат от ужасяващата задача, с която си натоварила великомъченика Харолд.

— Не мисля, че задачата е ужасяваща.

— Да не искаш да кажеш, че това е нещо нормално за куратите?

— Да, точно това искам да кажа. Ще бъде съвсем в стила на Харолд. Когато е учил в „Магдален“, преди да получи просветлението си, е бил невероятно щура глава. Непрекъснато е вършил подобни неща.

Споменаването на „Магдален“ ме заинтригува. Аз също бях възпитаник на този оксфордски колеж.

— А, значи е от „Магдален“? Коя година? Може би го познавам.

— Разбира се, че го познаваш. Той често говори за теб и беше очарован, когато му казах, че пристигаш. Харолд Пинкър.

Смаях се.

— Харолд Пинкър? Старият Смрадльо Пинкър? О, небеса! Един от най-скъпите ми приятели. Аз се чудя какво е станало с него, а той през цялото време се е промъквал по терлици и взел, че станал курат. Това за пореден път доказва колко е вярно твърдението, че половината свят не знае какво правят останалите три четвърти. Смрадльо Пинкър! Сериозно ли твърдиш, че старият Смрадльо се е загрижил за изцелението на душите?

— Естествено. И то много нещо. Преосвещенствата не могат да го нахвалят. Всеки момент ще получи собствена енория, а след това само гледай. Един ден ще стане епископ.

Въодушевлението от факта, че открих отдавна изгубена дружка, помръкна. Започнах да се връщам към действителността и пак се

вкиснах.

Ще ви обясня защо. Лесно ѝ беше на Стифи да твърди, че кражбата на полицейски шлем е напълно в стила на стария Смардльо. Но тя не го познаваше, както го познавах аз. Наблюдавал съм Харолд Пинкър в годините на съзряването му и знам точно какво представлява — едър, тежкоподвижен като нюфаундлендско пале младеж, вярно, изпълнен с жизненост, вярно, винаги полагащ огромни усилия да даде най-доброто от себе си, но винаги в невъзможност да постигне целта. Накратко казано, човек, който се вкопчава и в най-малката възможност да оплеска работата и да се насоса в някоя кал. Кръвта ми се смръзна при самата мисъл, че ще му бъде поверена една толкова деликатна мисия като кражбата на шлема на полицаия Оутс. Нямаше начин да не я оплеска.

Замислих се за Смардльо. Скроен по калъпа на Родерик Споуд, той навремето играеше ръгби не само в университетския, но и в националния отбор. Нямаше равен на себе си в изкуството да тресне противника в някоя кална локва и да скочи на врата му с бутоните напред. Ако търсех човек, който да ми помогне да се отърва от разярен бик, без съмнение изборът ми щеше да спре на него. Ако по някаква злополучна случайност се окажех затворен от мафията в мрачно подземие, гледката на преподобния Харолд Пинкър, спускащ се през комина, би ми доставила неимоверно удоволствие.

Но за успешна кражба на полицейски шлемове не стигат само бицепси. Нужен е финес.

— Така ли мислиш? — ехидно реагирах аз. — Голямо епископстване ще го сполети, ако го спипат как задига шлемовете на уважавани членове на паството.

— Няма да го спипат.

— Разбира се, че ще го спипат. В старата алма матер неминуемо го спипваха. Нямаше и хабер какво значи да свършиш нещо тактично и тихомълком. Стига, Стифи. Зарежи тая работа.

— Не.

— Стифи!

— Не. Шоуто трябва да продължи.

Примирих се. Ясно беше че само ще си губя времето, ако продължа да я будя от моминските ѝ мечти. Реших, че е с умствената настройка на Робърта Уикъм, която веднъж ме убеди да вляза през

нощта в стаята на друг гост в провинциалното имение на майка ѝ и да пробия грейката му с губерка за кърпене на чорапи, забита на края на дълга пръчка.

— Е, щом трябва, значи трябва — сдържано рекох аз. — Но поне се опитай да му внушиш, че най-важното нещо при кражбата на полицейски шлем е да го бутнеш напред, преди да го вдигнеш нагоре. Иначе брадичката на обекта се закача за каишката. Недоглежда нето на този съществен момент стана причина за провала ми на Лестър Скуеър. Каишката се закачи за брадичката му, полицаят успя да се обърне и пресегне и докато се ориентирам в обстановката, вече бях на подсъдимата скамейка очи в очи с чичо ти Уоткин, с Да, Ваша Милост, и Не, Ваша Милост, на уста.

Потънах в замислено мълчание, погълнат от нерадостни съждения за мрачното бъдеще на един стар приятел. Не съм слаб човек, но започвах да се питам дали бях прав, когато толкова грубо отрязах квитанцията на Джийвс по повод усилията му да ме замъкне на околосветското пътешествие. Каквито и да са възраженията ви срещу подобен род екскурзии — теснотията и липсата на удобства на кораба, вероятността да попаднеш сред тълпи от досадници, безсмисленото търчане до „Тадж Махал“ и обратно, в тяхна полза може да се каже поне едно нещо — че се разминавате с вътрешната агония от гледката на невинни млади курати, които захвърлят кариерата си на буницето и елиминират всички възможности да се издигнат в църковната йерархия само защото са заловени в момент на обезшлемяване на свои енориаши.

Изпуснах тежка въздишка и поднових разговора.

— Значи ти и Смардльо сте сгодени, така ли? Защо не ми каза, когато обядва при мен?

— Тогава още не бяхме. О, Бърти, толкова съм щастлива, че съм готова да излапам цял грозд. По-точно ще бъда щастлива, ако можем да насочим чичо Уоткин към мисли от рода на „благославям ви, деца мои“.

— А, да, ти спомена нещо подобно. Че трябва да е подготвен. Как смяташ да го подготвиш?

— Точно по този въпрос се канех да говоря с теб. Помниш ли, дето ти писах в телеграмата, че има нещо, което искам да направя за мен?

Сепнах се. Налегна ме непреодолимо тежко предчувствие. Бях забравил напълно за телеграмата.

— Става дума за нещо съвсем просто — продължи Стифи.

Усъмних се. Щом като смята, че задигането на полицейски шлемове е подходящо занимание за един курат, не можех да не се запитам какво ли бе подготвила за мен. Стори ми се, че е назрял моментът да проявя малко мъжествена твърдост.

— О, няма? — рекох аз. — Е, в такъв случай ти заявявам, че няма да го направя.

— Жълтна ли се, а?

— Не по-малко от леля Агата.

— Какво ѝ е?

— Има жълтеница.

— Как няма да има при наличието на такъв племенник? Дори не знаеш за какво става дума.

— Определено предпочитам да не научавам.

— Въпреки това ще ти кажа.

— Не желая да слушам.

— Да не предпочиташ да отвържа Бартоломю? Забелязвам, че ти е хвърлил око. Май не те харесва. От време на време развива внезапна неприязън към някои хора.

Устърнови са храбри, но не и безразсъдни хора. Позволих ѝ да ме заведе до каменната стена в подножието на терасата и там седнахме. Вечерта излъчваше съвършено спокойствие, напоено с кротост и мир. Каква ирония!

— Няма да ти отнема много време — започна тя. — Всичко е съвсем просто и ясно. Все пак за начало трябва да ти обясня защо пазим годежа си в такава дълбока тайна. За всичко е виновен Гъси.

— Какво е направил?

— Малко ли е това, че е Гъси? Разхожда се наоколо с лице без брадичка, звери се зад очилата и държи тритони в стаята си. Можеш да разбереш чувствата на чичо Уоткин. Дъщеря му заявява, че ще се жени. „О, тъй ли? — възкликва той. — Я да видим момчето.“ И на хоризонта изгрява Гъси. Тежък удар за един баща.

— Има нещо такова.

— При това положение можеш ли да твърдиш, че точно в момента, когато още не се свързел от мисълта за бъдещ зет в лицето на

Гъси, с лице като на Гъси, аз трябва да се изтъпанча пред него и да обявя, че ще се омъжвам за курата?

Схванах мисълта ѝ. Припомних си как Фреди Трийпуд ми разказа за големите неприятности в Бландингс по повод желанието на негова братовчедка да се омъжи за курат. Но в онзи случай напрежението спаднало, след като на бял свят излязъл фактът, че куратът е наследник на ливърпулски корабен магнат. Но като цяло родителите не обичат дъщерите им да се омъжват за курати и допуснах, че същото се отнася и за чичовците спрямо племенничките им.

— Трябва да погледнеш истината в очите. Куратите не са популярни кандидати за женитба. Тъй че, преди да повдигнем завесата на тайнствеността, трябва да направим реклама на Харолд пред чичо Уоткин. Ако изиграем добре картите си, надявам се чичо да му даде енорията, с която разполага. Така ще можем да стъпим на твърда почва от самото начало.

Не ми хареса формата на първо лице множествено число, в която говореше, но проумях накъде бие и с искрено съжаление забих карфица в балона на надеждите ѝ.

— Искаш да пробутам няколко добри думи за Смрадльо? Искаш да хвана чичо ти под ръка, да го дръпна настрана и да му обясня какъв прекрасен човек е Смрадльо? Нищо не би ми доставило, по-голямо удоволствие, но за жалост отношенията между чичо ти и мен не предполагат подобни откровения.

— Не, не, не искам това.

— Ами не виждам какво друго бих могъл да направя.

— Ще видиш — отсече тя и отново усетих определена тревога. Заповтарях си, че трябва да съм твърд.

Не можех да не си припомням Робърта Уикъм и грейката с топла вода. Човек си мисли, че е от легирана стомана, ала неочаквано мъглата се разнася и той открива, че е позволил на някакво момиче да го убеди да извърши нещо ужасяващо. Самсон е изпитал същото с Далила.

— Тъй ли? — предпазливо изрекох аз.

Тя млькна, за да почеше Бартоломю зад лявото ухо. След това възобнови монолога си.

— Да хвалиш Харолд пред чичо Уоткин далеч не е достатъчно. Налага се разработването на много по-хитроумен план, който ще го повали с един удар. И преди няколко дни го измислих. Чел ли си някога „Будоарът на милейди“?

— Веднъж написах за него статията „Какво носи добре облеченият мъж“, но не съм редовен читател. Защо?

— Миналата седмица там беше публикувана историята на един херцог, който не разрешавал на дъщеря си да се омъжи за младия му секретар и поради това секретарят накарал свой добър приятел да заведе херцога с лодката в езерото и да я преобърне. След това секретарят скочил в езерото, извадил херцога и той казал: „Дадено.“

Реших, че няма смисъл да си губим времето с подобна идея.

— Горчиво се лъжеш, ако храниш някаква илюзия, че ще кача сър Уоткин Басет на лодка и ще я преобърна. Преди всичко той за нищо на света не би се качил в една лодка с мен.

— Прав си. Освен това нямаме езеро. А Харолд ми заяви да не си правя илюзии и за селското езеро, защото водата е твърде студена да скача и да спасява когото и да било по това време на годината.

— Приветствам тази проява на солиден здрав разум.

— Тогава се сетих за една друга история. В нея се разправя за млад влюбен, който накарал свой приятел да се преоблече като скитник и да нападне бащата на момичето, а той се втурнал и го спасил.

Потупах я леко по ръката.

— Недостатъкът на всичките ти планове е, че героят винаги има подръка някой малоумен приятел, готов да се забърка във всякакви кашии заради него. Случаят със Смардльо обаче не е такъв. Много съм привързан към нещастника, можеш дори да си позволиш волността да твърдиш, че го обичам като роден брат, но нещата, които съм в състояние да направя в негов интерес, са крайно ограничени.

— Това няма никакво значение, тъй като той сложи президентско вето и на този план. Какво щял да каже викарият, ако научел. Но одобри последния.

— О, има и последен?

— Да, и е страхотен. Красотата му се състои в това, че ролята на Харолд не подлежи и на най-малък упрек. И хиляда викарии не биха могли да му кажат копче. Единственият проблем е, че има нужда от

съучастник, и дълго се чудих към кого да се обърна, докато не чух, че пристигаш. Но сега си тук и всичко е наред.

— А, наред било значи! Вече ти съобщих, млада ми Бинг, и сега ти повтарям, че нищо на света не може да ме принуди да се замеся в отблъскващите ти интриги.

— Длъжен си, Бърти! Ние разчитаме на теб. А трябва да направиш нещо съвсем дребно — да откраднеш сребърната сметаниера на чичо Уоткин.

Не знам как бихте постъпили вие, ако момиче, облечено в меланжиран туид, ви тръсне подобно нещо едва осем часа след като пурпурна в лицето леля е сторила същото. Напълно е възможно да получите тик. Повечето хора биха получили два тика. Лично аз бях повече развеселен, отколкото възмутен. Дори, ако не ме лъже паметта, се засмях. И толкова по-добре, защото това се оказа последният ми смях за твърде продължителен период от време.

— О, нима? — рекох аз. — Я ми разкажи по-подробно. — Чувствах, че ще е забавно да оставя малката глупачка да продължи. — Да открадна сметаниерата му, а?

— Да. Донесе я вчера от Лондон за колекцията си. Представлява сребърна крава с пиянско изражение на лицето. Не може да ѝ се нарадва. Снощи на вечеря я сложи на масата пред себе си и не спря да ѝ се любува. Точно тогава ми хрумна тази идея. Помислих си, че ако Харолд успее да я задигне и след това му я върне, чичо Уоткин ще бъде толкова признателен, че ще го обсипе с водопад от енории. Но след това видях уловката.

— А, значи има и уловка?

— Разбира се. Не я ли схващаш? Харолд не би могъл да я докопа. Ако една сметаниера е част от нечия колекция и изчезне, а на другия ден цъфне някакъв курат със същата крава в ръка, той ще трябва да дава дълги и мъчителни обяснения. Всичко трябва да изглежда като работа на външен човек.

— Разбирам. Искаш да надяна черна маска, да нахлуя през прозореца, да измъкна произведението на изкуството и да го дам на Смрадльо. Разбирам.

Говорех със саркастична горчивина и ми се струваше, че всеки би го забелязал, но тя ме погледна с възхита и одобрение.

— Колко си умен, Бърти. Точно така. Разбира се, не е нужно да носиш маска.

— Не смяташ ли, че маската би ми помогнала да се вживея в ролята? — продължих аз със същата саркастична горчивина.

— Може и да си прав. Сам ще прецениш. Най-важното е да влезеш през прозореца. С ръкавици, естествено, заради отпечатъците от пръсти.

— Естествено.

— Харолд ще те чака вън и ще ти отнеме кравата.

— А аз потеглям спокойно към каторгата в Дортмур и оставам там до края на дните си.

— Не, не. Ти избягваш след схватката.

— Каква схватка?

— А Харолд се втурва в къщата, потънал в кръв...

— В чия кръв?

— Аз настоявах да е твоята, но Харолд държи да е неговата. За да стане по-интересно, трябва да има доказателства за схватка и моята идея беше да ти разбие носа. Но той настоя, че историята ще хване повече място, ако е потънал в собствената си засъхваща кръв. Така че решихме и двамата да си размените по един удар в носа. След това Харолд вдига къщата на крак, нахълтва, подава кравата на чичо Уоткин, обяснява му какво се е случило и работата е опечена. Защото чичо Уоткин не би могъл да се отърве само с едно благодаря, нали? Ако в него има поне доза приличие, ще бъде принуден да му даде енорията. Бърти, не смяташ ли, че планът е превъзходен?

Исправих се. На лицето ми бе изписано студено и твърдо изражение.

— Напълно. Но съжалявам...

— Да не искаш да кажеш, че няма да участваш, след като сам се убеди, че няма да ти струва нищо? Десет минути ще ти бъдат достатъчни.

— Точно това исках да кажа.

— Ти си свиня.

— Може и да съм свиня, но предвидлива и разумна свиня. Не бих се доближил до подобен план и на километър. Обясних ти, че познавам Смрадльо. Отсега не мога да кажа как точно ще оплеска

работата, за да свършим в кафеза, но съм убеден, че ще намери начин. Време е, ако нямаш нищо против, да си прибера тефтерчето.

— Какво тефтерче? А, онова на Гъси?

— Да.

— За какво ти е?

— Трябва ми — рекох сериозно аз, — защото Гъси не е способен да отговаря за него. Може да го загуби отново и да попадне в ръцете на чичо ти, след което той ще тегли шута на сватбата на Гъси с Мадлин и аз ще бъда изправен пред изпитание, на което малко мъже са били подлагани.

— Ти ли?

— А кой друг?

— Какво общо имаш ти?

— Ще ти обясня.

Описах ѝ с няколко сурови думи събитията в Бринкли Корт, положението, възникнало в резултат от тях, и отвратителната опасност, която ме дебнеше, ако Гъси изчезнеше от картинката.

— Трябва да разбереш — продължих аз, — че по ни какъв начин не желая да обидя братовчедка ти Мадлин, като казвам, че мисълта да се обвържа с нея в свещен брачен съюз смразява кръвта ми. Този факт в никакъв случай не е в нейна вреда. Бих изпитал същото чувство по отношение на повечето най-благородни девизи в света. Има жени, които човек уважава, възхищава им се и се прекланя пред тях, но само от разстояние. Ако направят дори минимален опит да се приближат, хората изпитват желание да ги прогонят с тояга. Братовчедка ти Мадлин принадлежи към тази група. Очарователно момиче и идеална партия за Огъстъс Финк-Нотъл, но за Бъртрам е таралеж в гащите.

Трябваше ѝ малко време да осмисли словата ми.

— Разбирам. Да, Мадлин си е от типа Боже, опази.

— Не бих стигнал до употребата на израза Боже, опази, защото смятам, че мъжът с рицарски наклонности не бива да престъпва определени граници. Но тъй като ти го каза, принуден съм да призная, че отразява точно фактите.

— Никога не съм предполагала, че нещата стоят така. Нищо чудно, че искаш тефтерчето.

— Точно така.

— Е, това открива ново поле за размисъл.

На лицето ѝ се върна сериозният замечтан израз. Започна да гали Бартоломю по гърба със замислен крак.

— Хайде — обадих се аз, раздразнен от забавянето. — Давай го.

— Един момент. Опитвам се да изясня фактите за себе си. Знаеш ли, Бърти, все пак мой дълг е да предам тефтерчето на чичо Уоткин.

— Какво!

— Така ми диктува съвестта. В края на краищата аз съм му много задължена. Години наред ми е като баща. Не смяташ ли, че заслужава да знае какво мисли Гъси за него? Все пак за него ще е страшен удар да разбере, че е прибрал в пазвата си не безобиден любител на тритоните, а отровна змия, която сурово критикува начина, по който сърба супата си. Но тъй като гориш от желание да помогнеш на нас двамата с Харолд, като откраднеш сметаниерата, предполагам, че ще трябва да потъпча повелите на съвестта си.

Ние Устърови сме много съобразителни. Не минаха и пет минути, и аз вече бях наясно какво се опитва да каже. Разгадах целта ѝ и потреперах.

Назоваваше ми Цената на Документа. С други думи, след като бях изнудван от леля си на закуска, преди вечеря отново ставах обект на изнудване от страна на стара приятелка. Прекрасен развой на събитията дори за тревожния следвоенен свят.

— Стифи! — извиках аз.

— Няма смисъл да ме призоваваш. Или кротко и послушно ще изиграеш ролята си, или утре на закуска чичо Уоткин ще получи увлекателно леко четиво. Помисли добре, Бърти.

И двамата с Бартоломю тръгнаха към къщата. Последното, което видях от нея, бе многозначителен поглед, отправен към мен над рамо, който ме прониза като нож.

Облегнах се поразен на стената и останах така не знам колко време. Очевидно беше много, защото крилати нощни твари започнаха да се блъскат в мен, но аз не им обръщах внимание. Излязох от комата едва когато нечий глас внезапно заговори на няколко метра над обронената ми глава.

— Добър вечер, Устър — рече гласът.

Вдигнах взор. Скалоподобната маса, надвесена над мен, беше Родерик Споуд. Допускам, че дори Диктаторите понякога изживяват моменти на дружелюбие, например когато качват крака на масата и се

разтоварват в компанията на момчетата, но в случая бе пределно ясно, че ако характерът на Родерик Споуд имаше слънчева страна, в момента не се канеше да ми я разгохва.

— Устър, искам да разменим няколко думи.

— Тъй ли?

— Говорих със сър Уоткин Басет и той ми разказа цялата история на сметаниерата.

— Тъй ли?

— И двамата знаем защо си тук.

— Тъй ли?

— Спри с това тъй ли, жалък червей такъв, и ме слушай.

Много от нашите не биха се очаровали от подобен език. Аз също не бях очарован. Но знаете как стават нещата. Има хора, които сте готови да размажете, ако ви нарекат жалък червей такъв, и други, които не сте.

— О, да — продължи той, — съвсем наясно сме защо си тук. Изпратил те е чичо ти да откраднеш сметаниерата. Няма защо да си правиш труда да отричаш. Днес следобед те заварих да я държиш в ръце. А сега научаваме, че и леля ти пристига. Ятото лешояди се събира, ха!

Помълча секунда и повтори:

— Ятото лешояди се събира — сякаш му се стори особено духовита шега.

Аз самият не забелязах подобно нещо.

— Устър, дойдох да ти кажа, че си под наблюдение, под строго наблюдение. И ако те хванат да крадеш сметаниерата, чака те затвор, можеш да разчиташ. Няма защо да се надяваш, че сър Уоткин ще се поколебае, за да избегне скандала. Ще изпълни дълга си на гражданин и мирови съдия.

При тези думи сложи ръка на рамото ми и, честно казано, не помня да съм изпитвал по-неприятно усещане. Освен това, което Джийвс би нарекъл символика на жеста, пръстите му ме стиснаха като конска челюст.

— Чух ли да казваш „тъй ли“? — попита.

— Не — уверих го аз.

— Добре. Сигурно си въобразяваш, че няма да те хванат. Мислиш, че двамата с драгоценната ти леля ще се окажете достатъчно

хитри и ще задигнете сметаниерата, без да ви заподозрат. Не се надявай, Устър. Ако въпросната вещ изчезне, колкото хитро ти и съучастницата ти да сте прикрили следите, аз ще знам кой е злодеят и незабавно ще те направя на пихтия. На пихтия — повтори той, като затъркаля думата с език, сякаш бе марково вино. — Схвана ли мисълта ми?

— О, да, напълно.

— Сигурен ли си, че ме разбра?

— О, да, определено.

— Прекрасно.

На терасата се появи смътна фигура и се насочи към нас. Той смени тона и запрелива от неопишуемо мазна любезност.

— Каква прекрасна вечер, нали, Устър? Необичайно мека за сезона. Е, повече няма да те задържам. Сигурно ще искаш да се преоблечеш за вечеря. Не се престаравай. Тук не се придържаме към официалностите. Да?

Последната дума беше адресирана към фигурата. Идентифицира я познатата кашлица.

— Бих желал да поговоря с господин Устър, сър. Трябва да му предам съобщение от госпожа Травърс. Госпожа Травърс ви поздравява, сър, и иска да ви информира, че се намира в Синята стая и ще се радва, ако ви е удобно, да я посетите при първа възможност. Желаете да обсъди с вас много важен въпрос.

Чух как Споуд изпръхтя в мрака.

— Значи госпожа Травърс е пристигнала?

— Да, сър.

— И желаете да обсъди нещо важно с господин Устър?

— Да, сър.

— Ха! — изрева Споуд и изчезна с кратък, остър смях.

Станах от мястото си.

— Джийвс — изрекох с усилие, — навъртай се наоколо. Ще имам нужда от мъдри съвети и ценни напътствия. Играта загубя.

---

[1] Шекспир (не Джийвс), Сонет 33. Превод Валери Петров. — Б.ред. ↑

5

— Е, Джийвс — рекох аз, докато си надявах ризата. — Какво ще кажеш?

На път към къщата го бях осветлил за новите моменти в задаващата се катастрофа и го оставих да ги превърти няколко пъти из главата си с оглед намирането на подходяща формула, докато аз се къпя набързо в банята. В момента го гледах с надежда като тюлен в очакване на рибка.

— Измисли ли нещо, Джийвс?

— Съжалявам, сър, но още не съм.

— Какво, пълна засуха?

— Опасявам се, че да, сър.

Простенах глухо и облякох панталона. Бях толкова свикнал този надарен мъж да ми поднася на секундата изключително зрели решения, че вероятността този случай да го задръсти дори не ми се бе мярнала през ума. Ударът бе толкоз тежък, че обух чорапите с треперещи ръце. Налегна ме странно, смразяващо усещане, което заличи физическите ми и психическите ми процеси. Сякаш крайниците и чайникът ми са били забравени една седмица в хладилника.

— Джийвс — заговорих аз, защото ме осени една мисъл, — може би това се дължи на факта, че не си изяснил напълно обстановката за самия себе си. Преди да отида да си измия телосложението, успях да ти снеса само основните положения. Мисля, че ще се окаже полезно да постъпим като в криминален роман. Четеш ли криминални романи?

— Не много често, сър.

— Ами там винаги има един момент, в който детективът, за да внесе яснота в разсъжденията си, прави списък на всички заподозрени, мотивите им, местонахождението им по времето на престъплението, алибитата, улики и какво ли не. Нека опитаме и ние. Вземи лист и молив, Джийвс, и ще подредим фактите. Сложи заглавие Устър Б. — настоящо състояние. Готов ли си?

— Да, сър.

— Добре. Точка първа: леля Далия заявява, че ако не щипна кравешката сметаниера и не ѝ я връча, ще ме прокуди от трапезата си и сбогом, вкуснотии Анатолови.

— Да, сър.

— Стигаме до точка втора, а именно, че ако все пак задигна сметаниерата и ѝ я дам, Споуд ще ме смели на желе.

— Да, сър.

— Точка трета — ако я задигна и я предам на нея, а не я задигна и предам на Харолд Пинкър, не само ще понеса споменатия по-горе процес на желиране, но и Стифи ще занесе Гъсиното тефтерче на сър Уоткин Басет. А и двамата знаем до какви резултати ще доведе това. Ето. Това е положението. Проумя ли го?

— Да, сър. Наистина доста печално стечение на обстоятелствата. Хвърлих му суров поглед.

— Джийвс, поне в такъв момент не подлагай нервите ми на допълнителни изпитания. Доста печално било! За кого ми говореше онзи ден, че всички нещастия на света се струпали на главата му?

— За Мона Лиза, сър.

— Ако сега срещна тая Мона Лиза, ще ѝ стисна съболезнователно ръката и ще я уверя, че знам как се чувства. Джийвс, пред теб стои човек, смазан от съдбата като жаба от препускаща каруца.

— Да, сър. Може би трябва да повдигнете панталона с половин сантиметър, сър. Целта е да се постигне небрежно-елегантна чупка на глезена. Тирантите трябва внимателно да се нагласят.

— Така ли?

— Възхитително, сър.

Въздъгнах.

— Има моменти, Джийвс, когато човек се пита: имат ли панталоните изобщо някакво значение?

— Мимолетни настроения, сър.

— Не виждам защо. Щом и ти не можеш да измислиш изход от тази бърканица, значи е настъпил краят на света. Разбира се — продължих аз с малко по-бодър тон, — всъщност още не си имал време сериозно да задълбаеш в проблема. Докато аз съм на вечеря, разгледай го още веднъж от всички възможни ъгли. Може би

вдъхновението ще изскочи отнякъде. Това често се случва с вдъхновенията, нали? Проблясват като светкавици.

— Да, сър. Математикът Архимед една сутрин в банята съвсем внезапно открил знаменития си закон.

— Ето, виждаш ли? А едва ли е бил по дявол от теб.

— Доколкото знам, е бил твърде надарен, сър. Всички много скърбели, когато впоследствие бил убит от прост войник.

— Лоша работа. Все пак плътта е тленна.

— Съвсем вярно, сър.

Замислено запалих цигара, временно изхвърлих Архимед от главата си и за пореден път се задълбочих върху отвратителната каша, в която ме запрати възмутителното държание на младата Стифи.

— Знаеш ли, Джийвс, когато човек започне сериозно да се замисля, стига до извода, че начинът, по който представителките на нежния пол не щадят усилия да ме направят на маймуна, е чисто безобразие. Помниш ли госпожица Уикъм и грейката с топлата вода?

— Да, сър.

— А Гладис, която настани приятеля си да лежи в апартамента ми със счупен крак?

— Да, сър.

— А Полин Стоукър, която нахлу посред нощ във вилата ми по бански костюм?

— Да, сър.

— Какъв пол! Какъв пол, Джийвс! Но нито една негова представителка, колкото и пагубна да е тя, не може да се сравни с тая хубостница Стифи. Кой беше мъжът, чието име стои начело... онзи с ангела?

— Абу бен Адем, сър.

— Е, това е Стифи. Тя е върхът. Съгласен ли си, Джийвс?

— Тъкмо щях да ви питам, сър, дали госпожица Бинг, когато произнесе заплахата си да връчи тефтерчето на господин Финк-Нотъл на сър Уоткин, не говореше със закачливи искрици в очите?

— Допускаш, че се е шегувала? Не, Джийвс, нямаше и сянка от подобно нещо. И преди съм виждал незакачливи очи, и то не едно и две, но никога не съм виждал толкова лишен от искрици взор. Не се шегуваше. Беше съвсем, съвсем сериозна. Напълно осъзнаваше, че върши нещо, което дори според женските стандарти е осъдително, но

не ѝ дремеше. Единственият резултат от тази толкова модна еманципация е, че всички навиряха носове и пет пари не дават какво вършат. В доброто старо време на кралица Виктория подобни неща са били недопустими. Принц Албърт, съпругът на кралицата, бая би насолил особа като Стифи, не смяташ ли?

— Не допускам, че Негово кралско височество по някакъв начин би одобрил госпожица Бинг.

— Щеше да я метне през коляно и да я нашляпа с чехъла, преди да се е усетила къде се намира. А не бих се учудил, ако се отнесеше по същия начин и с леля Далия, чието име ме подсети, че трябва незабавно да се видя с тази стара родственица.

— Тя много държи на разговора с вас, сър.

— Желанието ѝ не се радва на взаимност, Джийвс. Признавам честно, че не горя от нетърпение.

— Нима, сър?

— Да. Разбираш ли, точно преди чая ѝ изпратих телеграма, в която заявих, че не възнамерявам да крада сметаниерата, но тя вероятно е напуснала Лондон много преди да я получи. С други думи — очаква да завари племенник, горящ от нетърпение да се втурне по задачи, и ще трябва лично да ѝ поднесе новината, че сделката пропада. Това няма да ѝ хареса, Джийвс, и не крия, че колкото повече се замислям за предстоящия разговор, толкова повече ми изстиват краката.

— Ако ми разрешите да направя едно предложение, сър... естествено, това е палиативна мярка, но често е доказвано, че в трудни времена официалното вечерно облекло има стимулиращо въздействие върху силата на духа.

— Смяташ, че трябва да сложа бяла папийонка? Споуд ми каза, че тук носят черни връзки.

— Мисля, че извънредното положение оправдава отклонението, сър.

— Май си прав.

И, както винаги, беше. Джийвс няма грешка по деликатните въпроси на психологията. Наконтих се от глава до пети и незабавно усетих забележимо подобрене. Краката ми се позатоплиха, блясъкът се върна в помъртвелите очи, а самочувствието ми сякаш се напомпа. Наслаждавах се на ефекта в огледалото, връзвах папийонката с

грижовни пръсти и репетирах наум някои изрази, които смятах да поднеса на леля Далия, ако се закучеше. В този миг вратата се отвори и в стаята влезе Гъси.

При вида на клетия очилатко ме прободеше съчувствие, защото от пръв поглед разбрах, че не е в крак със събитията. В поведението му не прозираше нито един от признаците, отличаващи мъжа, комуто Стифи е поверила плановите си. Държанието му бе бойко и аз размених бърз, многозначителен поглед с Джийвс. Моят казваше: какво знае той, неговият — също.

— Привет! — възкликна Гъси. — Привет! Здравсти, Джийвс.

— Добър вечер, сър.

— Е, Бърти, какво ново? Видя ли се с нея?

Съчувственият бодеж се засили. Въздъгнах наум. На мен се падаше тежката участ да нанесе оглушителна плесница на свой стар приятел и мисълта за това не ме направи щастлив.

Все пак човек трябва да гледа в очите подобни неща. Искам да кажа, хирургическия скалпел и прочие.

— Да — рекох аз. — Да. Видях се. Джийвс, имаме ли бренди?

— Не, сър.

— Можеш ли да намериш глътка?

— Разбира се, сър.

— Най-добре донеси бутилката.

— Много добре, сър.

— Той изчезна в коридора, а Гъси ме загледа с искрено изумление.

— На какво прилича това? Не можеш да започнеш да се наливаш още преди вечеря.

— Нямам и намерение. Поисках го за теб, многострадални великомъченико.

— Не пия бренди.

— Обзалагам се, че не само ще го изпиеш, ами ще плачеш за още. Седни, Гъси.

Настаних го в креслото и го ангажирах в лек разговор за времето и реколтата. Не исках да го цапардосам с новината, преди да е пристигнала спасителната влага. Продължих да говоря, като се стремях да внеса в гласа си интонации, с които се говори на болен,

когото подготвят за най-лошото, и не след дълго забелязах, че ме гледа по много особен начин.

— Бърти, струва ми се, че не си редовен.

— Нищо подобно.

— Тогава какви ги плещиш?

— Просто запълвам времето, докато се появи Джийвс с брeндитo. А, благодаря ти, Джийвс.

Поех пълната до ръба чаша от ръката му и внимателно подредих пръстите на Гъси около столчето.

— Джийвс, по-добре иди да осведомиш леля Даляя, че няма да имам възможност да се явя на срещата. Този разговор ще ми отнеме време.

— Много добре, сър.

Обърнах се към Гъси, който приличаше на стъписан шаран.

— Гъси — започнах аз, — изпий това и ме изслушай. Опасявам се, че имам лоши новини за теб. Във връзка с тефтерчето.

— С тефтерчето?

— Да.

Да не искаш да кажеш, че не е у нея?

— Точно там е въпросът. У нея е и възнамерява да го връчи на татко Басет.

Както и очаквах, това го срути. Очите му изхвъркнаха от орбитите, той скочи от креслото, изля съдържанието на чашата и стаята завоня на кръчма в събота вечер.

— Какво!

— Боя се, че е взела такава решение.

— Олеле, майко!

— Да.

— Сериозно ли говориш?

— Да.

— Но защо?

— Има си основания.

— Но тя не разбира какво ще последва.

— Разбира.

— Това означава катастрофа!

— Определено.

— Олеле, майко!

Често се твърди, че нещастieto събужда най-доброто у Устърови. Обзе ме странно спокойствие. Потупах го по рамото.

— Смелост, Гъси! Вземи пример от Архимед.

— Защо?

— Бил е убит от прост войник.

— И какво от това?

— Е, едва ли му е било приятно, но съм уверен, че е издъхнал с усмивка на уста.

Безстрашното ми поведение му оказа благотворно въздействие. Поуспокои се. Не мога да твърдя, че дори тогава приличахме на двамина френски аристократи, очакващи двуколката да ги откара на гилотината, но все пак имаше известно сходство.

— Кога ти го каза?

— Преди малко, на терасата.

— И сериозно ли говореше?

— Напълно.

— Нямаше ли...

— Закачлив блясък в очите? Не. Нямаше.

— Не можем ли да ѝ попречим?

Очаквах да повдигне този въпрос, но съжалих, че го направи. Предчувствах продължителен период на безплодни спорове.

— Да — отвърнах аз. — Можем. Заяви, че ще изостави ужасяващата си цел, ако открадна сметаниерата на стария Басет.

— Онази сребърна сметаниера, която ни показваше снощи на вечеря?

— Точно нея.

— Но защо?

Обясних му как стоят нещата. Изслуша ме внимателно и лицето му се разведри.

— Сега разбирам! Всичко е ясно! Не можех и да допусна, че крои такива планове. Поведението ѝ ми се стори толкова безкрайно немотивирано. Е, чудесно. Това решава въпроса.

Неприятно ми беше да помрача ведрото му настроение, но бях длъжен.

— Не съвсем, защото в никакъв случай няма да изпълня желанието ѝ.

— Какво! Защо?

— Защото, ако се поведе по ума ѝ, Родерик Споуд ще ме направи на пихтия.

— Какво общо има Родерик Споуд?

— Очевидно е взел присърце каузата на сметаниерата. Без съмнение от уважение към стария Басет.

— Хм! Е, ти не се боиш от Родерик Споуд.

— Напротив.

— Глупости! Ти не си такъв човек.

— Такъв съм.

Направи един тигел из стаята.

— Но, Бърти, няма защо да се боиш от човек като Споуд. Той е просто маса от обемисти мускули с бавни рефлекси. Няма начин да те догони.

— Изобщо нямам намерение да проверявам спринтьорските му данни.

— Освен това ти няма да останеш дълго тук. Можеш да изчезнеш веднага щом свършиш работата. Прати след вечеря бележка на курата да чака на уговореното място в полунощ и действай. Ето как виждам задачата ти. Кражба на сметаниерата — между дванайсет и петнайсет и дванайсет и трийсет или, да речем, и четирийсет в случай, че възникне нещо непредвидено. В дванайсет и четирийсет и пет си в двора на конюшнията и палиш колата. В дванайсет и петдесет излизаш на шосето, доволен от чисто изпълнената благородна задача. Не мога да разбера от какво толкова си се наплашил. Цялата работа ми изглежда по детски проста.

— Въпреки това...

— Няма да го направиш?

— Няма.

Отиде до камината и започна да си играе със статуетката на някаква пастирка, поставена на полицата.

— Бърти Устър ли чувам да говори? — попита глухо.

— Самият.

— Бърти Устър, от когото толкова се възхищавах в училище? Момчето, което наричахме Неустрашимия Бърти?

— Същият.

— Е, в такъв случай няма място за повече приказки.

— Няма.

— Значи единствената възможност, която ни остава, е да си възстановим собствеността върху тефтерчето.

— И как предлагаш да го сторим?

Той се замисли.

— Знам как. Слушай. Това тефтерче е много важно за нея, нали така?

— Да.

— В такъв случай го носи със себе си.

— Предполагам.

— Вероятно го е пъкнала в чорапа си. Прекрасно.

— Кое му е прекрасното?

— Не схващаш ли накъде бия?

— Не.

— Слушай тогава. Можеш лесно да я увлечеш в някакъв дружески брътвеж, в хода на който ще бъде много лесно да... ъ, нещо като шеговита прегръдчица...

Пронизах го с очи. На този свят съществуват граници и Устърови ги зачитат.

— Гъси, да не би да намекваш, че трябва да опипам краката на Стифи?

— Да.

— И дума да не става.

— Защо?

— Не е необходимо да се задълбочаваме в основанията ми — непреклонно изрекох аз. — Просто приеми, че тая няма да я бъде.

Хвърли ми особен поглед — с разширени, пълни с упрек очи. Вероятно така го гледат умиращите тритони, когато забравя да им смени водата. Пое рязко дъх.

— Положително вече нямаш нищо общо с момчето, което познавах в училище — заяви той. — Личността ти е деградирала. Никаква жизненост. Никакъв порив. Никаква предприемчивост. Трябва да е от алкохола.

Въздъхна и счупи пастирката. Тръгнахме към вратата и когато я отворих, отново ме изгледа.

— Няма да се явиш така на вечеря, нали? За какво ти е тази бяла папийонка?

— Джийвс ми я препоръча за поддържане на висок дух.

— Ще се почувстваш завършен глупак. Старият Басет вечеря в кадифен смокинг с лекета от супа по реверите. Най-добре се преоблечи.

В думите му имаше здрав разум. Човек не обича да се набива на очи. С риск да понижа духа си се обърнах да съблека смокинга. В същото време откъм гостната на долния етаж зазвуча песента на свеж, млад глас под акомпанимента на пиано. Песента мязаше на стара английска и народна. Лесно можеха да бъдат доловени разни „хей, нани, нани“ и други подобни.

От този песенен изблик, очите на Гъси затлеяха зад очилата, сякаш изпитваше повече, отколкото можеше да понесе.

— Стефани Бинг! — горчиво продума той. — Да пее в такъв момент!

Изсумтя и напусна стаята. Тъкмо завършвах взела на черната вратовръзка, и влезе Джийвс.

— Госпожа Травърс — официално обяви той.

— Майчице! — промълвиха скованите ми устни.

Разбира се, след официалното съобщение знаех, че ще се появи именно тя, но клетникът, излязъл на мирна разходка и вдигнал взор нагоре само за да види, че някой пуска от самолет бомба над главата му, също знае какво се задава, но от това не му става по-леко.

Забелязах, че е доста разбълникана, дори бих казал не съвсем в коритото си, та забързах верноподанически да я настаня удобно в креслото и да ѝ поднеса извиненията си.

— Страшно съжалявам, че не можах да те посетя в стаята ти, прародителко — започнах аз, — но обсъждах насаме с Гъси Финк-Нотъл въпрос от дълбок взаимен интерес. След последната ни среща събитията се развиха във внезапна посока и със съжаление трябва да отбележа, че положението ми доста се запече. Спокойно може да се твърди, че Адът се тресе до основите си. Не преувеличавам, нали, Джийвс?

— Не, сър.

Леля само махна с ръка на протестите ми, сякаш гонеше досадна муха.

— Значи и ти имаш неприятности. Не знам каква е тази внезапна и неочаквана насока, която са поели нещата при теб, но при мен тръгнаха към дъното на преизподнята. Затова довтасах тъй

скорострелно. Налага се да предприемем незабавни действия — или домът ми ще се срути.

Започнах да се чудя дали и Мона Лиза е намирала хода на събитията за толкова скапан. Неприятност подир неприятност.

— Какво има? — попитах аз. — Какво е станало?

За секунда нещо я задуши, но успя да отрони една дума.

— Анатол!

— Анатол? — Взех ръката ѝ и успокояващо я помилвах. — Ще ми обясни ли нашата трескава недомогваща какви ги плещи? Какво искаш да кажеш с това Анатол?

— Ако не си отваряме очите, ще го целуваме за сбогом.

Ледена ръка стисна сърцето ми.

— Как така?

— Ами така.

— Дори след като удвои заплатата му?

— Дори след като удвоих заплатата му. Слушай, Бърти. Днес следобед, малко преди да тръгна, Том получи писмо от сър Уоткин Басет. Когато казвам малко преди да тръгна, искам да кажа, че писмото ме накара да тръгна. Защото можеш ли да си представиш какво пишеше в него?

— Какво?

— Съдържаше предложение за замяна на сметаниерата срещу Анатол. Том сериозно се замисли.

Зейнах.

— Какво? Недоверчиво!

— Невероятно, сър.

— Благодаря, Джийвс. Невероятно! Не мога да повярвам. Чичо Том не би предприел подобна стъпка.

— Какво знаеш ти! Помниш ли Помрой — иконома, който работеше у нас преди Сепингс?

— Помня го. Изискан мъж.

— Безценно съкровище.

— Истинско бижу. И досега не мога да си обясня защо му разрешихте да напусне.

— Том го размени с Бесингтън-Коуп срещу яйцевидна кана за какао на три спираловидни крачета.

Помъчих се да се преборя с нарастващото отчаяние.

— Но все пак не допускам оня изкуфял дъртак... искам да кажа чичо Том, така лекомислено да проиграе Анатола.

— Напълно е способен да го направи.

Тя се изправи и нервно тръгна към камината. Разбрах, че търси да счупи нещо, за да облекчи опънатите си нерви (Джийвс би го нарекъл палиативна мярка), и вежливо привлякох вниманието ѝ към теракотената фигурка на детето Самуил по време на молитва. Благодарни ми лаконично и я запокити към отсрещната стена.

— Казвам ти, Бърти, няма нещо, което побърканият колекционер не е способен да направи, за да се сдобие с лелеяния експонат. Том ми подаде писмото с думите, че би изпитал неподправено удоволствие лично да одере стария Басет и да го хвърли в казан с врящо масло, но не виждаше друг изход, освен да удовлетвори исканията му. Единственото нещо, което го възпря да не телеграфира съгласието си начаса, беше фактът, че му разкрих целта на идването ти в Тотли Тауърс — да задигнеш сметаниерата и в най-скоро време да я връчиш в треперещите му ръце. А ти напредваш ли, Бърти? Състави ли план? Изпила ли го до последната подробност? Не можем да си позволим да пилеем време. Всяка секунда е скъпа.

Усетих как коленете ми омекват. Разбрах, че трябва веднага да я цапна с новината, и се надявах разговорът ни да свърши с това. Тази моя леля, когато се разсърди, не е за пренебрегване и аз не можех да забравя за съдбата на детето Самуил.

— Тъкмо смятах да поговорим за това — започнах аз. — Джийвс, у теб ли е документът, който подготвихме?

— Тук е, сър.

— Благодаря, Джийвс. И смятам, че няма да е зле да донесеш още няколко глътки бренди.

— Много добре, сър.

Той се оттегли, а аз ѝ подадох листа с молбата да го прочете внимателно.

— Какво е това?

— Скоро ще разбереш. Отбележи заглавието: Устър Б. — настоящо състояние. Тези думи казват всичко. Те обясняват — направих няколко крачки назад и се подготвих за бързоходно оттегляне — защо трябва категорично да откажа да открадна сметаниерата.

— Какво!

— Следобед ти изпратих телеграма в този смисъл, но ти, естествено, си се разминала с нея.

Гледаше ме умоляващо като любяща майка, чието дете-идиотче е извършило нещо особено тъпо дори за самото него.

— Но, Бърти, миличък, не чу ли какво казах? За Анатола. Не можеш ли да осъзнаеш положението?

— Мога.

— Тогава да не си мръднал? Разбира се, когато казвам мръднал...

Вдигнах предупредително ръка.

— Почакай да ти обясня, прародителко. Вероятно ще си припомниш, че споменах за нови насоки на събитията. Една от тях е, че сър Уоткин Басет знае всичко за плана ми да открадна сметаниерата и ме следи под лупа. Втората е, че е споделил подозренията си със свое другарче на име Споуд. Може би вече си успяла да видиш Споуд?

— Едрия мъжага ли?

— Едър е добре казано, въпреки че суперколосален щеше да е по-оправдано. Та, както споменах, сър Уоткин е споделил подозренията си със Споуд и последният собственоръчно ме уведоми, че ако сметаниерата изчезне, ще направи от мен желиран десерт. Затова не мога да предприема никакви конструктивни мерки.

Настъпи продължително мълчание. Виждах, че смислата информацията и неохотно стига до заключението, че — Бъртрам не я подвежда в тежки времена поради някакъв свой лекомислен каприз. Прецени в какви кълчища съм нагазил и ако не греша, дори потрепера.

Тази моя плът и кръв е жена, която в дните на детството и юношеството ми имаше навика честичко да ме бръсва по главата, когато преценеше, че поведението ми налага подобен жест, а и в по-нови времена изпитвах усещането, че едва се сдържа да не предприеме сходни действия. Но под тази канибалска външност тупти нежно сърце, в което обичта към Бъртрам е дълбоко вкоренена. Тя е последният човек, който би пожелал да ме види с бушони на очите и изместен класически римски нос.

— Разбирам — най-сетне изрече тя. — Да. Това, разбира се, затруднява нещата.

— И то извънредно много. Ако решиш да характеризираш положението като безнадеждно, няма да възразя.

— Казал е, че ще те смели на пихтия, така ли?

— Употреби сходен израз. И го повтори, да не би да има недоразумение.

— Е, за нищо на света няма да допусна да бъдеш малтретиран от тази скална отломка. Срещу горила като него нямаш никакъв шанс. Ще те изкорми, преди да си мигнал. Ще те разкъса крайник по крайник и ще разхвърля частите ти по четирите посоки на света.

Замижах.

— Не е нужно да влизаш в такива живописни подробности, прародителко.

— Сигурен ли си, че говореше сериозно?

— Напълно.

— Да не е куче, което лае, но не хапе?

Усмихнах се скръбно.

— Виждам накъде биеш, лелю Далия. След секунда ще ме запиташ дали в очите му не е имало закачлив блясък. Нямаше. Политиката, която ми разкри Родерик Споуд при последния ни разговор, е поведенческа особеност, към която твърдо ще се придържа.

— Значи сме в задънена улица. Освен ако Джийвс не измисли нещо. — Обърна се към камериера ми, който тъкмо влезаше с брендите. Крайно време беше. Учудих се какво ли го беше забавило толкова. — Джийвс, говорим за господин Споуд.

— Да, госпожо?

— Ние с Джийвс вече обсъдихме заплахата от страна на Споуд — раздразнително се намесих аз — и той призна, че не вижда изход от положението. За първи път този ум не изщрака.

Леля Далия с благодарност посегна към брендите, гаврътна чашата и на лицето ѝ се възцари замисленост.

— Знаеш ли какво ми хрумна току-що?

— Сподели, стара ми родственице — отвърнах аз, все още мрачен и раздразнителен. — Обзалагам се, че е за боклука.

— Нищо подобно. Може да реши всичките ни проблеми. Чудя се дали тоя Споуд няма някоя мръсничка тайна. Джийвс, знаеш ли нещо за него?

— Не, госпожо.

— Какво разбираш под мръсничка тайна?

— Помислих си, че ако съществува пукнатина в бронята му, човек би могъл с нейна помощ да му извади отровните зъби. Сетих се,

че когато бях момиче, видях чичо ти Джордж да целува моята гувернантка и ако щеш, вярвай, от този ден нататък изчезна цялото ми напрежение, когато тя ме оставяше след училище да пиша за най-важните износни и вносни стоки на Великобритания. Схващаш ли мисълта ми? Да предположим, че Споуд е сгазил лука. Май нещо те смущава — заяви тя, защото забеляза, че скептично свивам устни.

— Схващам идеята ти. Но за да я реализираме, трябва да разполагаме с информация за фаталното прегрешение, а нямаме такава.

— Прав си. — Тя се изправи. — Е, просто ми мина през ума и ви я подхвърлих. А сега ще се върна в стаята и ще напръскам слепоочието си с одеколон. Имам чувството, че главата ми ще се пръсне като шрапнел.

Вратата се затвори. Потънах в освободеното от нея кресло и попих челото си.

— Е, поне това свърши — с благодарност изрекох аз. — Джийвс, тя понесе удара по-леко, отколкото очаквах. Ловните дружинки възпитават достойни дъщери. Но колкото и вирната да бе главата ѝ, очевидно го понесе тежко и брентито ѝ дойде добре. Между другото, доста време ти отне да го донесеш. Санбернарски пес би се справил два пъти по-бързо.

— Да, сър, извинете. Задържа ме разговорът с господин Финк-Нотъл.

Седях, потънал в размисъл.

— Знаеш ли, Джийвс, идеята на леля Далия да сложим юзди на Споуд никак не е лоша. В основите си е непоклатима. Ако Споуд е заровил труп, а ние знаем къде е, без съмнение заплахата откъм него ще бъде сведена до нула. Но ти твърдиш, че не знаеш нищо.

— Да, сър.

— Съмнявам се, че има нещо за знаене. Има хора, за които от пръв поглед можеш да кажеш, че играят играта по правилата и не вършат неща, които не се вършат. Опасявам се, че Родерик Споуд е техен изтъкнат представител. Не мога да допусна, че дори най-енергичното разследване би разкрило за него нещо по-грозно от мустаците му, а светът очевидно не възразява срещу тях, иначе не би ги носил.

— Съвсем вярно, сър. Все пак може би си струва да поразпитаме.

— Да, но къде?

— Сетих се за „Ганимед младши“, сър. Това е клуб за лични прислужници на високопоставени господа и се намира на Кързън Стрийт. Негов член съм от няколко години. Личният камериер на изтъкнат джентълмен като господин Споуд положително също е член на клуба и без съмнение е поверил на секретаря достатъчно изчерпателен материал, който да бъде вписан в клубната книга.

— Ъ?

— Съгласно правило единайсет всеки нов член е длъжен да предостави на клуба пълни сведения относно работодателя си. Това не е само развлекателно четиво. То служи и за предупреждение на членовете да не постъпват на работа при господа, които не са на висотата на идеала.

Ужасна мисъл процепи главата ми и аз подскочих в креслото.

— И какво се случи, когато ти се присъедини към клуба?

— Сър?

— Разказа ли им всичко за мен?

— О, да, сър.

— Как, всичко? И случката, когато старият Стоукър ме преследваше и трябваше да се намажа с боя за обувки, за да не ме познае?

— Да, сър.

— И как взех лампиона за крадец след рождения ден на Понго Туисълтън?

— Да, сър. Членовете обичат да четат подобни неща в дъждовните следобеди.

— Обичат, а? Я си представи, че някой дъждовен следобед ги прочете и леля Агата? Това не ти ли е минавало през ума?

— Вероятността госпожа Спенсър Грегсън да получи достъп до клубната книга е минимална.

— Дано. Но някои скорошни събития под този покрив би трябвало да ти отворят очите за методите, чрез които жените получават достъп до книги и тефтерчета.

Потънах в дълбочайше мълчание. Естествено, знаех, че вечер, след като поднесе скромната ми вечеря, Джийвс нахлупва бомбето и изчезва зад ъгъла, но винаги съм предполагал, че крайната му цел е

барът на някоя близка кръчма. Нямах и понятие за клуб на Кързън Стрийт.

Още по-малко понятие имах, че някои от най-пикантните и вероятно обществено заклеймени деяния на Бъртрам Устър са записани в книга черно на бяло. Цялата работа твърде злокобно ми замяза на случая с Абу бен Адем и Ангелите, които записвали всичките му дела.

Все пак не беше по силите ми да променя нещата, тъй че се върнах на това, което полицаят Оутс би нарекъл текущия въпрос.

— Какво предлагаш? Да се обърнем към секретаря на клуба за информацията относно Споуд?

— Да, сър.

— Мислиш ли, че ще ни я даде?

— О, да, сър.

— Да не искаш да кажеш, че разпространява наляво и надясно данни, и то такива извънредно опасни данни, които, ако попаднат в зложелателни ръце, могат да съсипят човека, и ги дава на всеки, който му ги поиска?

— Само на членове на клуба, сър.

— За колко време ще успееш да се свържеш с него?

— Мога да му се обадя веднага по телефона, сър.

— Тогава действай, Джийвс, и по възможност говори за сметка на сър Уоткин Басет. Не се смущавай, когато ти кажат „Разполагате с три минути“. Продължавай спокойно да говориш. Каквото и да струва това, твоят секретар трябва да разбере и да го разбере недвусмислено, че е дошло времето всички добри хора да си подадат ръка и да се преборят със силите на злото.

— Мисля, че мога да го убедя в тревожността на положението ни, сър.

— Ако не можеш, аз ще поговоря с него.

— Много добре, сър.

— Тръгна да изпълнява спасителната си мисия.

— О, Джийвс — сетих се аз, когато беше на прага, — ти нали спомена, че си разговарял с Гъси?

— Да, сър.

— Има ли нещо ново?

— Да, сър. Изглежда, отношенията му с госпожица Басет са се обтегнали. Годажът е развален.

И той отплува от стаята, а аз подскочих един метър във въздуха. Доста трудно упражнение, като се има предвид, че бях седнал в кресло, но успях да го изпълня с лекота.

— Джийвс! — изревах аз.

Но той бе изчезнал безследно.

Отдолу прозвуча внезапният тътен на гонга за вечеря.

6

Докато съм жив, споменът за тази вечеря ще ме пробужда като стрела в сърцето и съм сигурен, че изживяната тогава агония ми попречи да ѝ отдам дължимото с подобаващото безгрижие, което неизбежно бих проявил при по-други обстоятелства. Каквито и да бяха моралните недъзи на сър Уоткин Басет, поне не можеше да му се отрече, че хранеше извънредно качествено гостите на своята трапеза, и макар да бях затънал в грижи, още през първите пет минути ми стана ясно, че готвачката му носи в сърцето си божествения огън. След първокласната супа получихме вкусна риба, а след вкусната риба — задушен във вино дивеч, който би направил чест и на самия Анатоли. Прибавете аспержите, омлета с конфитюр, пушените сардини с препечен хляб и ще разберете какво имам предвид.

Разбира се, тази поезия напълно убягна от сетивата ми. Дето има една приказка: по-добре постна вечеря сред приятели, отколкото обилна сред врагове, а гледката на Гъси и Мадлин Басет, седнали един до друг в другия край на масата, превръщаше храната на пепел в устата ми. Наблюдавах ги, преизпълнен от загриженост.

Знаете как по правило се държат сгодените двойки на публично място. Скланят глави и си шушукат. Потупват се по ръцете и се ръгат с лакти. Известен ми е дори случай, когато женският персонал на дуото хранеше другарчето си с вилица. Нищо подобно не се забелязваше при Мадлин Басет и Гъси. Той беше бледен и се изобразяваше като престоял на топло труп, а тя — хладна, горда и усамотена. Прекараха основната част от времето си в овъргалянето на хлебни топчета върху покривката и доколкото можах да видя, през цялата вечер не си размениха нито дума. Всъщност не, веднъж той я помоли да му подаде солта, а тя му подаде пипера. Той рече: „Помолих за солта“, а тя отвърна: „О, тъй ли“? — и му връчи горчицата.

Джийвс несъмнено беше прав. Помежду им се бе опнала дълбока пропаст и освен трагичния аспект на положението ме измъчваше и неговата необяснимост. Поради това с нетърпение зачаках края на

вечерята, когато дамите щяха да се оттеглят и аз можех да седна с Гъси на чаша портвайн и да получа сведения от първоизточника.

Но за моя изненада едва последната дама се изниза през вратата, и Гъси, който я придържаше отворена, се стрелна през нея като гмуркащ се гъсок и не се весна повече, като ме остави насаме с домакиня и Родерик Споуд. Тъй като те се бяха скупчили в противоположния край на масата, говореха си тихичко и от време на време ме стрелкаха с поглед, сякаш бях затворник в домашен отпуск, нахлул с взлом в къщата, който, ако не бъде наблюдаван неотлъчно, може да задигне някоя и друга лъжица, аз не издържах и не след дълго си тръгнах. Промърморих нещо за забравена табакера и се изнизах. Побързах да се кача в стаята си. Бях сигурен, че Гъси или Джийвс рано или късно ще надникнат там.

В камината пламтеше весел огън и за да убия времето, притеглих креслото до нея и извадих криминалния роман, който си носех от Лондон. Още щом го разлистих, разбрах, че е оправдал възложените надежди — беше тъпкан с очебийни улики и кръвожадни убийства и много скоро сюжетът ме погълна. Едва успях да се задълбоча, и чух изщракването на бравата. Вдигнах поглед и кого, мислите, зърнах? Самия Родерик Споуд.

Зейнах слисано. Все пак последният човек, от когото очаквах посещение, беше именно той. На всичкото отгоре очевидно не идваше да се извини за обидното си поведение на терасата, когато в допълнение към заплахите ме нарече и жалък червей, нито за начина, по който ме фиксираше по време на вечеря. Един поглед върху лицето му бе достатъчен да се убедя в това. Първото нещо, което прави човек, идващ да се извини, е да се вмъкне в стаята странишком с подкупваща глуповата усмивка, а такава липсваше.

Всъщност мога да твърдя, че изглеждаше по-заплашителен от всякога и това дотолкова ме разтревожи, че на моето лице се появи подкупваща глуповата усмивка. Не допусках, че това ще успокои грубиян като него, но човек се хваща и за сламката.

— О, здравейте, Споуд — рекох любезно. — Влезте, влезте. Мога ли да ви бъда полезен с нещо?

Без да отговаря, той се втурна към гардероба, отвори го с рязко движение и свирепо надзърна вътре. После се обърна и ми отправи същия смразяващ поглед.

— Мислех, че Финк-Нотъл е тук.

— Не е.

— Видях.

— Да не би да очаквахте да го намерите в гардероба?

— Да.

— О?

Настъпи пауза.

— Да му предам ли нещо, ако се появи?

— Да. Че ще му извия врата.

— Ще му извиете врата?

— Да. Ти глух ли си? Ще му извия врата. Кимнах миролюбиво.

— Разбирам. Ще му извиете врата. Дадено. А ако попита защо?

— Той знае защо. Защото е пеперуда, която си играе с женските сърца и ги захвърля като стари ръкавици.

— Ясно. — Нямах представа, че пеперудите се занимават с подобни неща. Интересно. — Е, ако го видя, ще го уведомя.

— Благодаря.

Той се оттегли, като тръшна вратата, а аз се замислих за странния начин, по който се повтаря историята. Положението беше почти идентично със случката, разиграла се преди няколко месеца в Бринкли, когато младият Тъпи Глосъп нахлу в стаята ми със сходна цел. Вярно, че намерението на Тъпи, ако не ме лъже паметта, беше да изкорми Гъси и да го накара да си изяде червата, докато Споуд държеше да му извие врата, но принципът бе същият.

Разбира се, осъзнах какво се е случило. Беше резултат на тенденция, която предвиждах. Не бях забравил думите на Гъси отпреди няколко часа за това как Споуд го информирал за намерението си да не остави камък връз камък, но да изтръгне гръбначните му прешлени, ако причини зло на Мадлин Басет. Явно беше научил фактите от нея по време на кафето и сега бе хукнал да претвори политиката си в дела.

Що се отнася до самите факти, още нямах и най-малка представа за естеството им. Но от поведението на Споуд можеше да се отсъди, че не правят чест на Гъси. Разбрах, че трябва да е бил верен на себе си и е действал като кръгъл идиот.

Ситуацията се очертаваше като „тука ли си, там стой“ и ако имаше нещо, с което можех да помогна, щях да го предприема без

колебание. Но реших, че съм безпомощен и че трябва да се оставя в ръцете на Съдбата. Въздъгнах пресекливо и отново се отдадох на смразяващия кръвта роман. Бях прочел доста страници, когато дочух глух шепот: „Ей, Бърти!“ Подскочих разтреперан. Семейният призрак се бе появил да подиша във врата ми.

Обърнах се и зърнах как Огъстъс Финк-Нотъл изпълзява изпод леглото ми.

Благодарение на факта, че шокът залепи езика ми към небцето, което ми достави пренеприятното усещане че се задушавам, не можах да обеля и дума. Успях само да се изверя към Гъси, поради което веднага разбрах, че внимателно е проследил последния ми разговор. Цялостното му поведение беше на човек, живо осъзнаващ, че е само на половин крачка пред Родерик Споуд. Косата му бе разчорлена, очите — диви, а носът потрепваше. Заек, преследван от невестулка, би изглеждал по същия начин с единственото изключение, че едва ли би носил очила с рогови рамки.

— Бях на косъм, Бърти — зашепна той с треперлив глас. Прекоси стаята с подгъващи се колене. Цветът на лицето му клонеше към блатист. — Ако нямаш нищо против, ще заключа вратата. Може да се върне. Не разбирам защо не погледна под леглото. Винаги съм смятал, че Диктаторите са по-прецизни.

Успях да отлепя езика си.

— Остави сега леглата и Диктаторите. Каква е тази история между теб и Мадлин Басет?

Той примижа.

— Имаш ли нещо против да не говорим за това?

— Да, имам. Това е единственото, за което искам да говоря. Защо, за Бога, е развалила годежа? Какво си й направил?

— Примижа отново. Виждах, че удрям по оголен нерв.

— Не съм й правил нищо, по-скоро правих нещо на Стефани Бинг.

— На Стифи?

— Да.

— И какво си направил на Стифи?

Не можа да прикрие смущението си.

— Аз... тъъ... Ами всъщност... Имай предвид, сега знам, че това е грешка, но тогава идеята ми се стори добра... Разбираш ли,

работата е там, че...

— Хайде де, плюй камъчето.

Взе се в ръце с видимо усилие.

— Ами, Бърти, не знам дали си спомняш какво си говорихме тук преди вечеря... За възможността да носи тефтерчето у себе си... Ако помниш, аз развих теорията, че може да е в чорапа ѝ... И предложих, ако помниш, че човек може да провери...

Сгърчих се от ужас, защото схванах същността на трагедията.

— Да не си...

— Да.

— Кога?

На лицето му отново се изписа болка.

— Точно преди вечеря. Нали помниш, че я чухме да пее народни песни в гостната. Слязох долу и я видях, седнала на пианото, съвсем сама... Поне аз реших, че е съвсем сама... И внезапно ми се стори, че ми се удава сгоден случай да... Откъде да знам, че Мадлин също е в стаята? Отишла зад паравана в ъгъла да вземе нотите на други народни песни... и... с две думи, точно когато аз... с две думи, тъкмо когато аз... Как да се изразя? Тъкмо аз, тъй да се каже, се заех със задачата, и тя излезе иззад паравана... и... Разбираш какво искам да кажа... искам да кажа, случи се толкова скоро след ваденето на мушицата от околото ѝ в двора на конюшнията, че нямаше как да ми се размине. И не ми се размина. Това е всичко. Умееш ли да връзваш чаршафи, Бърти?

Не успях да проследя този внезапен обрат.

— Да връзвам чаршафи ли?

— Обмислих този план, докато бях под леглото, а ти и Споуд си бърбяхте, и стигнах до извода, че единственото, което ми остава, е да взема чаршафите от леглото ти, да ги навържа и ти да ме спуснеш с тях от прозореца. В романите го правят доста често, а май съм го виждал и на кино. Веднъж стигнал земята, мога да взема колата ти и да отпраша за Лондон. След това плановете ми не са много ясни. Може би ще замина за Калифорния.

— Калифорния?

— Тя е на десет хиляди километра. Споуд едва ли ще ме последва чак там.

Загледах го потресен.

— Да не смяташ да емигрираш?

— Точно това смятам. И то веднага. Не го ли чу какво каза?

— Нали не се боиш от него?

— Ти ще ми кажеш!

— Но нали сам твърдеше, че е маса от обемисти мускули с бавни рефлекси.

— Знам. Помня. Но тогава смятах, че има зъб на теб. Човек променя възгледите си.

— Гъси, я се вземи в ръце. Не можеш да избягаш току-така.

— Какво друго ми остава?

— Ами стой тук и се опитай да се сдобрите. Още не си я молил за прошка, нали?

— Напротив. Помолих я на вечеря. По време на рибата. Никакъв резултат. Хвърли ми хладен поглед и направи хлебно топче.

Поклатих глава. Бях сигурен, че някъде съществува изход в желаната посока, и след половин минута го открих.

— Трябва да докопаш тефтерчето. Ако го осигуриш и го покажеш на Мадлин, съдържанието му ще я убеди, че мотивите ти за покушението срещу Стифи не са каквито изглеждат, а са чисти като кристал. Тя ще разбере, че поведението ти е било в резултат на... как беше, на езика ми е... на върховно отчаяние. Ще разбере и ще ти прости.

За секунда бледа искрица надежда озари разкривените му черти.

— Това е идея — съгласи се той. — В нея има нещо, Бърти. Не е лошо.

— Няма начин да не стане. Tout comprendre, c'est toutpardonner^[1]. Искрицата угасна.

— Но как мога да взема тефтерчето. Къде ли е?

— Не беше ли у нея?

— Май не. Поради възникналите усложнения изследването ми не беше щателно.

— Значи най-вероятно е в стаята ѝ.

— А, не. Не мога да претърсвам стаите на момичетата.

— Защо да не можеш? Виждаш ли книгата, която четях, преди да се изнижеш изпод леглото? По някакво странно съвпадение, наричам го съвпадение, но вероятно тези неща ни се изпращат свише, бях стигнал до мястото, където една банда прави абсолютно същото нещо.

Тръгвай веднага, Гъси. Стифи вероятно ще покисне в гостната още час-два.

— Всъщност тя тръгна към селото. Куратът изнася лекция за светите земи с цветни диапозитиви пред Клуба на селските майки, а тя ще му акомпанира на пианото. Но дори при това положение... всъщност разбирам, че точно това трябва да се направи... но ми треперят гащите. Ами ако нахълта Споуд и ме спипа?

— Споуд едва ли ще седне да нахълтва из стаите на млади момичета.

— Знам ли... Не можеш да градиш планове на такива лекомислени основи. Прилича ми на човек, който никне навсякъде, където не го сееш. Не. Сърцето ми е разбито, бъдещето провалено, но не мога да направя нищо друго, освен да преглътна дадеността и да започна да връзвам чаршафите. Хайде да се залавяме.

— Не разрешавам да връзваш чаршафите ми.

— Как можеш да говориш така, когато животът ми виси на косъм?

— Хич не ме интересува. Отказвам да бъда съучастник в подобно малоумно начинание.

— Бърти Устър ли говори?

— Вече ме пита.

— И пак ще го повторя. За последен път те питам, Бърти, ще ми послужиш ли с един-два чаршафа и ще ми помогнеш ли да ги вържа на възли?

— Не.

— Тогава трябва да отида да се скрия някъде до зори, когато тръгва първият влак. Сбогом, Бърти. Много ме разочарова.

— Ти разочарова мен. Смятах, че носиш мъжко сърце.

— Нося го и точно затова не искам Родерик Споуд да го окачи на колана си.

Отправи ми поглед на умиращ тритон и предпазливо откряна вратата. Погледите в двете посоки на коридора го задоволиха и той се измъкна. Аз пък се върнах към книгата. Това бе единственото нещо, което можах да измисля за бягство от самотерзанието на смазващо мрачните мисли.

След малко разбрах, че Джийвс е сред мен. Не бях го чул да влиза, но това често се случва. Просто прелива безшумно, като газ, от

точка А в точка Б.

[\[1\]](#) Разбрано — простено (фр.). — Б.пр. ↑

Не бих казал, че Джийвс се подсмиваше самодоволно, но на лицето му определено цареше израз на кротко удовлетворение и аз внезапно се сетих нещо, което отвратителната сцена с Гъси ме бе накарала да забравя — че последния път, когато го видях, той отиваше да се обади на секретаря на клуба „Ганимед младши“. Рипнах нетърпеливо на крака. Ако тълкувах правилно изражението му, имаше какво да докладва.

— Свърза ли се със секретаря, Джийвс?

— Да, сър. Току-що привърших разговора.

— Изпя ли нещо мръсничко?

— Беше извънредно информативен, сър.

— Има ли Споуд някаква страшна тайна?

— Да, сър.

Плеснах се развълнувано по крачола на панталоните.

— Не биваше да се съмнявам в леля Даля. Лелите знаят всичко. Интуитивни са. Бързо ми разкажи.

— Опасявам се, че не мога да направя това, сър. Правилата на клуба, засягащи разпространението на материали, вписани в книгата, са извънредно строги.

— Искаш да кажеш, че устните ти са запечатани?

— Да, сър.

— Тогава какъв смисъл имаше да телефонираш?

— Не ми е позволено да споделям подробностите, сър. Но имам пълната свобода да ви уведомя, че ако информирате господин Споуд, че знаете всичко за Юлейли, това значително ще снижи злотворния му потенциал, сър.

— Юлейли?

— Юлейли, сър.

— И това ще го навре в миша дупка?

— Да, сър.

Замислих се. Не ми се стори кой знае каква опорна точка.

— Сигурен ли си, че не можеш да конкретизираш?

— Напълно сигурен, сър. Ако го направя, вероятно ще ме изключат от клуба.

— В никакъв случай не бих желал да ти се случи подобна страхотия. — Неприятно ми беше да си представя Джийвс, застанал пред строени икономи, докато секретарят му къса копчетата. — И все пак уверен ли си, че ако погледна Споуд в очите и му изръся тази глупост, той ще се озапти? Дай да изясним всичко. Представи си, че ти си Споуд, а аз се приближавам до теб и ти тръсвам: Споуд, знам всичко за Юлейли. Това ще те стресне ли?

— Да, сър. Темата за Юлейли, сър, е един от онези факти, които нито един джентълмен с положение в обществото не би желал да станат публично достояние.

Започнах да репетирам. Отидох до скрина с ръце в джобовете и казах: „Споуд, знам всичко за Юлейли.“ Опитах пак, като размахвах пръст. След това скръстих ръце, но трябва да призная, че дори тогава не ми прозвуча достатъчно убедително.

Все пак, рекох си аз, Джийвс винаги е прав.

— Е, щом си толкова сигурен, Джийвс... В такъв случай първо трябва да открия Гъси и да му подшушна тази животоспасяваща информация.

— Сър?

— Да, разбира се, ти не знаеш нищо. Длъжен съм да те осветля, Джийвс, че след последната ни среща играта отново загрубя. Знаеш ли, че Споуд от дълго време обича госпожица Басет?

— Не, сър.

— Не, ама да. Щастието на госпожица Басет е много скъпо на сърцето на Споуд и сега, когато годежът ѝ е развален по причини, твърде неароматни за мъжката половина на споразумението, той настоява да извие врата на Гъси.

— Така ли, сър?

— Уверявам те. Преди малко беше тук и лично ми го заяви, а Гъси, който случайно се намираше под леглото, чу всичко. В резултат на това взе да говори за спускане през прозореца и бягство в Калифорния. Което, естествено, ще бъде фатално. На всяка цена трябва да остане и да се опита да постигне помирение.

— Да, сър.

— Няма как да постигне помирение, ако е в Калифорния.

— Прав сте, сър.

— Затова трябва да го открия. Макар да се съмнявам, че това ще е лесно на този етап от кариерата му. Вероятно е на покрива и се чуди как да излети заедно с него.

Предчувствията ми се оправдаха напълно. Претърсих щателно къщата, но от него нямаше и следа. Тотли Тауърс несъмнено криеше някъде Огъстъс Финк-Нотъл, но не издаваше тайната си. Най-сетне вдигнах ръце, върнах се в стаята и, гръм да ме удари, ако първото нещо, което съзрях там, не беше въпросното лице. Стоеше до леглото и връзваше чаршафите ми на възли.

Дебелината на килима и загърбването на вратата му попречиха да предугади влизането ми. Моето „Хей!“ бе рязко в необходимата степен, тъй като бях неприятно изненадан от гледката, която представляваше леглото ми. Той се извъртя с пепеляво лице.

— Уф! — възкликна. — Помислих те за Споуд!

Първоначалният му ужас отстъпи място на негодувание. Хвърли ми суров поглед. Очите зад очилата засвяткаха ледено. Приличаше на разтревожен калкан.

— Кой ти дава право, проклетнико Устър, да се промъкваш зад хорските гърбове и да крещиш в ушите им по такъв подъл начин? Можеше да ми докараш някой инфаркт.

— А кой ти дава право на теб, проклетнико Финк-Нотъл — не останах по-назад и аз, — да посегателстваш над спалното ми бельо след изричната ми забрана? Имаш си твои чаршафи. Върви и си ги връзвай до насита!

— Как? Споуд е седнал на леглото ми.

— Не думай!

— Ще думам, и още как. Причаква ме. Когато се разделихме, аз се запътих право към стаята си, а той дебнеше спотаен вътре. Ако случайно не се беше изкашлял, щях да му тупна като зряла круша в лапите.

Разбрах, че е дошло време да успокоя тази разбунена душа.

— Гъси, няма защо да се боиш от Споуд.

— Как да няма защо? Има, и още как! И ти ги дрънкаш едни...

— Много хубави си ги дрънкам, ако искаш да знаеш! Споуд qua^[1] заплаха, ако qua е нужната дума, е вече част от миналото. Махни

му за сбогом. Благодарение на завидното съвършенство на системата от Джийвсови тайни служби докопах за него сведения, които той не би желал да станат обществено достояние.

— Какво?

— Е, тук ме хвана натясно. Когато казах, че съм ги докопал, трябваше да поясня, че всъщност докопването е дело на Джийвс, а неговите устни, за жалост, са запечатани. Въпреки това съм в състояние да пробутам наученото на оня звяр като сигурна работа. Само да опита грубиянските си номера, и ще му покажа звезди по пладне. — Млъкнах и се ослушах. По коридора се задаваха стъпки. — А! — възкликнах аз. — Някой идва насам. Може да е самият нещастник.

От Гъси се изтръгна животински крясък.

— Заклучи тая врата!

Махнах безгрижно с ръка.

— Не е необходимо. Нека влезе. Определено очаквам това посещение. Само гледай как ще се разправя с него, Гъси. Това ще те развесели.

Догадката ми беше безпогрешна. Прагът ми бе засенчен от самия Споуд. Явно му бе писнало да седи на леглото на Гъси и бе почувствал, че поредният дружески разговор с Бъртрам може да наруши монотонното му съществуване. Влезе, както и предния път, без да чука, и когато осъзна присъствието на Гъси, издаде кротко възклицание на триумф и задоволство. Остана за миг неподвижен, като дишаше тежко през носа си.

Видях, че след последната ни среща беше надал значително на ръст и обем и ако не бях посъветван от толкова авторитетен източник как да го хвана за рогата, видът му щеше доста да ме разкисне. Но с течение на годините бях така обучен да разчитам и на най-оскъдните Джийвсови слова, че срещнах погледа му, без да ми трепне окото.

Със съжаление трябва да отбележа, че Гъси не споделяше слънчевата ми увереност. Възможно е да не бях му дал достатъчно изчерпателно обяснение на фактите по случая, а може би и срещата със Споуд в плът и кръв го бе накарала да изгуби ума и дума. Във всеки случай той се отдръпна към стената и доколкото схващах с периферното си зрение, започна да прави опити да мине през нея. Увлечен в своя стремеж, Гъси стоеше като препариран от добър

специалист, докато аз се обърнах към натрапника и го измерих с дълъг уравнивесен поглед, в който изненадата и високомерието бяха добре балансирани.

— А, Споуд — рекох, — сега пък какво има? — Наблегнах значително на думичката „сега“, за да демонстрирам неудоволствие, но напразно. Пусна въпроса ми покрай ушите си и започна бавно да се придвижва напред с приковани в Гъси очи. Отбелязах, че мускулите на челюстите му шават по същия начин, както когато ме свари да бъркам в колекцията на сър Уоткин Басет, а нещо в маниера му подсказваше, че всеки момент ще започне да се удря с юмруци в гърдите и да издава глухи звуци, както правят горилите в моменти на силна емоция.

— Ха! — изрева той.

Естествено, не бях склонен да понасям подобни глупости. Налагаше се веднъж завинаги да пресека в основи този негов навик да се мотае из къщата и да ха-ка.

— Споуд! — остро възкликнах аз и, ако не се лъжа, ударих с юмрук по масата.

Той сякаш за първи път осъзна присъствието ми. Спря за секунда и ми отправи мръсен поглед.

— Ти пък какво искаш?

Повдигнах една-две вежди.

— Какво искам ли? Хубава работа. Прекрасно. Тъй като ме питаш, Споуд, искам да знам какво, по дяволите, смяташ, че правиш, като непрекъснато нахлуваш в личните ми покои, заемаш пространство, което ми е нужно за други цели, и ме прекъсваш по средата на разговора със стари приятели? В тази къща човек може да остане сам колкото стриптийзърка в нощен клуб. Нямах ли си собствена стая? Прибирай се в нея, тлъст повлекан такъв, и си стой там.

Не можах да се въздържа да не погледна към Гъси, за да проверя как приема речта ми, и с удоволствие отбелязах, че лицето му се озари от боготворяща възхита, достойна за изпаднала в беда средновековна девица, наблюдаваща как рицарят размахва меч срещу дракона. Очевидно отново бях за него стария Неустрашим Бърти от дните на детството ни и без съмнение изгаряше от срам и разкаяние за злостните подигравки, с които ме бе обсипал.

Споуд също изглеждаше доста впечатлен, въпреки че не толкова боготворящо. Оцъкли се насреща ми, преизпълнен с неверие като ухапан от заек. Явно се питаше възможно ли е това да е плахата теменужка, с която бе разговарял насаме на терасата.

Попита дали наистина съм го нарекъл „тлъст повлекан“ или тъй му се било сторило.

— Тлъст?

— Тлъст.

— Повлекан?

— Повлекан, каквото и да значи това. Крайно време е — продължих аз — някой с чувство за дълг пред обществото да издигне глас и да ти каже какво всъщност представляваш. Нещастиято ти, Споуд, се крие в това, че само защото си успял да накараш шепа жалки малоумници да обезобразят лондонската сцена с черните си шорти, ти си решил, че си някой. Слушаш ги как крещят: „Хайл, Споуд!“ и си въобразяваш, че това е Гласът народен. Но точно тук грешиш. Гласът народен мълви: „Виж оня тъпанар Споуд как се разхожда по черни гащи! Срещали ли сте подобна отрепка?“

Споуд затърси безуспешно думи.

— О? — най-сетне намери той. — Ха! По-късно ще се занимая с теб!

— А аз — върнах светкавично ръкавицата — ще се занимая с теб сега. — Запалих цигара. — Споуд — свалих картите на масата аз, — знам твоята тайна!

— Ъ?

— Знам всичко за...

— За кое?

Ако разполагах с нужното време, щях да си задам същия въпрос. Защото, ако щете, вярвайте, точно в този сублимен момент, когато най-отчаяно се нуждаех от името, назовано от Джийвс като магическа формула за обуздаване на тази горила, аз го забравих. Нямах спомен дори за първата буква.

Странно нещо са имената. Вероятно сте го забелязали и вие. Мислите, че ги знаете, а те просто ви се изплъзват. Колко пъти ми се е искало да ми дават по една лира всеки път, когато някоя страшно позната физиономия се изпречи пред мен със „Здрасти, Устър“, а аз

стоя със зинала уста, защото не мога да му лепна етикета. Това винаги ме е стъписвало, но никога досега не бях се чувствал толкова стъписан.

— За кое? — повтори Споуд.

— Ами в интерес на истината — наложи се да призная аз — забравих.

Изпъшкването откъм ъгъла отново насочи вниманието ми към Гъси и аз осъзнах, че значимостта на последните ми думи не му беше убягнала. Опита се пак да отстъпи назад, ала нямаше накъде и в очите му проблесна отчаяние. Ала внезапно, тъкмо когато Споуд започна да напредва към него, отчаянието се смени с решимост и сурова непоколебимост.

Обичам да си припомням Огъстъс Финк-Нотъл в този момент. Прояви се добре. Длъжен съм да заявя, че дотогава не бях го възприемал като човек на действието. Беше по-скоро блейка. Но сега предприе мигновени действия, които биха сторили чест и на пристанищен побойник. На стената, с която правеше успешни опити да се слее, точно над главата му висеше доста мащабен маслен портрет на мъж с бричове до коленете и триъгълна шапка, зазяпан в жена, която чуруликаше нещо на някаква птичка — гълъб, ако не се лъжа, или гугутка. Бях му хвърлил един-два погледа, откак се настаних в стаята, и по едно време сериозно се бях поколебал дали да не го поднеса на леля Далия за счупване вместо детето Самуил по време на молитва. Слава Богу, че не го бях направил, защото в такъв случай Гъси нямаше да може да го изтръгне от пироните и да го нахлузи на главата на Споуд.

Казах слава Богу, защото, ако някога се е раждал човек, заслужаващ бой с маслена картина, това беше Родерик Споуд. От първия миг на запознанството ни той неуморно доказваше, че си го проси. Но всеки светъл миг си има своята тъмна сянка и ми беше нужна само секунда да забележа, че усилието на Гъси, макар и добронамерено, не бе постигнало конструктивен резултат. Редно беше да държи картината странично и да извлече цялостния потенциал на дебелия дървена рамка. Вместо това той използва плоската страна на оръжието и главата на Споуд щръкна от средата на платното като цирков ездач, минаващ през хартиен кръг. Накратко онова, което обещава да стане решаващ удар, се оказа обикновен жест, както би се изразил Джийвс.

Въпреки това вниманието на Споуд се отклони за няколко секунди от целта. Остана на място и запремигва, а картината стърчеше като средновековна яка около врата му. Паузата бе достатъчна, за да се намеся.

Трябва да сте наясно, че компанията бе доста разгорещена и че от този момент нататък всичко бе позволено, а ние Устъррови не се оттегляме в такива моменти. На леглото ми имаше чаршаф, зарязан от Гъси, когато смутих връзването на възли от негова страна. Да го грабна и да го метна връз Споуд за мен бе въпрос на секунда. Гладияторите в древния Рим са вършели подобни номера с мрежа на арената, вследствие на което са били твърде уважавани.

Допускам, че човек, халосан по главата с картина, на която момиче чурулика на гълъб, а почти веднага след това увит в чаршаф, трудно може да възстанови хладния си интелигентен вид. Всеки доброжелател на Споуд в този момент би го посъветвал да стои неподвижно и да не шава, докато не се измъкне от пашкула. Само по този начин би могъл да избегне падането с главата напред при наличието на терен, щедро обзаведен със столове и други вещи.

Но той не, та не. Като чу звука от отдалечаващите се стъпки на завидно повратливия Гъси, той се метна в тяхна посока и претърпя неизбежното падане. В мига, в който развилият спортсменска скорост Гъси прекоси прага, той се озова на пода, омотан по-безнадеждно от всякога.

Моите собствени доброжелатели несъмнено биха ми препоръчали на този етап без много туткане да напусна полесражението и като се замисля, признавам, че сбърках, когато поспрях за миг да хлопна вързопа с една порцеланова ваза, красяща полицата над камината близо до мястото на покойното дете Самуил, в точката, която, ако се съдеше по осъдителното слововъзпроизвеждане, се нахождаше главата на Споуд. Допуснах стратегическа грешка. Улучих го без проблеми и вазата се пръсна на десетина парчета, в което не видях нищо осъдително, защото колкото по-голяма част от имуществото на човек като сър Уоткин Басет биваше унищожавана, толкова по-добре, но в резултат на замаха загубих равновесие. В следващия миг подалата се изпод чаршафа ръка ме сграбчи за пеша.

Злополуката беше сериозна и спокойно би накарала някоя по-дребна душица да усети, че по-нататъшната борба е безсмислена. Но

както съм имал случай да отбелязвам и преди, същността на Устърви е в това, че те не са дребни душици. Неизменно запазват самообладание. Бързо мислят и светкавично действат. Наполеон е бил от същото тесто. Вече споменах, че тъкмо когато се наках да уведомя Споуд, че знам всичко, запалих цигара. Тази цигара, барабар с цигарето, още се мъдреше между устните ми. Извадих я бързо и угасих огънчето в колбасарското ръчище, преградило пътя ми към свободата.

Резултатът ме удовлетвори напълно. Всеки разумен човек би помислил, че последните събития са настроили Родерик Споуд да очаква всичко и да се подготви за това, но тази проста маневра го свари напълно неподготвен. С остър вик на ярост той пусна пеша ми, а аз нито миг повече не се мотах наоколо. Бъртрам Устър знае кога да е и кога да не е сред присъстващите. Когато Бъртрам Устър види лъв напред пътя си, той не стои да му изучава навиците. Понесох се със забележителна бързина и без съмнение щях да пресека прага с рекордно постижение, подобряващо Гъсиното със секунда-две, ако не се бях сблъскал челно в солидно тяло, което тъкмо нахлуваше в стаята. Докато се обгръщахме здраво с ръце, аз си помислих, че явно в Тотли Тауърс, ако избягаш от едно, ще налетиш на друго.

Уханието на одеколон, което все още витаеше около слепоочието на тялото, ме накара да го идентифицирам като собственост на леля Далия, въпреки че дори без одеколona сочните ловджийски ругатни, които избълваха устните ѝ, щяха да ме наведат на вярна следа. Срутихме се на пода и вероятно сме се претърколили, защото следващото нещо, което съзрях, бе чаршафосаната фигура на Родерик Споуд в непосредствената си близост. За последен път я бях забелязал в другия край на стаята. Явно ние се бяхме търкаляли на север-североизток, а той на юг-югозапад, та се срещнахме някъде по средата.

Когато способностите ми да разсъждавам се позавърнаха в лоното си, забелязах, че Споуд се е вкопчил в левия крак на леля Далия и че тя не е във възхита от това. Ударът в диафрагмата от страна на бликащ от здраве племенник я бе лишил до голяма степен от въздух, но все пак ѝ бе останал достатъчно дъх да спори и тя се впусна в това с характерния си плам.

— Що за безобразие? — разгорещено взе да се интересува. — Каква е тази лудница? Всички ли са се побъркали? Най-напред виждам

Джин-Ботъл да препуска из коридора като див мустанг. След това ти се мъчиш да минеш през мен като привидение през стена. А сега господинът в арабския бурнус се зае да ме гъделичка по глезена, което не ми се е случвало от бала на ловците в Йорк през хиляда деветстотин двайсет и първа.

Тези протести, макар и филтрирани от чаршафа, стигнаха до Споуд и вероятно пробудиха някаква човещина у него, защото я пусна и тя се изправи, като отупваше роклята си от праха.

— А сега — започна малко по-спокойно — чакам обяснение. Каква е целта на всичко това? Какво става? Кой, по дяволите, е онзи под постелката?

Представих го.

— Познаваш Споуд, нали? Господин Родерик Споуд, госпожа Травърс.

Споуд беше успял да се разочаршафоса, но картината с гугутката си беше на мястото и леля Далия го загледа с подчертана почуда.

— За Бога, защо ви е това около врата? — попита тя. И в пристъп на толерантност добави: — Е, носете го, щом ви харесва, но от мен да знаете, че не ви отива.

Споуд не отговори. Дишаше тежко. Не го обвинявам. Имайте предвид, че на негово място и аз бих дишал тежко, но звукът не галеше ухото и бих предпочел да спре. Освен това напрегнато се взираше в мен и бих предпочел да прекрати и това. Лицето му бе поаленяло, очите — изхвъркнали, и къдрите му, сресани грижливо, в ужас бяха щръкнали нагоре като бодли на сплашен таралеж^[2], както веднъж се изрази Джийвс, когато описваше реакцията на Барми Фодърингей-Фипс при вида на класирането на крантата, в която бил инвестирал обилно по време на надбягванията в Нюмаркет.

Спомням си как веднъж, доста преди Джийвс да постъпи при мен, бях ангажирал на негово място камериер, който, преди да изтече и седмица от престоя му в моя дом, се напи до несвоят, запали апартамента и се опита да ме разпори с ножа за печеното. Каза, че държал да разбере какъв е цветът на вътрешностите ми. До този момент бях гледал на въпросния епизод като на най-опасния инцидент в съществуването ми на белия свят. Тук обаче стана ясно, че трябва да го декласирам на второ място.

Онзи младеж бе проста и невежа душа, а Споуд притежаваше добро образование и възпитание, но несъмнено душите им се единяха. Не смятам, че биха намерили общ език по коя да е друга тема, но цветът на вътрешностите ми ги интересуваше с идентична любознателност. Единствената разлика беше в това, че докато моят прислужник беше набелязал да използва за разкопките ножа за печеното, то Споуд възнамеряваше да ме вивесектира с голи ръце.

— Трябва да ви помоля да ни оставите сами, госпожо — рече той.

— Но аз току-що дойдох — възрази леля Даля. — Ще мета с този тук стаята, докато увисне на косъм от смъртта.

Подобни намерения, изречени с подобен тон, нямаше начин да минат пред добрата стара плът и кръв. Племенният дух е силно застъпен у нея и както вече споменах, много си пада по Бъртрам, макар че не ме питайте защо. Челото ѝ се свъси.

— Няма да разреши да докоснете човек, който ми се пада племенник.

— Ще потроша всяко негово кокалче!

— Нищо подобно. Ама че... Ей, ти! Къде се юрна?

Тя рязко повиши глас поради факта, че в същия миг Споуд направи бързо движение към мен.

Ако се съди по начина, по който очите му святкаха, мустаците шаваха, да не говорим за скърцащите зъби и зловеците присвивания на пръстите, това движение би трябвало да ме вдъхнови за балетен скок към вратата. И малко по-рано несъмнено щях да се проявя лъвски, ала сега си стоях на мястото сдържан и спокоен. Не помня дали скръстих ръце на гърдите, но съм сигурен, че по устните ми играеше лека усмивчица.

Защото краткото „юрна!“ или по-скоро първата буква от думичката извърши онова, което половинчасов размисъл не беше успял — а именно отприщи паметта ми. Думите на Джийвс изникнаха ясно в главата ми. В един момент мозъкът ми залепваше, а в следващия — фонтанът на спомените бликна неудържимо. Често става така.

— Една минутка, Споуд — тихо заговорих аз. — Само минутка. Преди да се изхвърлиш, може би ще проявиш интерес към факта, че знам всичко за Юлейли.

Ефектът бе опияняващ. Почувствах се като човек, който натиска бутони и взривява мини. Ако непоклатимата ми вяра в Джийвс не беше ме подготвила да очаквам забележителен резултат, щях да бъда смаян от въздействието на това изявление върху него. Очевидно го бе улучило право в сърцевината и го изгаряше като жарава. Присви се, сякаш настъпи въглен, и по лицето му бавно се разстлаха ужас и тревога.

Цялата ситуация неудържимо ми напомни за нещо, което веднъж на младини ми се случи в Оксфорд. Беше пролет и се разхождах по брега на реката с момиче, чието име ми се губи. Внезапно чухме лай и към нас се понесе голямо яко куче, фрашкано с живот и очевидно изгарящо от нетърпение да причинява главоболия на невинно разхождащите се. Тъкмо обърнах душата си към Бога, обладан от предчувствие, че панталонът ми за трийсет лири ще бъде безжалостно раздран, когато момичето изчака кучето да се приближи и с необикновено присъствие на духа рязко отвори цветния си японски чадър в лицето на звяра, след което той направи три задни салта и се върна към личния си живот.

Като се изключат трите задни салта, реакцията на Родерик Споуд бе идентична с онази на ошашавеното псе.

За момент остана зейнал. След това рече: „О?“ После сгърчи устни в нещо, което, предполагам, се покриваше с представата му за помирителна усмивка. Сетне преглътна шест, а може би седем пъти, сякаш в гърлото му бе заседнала рибена кост. Най-последно успя да проговори, и то с глас на влюбена и при това извънредно добронамерена гургулица.

— О, тъй ли? — рече.

— Тъй! — отвърнах. Ако ме беше попитал какво знам за нея, щеше да ме вкара в тръбата, но не го направи.

— Тъъ... и как разбра?

— Имам си своите начини.

— О? — каза той.

— А! — отвърнах аз и за миг отново се възцари мълчание.

Не бих повярвал, че такъв чвор умее да се промъква раболепно, но точно така се промъкна той до мен. В очите му се четеше коленопреклонна молба.

— Надявам се, че ще го запазиш за себе си, Устър. Ще го запазиш за себе си, нали, Устър?

— Да...

— Благодаря, Устър...

— ... но при условие — продължих аз, — че от твоя страна няма да има повече изпълнения на такива... как се казва?

Промъкна се още по-близо.

— Естествено, естествено. Опасявам се, че действиях доста прибързано. — Протегна ръка и ме погали по ръкава. — Измачках ли ти сакото, Устър? Извинявай. Забравих се. Няма да се повтори.

— Така ще е най-добре. Велики Боже! Да ловиш хората за саката и да твърдиш, че ще им потрошиш кокалите. Нечувано!

— Знам, знам. Сгреших.

— Сгреси, и още как. Ще бъда непримирим спрямо подобни прояви в бъдеще, ясно ли е, Споуд?

— Да, да, разбирам.

— Смятам поведението ти за напълно неприемливо. Как само ме фиксираше на вечеря. Може да смяташ, че хората нехаят за такива неща, но аз хая.

— Разбира се, разбира се.

— На всичкото отгоре ме нарече и жалък червей.

— Съжалявам, че те нарекох жалък червей, Устър. Говорих, без да мисля.

— Трябва да се мисли, Споуд. Е, това е всичко. Свободен си.

— Лека нощ, Устър.

— Лека да е, Споуд.

Изсули се от стаята с наведена глава, а аз се обърнах към леля Далия, която зад гърба ми издаваше звуци на мотопед. Гледаше ме като човек, налегнат от халюцинации. Предполагам, че разговорът ми със Споуд е бил невероятно впечатляващ за случайния зрител.

— Да му...

Тук тя спря... може би за щастие, защото е жена, която в моменти на силно възбуждане е склонна да забравя, че не се намира сред ловните полета и че езикът ѝ често е прекалено пиперлив за смесена компания.

— Бърти! Какво беше всичко това?

Магнах небрежно с ръка.

— Ами просто натрих носа на оня самозабравеник. Отстоявам правата си. Човек не бива да цепи басма на хора като Споуд.

— Коя е тази Юлейли?

— Е, тук ме хвана натясно. Ще трябва да се обърнеш към Джийвс за допълнителна информация. Но е безполезно, тъй като правилата на клуба са извънредно строги и на членовете не е разрешено да се разпростират повече — продължих аз, като достойно отдадох дължимото на заслужилия похвала. — Преди малко Джийвс ми съобщи, че е достатъчно да информирам Споуд, че знам всичко за Юлейли, и той ще подвие опашка като кротко агънце-багънце. И както сама се убеди, той това и стори. Що се отнася до самоличността на гореспоменатата, нямам и най-малка представа. Знае се само, че е част от миналото на Споуд, и то, опасявам се, твърде компрометираща част.

Въздъгнах, защото не мога да отрека, че бях трогнат.

— Лельо Далия, мисля, че човек сам може да си представи картината. Доверчиво момиче, научило твърде късно за подлата същност на мъжете... малкият вързоп с повитото бебе... последният, трагичен път до брега на реката... плясъкът... сподавеният писък... Нищо чудно, че позеленя, като си представи как светът ще го научи.

Леля Далия пое дълбоко въздух. Лицето ѝ се озари.

— Доброто старо изнудване! Нищо не може да се сравни с него. Винаги съм твърдяла това и ще продължа да го твърдя. Действа безотказно в кризисни моменти. Бърти, разбираш ли какво значи всичко това?

— Какво, прародителко?

— Сега, когато Споуд е под контрол, няма пречка да задигнеш сметаниерата. Можеш да слезеш и да я вземеш още тази вечер.

Поклатих съжалително глава. Опасявах се, че ще застане на подобна позиция. Бях принуден да изтръгна чашата на радостта от устните ѝ — акт твърде неприятен спрямо леля, която като малък те е друсала на коляното си.

— Не — отсякох. — Точно тук грешиш. Споуд може да е престанал да се пречка в краката ни, но това не променя факта, че тефтерчето е още у Стифи. Преди да предприема нещо по отношение на сметаниерата, трябва да се добера до него.

— Но защо? А, явно не си чул, че Мадлин развали годежа си с Джин-Ботъл. Преди малко ми го повери под най-строга тайна. Преди

опасността произтичаше от факта, че младата Стефани може да даде тефтерчето на дъртия Басет и така да развали годежа. Но след като той тъй и тъй...

Отново поклатих вятърната си мелница.

— Скъпа моя стара грешнице — рекох аз, — твърде далеч си от истината. Докато тефтерчето е у Стифи, то не може да бъде показано на Мадлин Басет. А само чрез тази показност Гъси ще съумее да обясни на Мадлин, че мотивът му да опипа краката на Стифи не е бил мотивът, който тя смята, че е бил. А само чрез подобно обяснение на мотива си, който изобщо не е бил това, което тя смята, че е бил, той ще може да изчисти калта от себе си и да постигне помирение. И само чрез изчистването на калта и постигането на помирение аз ще мога да въздъхна спокойно и да отърва участ, по-страшна от смъртта, а именно отблъскващата необходимост да се оженя за изчадието на Басет. Повтарям ти, че няма да стане. Преди да предприема каквото и да е, трябва да докопам тефтерчето.

Безжалостният ми анализ на ситуацията оказа своето въздействие. От маниера ѝ пролича, че е схванала мощта на доводите ми. Поседя известно време, задъвкала долната си устна и навъсена като леля, която е пресушила горчивата чаша до дъно.

— И как ще го намериш?

— Възнамерявам да претърся стаята ѝ.

— И каква ще е ползата?

— Скъпа ми прародителко, разузнавателните действия на Гъси вече доказаха, че не е у нея. Ако поразсъждаваме спокойно, ще стигнем до заключението, че е в стаята ѝ.

— Да, бедни ми глупако, но къде в стаята? Може да е навсякъде. А където и да е, положително е добре укрито. Предполагам, че не си помислил за това.

Всъщност беше права и вероятно измъченото ми „О!“ разбули пред нея този факт, защото изсумтя като бизон на водопой.

— Несъмнено си очаквал да го намериш на тоалетката ѝ. Добре, щом искаш, претърси стаята. Предполагам, че от това вреда няма. Хем ще имаш с какво да се занимаваш и ще стоиш по-надалеч от кръчмите. Аз пък в това време ще се оттегля в покоите си и ще се поблъскам над нещо по-разумно. Крайно време е един от нас да го стори.

И тя се втурна навън, като пътем спря само за миг до камината, за да свали от полицата един порцеланов кон, да го тресне в пода и да поскача върху тленните му останки. А аз, пообъркан, защото бях сигурен, че съм планирал всичко до най-малката подробност, изведнъж с потрес открих, че не съм, та седнах да поразшавам сивите си клетки.

Колкото повече ги шавах, толкова повече се убеждавах, че старата ми плът и кръв е права. Като огледах собствената си стая, установих от пръв поглед, че съществуват поне десет места, където бих могъл безпроблемно да скрия малък предмет като подвързано с кафява кожа тефтерче, пълно с критични наблюдения върху стила на хранене на стария Басет. Вероятно същото се отнасяше и за леговището на Стифи. Следователно, ако се отправех натам, щях да се сблъскам със задача, способна да задръсти и най-надарената хрътка, а какво остава за човек, който от ранно детство до ден-днешен не се научи да играе на топло-студено.

За да дам отдих на мозъка си преди следващия напън, взех отново криминалния роман. И, чумата да ме тръшне, ако преди да бях прочел половин страница, не нададох боен вик. Натъкнах се на многосъдържателен пасаж.

— Джийвс — обърнах се аз към него, когато влезе след секунда, — натъкнах се на многосъдържателен пасаж.

— Нима, сър?

Осъзнах, че съм прекалено лаконичен и са нужни обяснения под черта.

— В криминалния роман, който чета — заобяснявах аз, — но не, почакай. Преди да ти го прочета, бих желал да отдам дължимото на точността на информацията ти относно Споуд, Сърдечен куп благодарности, Джийвс. Ти каза, че името Юлейли ще го раздруса, и точно така стана. Споуд qua заплаха... qua ли беше?

— Да, сър. Изразихте се съвсем правилно.

— Та Споуд qua заплаха е напълно елиминиран. Оттегли се пълзешком в дупката си и спря да функционира.

— Това е крайно удовлетворителен факт, сър.

— Дори много. Но все още сме изправени пред препятствието Стифи, която продължава да притежава тефтерчето. Това тефтерче, Джийвс, трябва да бъде открито и иззето, преди да се придвижим в каквото и да било направление. Леля Даля току-що си тръгна в

буреносно настроение, защото смята, че проклетото нещо със сигурност е добре скрито в спалнята на малката гъска и не вижда възможност да го докопаме. Твърди, че може да е навсякъде и несъмнено е добре укрито.

— Съществува такава евентуалност, сър.

— Така е. И точно тогава се появи многозначителният пасаж. Ще ти го прочета. Детективът разговаря с приятеля си, а местоимението „те“ се отнася за някакви засега неидентифицирани бандити, които са търсвали в стаята на едно момиче с надеждата да намерят изчезналите скъпоценности. Слушай внимателно, Джийвс. Драги Посълтуейт, те бяха надникнали навсякъде, освен в единственото място, където биха открили нещо. Аматори, Посълтуейт, пълни аматори. И през ум не им е минало да потърсят върху бюфета, откъдето започва всеки опитен крадец, защото — отбележи внимателно какво следва, Джийвс, — защото знае, че е любимото скривалище на всички жени.

Загледах го проникателно.

— Вникваш ли в дълбоката значимост на това, Джийвс?

— Ако съм разбрал правилно мисълта ви, сър, вие предполагате, че тефтерчето на господин Финк-Нотъл може да е скрито върху бюфета в стаята на госпожица Бинг.

— Не може би, Джийвс, а трябва да е. Не виждам къде другаде. Този детектив не е вчерашен. Кажете ли нещо, все се оказва прав. Питая безгранично доверие към него и съм готов да следвам безусловно напътствията му.

— Сър, да не би да предлагате да...

— Да, предлагам. И то незабавно. Стифи е в селото и ще се върне след векове. Глупаво е да допуснем, че гъшето ято на селските майки ще бъде задоволено от цветните диапозитиви на Светите земи под акомпанимента на пиано за по-малко от два часа. Тъй че сега е моментът да действваме, докато хоризонтът е чист. Стягай се, Джийвс, идваш с мен.

— Но, сър...

— И никакво „но“, сър. И преди съм имал поводи да те хокам за този твой навик да казваш „но“, сър, когато определям стратегията на действията ни. От теб искам по-малко носърове и повече бойкост. Къде изчезна феодалният ти дух, Джийвс? Знаеш ли коя е стаята на Стифи?

— Да, сър.

— Тогава напред!

Не мога да твърдя, че въпреки пристъпа на храброст, който демонстрирах в гореописания диалог, не тръгнах към крайната цел с подгъващи се колене. Всъщност, колкото повече се приближавах до нея, толкова повече се подгъваха коленете ми. Чувствах се досущ като в нощта, когато допуснах Робърта Уикъм да ме навие да промуша грейката с топла вода. Мразя ги тези крадливи промъквания. Бъртрам Устър е човек, който обича да ходи с вдигната глава, здраво стъпил на земята, а не да се прошмулва на пръсти с втечнени гръбначни прешлени.

Точно защото очаквах подобна реакция от своя страна, настояях Джийвс да ме придружи и да ми окаже морална подкрепа, но сега ми се дощя малко повече да ме окуражава и поощрява. Надявах се да срещна охотно верноподаничество и себеотрицателна всеотдайност, но всуе чаках. От самото начало поведението му излъчваше надменно неодобрение. Имаше вид на човек, който напълно се разграничава, и това не ми допадна.

Благодарение на тази надменност от негова страна и на нехаресването ѝ от моя изминахме разстоянието смълчано и все така смълчано влязохме в стаята и запалихме лампата.

Първото ми впечатление беше, че младата Стифи, въпреки съмнителния си морален облик, е много добре настанена от гледна точка на материалните удобства. Тотли Тауърс е провинциално имение, градено в епоха, когато хората, планиращи гнезда, са споделяли идеята, че спалнята не е спалня, ако в нея не може да се организира скромна танцова забава за петдесет двойки. Във въпросното свърталище можеха да се вихрят поне десет Стифита. Под лъчите на малката електрическа лампа балната зала се просна на километри във всички посоки и при мисълта, че детективът не е преценил правилно и тефтерчето на Гъси може да е скрито навсякъде в тези неизбродими пространства, ме побиха тръпки.

Стоях като забучен и се молех за най-доброто, когато размислите ми бяха нарушени от странен гъргорещ звук, наподобяващ далечна гръмотевица, и за да не ви досаждам с излишни подробности, нека веднага ви откряна, че същият извираше от гърлото на кучето Бартоломю.

То стоеше на леглото и посланието в очите му бе толкова лесно за разгадаване, че ние с Джийвс реагирахме като две тела с една душа. В мига, в който кацнах като орел върху скрина, Джийвс се загнезди като лястовичка върху бюфета. Животното скочи от леглото, стигна до средата на стаята, седна, задиша през нос с интересни хриптящи звуци и ни загледа изпод вежди като шотландски старейшина, заклемяващ грехове от амвона.

Известно време положението остана без промяна.

---

[1] Като (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Думите не са на Джийвс, а на Призрака на Хамлетовия баща в I действие, V сцена. Превод Валери Петров. — Б.ред. ↑

8

Джийвс пръв наруши твърде напрегнатото мълчание.

— Струва ми се, че тефтерчето го няма, сър.

— Ъ?

— Претърсих бюфета отгоре, сър, но не открих тефтерчето.

Нищо чудно отговорът ми да е прозвучал на границата на киснатостта. Още бях на нокти след косъмното разминаване с олигавените челюсти на шотландеца.

— По дяволите тефтерчето, Джийвс! Какво ще кажеш за псето?

— Да, сър.

— Как така „да“, сър?

— Опитвах се да ви внуша, сър, че оценявам сериозността на повдигнатия от вас въпрос. Неочакваната поява на животното несъмнено представлява проблем. Докато продължава да демонстрира настоящото си отношение, няма да ни е лесно да продължим издирването на тефтерчето на господин Финк-Нотъл. Свободата на действията ни по неволя ще бъде твърде орязана.

— Тогава какво да правим?

— Трудно е да се каже, сър.

— Нищо ли не ти е хрумнало?

— Не, сър.

Можех да намеря доста горчив и остър отговор на тези слова, не знам точно какъв, но някакъв. Въпреки това се сдържах, защото съзнавах, че не е справедливо да очаквам от него, въпреки изключителните му способности, всеки път да излиза с готово решение. Без съмнение блестящото вдъхновение, което доведе до забележителната ми победа над силите на мрака, представени в случая от Р. Споуд, го бе омаломощило и мозъкът му бе омекнал. Човек можеше само да чака и се надява, че машинката скоро ще прищрака и ще се устреми към нови, по-големи висоти.

Запуйчих над положението и стигнах до извода, че колкото по-бързо стане това, толкова ще е по-добре, защото беше очевидно, че

нищо не ще помръдне представителя на Шотландия от мястото му освен една широкомащабна офанзива, и то храбро замислена и умело проведена. Дотогава не бях виждал куче, което да внушава толкова нагледна представа, че е пуснало корени в килима и е готово да стои там до завръщането на кравите от паша или в нашия случай на стопанката му. А какво щях да кажа на Стифи, като се върнеше и ме завареше кацнал навръх скрина ѝ, беше нещо, което още не бях обмислил с необходимите му подробности.

Наблюдавах добичето, препречило стаята, и скоро се унесох в нерадостни мисли. Припомних си Фреди Уиджън, който по време на гостуването си в провинциално имение бил погнат от елзаска овчарка и се приютил върху някакъв гардероб. Та по този повод той ми обясни, че най-силно го уязвила непристойността на положението, ударът, нанесен на гордия му дух, ако разбирате какво искам да кажа, усещането, че той, наследникът на горди рицари, както можете с пълно право да го наречете, се спотайва върху гардероба заради прищявката на някакво си пършиво псе.

Същото беше и с мен. Не държа да раздувам непрекъснато фактите около родословното си дърво, но в края на краищата Устърови са дошли на острова с Вилхелм Завоевателя и са били много гъсти с него, а каква е ползата да движиш с нормандските завоеватели, ако свършваш като пленник на шотландски териер?

Тези размисли засилиха негодуванието ми и аз метнах един възкисел поглед към звяра.

— Джийвс, това е безобразие — започнах да изливам гласно тревогите си, — подобно животно да обитава спално помещение. Крайно нехигиенично е.

— Да, сър.

— Всички шотландци, дори най-добрите сред тях, вонят. Спомни си как леля Агатиният Макинтош ни усмърдя душата, докато се радваше на гостоприемството ми. Често съм ти споменавал този аспект на принудителното ми съжителство с него.

— Да, сър.

— А вонята на това тук е още по-плътна. Мястото му несъмнено е в конюшнията. По дяволите в края на краищата! Тази къща с шотландците на Стифи и тритоните на Гъси започва да прилича на Ноев ковчег.

— Да, сър.

— А въпросът има и друг аспект — загрях по темата аз. — Имам предвид опасността да се държи звяр с подобен характер и предразположение в спалня, откъдето може да се нахвърли върху всеки нищо неподозиращ новодошъл. Ние с теб успяхме да се погрижим за себе си във възникналата сложна ситуация, но ако бяхме някоя нервна камериерка?

— Да, сър.

— Виждам как влиза в стаята да оправи леглото. Представям си как крехкото девойче с големи очи и плахо лице прекрочва прага и върху ѝ се нахвърля този човекоядец. Направо не ми се мисли за последствията.

— Да, сър.

Намръщих се.

— Джийвс, вместо непрекъснато да ми повтаряш „Да, сър“, да беше предприел нещо.

— Но какво бих могъл да предприема, сър?

— Можеш да действаш, Джийвс. Моментът направо си плаче за бързи и решителни действия. Спомняш ли си едно наше гостуване в имението на леля Агата в Улъм Чърси? За да ти опресня паметта, аз и достопочтеният А. Б. Филмър, министър от действащия кабинет, станахме жертва на разярен лебед и бяхме принудени да клечим на покрива на островна беседка.

— Ясно си спомням инцидента, сър.

— Аз също. А картината, неизлично врязана в паметта ми, показва теб, изправен неустрашимо срещу лебеда с поглед, внушаващ не-можеш-да-си-разиграваш-коня-как-то-ти-скимне и мятащ върху главата му дъждобран, с което обърка целите и плановете му и го принуди из основи да ревизира цялостната си стратегия. Прекрасно изпълнение беше. Не помня да съм виждал нещо по-похвално.

— Благодаря, сър. Винаги съм щастлив да ви бъда от полза.

— Джийвс, можеш да не се съмняваш, че тогава ми беше от огромна полза. Та ми мина през ума, че може би една подобна акция би накарала този добитък да се почувства пълен глупак.

— Не се и съмнявам, сър. Само че не разполагам с дъждобран.

— Съветът ми е да провериш на какво си способен с чаршаф в ръка. А ако изразиш съмнение в ефикасността на чаршафа, мога да те

уверя, че малко преди да дойдеш в стаята ми, постигнах възхитителни резултати срещу господин Споуд именно с чаршаф. Буквално не можа да се освободи от него.

— Тъй ли, сър?

— Можеш да не се съмняваш, Джийвс. Няма по-добро оръжие от чаршафа. Върху леглото виждам няколко.

— Да, сър. Върху леглото.

— Настъпи пауза. Мразя да съм несправедлив, но ако това не беше *polle prosequi*, тогава не знам какво е *polle prosequi*. Затвореният и неентузиизиран негов тон ми подсказа, че съм прав, и направих опит да погъделичкам гордостта му, както Гъси се бе опитал да погъделичка моята по време на раздумките ни на тема Споуд.

— Да не би да се боиш от едно паленце, Джийвс?

Той почтително ме поправи, като заяви, че въпросното животно не е паленце, а възнадхвърлило средното мускулно развитие на породата си псе. Особено наблегна на зъбите му.

Успокоих го.

— Мисля, че ако осъществиш внезапен скок, изобщо няма да се стигне до зъбите. Можеш да се метнеш на леглото, да измъкнеш чаршафа, да го увиеш в него и преди да разбере какво става, готово.

— Да, сър.

— Е, какво, ще направиш ли внезапен скок?

— Не, сър.

Надвисна ледено мълчание, по време на което кучето Бартоломю продължи да ме фиксира, без да мига, и за кой ли път с негодувание забелязах високомерното и презрително изражение на лицето му. Нищо на света не може да направи приятен насилствения престой върху скрин заради някакъв си абърдийнски териер, но човек поне очаква кучето да прояви малко великодушие и да не сипва сол в раната, като гледа, сякаш се пита дали скринът всъщност е изход от положението.

С надеждата да изтрия този израз от лицето му предприех някои действия. На свещника до мен имаше една почти изгоряла свещ и аз я метнах по проклетника. Той я изяде с видима наслада, повърна я и възобнови безмълвното си наблюдение над скромната ми личност. Точно в този миг вратата се отвори и часове по-рано от очакваното в стаята нахълта Стифи.

Първото нещо, което се набиваше в очи, беше, че не е в обичайното си ведро настроение. По правило Стифи е момиче, което наперено се придвижва от точка А към точка Б с младежка пъргавина, но ето че сега влезе с бавните повлечени стъпки на волжки бурлак. Хвърли ни бегъл поглед и след лаконично: „Здрасти, Бърти“, „Здрасти, Джийвс“ — очевидно ни забрави. Отиде до тоалетката, свали си шапката и се вторачи с мрачни очи в огледалото. Явно изживяваше душевен потрес с неизвестен произход и разбрах, че ако не завържа веднага разговор, ще настъпи мъчителна пауза.

— Привет, Стифи.

— Здрасти.

— Хубава вечер. Кучето ти повърна на килима.

Всичко това, естествено, беше преход към основната тема, която продължих да преследвам.

— Е, Стифи, предполагам, че си изненадана да ни намериш тук.

— Не, не съм. Тефтерчето ли търсите?

— Ами да. Точно така. Търсим го. Въпреки че в интерес на истината още не сме започнали. Твоето „бау-бау“ ни попречи. (Вероятно забелязвате шеговития ми тон. Винаги е препоръчителен при подобни случаи.) Разтълкува превратно влизането ни.

— О?

— Да. Ще бъде ли много нахално от моя страна да те помоля да го вържеш и по този начин да защитиш демокрацията в страната?

— Ще бъде.

— Не може да не желаяш да спасиш живота на две човешки същества.

— Може. Ако са мъже. Мразя мъжете. Надявам се Бартоломю да ви оглозга кокалите.

Разбрах, че няма да постигна нищо с този подход, и преминах към друг.

— Не те очаквах толкова рано — подхванах аз. — Мислех, че си отишла да блъскаш клавишите по време на илюстрираната лекция на дъртия Смардльо за Светите земи.

— Така е.

— Не се ли връщаш твърде рано?

— Да. Лекцията се отмени. Харолд счупи диапозитивите.

— О? — възкликнах аз. Никак не се учудих. Той бе тъкмо човекът, който би строшил къде-що диапозитив има. — И как стана това?

— Стифи прекара апатична ръка по главата на кучето Бартолому, което се бе приближило до нея да се поглези.

— Изтърва ги.

— И кое го накара да ги изтърве?

— Шокът от думите ми, че развалям годежа.

— Какво?!

— Да. — В очите ѝ се появи блясък, сякаш неприятната сцена отново оживя пред тях, а в гласа ѝ зазвуча острата метална нотка, която тъй често чувам по време на пренията ми с леля Агата. В гласа на леля Агата, естествено. Апатията изчезна и за първи път Стифи заговори с характерната си момичешка жар. — Отидох у Харолд, влязох, побъбрихме си за едно-друго и тогава му казах: „Кога ще откраднеш шлема на Юстис Оутс, сладурче?“ И можеш ли да си представиш, той ме погледна по един ужасяващ, овчедушен начин, също като пребито куче, и заяви, че се бил борил със съвестта си с надеждата да получи съгласие, но тя просто не искала и да чуе за кражбата на шлема на Юстис Оутс, тъй че въпросът отпадал.

— О? — рекох аз и се стегнах. — Значи отпада, а?

— Е, същото се отнася и за годежа ни. Той изтърва две шепи цветни диапозитиви на Светите земи, а аз си дойдох.

— Не говориш сериозно.

— Напротив. И смятам, че това е щастливо избавление за мен. Ако възнамерява да ми отказва всяка дреболия, която му поискам, радвам се, че го разбрах овреме. Очарована съм.

Тук се чу подсмърчане, подобно на раздрана басма, тя зарови муцуна в ръце и избухна в тъй наречените безутешни ридания.

Безспорно мъчителна сцена и няма да сгрешите, ако кажете, че сърцето ми се късаше от състрадание към трагедията ѝ. Не допускам да срещнете в цял централен Лондон човек, по-мекосърдечен от мен спрямо женската мъка. Ако бях по-близо, със сигурност щях да я потупам по главата. Но освен човеколюбивата жилка Устърови притежават и практична жила и не след дълго открих положителната страна на събитието.

— Лоша работа — рекох. — Разбито сърце, а, Джийвс?

— Определено, сър.

— Да, обзалагам се, че е напълно разбито, и затова съм в правото си да заявя: да се молим на Времето, този Велик лечител, час по-скоро да затвори раната. Но при тъй стеклите се обстоятелства вече нямаш нужда от тефтерчето на Гъси. Защо не ни го дадеш?

— Какво?

— Казах, че щом евентуалният ти брачен съюз със Смардльо е отменен, без съмнение тефтерчето на Гъси вече не ти трябва, тъй че защо не ни го дадеш?

— Я не ме занимавай с тефтерчетата в такъв момент!

— Да, да, права си. За нищо на света. Само казвам, че... по твой избор... избери момента сама... сигурно няма да имаш нищо против да ни дадеш...

— Добре, добре. Но сега не мога. Не е тук.

— Как така?

— Ей така. Сложих го в... Ей, какво е това?

Причината да прекъсне на най-интересното място беше внезапно почукване. Нещо като „чук-чук-чук“. Идваше откъм прозореца.

Трябваше да спомена, че стаята на Стифи освен дето бе обзаведена с легла, балдахини, ценни картини, пищно тапицирани столове и всякакви други мебели, прекалено хубави за млада нахалница, несвенияща се да ухапе ръката, нахранила я богато в апартамента си, като й прави въртели и създава главоболия, имаше и балкон зад прозореца. От този именно балкон се разнасяше чукането, навяващо на мисълта, че отвън стои някой.

По чевръстия скок на кучето Бартоломю към перваза стана ясно, че и то е стигнало до същия извод и се мъчи да си пробие със зъби път през стъклото. До този момент то се бе проявило като псе със силни задръжки, задоволяващо се да стои и наблюдава, ала ето че запрелива от странни ругатни. Длъжен съм да призная, че докато наблюдавах как трака със зъби и слушах забележките му, не спирах да се поздравявам за немедлеността, с която бях постигнал своя скок връз скрина. Ходеща кокалотрошачка — това бе Бартоломю Бинг. Колкото и неохотно да критикува човек премъдрото Провидение, аз все пак не се стърпах да го порицая шепнешком и да го попитам защо е необходимо да надарява подобно мащабно псе с челюсти и зъби, достойни за крокодил. Но беше късно да се вземат каквито и да било мерки.

След секунда на смаяно вцепенение, разбираемо за момиче, което чува някой да чука по прозореца му, Стифи се надигна все пак и отиде на разузнаване. От мястото си не виждах нищо, но очевидно тя беше в по-благоприятна позиция. Когато повдигна пердето, видях как се улавя с ръка за гърлото като трагична героиня и от устните ѝ се изтръгна остър вик, който съумя да си пробие път през нечуваната врява, бликаща от запенения териер.

— Харолд! — извряка тя и като събрах две и две разбрах, че явлението на балкона няма начин да не е любимият ми курат Смардльо Пинкър.

След първоначалния спонтанен възторг обаче младата гъска изведнъж се усети, че случилото се между нея и Божия служител не предполага подобен тон. Изрече следващите думи хладно и враждебно. Успях да ги чуя, защото междувременно се пресегна и стисна муцуната на плачещия за дебела сопа Бартоломю — акт, който аз лично не бих предприел и за много пари.

— Какво искаш?

Поради укротяването на Бартоломю чувах добре. Гласът на Смардльо се заглушаваше от стъклото на прозореца, но все пак се възприемаше ясно.

— Стифи!

— Какво?

— Мога ли да вляза?

— Не можеш.

— Но аз съм ти донесъл нещо.

От младата гъска се изтръгна внезапен вой, преизпълнен с екстаз.

— Харолд! Ангеле мой! Да не би все пак да ми го носиш?

— Да.

— О, Харолд, радост моя!

Отвори прозореца с нетърпеливи пръсти, в стаята нахлу хладен въздух и се завихри около глезените ми. Очаквах да бъде последван от стария Смардльо, но се излъгах. Продължаваше да се потрива отвън и след секунда причината се изясни.

— Ъ... Стифи, това твое псе под контрол ли е?

— Да, разбира се. Чакай малко.

Тя отнесе кучето до бюфета, запокити го вътре и затвори вратата. От факта, че не последва ни вопъл, ни стон, заключих, че се е свил на кълбо и е заспал. Шотландците са философи и лесно се нагаждат към променящите се обстоятелства. Правят го със същата лекота, с която ръфат месата на почтените хора.

— Пътят е чист, ангелчето ми — каза тя и се върна при прозореца, като стигна точно навреме за да бъде поета в прегръдките на влизация Смардльо.

Известно време не беше лесно да се различат мъжките от женските крайници, но най-сетне той се освободи и успях да го разгледам добре от глава до пети. Забелязах, че от времето, когато го познавах отблизо, е наддал количествено. Селското масло и спокойният живот бяха добавили някой и друг килограм към и без това впечатляващата му фигура. Стройният, физически трениран Смардльо от моето юношество сигурно съществуваше само през Велики пости.

Скоро осъзнах, че промяната в него е съвсем повърхностна. Начинът, по който се препъна в килима и се блъсна в случайно препречила пътя му маса, като я прекатури с едновременната си вещина, ми подсказа, че е същият жизнерадостен скокливец с два леви крака, който не би могъл да прекоси и пустинята Гоби, без да събори нещо.

В доброто старо колежанско време лицето на Смардльо грееше от здраве и добро настроение. Здравето още беше на мястото си — приличаше на грудка цвекло, удостоена с духовнически сан, ала в момента веселостта биеше на очи предимно с подчертаното си отсъствие. Чертите му бяха напрегнати, сякаш Съвестта раздираше с нокти сърцето му. И без съмнение беше точно така, защото в ръка държеше шлема, който за последен път видях нахлупен върху кубето на полицаия Юстис Оутс. Хвърли го на Стифи с бързото импулсивно движение на човек, бързащ да се отърве от умряла риба, а тя го пое с меко, нежно цвърчене, изпълнено с екстаз.

— Донесох го — безизразно рече той.

— О, Харолд!

— Донесох ти и ръкавиците. Беше ги забравила. По-точно едната ръкавица. Не можах да намеря другата.

— Благодаря, миличък. Не се тревожи за ръкавиците, прекрасен мой. Кажи ми как стана.

Тъкмо да започне, и се смрази. Забелязах, че ме гледа с трескав блясък в очите. После се обърна и се взря в Джийвс. Човек можеше да разбере какви мисли се носят из главата му. Чудеше се дали сме истински или е жертва на халюцинации в резултат на нервното напрежение, на което се бе подложил напоследък.

— Стифи — започна той с тих глас, — не гледай нататък, но... няма ли нещо върху скрина ти?

— Ъ? А, да, това е Бърти Устър.

— О, тъй ли? — Смрадльо видимо се развесели. — Не бях съвсем сигурен. А онова върху бюфета също ли е човек?

— Това е прислужникът на Бърти, Джийвс.

— Приятно ми е — каза Смрадльо.

— И аз се радвам да се запозная с вас, сър — отвърна Джийвс.

Слязохме на пода и аз пристъпих напред с протегнати ръце, радостен от повторната ни среща.

— Привет, Смрадльо.

— Здравсти, Бърти.

— Отдавна не сме се виждали.

— Доста отдавна.

— Чувам, че си станал курат.

— Така е.

— Как са душите, които пасеш?

— Благодаря, добре са.

Настъпи пауза и тъкмо да започна да го разпитвам дали е виждал наскоро стария Еди-кой-си и знае ли какво е станало с Оня-как-му-беше-името, както обикновено тръгва разговорът в случай на среща на съколежани след дълга разлъка, когато Стифи, която до този момент гушкеше шлема като майка заспалото си бебе, с весел кикот го нахлупи на глава, а тази гледка сякаш стовари върху Смрадльо цялата тежест на извършеното. Вероятно сте чували израза „Клетникът напълно осъзна безизходността на положението си“. Това бе Харолд Пинкър в момента. Запрепуска из стаята като стреснат кон, блъскаше се и събаряше всички срещнати маси и масички, спъна се в един стол, преобърна го, вдигна го, седна на него и зарови лице в ръце.

— Ами ако научат децата от неделното училище! — простена той и се разтърси конвулсивно.

Разбрах мисълта му. Човек с неговото положение трябва да мери постъпките си. Хората очакват от един курат съвестно да изпълнява енорийските си задължения. Обичат да мислят за него като за лице, което проповядва за хивити, йебусити и тям подобни, мъмри с подходящи слова грешниците, носи супа и одеяла на заслужили болни и други подобни небивалици. Но ако разберат, че обезшлемява полицаи, те се споглеждат с неодобрително вдигнати вежди и се питат дали е подходящ за тази работа. Това именно тормозеше стария Смардльо и не му позволяваше да бъде кипящ от жизнерадост курат, чийто неудържим смях по всяка вероятност бе гаранция за успеха на ежегодното училищно тържество. Стифи се опити да го уталожил.

— Извинявай, миличък. Ако видят му те разстройва, ще го скрия. — Отиде до скрина и го пъкна в едно чекмедже. — Но не мога да разбера — продължи тя — защо трябва да се разстройваш. Според мен имаш всички основания да си горд и щастлив. А сега ми разкажи всичко.

— Да — обадох се и аз. — Човек обича да научава нещата от извора.

— Промъкна ли се зад гърба му като леопард? — попита Стифи.

— Разбира се, че се е промъкнал — упрекнах аз младата патка. — Да не си въобразяваш, че се е изпружил в цял ръст пред него? Без съмнение си се промъкнал безшумно като змия зад него, нали, Смардльо, и си извършил деянието, докато си е отдъхвал, подпрян на някой пън и пушещ кротко лула.

Смардльо продължаваше да гледа право пред себе си с измъчен вид.

— Не беше пън, а ограда. Когато ти си тръгна, Стифи, излязох на разходка да премисля нещата и тъкмо прекосих ливадата на Плънкет и смятах да мина покрай оградата към следващата, когато съзрях пред себе си тъмна фигура и се оказа, че е той.

Кимнах. Представих си ясно сцената.

— Надявам се — обадох се аз, — че не си забравил да го бутнеш напред, преди да го дръпнеш.

— Не беше нужно. Шлемът не беше на главата му. Беше го свалил и оставил на земята. Аз просто се промъкнах зад гърба му и го взех.

Трепнах и свих укорително устни.

— Не е съвсем по правилата, Смрадльо.

— Нищо подобно — обади се с топлота Стифи. — Смятам, че е постъпил много умно.

Не можех да отстъпя от позицията си. В „Търтеите“ много държим на порядъчността.

— Има правилен и неправилен начин за задигане на полицейски шлемове — твърдо отсякох аз.

— Това са пълни дивотии — скастри ме Стифи. — Мисля, че си бил прекрасен, миличък.

Свих рамене.

— Джийвс, ти как смяташ?

— Едва ли е подобаващо да изразявам мнение, сър.

— Така е — заяде се Стифи. — А още по-неподобаващо е точно ти, скудоумни ми Бърти Устър, да даваш мнения. За какъв се смяташ — продължи да се горещи тя, — та нахлуваш в спалните на момичетата и започваш да раздаваш мнения за правилно и неправилно крадене на шлемове? Ако беше толкова опитен, нямаше да се оставиш да те сбарат за яката и да те завлекат в участъка на улица Бошър, където на сутринта си се мазнил пред чичо Уоткин с надеждата да се отървеш с глоба.

Веднага отвърнах на удара.

— Не съм се мазнил пред тая напаст Божия. През цялото време се държах сдържано и хладно като червенокос на стълба за мъчения. Що се отнася до надеждата да се отърва с глоба...

Стифи ме прекъсна с нареждането да си затварям плювалника. Аз обаче отказах да се предам.

— Държа да изтъкна, че присъдата направо ме потресе. Бях обект на полицейски и съдебен произвол. Както и да е, не това е темата на разговора. Темата е, че при срещата си с полицая Смрадльо не е спазил правилата на играта. Смятам, че поведението му от морална гледна точка е равносилно на стрелба по кацнала птица. Не мога да променя мнението си.

— Аз пък не мога да променя мнението си, че нямаш работа в стаята ми. Какво правиш тук?

— Да, и аз много се учудих — за пръв път изкоментира Смрадльо въпроса. Не можех да не призная основателността му да

недоумява от гълпата в помещението, което бе смятал единствено за спалня на любимата си.

Загледах я сурово.

— Знаеш какво правя тук. Казах ти. Дойдох за...

— А, да. Бърти дойде да вземе една книга, миличък. Но — тук очите ѝ студено и злонамерено се впиха в моите — опасявам се, че още не съм свършила с нея. Между другото — продължи тя, все още приковала ме с властен поглед — Бърти заяви, че ще бъде очарован да ни помогне да осъществим нашия план относно сметаниерата.

— Наистина? — жадно попита Смардльо.

— Разбира се — отсече Стифи. — Преди малко ме уверяваше какво удоволствие ще бъде за него.

— И няма да имаш нищо против да те ударя по носа?

— Разбира се, че не, що за въпрос?

— Защото ни трябва кръв. Кръвта е много съществена.

— Разбира се, разбира се, разбира се — нетърпеливо изрече Стифи, сякаш бързаше да приключи с темата. — Всичко му е напълно ясно.

— Кога смяташ да го направим, Бърти?

— Смята да го направите довечера — отвърна Стифи. — Няма смисъл да протакаме нещата. Нали ще чакаш отвън към полунощ, миличък? Дотогава всички ще са си легнали. В полунощ удобно ли ти е, Бърти? Да, на Бърти ще му е удобно. Въпросът е решен. А сега наистина трябва да тръгваш, скъпи. Ако някой влезе и те завари тук, може доста да се озадачи. Лека нощ, миличък.

— Лека нощ, миличка.

— Лека нощ, миличък.

— Лека нощ, миличка.

— Чакайте! — прекъснах аз тези гнусни лигавения, защото исках да отправя последен призив към по-възвишените чувства на Смардльо.

— Той не може да чака. Трябва да тръгва. Нали запомни, ангелче? В дванайсет нула нула, готов до последното копче. Лека нощ, миличък.

— Лека нощ, миличка.

— Лека нощ, миличък.

— Лека нощ, миличка.

Излязоха на балкона и глезотиите, от които ми се доповръща, заглъхнаха. Обърнах се към Джийвс с мрачно и сурово лице.

— Фу, Джийвс!

— Моля, сър?

— Казах „фу“! Аз съм човек с широки разбирания, но това ме шокира до... смея да твърдя до корена на основите. И не поведението на Стифи е най-скверното в случая. Тя е жена, а тенденцията у жените да не различават доброто от злото е покрита с печална слава. Но лицето Харолд Пинкър, следовник на Светите завети, човек, закопчаващ яката си отзад на врата, би трябвало да разбере как ме отвращава всичко това. Знае, че тефтерчето е у нея. Знае, че ме изнудва с него. Но настоява ли тя да ми го върне? Не! Поддава се с нескрит ентузиазъм на пъклените й интриги. Добро бъдеще чака с пастир като него паството на Тотли-на-платото, което се мъчи да не се отклонява от тясната и стръмна пътека на добродетелта! Хубав пример ще даде на децата от неделното училище, за които спомена! Няколко години проповеди от Харолд Пинкър и възприемане на необичайните му морално-етични норми, и всяко дете от списъка на учениците му ще се озове на топло с дълга присъда за изнудване.

Млъкнах. Вълнението ми дойде много. Пък се и задъхах.

— Мисля, че не сте справедлив към господина, сър.

— Ъ?

— Убеден съм в неговото впечатление, че съгласието ви да участвате в планираното покушение се дължи единствено на добросърдечие и желание да помогнете на стар приятел.

— Смяташ, че не му е казала за тефтерчето?

— Убеден съм, сър. Разбрах го по поведението на младата дама.

— Не забелязах нищо ново в поведението й.

— Когато се канехте да споменете тефтерчето, в нея се прокрадна смущение, сър. Боеше се, че господин Пинкър може да прояви любопитство по въпроса и като научи фактите, да я накара да ви го върне.

— Проклятие, Джийвс, май си прав.

Замислих се над последната сцена. Да, беше напълно прав. Стифи е от момичетата, които притежават в равна степен ината на магаре и подсвиркващото безгрижие на риба върху леден блок, но несъмнено подскочи като ритната, когато се канех да обясня на

Смрадльо причините за наличието ми в спалните й покои. Припомних си доста трескавия начин, по който го избута навън. Приличаше на ситен кръчмар, изхвърлящ охранен клиент.

— Браво, Джийвс! — възкликнах аз, впечатлен. Откъм балкона се дочу сподавен трясък. След няколко секунди Стифи се върна.

— Харолд падна от стълбата — обясни тя. — Е, Бърти, разбра ли програмата? Довечера е моментът.

Извадих цигара и я запалих.

— Почакай малко — рекох. — Не бързай толкоз. Един момент, млада ми Стифи.

Кротката властност в тона ми май я сепна. Премигна веднъж-дваж и ме погледна неразбиращо, а аз дръпнах яко от цигарата и елегантно пуснах дим през ноздрите.

— Един момент — повторих аз.

При разказа за по-раншните ми приключения с Огъстъс Финк-Нотъл в Бринкли Корт, с който може да сте запознати, а може и да не сте, споменах, че веднъж четох исторически роман за някой си Бък, Бок или нещо такова, който имал обичая да слага хората на мястото им, като им се надсмивал с ленив поглед и изчиствал пращинка от безупречните си дантелени маншети. Оттогава жъна огромни успехи при прилагането на този челен опит. Направих го и сега.

— Стифи — започнах аз, надсмях й се с ленив поглед и махнах пращинка цигарена пепел от безупречния маншет на ризата си, — ще те замоля да си направиш труда да ми дадеш тефтерчето.

Неразбирането в очите й се засили. Очевидно поведението ми я смути. Беше решила, че е настъпила здраво Бъртрам с Желязната си пета, а той изведнъж избуя като млада тръстика, бъкаща от съпротивителни сили.

— Какво искаш да кажеш?

Понадсмях й се още малко.

— Имам основания да смятам, че се изразих пределно ясно — рекох аз и пак си щракнах с два пръста по маншета. — Желая да получа тефтерчето на Гъси, и то веднага, без повече шикалкавене.

Устните й се свиха.

— Ще го получиш утре... ако Харолд се яви със задоволителен доклад.

— Ще го получа сега.

— Ха-ха-ха!

— Ха-ха-ха на теб, млада Стифи, и то много гръмко — отвърнах с достойнство аз. — Повтарям ти, дай ми го сега, защото в противен случай отивам при стария Смардльо и му снасям всичко.

— Всичко какво?

— Всичко всичко. В момента той е жертва на заблудата, че участието ми в пъкления ти план се дължи единствено на добросърдечие и желание да помогна на стар приятел. Не си му казала за тефтерчето. Убеден съм. Разбрах го по маниера ти. Тъкмо да спомена тефтерчето, и в него се прокрадна смущение. Боеше се, че ако Смардльо прояви любопитство по въпроса и научи фактите, ще те накара да ми го върнеш.

Очите ѝ премигаха. Разбрах, че Джийвс не е сбъркал в диагнозата.

— Това са глупости — отсече тя, но гласът ѝ потрепера.

— Добре тогава. Довиждане. Отивам да намеря Смардльо.

Завъртях се кръгом и както очаквах, тя ме спря с молитвен вой.

— Не, Бърти, недей! Не бива! Върнах се.

— А, така значи! Признаваш! Смардльо не знае нищо за... — в паметта ми изплува силната фраза, която леля Далия използва, когато говореше за сър Уоткин Басет — за твоите подли подмолни машинации.

— Не виждам защо наричаш това подли подмолни машинации.

— Наричам ги подли подмолни машинации, защото ги смятам за такива. А същото ще си помисли и преливащият от възвишени принципи Смардльо, когато му изложи фактите. — Отново ѝ обвърнах гръб. — Е, още веднъж довиждане.

— Бърти, почакай!

— Е?

— Бърти, миличък...

Прекъснах я с хладно размахване на цигарето.

— Без да ме Бъртимиличкосваш! Не му е сега времето.

— Но, Бърти, миличък, искам да ти обясня. Как бих посмяла да кажа на Харолд за тефтерчето? Щеше да припадне. Щеше да го обяви за мръсен номер, което ми е известно и без него. Но бях в безизходица. Нямахме друг начин да те принудя да ни помогнеш.

— Факт.

— Но ти ще ни помогнеш, нали?

— Няма.

— Все пак би могъл.

— Да, но не.

По време на първата или втората реплика на този диалог забелязах, че очите ѝ започват да се овлажняват, а устните да треперят. Не след дълго по бузата ѝ се търкулна бисерна сълза. Последва срыв на язовирната стена с всичките му последствия. Изломоти нещо в смисъл, че искала да умре и какъв ли глупак съм щял да се почувствам, като съм я видел в гроб студен, знаейки, че моята безчовечност я била вкарала там, след което се метна на леглото и взе да хлипа.

Беше същото безутешно ридание, с което ни притесни преди известно време и аз за пореден път се почувствах обезмъжествен. Стоях нерешително и нервно подръпвах връзката си. Вече споменах как женската скръб влияе на Устърови.

— Буху! — продължи тя.

— Но, Стифи... — опитах се аз.

— Буху... Буху...

— Но, Стифи, бъди разумна. Поразмърдай си мозъка. Не можеш сериозно да очакваш да задигна сметаниерата.

— Това бухуначава всичко за нас.

— Възможно е. Но ме изслушай. Не си предвидила зловещите подводни камъни. Проклетият ти чичо следи всеки мой жест и само чака да предприема нещо. А дори да не ме следеше, фактът, че трябва да взаимодействам със Смрадльо, прави проекта невъзможен. Вече изложих пред теб възгледите си за надеждността на Смрадльо като съучастник в престъпление. Неизбежно ще намери как да оплеска начинанието. Виж само какво направи току-що. Не може да слезе по една стълба, без да се стовари на земята.

— Буху!

— Защо не подложиш плана си на безмилостен анализ? Каза ми, че поантата е Смрадльо да се появи окървавен и да заяви, че е храснал мародера по носа. Да си представим, че го направи. Какво ще последва? „Ха! Ще възкликне чичо ти, който несъмнено разбира от улики. Значи си го ударил по носа? Ще си отваряме очите за подуте носове.“ И първото нещо, което му се изпречва пред очите, съм аз, с неприлично уголемен нос. Не ми казвай, че няма да си направи изводи.

Завърших пледоарията. Струваше ми се, че съм я изградил блестящо, и очаквах реакция в смисъл: „Дадено. Разбирам мисълта ти. Мисля, че си прав.“ Но тя просто продължи да бухука и аз се обърнах към Джийвс, който стоеше безмълвен.

— Следваш ли мисълта ми, Джийвс?

— Неотлъчно, сър.

— Съгласен ли си, че така планираното начинание не може да не доведе до сгромолясване?

— Да, сър. Без съмнение е изградено върху множество непреодолими пречки. Дали не бихте ми разрешили да предложа алтернативен план?

— Зейнах.

— Да не искаш да кажеш, че си открил формулата?

— Така смятам, сър.

Думите му отбухукаха Стифи от раз. Мисля, че нищо друго на света не би го сторило. Млъкна, седна и го загледа с диво очакване.

— Джийвс! Наистина?

— Да, госпожице.

— Ти си най-сладкото рунтаво агънце, което светът познава.

— Благодаря, госпожице.

— Да чуем, Джийвс — рекох аз, запалих нова цигара и се отпуснах на един стол. — Твърдо се надявам да си прав, защото лично аз бях стигнал до заключението, че изход няма.

— Смятам, че можем да го намерим, сър, ако подходим към въпроса от психологически ъгъл.

— От психологически, казваш?

— Да, сър.

— Психологията на индивида?

— Точно така, сър.

— Ясно. Джийвс — заобяснявах аз на Стифи, която, естествено, го познаваше бегло като безсловесна фигура, умело сервираща картофите по време на обяда й при мен — е змей по отношение на психологията на индивида. Хруска я за закуска. За кой индивид става дума, Джийвс?

— За сър Уоткин Басет, сър.

Намръщих се със съмнение.

— Да не предлагаш да размекнем този дърт обществен враг? Няма да стане без помощта на сатър.

— Не, сър. Няма да е лесно да смекчим сър Уоткин, който, както правилно отбелязахте, е надарен със силен характер и не се поддава лесно на манипулиране. Идеята ми е да се опитаме да извлечем полза от отношението му към вас. Сър Уоткин не ви одобрява, сър.

— В това отношение може да разчита на взаимност.

— Точно така, сър. Но в случая важното е, че поради силната неприязън, която е развил към вас, ще изживее тежък шок, ако го информирате, че сте сгоден за госпожица Бинг и горите от нетърпение да встъпите в матримониални отношения с нея.

— Какво? Искаш да му кажа, че Стифи и аз...

— Точно така, сър.

Поклатих глава.

— Няма хляб в тая работа, Джийвс. Ако става дума да се посмеем на реакцията на дъртия досадник, да. Но няма практическа стойност.

Стифи също изглеждаше разочарована. Очевидно се надяваше на нещо по-сочно.

— Звучи тъпо — намеси се тя. — И какво ще постигнем, Джийвс?

— Разрешете да ви обясня, госпожице. Реакцията на сър Уоткин ще е, както отбеляза господин Устър, силно подчертана.

— Ще подскочи до тавана.

— Точно така, госпожице. Много живописен израз. И ако тогава го уверите, че в твърденията на господин Устър няма и капчица истина, като добавите, че всъщност сте обвързана с господин Пинкър, смятам, че залялото го облекчение ще е толкова всеобхватно, че ще погледне с благосклонно око на съюза ви с въпросния господин.

Лично аз в живота си не бях чувал по-голяма глупост и маниерът ми го изрази недвусмислено. От друга страна, Стифи изпадна във възторг и изпълни встъпителните стъпки на Танца на пролетта.

— Върховно е, Джийвс!

— Вярвам, че ще постигнем резултат, госпожице.

— Как иначе? Няма грешка. Бърти, миличък, само си представи как ще се почувства, когато му изтърсиш, че искам да се омъжа за теб. А ако след това му кажа: „О, не, чичо Уоткин, не се безпокой. Човекът,

за когото всъщност искам да се омъжа, е боклукчията“, той ще ме прегърне и ще обещае да танцува на сватбата ми. А щом разбере, че истинският годеник е такъв чудесен, прекрасен и страхотен мъж като Харолд, всичко ще се уреди по ноти. Джийвс, ти си мечта човек.

— Благодаря, госпожице. Винаги се радвам да бъда от полза.

— Изправих се с твърдото намерение да произнеса гордо „сбогом“. Нямам нищо против хората да дрънкат глупости в мое присъствие, но всичко си има граници. Обърнах се към Стифи, която приключваше с Танца на пролетта, и я заговорих сурово:

— Сега ще ми дадеш ли тефтерчето, Стифи?

Стифи се намираше до бюфета и пръскаше рози, но за секунда поспря.

— Тефтерчето? Още ли го искаш?

— Да, и то веднага.

— Ще ти го дам, след като разговаряш с чичо Уоткин.

— О?

— Да. Не че не ти вярвам, Бърти, миличък, но ще съм спокойна, ако не знаеш къде е. Хайде, изприпкай да го хванеш за рогата и тогава ще говорим.

Намръщих се.

— Ще изприпкам, но няма да го ловя за рогата. Опазил ме Господ!

Тя се вцепени.

— Но, Бърти, това звучи, като че ли въобще не възнамеряваш да предприемаш нищо.

— Защото искам да звучи така.

— Няма да ме подведеш, нали?

— Ще те подведа, и още как.

— Не ти ли харесва планът?

— Никак. Преди малко Джийвс спомена, че се радва да е от полза. Но в случая не виждам и минимална полза за себе си. Смятам идеята, която изложи, за връх на човешкото недомислие и се учудвам, че се е зародила точно в неговата глава. Стифи, тефтерчето, ако обичаш, и то по-чевръсто.

Настъпи продължителна пауза.

— И аз се питах — проговори най-сетне тя — дали няма да застанеш на тази позиция.

— Е, сега знаеш отговора. Заставам. Тефтерчето, ако обичаш.

— Никакво тефтерче.

— Много добре. Тогава отивам при Смрадльо и му изпявам всичко.

— Прекрасно. Тръгвай. Но преди да си излязъл от имението, аз вече ще съм се качила в библиотеката и ще съм споделила всичко с чичо Уоткин.

Вирна брадичка като момиче, което смята, че е нанесло съкрушителен удар, и като анализирах думите ѝ, разбрах, че е точно това е сторила. Бях пропуснал изцяло тази възможност. Млъкнах. Най-доброто, което можах да процедя като принос към разговора, беше „Хм!“. Няма защо да крия — Бъртрам беше поставен натясно.

— Това е положението. Какво ще кажеш?

Винаги е неприятно, след като си владял положението, да смениш позицията си и да го удариш на унизителни молби, но нямаше как. Гласът ми, твърдо кълтящ дотогава, се разсипа в мазни трели.

— Стига, Стифи! Не можеш да постъпиш така!

— Мога и ще го направя, ако не отидеш да размекнеш чичо Уоткин.

— Но как да го размекна? Стифи, не можеш да ме подложиш на подобно изпитание.

— Мога. Какво толкова? Няма да те изяде. Поразмислих.

— Така е. Но това е единственото, на което евентуално мога да разчитам.

— Няма да е по-лошо от посещение при зъболекар.

— Кажеш го по-лошо от шест посещения при шест зъболекари.

— Помисли само как ще ти олекне, когато всичко свърши.

— Слаба утеха.

Взрях се отблизо в нея с надеждата да зърна признаци на човечност. Нито искра. Беше твърда като ресторантска пържола. Киплинг беше прав. По-непоклатима от планината. Отправих последен призив.

— Няма ли да отстъпиш?

— Нито крачка.

— Въпреки че те храних и поих в апартамента си, без да жаля сили и средства?

— Да.

Свих рамене, както би направил римски гладиатор (едно от ония момчета, дето мятат по хората вързани на възли чаршафи) при сигнал за повикване на арената.

— Много добре тогава — отсякох. Стифи засия майчински.

— На това му се вика висок дух. Храбър малък мъж.

В не толкова напрегнат момент бих възразил срещу „малък“, но в онзи тежък час не ми беше до това.

— Къде е мерзкият ти чичо?

— Вероятно в библиотеката.

— Много добре. Отивам при него.

Не знам дали като деца сте чували историята за човека, чието куче сдъвкало безценния ръкопис на книгата, която пишел. Ако се сещате, ударът бил толкова тежък, че той погледнал измъчено кучето и рекъл: „О, Даймънд, Даймънд, как малко съзнаваш какво вършиш.“ Слушал съм я в детската стая и още я помня. А я споменавам, защото точно по този начин погледнах Джийвс, докато напусках стаята. Не изговорих фразата, но ми се стори, че той я прочете в мислите ми.

Бих предпочел Стифи да не бе изкрещяла: „Ура!“ в момента, в който прекривах прага. При дадените обстоятелства ми се стори лекомислена проява на извънредно лош вкус.

9

Всички, които познават отблизо Бъртрам Устър, основателно твърдят, че природата му се отличава с подчертана жилавост и устойчивост, които по правило му дават възможност да се възкачи по стъпалата на собствената си гробница дори при най-неблагоприятни обстоятелства. Рядко ми се случва да не вървя с високо вдигната глава и блеснали очи. Но докато пъплев към библиотеката в изпълнение на смразяващата кръвта задача, без бой си признавам, че бях смазан от живота. Краката ми бяха като налети с олово, дето има една приказка.

Стифи беше сравнила акцията с посещение при зъболекар, но към края на пътя се чувствах по-скоро като в дните на ученическата си младост, когато бивах привикван в кабинета на директора за кратка схватка на четири очи. Може би ще си припомните разказа ми как се промъкнах през нощта в бърлогата на преподобния Обри Ъпджон в търсене на сладкиши и неочаквано се озовах в интимна близост със стареца. Аз в раирана немачкаема пижама, той с костюм от туид и гаден поглед. Та тогава, преди да се разделим, си определихме среща на същото място за четири и половина следобед на следващия ден. В настоящия момент чувствата ми изцяло се покриваха с онези от отдавна отминалия следобед. Почуках на вратата и дочух получовешки глас, който изръмжа да вляза.

Единствената разлика беше, че преподобният Обри Ъпджон ме очакваше сам, докато сър Уоткин Басет сякаш забавляваше гост. Преди да почукам, ми се стори, че долавям гласове, и когато влязох, разбрах колко съм бил прав. Татко Басет се бе разположил зад писалището, а пред него стоеше полицаят Юстис Оутс.

Гледката сложи капак на тежестта, която ме мачкаше. Не знам дали някога сте били изправяни пред трибунал, но ако сте били, ще ме разберете, като ви заявя, че споменът за това изпитание не угасва в сърцето и ако внезапно се озовете срещу седнал магистрат и изправен полицаи, асоциацията ще ви доведе до състояние на пълно морално разложение.

Бързият остър поглед, с който ме стрелна старият Б., ни най-малко не успокои пулса ми.

— Да, господин Устър?

— Ъ... а... бих ли могъл да поговоря с вас?

— Да поговорите с мен? — Забелязах, че в гърдите на сър Уоткин Басет подчертаното отвращение от нахлуването на разни Устъровци в светилището му поведе борба с чувството на дълг като домакин. След епична схватка второто надделя с косъм преднина. — Ами да... Тоест... Щом наистина... А, разбира се... Седнете, моля.

Послушах го и се почувствах значително по-добре. В съда трябва да стоиш прав. Старият Басет, след бърз поглед към мен, за да се увери, че не крада килима, отново се обърна към полицаия.

— Е, Оутс, смятам, че това е всичко.

— Много добре, сър Уоткин.

— Разбра ли какво искам от теб?

— Да, сър.

— А по отношение на другия въпрос ще се постарая да вникна в работата, като имам предвид подозренията, които изложи пред мен. Ще бъде извършено енергично разследване.

Съвестният полицай се изнесе от стаята. Старият Басет се порови известно време в книжата на писалището. След това ме удостои с поглед.

— Господин Устър, това беше полицаят Оутс.

— Да, сър.

— Познавате ли го?

— Виждал съм го.

— Кога?

— Днес следобед.

— А след това?

— Не, не съм.

— Сигурен ли сте?

— Напълно.

— Хм.

Зарови се отново в книжата и подхвана друга тема.

— Всички бяхме разочаровани, че не бяхте сред нас след вечеря, господин Устър.

Смущаваща забележка. Тактичните хора не обичат да споделят с домакина си, че го отбягват като чумав.

— Много ни липсвахте.

— О, тъй ли? Съжалявам. Имах леко главоболие и се прибрах в стаята си.

— Разбирам. И през цялото време ли бяхте прибран?

— Да.

— А случайно не отидохте ли да се поразходите на чист въздух, за да облекчите главоболието си?

— О, не. През цялото време стоях в стаята.

— Разбирам. Странно. Дъщеря ми Мадлин твърди, че два пъти е идвала до стаята ви след вечеря, но нямало никой.

— Нима? Не съм ли бил там?

— Не сте.

— Значи съм бил някъде другаде.

— Същото ми хрумна и на мен.

— Сетих се. Наистина напуснах стаята веднъж-дваж.

— Разбирам.

Взе писалката и се наведе напред, като почукваше с нея левия си показалец.

— Тази вечер някой е откраднал шлема на полицаия Оутс — рязко смени темата той.

— Нима?

— Да. За жалост не могъл да разпознае извършителя.

— Нима?

— Да. В момента на престъплението е бил с гръб към него.

— Дяволски трудно е да се разпознаят извършители, към които си с гръб.

— Да.

— Да.

Настъпи пауза. И напук на факта, че очевидно постигнахме консенсус по всички обсъждани досега точки, усетих във въздуха напрежение, което се опитах да разведря със стара шега, популярна в ученическите ми години.

— Човек започва да се пита *Quis custodiet ipsos custodes*, нали?

— Моля?

— Латинска шега — обясних аз. — Ще рече кой ще опази самите пазачи? Много смешно — продължих аз, за да доведа смисъла на изреченото до равнището и на най-нищожния интелект. — Човек, от когото се очаква да попречи на човек да задигне нещо от човек, е позволил на човек да задигне нещо от него.

— Схващам мисълта ви. Да, допускам, че определен тип хора биха открили нещо забавно в случая. Но мога да ви уверя, господин Устър, че аз като мирови съдия съвсем не съм от тях. Разглеждам въпроса като извънредно тежко деяние и само да откроя и заловя извършителя, ще се погрижа да получи най-сурово възмездие.

Последното хич не ми се понрави. Налегна ме внезапна тревога за стария Смардльо.

— Ъ... каква присъда смятате, че ще получи?

Оценявам любознателността ви, господин Устър, но в момента нямам готовност да ви се доверя. Ако ми разрешите да цитирам покойния лорд Аскуит^[1], ще ви кажа: „Чакай и ще видиш.“ Струва ми се, че е много възможно любопитството ви да бъде удовлетворено в най-близко бъдеще.

Не исках да чопля стари рани, защото винаги съм предпочитал миналото да погребва своите мъртъвци, но реших, че няма да е зле да направя лек сондаж.

— Мен ме глобихте пет лири — подхвърлих аз.

— Имахте добрината да ми го напомните днес следобед — хладно ме прониза през пенснето си той. — Но ако съм ви разбрал правилно, нарушението, за което бяхте изправен пред мен на улица Бошър, е било извършено вечерта след гребните гонки между университетите на Оксфорд и Кеймбридж, когато властите по традиция са по-снизходителни. В настоящия случай подобни смекчаващи вината обстоятелства не са налице. По никакъв начин не бих наказал разпътника, откраднал държавна собственост от личността на полицая Оутс, само с глоба.

— Да не твърдите, че ще го хвърлите в затвора?

— Вече казах, че нямам готовност да ви се доверя, но щом стигнахме дотук, отговорът е „да“, ще го сторя.

Възцари се мълчание. Той седеше и се удряше по показалеца с писалката. Аз, ако не ме лъже паметта, заприглаждах връзката си. Бях силно разтревожен. Мисълта, че клетият стар Смардльо ще бъде

запокитен в Бастилията, би обезпокоила всеки доброжелателно заинтересован от кариерата и перспективите му. Нищо не може така непреодолимо да се изпречи между един курат и издигането му в служебната йерархия, както престоят в панделата.

Той остави писалката.

— Е, господин Устър, мисля, че се канехте да ме посветите в повода, който ви води насам.

Стреснах се. Не че бях забравил за мисията си, но зловещите разкрития ме бяха накарали да я изтласкам назад в съзнанието си и внезапността, с която изскочи на дневен ред, ме разтърси.

Разбрах, че ще трябва да започна с няколко встъпителни думи, след което да пипна бика за рогата. Когато отношенията между двама мъже са обтегнати, вторият мъж не може току-така да изтърси желанието си да се ожени за племенницата на първия. Особено ако има изтънчено чувство за такт, с каквото се славят Устъррови.

— О! А! Да. Благодаря, че ми напомнихте.

— Моля, моля.

— Просто реших да се отбия да си побъбрим.

— Разбирам.

Явно положението изискваше плавно въведение в темата и аз изведнъж зърнах светлина в тунела. Впуснах се към нея с надлежна самоувереност.

— Сър Уоткин, мислили ли сте някога за любовта?

— Моля?

— За любовта. Задържали ли сте някога вниманието си върху нея?

— Да не би да сте дошли да говорим за любов?

— Да. Точно за това съм дошъл. Питам се дали не сте забелязали нещо много особено, свързано с нея, а именно че тя е навсякъде. Крачка не можете да направите, без да се препънете в нея. Имам предвид любовта. Където и да мръдне човек, тя се завира в носа му и бръмчи сред всички форми на живот. Да се неначудиш. Вземете например тритоните.

— Добре ли сте, господин Устър?

— О, да, благодаря, чувствам се превъзходно. Та вземете например тритоните. Никога не бихте повярвали, но Гъси Финк-Нотъл твърди, че по време на размножителния период затъват в любов до

гуша. Строяват се в редици и часове наред размахват опашки срещу местните хубавици. Същото се отнася за морските звезди, само че те размахваха нещо друго, не помня какво. И подводните червеи.

— Господин Устър...

— Според Гъси това се отнасяло дори за плоските водорасли. Учудващо, нали? Аз поне се учудих. Но той ме увери, че е самата истина. Не ме питайте какво смята да постигне едно плоско водорасло, след като изрази възжеланията си, но въпреки това при пълнолуние то чува зова на Любовта и не се противи. Предполагам, че храни надеждата да се понрави на други плоски водорасли. Така да е. Това, което се опитвам да ви внуша, е, че в момента луната е пълна и щом действа по този начин на водораслите, не можете да вините мъж като мен, че е подвластен на някои импулси, нали?

— Опасявам се, че...

— Нали не можете да ме вините? — повторих аз настойчиво. И вметнах едно „А?“ за подсилване на ефекта.

Но в очите му не блесна очакваната искрица интелигентност. Ако в началото на монолога ми приличаше на човек, потънал в неведение, сега ми заприлича на човек, удавен в същото.

— Опасявам се, господин Устър, че ще ме помислите за несхватлив, но нямам и най-беглата представа за какво ми говорите.

Настъпи моментът да го халосам с новината. С удоволствие забелязах, че от плахия трепет, обхванал ме в началото, няма и следа. Не твърдя, че чистех пращинки от безупречните дантели около китките си, но бях смразяващо хладнокръвен.

Това, от което ликуваше нервната ми система, бе съзнанието, че след секунда ще взривя под носа на дъртия торба динамит, която щеше да му набие в главата простата истина, че не сме се появили на този свят единствено за удоволствие. Когато един магистрат те обръсне пет лири за лудория, която заслужава размахване на пръст и снизходително „Ц-ц-ц!“, винаги е приятно да го наблюдаваш как подскача като пуканка.

— Говоря за мен и Стифи.

— Стифи?

— Стефани.

— Стефани? Племенницата ми?

— Точно така. Племенницата ви, сър Уоткин — рекох и аз и се сетих за една хубава фраза. — Имам честта да поискам ръката на вашата племенница.

— Кое? Какво?

— Имам честта да поискам ръката на племенницата ви.

— Не разбрах.

— Много просто. Искам да се оженя за младата Стифи. Тя иска да се омъжи за мен. Сега вече няма начин да не сте разбрали. Спомнете си за плоските водорасли.

Твърдя, че ситуацията бе неповторима. При думите „ръката на племенницата ви“ той изхвъркна от стола като подплашен фазан. Рухна обратно и започна да си вее с писалката. Видя ми се състарен.

— И тя иска да се омъжи за вас?

— Такъв е смисълът на думите ми.

— Но аз не знаех, че познавате племенницата ми.

— О, да, познавам я добре. Двамата сме като дупе и гащи, ако не възразявате срещу израза. Познавам Стифи много добре. Ако не я познавах, нямаше да искам да се женя за нея, нали така?

Той сякаш проумя необоримата ми логика. Потъна в мълчание, нарушавано единствено от тихи стонове. Сетих се за още една изискана фраза.

— Вие няма да изгубите племенница, а ще спечелите племенник.

— По дяволите, не ми е притрябвал племенник!

Не намерих какво да му възразя.

Стана, заломоти нещо, което прозвуча като „Божичко! Божичко!“, отиде до камината и натисна с омекнал пръст звънеца. Върна се на мястото си и остана там, стиснал глава в ръце, докато не се появи икономът.

— Бътърфилд — заговори той с тих, скрибуцащ глас, — открий госпожица Стефани и ѝ кажи, че желая да разговарям с нея.

Настъпи сценична пауза, но не толкова дълга, колкото бихте очаквали. Не мина и минута, и Стифи цъфна на прага. Предполагам, че се е размотавала наблизко в очакване да я призват. Беше сияйно весела.

— Искал си да ме видиш, чичо Уоткин. О, Бърти, здравей.

— Здравей.

— Не знаех, че си тук. Добре ли си поговорихте с чичо Уоткин?

Старият Басет, междувременно изпаднал в кома, излезе от нея и загъркори като задавен паток.

— Добре — рече той — не е наречието, което бих употребил. — Навлажни пепелявите си устни. — Господин Устър току-що ме уведоми, че желае да се ожени за теб.

Трябва да призная, че младата Стифи изигра преубедително театро. Стори ми се, че дори се изчерви.

— Ах, Бърти!

Старият Басет най-сетне счупи писалката. Отдавна се питах кога.

— Ах, Бърти! Караш ме да се чувствам толкова горда.

— Горда? — Стори ми се, че долових недоверие в гласа на стария Басет. — Горда ли каза?

— Е, чичо, знаеш, че това е най-големият комплимент, който един мъж може да направи на жена. Всички капацитети са единодушни по въпроса. Чувствам се страхотно поласкана, признателна... и тъй нататък. Но, Бърти, миличък, ужасно съжалявам. Боя се, че това е невъзможно.

Не бях предполагал, че на света съществува по-могъщо средство за въздигане на човек от дъното на ямата към небесната синева от сутрешните еликсири на Джийвс, но тези думи подействаха на стария Басет като един хубав ритник където му е мястото. Както се бе скупчил в стола като обезкостен вързоп дрипи, той изведнъж скокна с грейнали очи и трепкащи устни. Виждаше се как в сърцето му изгрява надеждата.

— Невъзможно? Не искаш ли да се омъжиш за него?

— Не.

— Но той каза, че искаш.

— Вероятно е имал предвид някой друг. Не, Бърти, миличък, няма да стане. Разбираш ли, аз обичам друг.

Старият Басет се стресна.

— Ъ? Кого?

— Най-прекрасния човек на света.

— Надявам се, че има име.

— Харолд Пинкър.

— Харолд Пинкър?... Пинкър... Единственият Пинкър, когото познавам, е...

— Куратът. Точно така. За него става дума.

— Ах! — въздъхна Стифи и молитвено впи поглед в небето досущ като леля Далия, когато говореше за резултатите от изнудването. — Ние сме тайно сгодени от няколко седмици.

От държанието на стария Басет стана очевидно, че не е склонен да класира чутото в категорията на големите радости. Веждите му се ключиха като на човек, седнал в ресторант пред порция стриди и изведнъж открил, че първата, която слага в уста, е развалена. Разбрах, че когато ме убеждаваше в необходимостта от предварителна обработка, Стифи е демонстрирала отлично познаване на човешката природа, стига сър Уоткиновата да можеше да се нарече такава. Неминуемо се набиваше в очи, че споделя универсалното мнение на родители и чичовци, че куратите като кандидати за женитба в лоното на непосредственото семейство не заслужават възторжени фойерверки.

— Нали имаш на разположение една енория, чичо Уоткин? Харолд и аз си мислехме, че можеш да му я дадеш, след което се венчаем. Освен дете ще печели повече, той ще поеме и по пътя към повисоки постове. Сега Харолд работи без перспектива. Като курат кръгзорът му е стеснен. Но само гледай какво ще стане, ако му дадеш енорията. Буквално няма да има духовна титла, до която да не се издигне, като си плюе на ръцете и се развихри.

Преливаше от момински ентузиазъм, ала в поведението на стария подчертано нямаше и следа от момински ентузиазъм. Не че имаше как да го има, но все пак изобщо го нямаше. Дано ме разбрахте.

— Това е смешно!

— Защо?

— И през ум не ми минава...

— Защо?

— На първо място си прекалено млада...

— Дрън-дрън! Три от съученичките ми се омъжиха още миналата година. Аз съм направо изкуфяла старица в сравнение с децата, които пъплят към олтара.

Старият Басет удари с юмрук по писалището и за моя радост улучи щръкнал кламер. Физическата болка вля допълнителна жар в гласа му.

— Това е нелепо! И дума да не става. Отказвам да обсъждам подобни глупости.

— Но какво имаш против Харолд?

— Нямам нищо, както се изразяваш, против. Изглежда, съвестно си изпълнява задълженията и е популярен в енорията...

— Той е агънце.

— Не е изключено.

— Играл е футбол в националния отбор.

— Възможно е.

— И е свършен тенисист.

— Не смей да споря. Но това не е повод да се жени за племенницата ми. С какви средства извън заплата си разполага, ако въобще разполага?

— Около петстотин годишно.

— Ха!

— Е, не е толкоз лошо. Петстотин са бая пара, ако питаш мен. Освен това парите нямат значение.

— Имат, и то голямо.

— Наистина ли мислиш така?

— Разбира се. Човек трябва да бъде практичен.

— Дадено тогава. Щом предпочиташ да се омъжа по сметка, така да бъде. Бърти, приемам предложението ти. Тръгвай на проби за сватбения костюм.

Думите ѝ предизвикаха поголовна сензация. „Какво!“-то на стария Басет и моето „Олеле!“ се сблъскаха във въздуха, като вопълът на сърцето ми сякаш имаше повече конски сили от неговия. Бях искрено ужасен. Опитът ми подсказваше, че човек никога не може да е сигурен с момичетата, и усетих как е готова да изпълни пъкления си план, без да ѝ трепне окоето. Кога най-сетне ще се отуча да правя благородни жестове? Бринкли Корт от предишното лято оживя пред очите ми.

— Бърти е червив с пари и както ти сам каза, човек може да свърши и по-зле от брак с милионите на Устър. Естествено, Бърти, миличък, ще се омъжа за теб само за да те направя щастлив. Не мога да те обикна, както обичам Харолд. Но щом чичо Уоткин храни такива дивашки предразсъдъци спрямо него...

Старият Басет повторно улучи кламера, но този път сякаш не забеляза.

— Мило дете, не говори глупости. Изпаднала си в голямо заблуждение. Явно тълкуваш погрешно всичко, казано от мен. Нямам

никакви предразсъдъци по отношение на младия Пинкър. Харесвам го и го уважавам. Щом наистина си убедена, че щастието ти се крие в брака с него, аз съм последният човек, който ще се изпречи на пътя ти. Омъжи се за него на всяка цена. Алтернативата...

Не каза нищо повече, но ми отправи дълъг, раздрусан от тръпка поглед. После, сякаш видът ми бе прекалено много за крехките му сили, отмести очи. Накрая ги склопи и се облегна на стола, апоплектично задъхан. Тъй като очевидно повече нямаше какво да ме задържа, аз се изсулих навън. Прощалният ми поглед разкри вялата му прегръдка със Стифи.

Предполагам, че ако човек има чичо като сър Уоткин Басет, племенническите прегръдки траят съвсем кратко. И наистина след помалко от минута Стифи изхвъркна от стаята и се впусна в любимия си Танц на пролетта.

— Какъв човек! Какъв човек! Какъв човек! Какъв човек! Какъв човек! — развика се тя, размахвайки ръце и демонстрирайки всички признаци на душевно благоденствие. — Говоря за Джийвс — обясни тя, сякаш се опасяваше да не си въобрази, че говори за току-що напуснатия Басет. — Каза ли, че ще стане? Каза. Беше ли прав? Беше. Бърти, мога ли да целуна Джийвс?

— Разбира се, че не.

— А теб?

— Не, благодаря. От теб, млада ми Бинг, искам само тефтерчето.

— Трябва да целуна кого да е, стига това да изключва Юстис Оутс.

Внезапно млъкна. Лицето ѝ помрачня.

— Юстис Оутс! — повтори замислено тя. — Бях забравила. Във вихъра на последните събития напълно ми изхвъркна от главата. Бърти, преди малко, докато чаках на стълбите да гръмне топът, размених няколко думи с Юстис Оутс и той се държа твърде злокобно.

— Къде е тефтерчето?

— Стига с това тефтерче. Говорим за Юстис Оутс и злокобността му. Души по петите ми за шлема.

— Какво!

— Точно така. Аз съм заподозрян номер едно. Заяви, че чете в изобилие криминални романи и че първото нещо, към което се устремява всеки детектив, е мотивът. След това се насочва към

възможностите на заподозрения да извърши деянието. И най-сетне към уликите. Е, изтъкна той по своя високопарен начин, имайки предвид привързаността ми към Бартоломео, аз съм имала мотив, а като разбрал, че съм била извън къщи и в близост до местопрестъплението, умозаклучи, че съм имала и възможност. Що се отнася до уликите, какво, мислиш, държеше в ръка? Една от ръкавиците ми! Намерил я на местопрестъплението, предполагам, докато е измервал следите от обувки и е търсил пепел от пури. Помниш ли как Харолд ми донесе ръкавиците и каза, че е само едната? Очевидно е изпуснал другата, докато е протягал лапи към шлема.

Заразмишлявах върху тази нова демонстрация на леващината на Харолд Пинкър и ме налегна някакво смътно и много болезнено усещане, сякаш силна ръка ме удряше с палка по темето. Начинът, по който ставаше все по-изобретателен в напъните да се провали, криеше една такава отблъскваща гениалност.

— Напълно в негов стил.

— Какво искаш да кажеш?

— Това, което казах.

— Нямах право да говориш с подобен нечовешки, подигравателен и надменен тон, като че ли самият ти си голяма работа. Не разбирам, Бърти, защо винаги критикуваш горкия Харолд? Мислех, че го обичаш.

— Обичам го като брат. Но това не може да промени мнението ми, че от всички празноглави леваци, проповядвали някога за хивитите и йебуситите, той е най-изтъкнатият.

— Не е и наполовина толкова празноглав, колкото си ти.

— Е, дори при най-скромни пресмятания е около двацет и седем пъти по-кух от мен. Той започва там, където свършвам аз. Може би ще изрека тежки думи, но той е по-кух и от Гъси.

Тя преглътна с усилие надигащите се скверни слова.

— Сега това не е толкова важно. Въпросът е, че Юстис Оутс е по петите ми и се налага да действам бързо и да разкарам шлема от чекмеджето на скрина. Преди да мигна с очи, той ще е претърсил стаята ми. Как мислиш, кое място е най-подходящо за скривалище?

Махнах уморено с ръка.

— Ами използвай собствената си глава. Но да се върнем на основното — къде е тефтерчето?

— Ах, Бърти, каква досада си с това твое тефтерче. Не можеш ли да говориш за нещо друго?

— Не мога. Къде е?

— Ще паднеш от смях, като ти кажа.

Изгледах я сурово.

— Възможно е някой ден, когато съм много далече от тази къща на ужасите, да се засмея отново, но засега вероятността е крайно несъстоятелна. Къде е тефтерчето?

— Е, щом толкова държиш да знаеш, скрих го в кравешката сметаниера.

Предполагам, че всички са чели за случаи, когато светът пред очите на човека причернява и всичко се залюлява. Когато чух тези думи, Стифи причерня пред очите ми и се залюля. Все едно, че гледах танцуваща негърка.

— Къде!?

— В кравешката сметаниера.

— В името на всичко свято, защо точно там?

— Ами просто ми хрумна.

— Но как ще го взема?

По устните на младата нахалница се появи лека усмивка.

— Ами използвай собствената си глава — отсече тя. — Е, Бърти, доскоро.

И изчезна от хоризонта, а аз безсилно се отпуснах на перилата и се опитах да преглътна горчивия хап. Но светът продължи да се люлее и след малко осъзнах, че към мен се обръща разлюлян иконом.

— Извинете, сър. Госпожица Мадлин желае да ви предам, че ще се радва, ако можете да ѝ отделите няколко минути от времето си.

Вторачих се тъпо в него като обречен, комуто тъмничарят съобщава, че взводът е строен за разстрела му. Естествено, знаех какво се крие зад това. Правилно долових в гласа на икономата смъртната присъда. Имаше само едно нещо, за което Мадлин Басет би се радвала да ѝ отделя няколко минути от времето си.

— Нима?

— Да, сър.

— Къде е госпожица Басет?

— В гостната, сър.

— Ясно.

Взех се в ръце по устърovski. Вдигнах глава и разкърших рамене.

— Води ме — обърнах се аз към човека и той ме поведе.

---

[1] Граф Хърбърт Хенри Аскуит (1852–1928) — английски държавник, министър-председател на страната (1908–1916), прокара в парламента закон, с който се премахва правото на вето от страна на Камарата на лордовете. — Б.ред. ↑

10

Тихата завейна музика, процеждаща се през вратата на гостната, никак не разведри настроението ми, а когато влязох и видях Мадлин Басет, седнала пред пианото с прекършена снага, неудържимо ми се прииска да се обърна кръгом и да хукна да се спасявам. Както и да е, преборих се с този импулс и пробвах почвата с едно неутрално „Привет!“.

Известно време забележката ми остана без отговор. Изправи се и половин минута стоя тъжно вторачена в мен като Мона Лиза в дните, когато всички мъки на света ѝ се стоварват с по-голяма скорост, отколкото би могла да понесе. Най-сетне, точно когато бях решил да запълня паузата с непринудена фраза за времето, тя заговори.

— Бърти...

Но тревогата се оказа фалшива. Откърти тежка въздишка и отново се възцари мълчание.

— Бърти...

Пак нищо не излезе. Пауза.

Започнах да се огъвам под напора на напрежението. И друг път, а именно през онова паметно лято в Бринкли Корт, сме имали подобни глухонemi общувания, но тогава успявах да раздвижа мизансцена по време на неловките пропадания в разговора. Не знам дали си спомняте, но предишната ни беседа в Бринкли Корт протече в трапезарията в присъствието на студена закуска, която много ми помогна, защото бях в състояние периодично да се пресягам към някое яйце или парче сирене. В отсъствието на гореспоменатите бяхме принудени да се кокорим един срещу друг, а това неизменно поражда неловкост.

Устните ѝ се разтвориха. Забелязах, че нещо намира към повърхността. Едно-две преглъщания, и се започна.

— Бърти, исках да те видя... Помолих те да дойдеш, защото исках да ти кажа... Исках да ти кажа... Бърти, годежът ми с Огъстъс се разпадна.

— Да.

— Ти знаеш?

— Горедолу. Той ми разправи.

— Тогава знаеш защо те помолих да дойдеш. Исках да ти кажа...

— Да?

— ... че желая.

— Да?

— ... да те ощастливя.

За миг сливиците ѝ отново се парализираха, но поредният пристъп на преглъщане оправи нещата.

— Бърти, ще стана твоя съпруга. Предполагам, че в подобен момент повечето хора биха престанали да се ритат срещу неизбежното, но аз се славя със силен дух. Когато се решават такива жизненоважни въпроси, човек не бива да остави камък непреобърнат.

— Много мило от твоя страна — вежливо изрекох аз. — Дълбоко ценя честта и тъй нататък. Но премислила ли си добре? Поразсъждавали на спокойствие? Не смяташ ли, че си прекалено сурова с клетия стар Гъси?

— Какво! След всичко, което стана тази вечер?

— Точно за това исках да поговорим. Винаги съм смятал, че в подобни ситуации е най-добре да се посъветваш с опитен светски мъж, преди да вземеш някое драстично решение. Не би искал след това да започнеш да кършиш ръце и да стенеш „О, защо тогава не знаех!“, нали? По мое мнение нещата трябва да се преразгледат. Ако те интересува какво мисля, намираш се в голяма заблуда относно Гъси.

— Заблуда ли? Когато го видях със собствените си очи да...

— Да, но си разтълкувала гледката от погрешна изходна точка. Нека ти обясня...

— Това не може да има друго обяснение. Бърти, нямам намерение да се връщам на темата. Зачеркнах Огъстъс от живота си. До тази вечер го виждах единствено през златистия воал на любовта и го смятах за съвършен. Но тази вечер той разкри пред мен истинския си облик на сатир.

— Точно това искам да ти обясня. Тук е голямата ти заблуда. Разбираш ли...

— Не желая да говоря повече за това.

— Но...

— Моля те!

— Е, добре.

Примирих се. Разяснителната работа неизменно започва да куца, ако момичето отказва да слуша.

Тя извърна глава, без съмнение за да скрие една мълчалива сълза, и настъпи кратък интервал, през който попи очите си с кърпичка и избягвайки погледа ми, се зарови в купчина ноти върху пианото.

Най-сетне взе думата.

— Няма смисъл, Бърти. Естествено, знам защо говориш така. Зад всичко се крие сладката ти великодушна природа. Няма нещо, което да ти попречи да помогнеш на приятел, дори с цената на собственото си щастие. Но каквото и да кажеш, няма да промениш решението ми. Между мен и Огъстъс всичко е свършено. От тази вечер той е спомен за мен... спомен, който непрекъснато ще избледнява с годините, през които ти и аз все повече ще се сближаваме. Ти ще ми помогнеш да забравя. Когато си редом с мен, ще съумея след много, много време да прогоня магията от чара на Огъстъс... А сега ще е най-добре да отида да уведомя татко.

Трепнах. Лицето на татко Басет в мига, когато допусна, че ме печели за племенник, не се беше изличило от паметта ми. Стори ми се, че ще бъде нечовешко сега, преди да е спрял да се тресе от мисълта за отминалата го на косъм участ, да го халосат с новината кой ще е новият му бъдещ зет. Не обичах татко Басет, но не бях лишен от елементарна човещина.

— Пресвета ми лельо! — възкликнах аз. — Недей!

— Длъжна съм. Той има право да знае, че ще стана твоя съпруга, защото очаква след три седмици да се омъжа за Огъстъс.

Засмилах думите ѝ и най-сетне проумях смисъла им. Един баща трябва да е в крак с подобни събития. Не можеш да махнеш с ръка и да оставиш стареца да тръгне към църквата с цилиндър и цвете на бутониерата само за да разбере, че сватбата е отменена и никой не си е направил труда да го уведоми.

— Добре, но не му го съобщавай тази вечер — настоях аз. — Нека се поуспокои. И без това преживя тежък шок.

— Шок ли?

— Да. Още не е на себе си.

Очите ѝ се оцъклиха и отразиха загриженост.

— Значи съм била права. Преди малко го видях да излиза от библиотеката и ми се стори, че не е на себе си. Триеше чело и издаваше странни хълцукащи звуци. А когато го попитах случило ли се е нещо, отвърна, че на този свят всеки е обречен да влачи кръста си, но точно той не бива да се оплаква, защото нещата биха могли да бъдат много по-лоши. Не разбрах за какво говори. Той ме остави с думите, че отива да вземе гореща вана, да глътне три аспирина и да си легне. Какво се е случило? За какво беше всичко това?

Усетих, че историята е прекалено сложна за разправяне в тази и без това достатъчно омотана ситуация. Поради това се спрях само на един от аспектите ѝ.

— Стифи току-що му каза, че иска да се омъжи за курата.

— Стефани? Куратът? Господин Пинкър?

— Точно така. Старият Смардльо Пинкър. Това доста раздрусва баща ти. Имаше вид на човек, алергичен към куратите.

Тя задиша емоционално, също като кучето Бартоломю, когато погълна свещта.

— Но... но...

— Да?

— Нима Стефани обича господин Пинкър?

— О, да. Без капчица съмнение.

— Но тогава...

Разгадах мисълта ѝ и веднага я подех.

— Тогава между нея и Гъси не може да има нищо, това ли искаш да кажеш? И си напълно права. Това го доказва, нали така? Тази е гледната точка, към която от самото начало исках да насоча разговора.

— Но той...

— Знам какво е направил. Но мотивите му за това са чисти като снощен сняг. Дори по-чисти. Остави ме да ти разкажа всичко и съм готов да се обзаложа на сто към осем, че когато свърша, ще признаеш, че той заслужава жал, а не обругаване.

Дайте на Бъртрам Устър хубава ясна история, и той ще я разгърне превъзходно. Започнах с ужаса на Гъси пред перспективата да говори на сватбената закуска и стъпка по стъпка я прекарах през последвалите събития. Докато стигна последната глава, очите ѝ се кръстосаха, но определено клоняха към убеденост.

— И твърдиш, че Стефани е скрила тефтерчето в сметаниерата на татко?

— Точно в нея.

— Никога в живота си не съм чувала по-странна история.

— Да, невероятна е, но не смяташ ли, че може да се преглътне с лекота? Само трябва да вземеш под внимание психологията на индивида. С право можеш да заявиш, че не би искала да имаш психология като Стифината дори срещу заплащане, но тя си е нейна и нищо не може да се направи.

— Бърти, сигурен ли си, че не измисляш всичко това?

— От къде на къде ще измислям?

— Така добре познавам алтруистичната ти природа.

— Не, не. Това е голата истина. Не вярваш ли?

— Ще повярвам, ако намеря тефтерчето там, където каза, че го е оставила Стефани. Най-добре да отида и да погледна.

— На твое място и аз бих постъпил така.

— Тръгвам.

— Чудесно.

Изхвъркна от стаята, а аз седнах на пианото и задрънках с един пръст „Ето ги пак времената щастливи“. Това бе единственият наличен начин да излея чувствата си. Бих предпочел да мушна едно-две яйца с бекон, защото напрежението бе изчерпало жизнените ми сокове, но както вече споменах, наоколо не се мяркаха благини.

Бях дълбоко удовлетворен. Чувствах се като маратонец, който след проливане на тонове пот най-сетне е отнесъл с гърди лентата. Единственото облаче, което трепкаше върху синевата на удовлетворението ми, беше мисълта, че в тази урочасана къща винаги съществува вероятност внезапно да изскочи нещо непредвидено, което да помрачи щастливия край. Някак не можех да си представя Тотли Тауърс толкова лесно да хвърли кърпата на ринга. Не може да няма някой скрит коз, помислих си аз. И не сбърках. Когато Мадлин Басет се върна след няколко минути, в ръката ѝ нямаше никакво тефтерче. Докладва за пълната си несъстоятелност да открие дори помен от такова на описаното място. И доколкото схванах от забележките ѝ, беше напълно спряла да вярва в съществуването на подобен предмет.

Не знам дали някога са лисвали кофа студена вода на главата ви. На младини получих такава от едно конярче, с което не успяхме да

хармонизираме мненията си. Налегна ме същото усещане за тотално поражение.

Бях объркан и затруднен. Както бе заявил полицаят Оутс, първият ход на печения детектив при възникването на необичайни обстоятелства е да се опита да открие мотива, а какъв би могъл да е мотивът на Стифи да твърди, че тефтерчето е в сметаниерата, когато го няма там, надхвърляше дедуктивния ми капацитет. Момичето ми бе вързало тенекия с нетрепваща ръка, но защо? Положих усилия да изясня въпроса.

— Сигурна ли си, че си погледнала вътре?

— Абсолютно.

— Искам да кажа, внимателно ли погледна?

— Много внимателно.

— Стифи с положителност се закле, че е там.

— Наистина ли?

— Какво искаш да кажеш с това наистина ли?

— Щом искаш да знаеш, не вярвам, че подобно тефтерче изобщо съществува.

— Не вярваш на разказа ми?

— Не, не вярвам.

След подобно изявление аргументите пресъхват. Бих могъл да кажа „О?“ или нещо подобно, но с това щях да изчерпя целия си репертоар. Промъкнах се до вратата и я бутнах, замаян от блъскането на главата си.

Знаете какво е да си блъскаш главата. Ставаш погълнат и концентриран. Не регистрираш никакви външни явления. Бях изминал половината от коридора към стаята ми, преди бясната бъркотия, която се вихреше там, да проникне в съзнанието ми и да ме накара да спра, да се огледам и да се послушам.

Гореспоменатата бъркотия беше свързана с блъскане, сякаш някой с все сила блъскаше по нещо. И едва успях да си кажа „Я, някой блъска!“, когато видях кой блъска. Беше Родерик Споуд, а това, по което блъскаше, бе вратата на Гъси. В момента, когато се приближих, замахваше за пореден път с чукоподобен юмрук към масивната дървена повърхност. Гледката моментално успокои смутената ми нервна система. Почувствах се нов човек. И ще ви кажа защо.

Предполагам, че няма човек, неизпитал чувството на покой и облекчение, настъпващо, когато сили извън контрола му са го направили на маймуна, а той ненадейно намери на кого да си го изкара. Когато нещата тръгнат зле, търговецът си го изкарва на младшия помощник. Младшият помощник отива и си го изкарва на момчето за поръчки. Момчето ритва котката. Котката хуква по улицата да търси по-малка котка, която на свой ред, след приключване на интервюто, се втурва да преорава околностите за мишка.

Точно това се случи с мен сега. Вбесен до точката на кипене от татко Басет, Мадлин Басет, Стифи Бинг и кой ли още не и преследван по петите от безпощадната Орис, най-сетне открих утеха в мисълта, че мога да си го изкарам на Родерик Споуд.

— Споуд! — остро креснах аз.

Той се закова на място с вдигнат юмрук и пренасочи към мен пламналото си лице. Когато видя кой е, червените огньове в очите му угаснаха и тялото му клюмна раболепно.

— Споуд, на какво прилича това?

— А, Устър, здравей. Каква приятна вечер.

Продължих да го тъпча.

— Зарежи времето. Честна дума, Споуд, поведението ти надхвърля всички граници. Това е последната малка капка, способна да тласне човек към драстични действия.

— Но, Устър...

— Какво смущаваш къщата с този омерзителен шум? Забрави ли, че те посъветвах да преразгледаш склонността си да търчиш наоколо като ухапан хипопотам? Мислех, че след разговора ни си решил да прекараш кротко остатъка от вечерта с поучителна книга в ръка. Но не и не. Откривам, че си подновил опитите си да обиждаш и наскърбяваш приятелите ми. Длъжен съм да те предупредя, Споуд, че търпението ми не е безгранично.

— Но, Устър, ти не разбираш.

— Какво не разбирам?

— Не знаеш на каква провокация ме подложи тоя кривоглед Финк-Нотъл.

— По лицето му се изписа копнеж. — Трябва да му извия врата.

— Няма да виеш никакви вратове.

— Тогава ще го разтърся като плъх.

— Нито да го търсиш като плъх.

— Но той твърди, че съм надут осел.

— Кога ти го каза?

— Не ми го е казал. Написал го е. Виж. Ето.

И под оцъкления ми поглед измъкна от джоба си малко кафяво подвързано с кожа тефтерче.

Да се върнем пак към Архимед. Описанието на Джийвс за откривателството на принципа на изместването, макар и кратко, дълбоко ме впечатли и живо си представях какво точно се е случило в онзи момент. Виждах го как опитва температурата на водата с палеца на крака си... как нагазва вътре... как се потапя. Духом бях с него при всички последващи процедури — насапунисването на гъбата, шампоанът на главата, тананикането...

И изведнъж, когато приближава високите тонове, настъпва мълчание. Гласът му замира. Въпреки обилната пяна човек може да види как очите му грейват с особен блясък. Забравената гъба тупва от ръката му. Издава сподавен вик: „Открих го! Еврика! Ура! Принципът на изместването!“ И изскача окрилен от ваната.

Чудодейната поява на тефтерчето ми подейства по същия начин. Идентичен момент на втрещено мълчание, последван от триумфален крясък. Защото аз несъмнено крещях, докато протягах властна ръка с особен блясък в очите.

— Дай ми това тефтерче, Споуд!

— Да, Устър, бих искал да му хвърлиш едно око. Тогава ще разбереш за какво става дума. Натъкнах се на него — продължи той — при забележителни обстоятелства. Мина ми през ума, че сър Уоткин ще е по-спокоен, ако се нагърбя с охраната на сметаниерата му. Напоследък в околността стават доста кражби — набързо заобяснява той, — а френските прозорци са тъй несигурни. Тъй че... тъ... отидох в стаята с колекцията и извадих сметаниерата от кутията. С изненада чух, че вътре трака нещо. Отворих я и намерих тефтерчето. Виж — насочи към рамото ми той пръст като банан — какво пише за начина, по който ям аспержи.

Изглежда, намерението на Родерик Споуд бе да склоним дружески глави над тефтерчето, защото, като ме видя да го пъхам в джоба си, внезапно осиротя.

— Ще задържиш ли тефтерчето, Устър?

— Да.

— Но аз исках да го покажа на сър Уоткин. Вътре има много неща и за него.

— Няма защо да причиняваме ненужна болка на сър Уоткин, Споуд.

— Може и да си прав. Мога ли да продължа с опитите си да разбия вратата?

— И дума да не става — строго отрязах аз. — Единственото, което ти разрешавам да направиш, е да се разкараш.

— Да се разкарам ли?

— Да се разкараш. Да ме оставиш на мира, Споуд. Искам да бъда сам.

— Наблюдавах го, докато изчезваше зад чупката в коридора, и енергично го смених в тропането по вратата.

— Гъси. Никакъв отговор.

— Гъси, излез.

— Как не!

— Излез, кретен такъв! Говори Устър.

Но дори това не доведе до желанния резултат. По-късно ми обясни как останал с впечатлението, че Споуд умело имитира гласа ми. Най-сетне успях да го убедя, че съм не друг, а приятелят му от детинство, и дочух тътрузене на мебели. Вратата се откряна и той проточи предпазливо врат през отвора като охлюв след гръмотевична буря.

Няма смисъл да влизам в подробностите на емоционалната сцена, която се разигра. Сигурно сте я виждали собственоочно на кино, когато американският флот се появява в последната секунда и спасява обсадения гарнизон. Мога да я обобщя с думите, че направо ми се кланяше доземи. Май беше останал с впечатлението, че съм сразил Родерик Споуд в ръкопашен бой, а аз не сметнах за нужно да уточнявам. Натиках тефтерчето в ръката му, пратих го да го покаже на Мадлин Басет и продължих към стаята си.

Там заварих Джийвс, погълнат от професионални задължения.

Намерението ми беше при следващата ни среща да му тегля ушите, задето ме подложи на нервното напрежение от последния разговор с татко Басет. Но сега го поздравих с усмивка, по-скоро сърдечна, отколкото кисела. В края на краищата, реших аз, научните му методи дадоха някакъв резултат и моментът от всяко положение не

предполагаше натяквания. Уелингтън не е трил сол на главата на хората си след битката при Ватерло. Потупвал ги е по гърба и им е предлагал пиячка.

— Охо, Джийвс! Значи си тук?

— Да, сър.

— Е, Джийвс, можеш да започваш да стягаш багажа.

— Сър?

— За пътешествието към дома. Утре заминаваме.

— В такъв случай, сър, не възнамерявате да продължите престоя си в Тотли Тауърс?

Засмях се весело и безгрижно.

— Не задавай тъпи въпроси, Джийвс. Нима Тотли Тауърс е място, където хората доброволно биха продължили престоя си? Вече не е необходимо да се размотавам наоколо. Работата ми е привършена. Потегляме рано сутринта. Тъй че започвай да стягаш багажа. Нали няма да ти отнеме много време?

— Не, сър. Имате само два куфара.

Измъкна ги изпод леглото, отвори по-големия и започна да го пълни със сака и тям подобни, докато аз се разположих в креслото и се захванах да го осветлявам за последните събития.

— Джийвс, планът ти проработи без грешка.

— Много се радвам да го чуя, сър.

— Не смея да твърдя, че онази сцена няма да населява кошмарите ми в близко и по-далечно бъдеще. Въздържам се да коментирам факта, че ме подложи на побеляване на косите. Просто заявявам, че планът беше печеливш. Чичовата благословия изхвъркна като тапа на шампанско и Стифи и Смрадльо могат да поемат към олтара без по-нататъшни усложнения.

— Извънредно задоволително, сър. Значи реакциите на сър Уоткин не се различаваха от предвидените от мен?

— Надминаха ги. Не знам дали някога си виждал як кораб, блъскан от вълна.

— Не, сър. Пребиваването ми на морския бряг винаги е било осъществявано в тихо време.

— Е, точно на това приличаше, когато го осведомих, че желая да му стана племенник по сватовство — видът и поведението му бяха

като на потъващия „Титаник“. Помниш ли го? Плавал си по зимния океан, а капитанът взел малката си дъщеричка да му прави компания.

— Вероятно имате предвид „Крушението на Хесперъс“, сър. Очите ѝ били сини като на фея, бузите ѝ наподобявали зората, а кожата ѝ била бяла и нежна като цвят на глогина, разцъфнала през май^[1].

— Точно така. Та както казах, той се огъна, пропука се по шевовите и пропусна вода. А когато се появи Стифи и му обясни, че е станала грешка и че всъщност става дума за стария Смардльо Пинкър, облекчението му нямаше граници. На бърза ръка благослови съюза им. Но защо ли си губя времето да ти разправам всичко това, Джийвс? Друга е новината, достойна за първа страница. Друга е новината, която ще разлюлее полилеите. Докопах тефтерчето.

— Настина, сър?

— Самата истина. Открих го у Споуд и му го отнех, а в момента Гъси го показва на госпожица Басет и очиства името си от калта. Няма да се учудя, ако в същата тази секунда не се задушават в плътна прегръдка.

— Която е много желателна, сър.

— Ти го рече, Джийвс.

— Значи няма от какво да се безпокоите в бъдеще, сър.

— Така е. Изпитвам неописуемо облекчение. Готов съм да пея и танцувам. Не можем да поставим под съмнение факта, че представянето на тефтерчето ще свърши работа.

— Никакво съмнение, сър.

В този момент в стаята нахълта Гъси с вид на току-що прекаран през месомелачка.

— Бърти — простена той, — случи се нещо ужасно. Сватбата се отменя.

---

[1] Цитатът е от „Крушението на Хесперъс“ от американския поет Хенри Уодзуърт Лонгфелоу (1807–1882). — Б.ред. ↑

11

Останах със зейнала уста, уловил се за главата и разтърсен като трепетлика.

— Отменя се?

— Да.

— Сватбата ти?

— Да.

— Отменя се?

— Да.

— Ама как, отменя ли се?

— Да.

Не знам какво би сторила на мое място Мона Лиза. Вероятно същото, за което се сетих и аз.

— Джийвс! — ревнах. — Бренди!

— Много добре, сър.

Тръгна да изпълнява милосърдната си мисия, а аз се обърнах към Гъси, който блуждаеше из стаята в запълване на времето, преди да започне да си скубе косите.

— Не мога да го понеса! — ломотеше той. — Живот без Мадлин не си струва да се живее.

Смайваща позиция, разбира се, но човек не може да оспорва вкусовете на хората. Това, което е праскова за един, е отрова за друг и обратното. Мина ми през ума, че дори леля Агата бе успяла да подпали искрите на страстта у покойния Спенсър Грегсън.

Броденето из стаята го доведе до леглото и видях, че се взира в завързания на възли чаршаф.

— Предполагам — рече с отнесен глас на човек, който си говори сам, — че това става за бесене.

Реших да тропна с крак. Бях свикнал вече с мисълта, че стаята ми е нещо като заседателна зала на Обединените нации, но нямаше да допусна да се превърне и в погребално бюро. По този въпрос бях непоколебим.

— Забранявам ти да се бесиш тук.
— Все някъде трябва да се обеса.
— Не и в стаята ми. Той вдигна вежди.
— Имаш ли възражения да седна на креслото ти?
— Сядай.
— Благодаря. Седна и впери пред себе си невиждащ поглед.
— А сега, Гъси — започнах аз, — настоявам за официално изявление. Какви са тия идиотщини с анулирането на сватбата?
— Ами така.
— Но не й ли показа тефтерчето?
— Показах й го.
— Тя прочете ли го?
— Да.
— Е, и tout comprendre-ира ли всичко?
— Да.
— Тогава бъркаш нещо. Сватбата не може да се отмени.
— Казвам ти, отменя се. Да не мислиш, че не знам кога една сватба е отменена и кога не? Сър Уоткин я забрани.
Неподозиран аспект.
— Защо? Скарахте ли се за нещо?
— Да. За тритоните. Не одобри факта, че съм ги разположил във ваната.
— Пуснал си тритоните във ваната?
— Да.
Задълбах в темата като интелигентен адвокат, провеждащ кръстосан разпит.
— Но защо?
Ръката му заблужда из въздуха, сякаш търсеше кичур коса, който да заскубе.
— Строших аквариума, аквариума в стаята ми — стъкления аквариум, в който държах тритоните. Счупих стъкления аквариум в стаята и ваната беше единственото място, където можех да ги преместя. Легенът не е достатъчно голям. Тритоните имат нужда от простор. Затова ги сложих във ваната. Защото счупих аквариума. Стъкления аквариум в стаята ми. Стъкления аквариум, в който държа...

Разбрах, че ако го оставя на самотек, може да продължи до безкрайност, тъй че въдворих ред, като го сепнах с трясъка на порцелановата ваза, красяща лавицата над камината.

— Дотук ясно — отсякох аз и набутах с крак парчетата в камината. — Продължавай. Как се появи на хоризонта татко Басет?

— Отишъл да се къпе. И през ум не ми мина, че някой може да се къпе толкова късно вечерта. И както си стоях в гостната, той се втурна с рев: „Мадлин, оня откачен Финк-Нотъл е напълнил ваната ми с попови лъжички!“ Боя се, че и аз кипнах и му креснах: „По дяволите, дърт пръч такъв, внимавай с тритоните ми! Да не си посмял да ги докоснеш. Намирам се в разгара на особено важен експеримент.“

— Разбирам. И тогава...

— Продължих да му обяснявам как силно желая да се уверя дали пълнолунието влияе на любовния живот на тритоните. На лицето му се появи особен израз, той потрепера и ми каза, че е дръпнал запушалката на ваната и моите тритони са изтекли в канализацията.

— Стори ми се, че в този момент изпитва неудържимо желание да се метне в леглото и да извърне лице към стената, но го възпрях. Бях твърдо решен да разбера всичко.

— А ти какво направи, като го чу?

— Направих го на бъзе и коприва. Нарекох го с всяка скверна дума, която ми е известна. Всъщност го нарекох и със скверни думи, за които и не подозирах, че ги знам. Избликнаха от подсъзнанието ми. В началото се смущавах от присъствието на Мадлин, но не след дълго той й нареди да отиде да си легне и аз успях да излея свободно чувствата си. А когато млъкнах, за да си поема дъх, той забрани сватбата и се измъкна. А аз натиснах звънеца и помолих Бътърфилд да ми донесе чаша портокалов сок. Трепнах.

— Портокалов сок?

— Имах нужда да се ободря.

— С портокалов сок? В такъв момент?

— Усетих, че се нуждая от това.

Свих рамене. Поредното доказателство колко съм прав, когато твърдя, че свят широк — хора разни.

— Всъщност в момента нещо по-силно няма да ми се отрази зле.

— Шишето с разтвор за жабуркане е до лакътя ти.

— Благодаря... Е, това е нещо друго!

— Пийни още.

— Не, благодаря. Знам кога да спра. Това е положението, Бърти. Няма да разреши на Мадлин да се омъжи за мен и не вярвам да го разубедим. Разбираш ли, аз не само го нарекох какъв ли не...

— Какъв?

— Ами помня, че един от епитетите беше гадняр. И мерзавец май. Да, сигурен съм, че го нарекох скудоумен мерзавец. Но той би ми простил това. Коренът на злото е в подигравките ми със сметаниерата.

— Кравешката сметаниера!

Изрекох рязко последните думи и мислите ми се насочиха в нова насока. В главата ми започна да се оформя идея. От известно време се обръщах за помощ към ресурсите на Устъровия интелект за решаването на проблема със сметаниерата, но твърде рядко съм успявал да се справя, без да изскочи нещо неочаквано. При това споменаване обаче мозъкът ми внезапно излезе от летаргията и задуши по следата със забит в земята нос.

— Да. Знам колко я обича и как се възхищава от нея и понеже търсех тежки думи, с които да го нараня, му казах, че е холандски модернизъм. Снощи, докато вечеряхме, подразбрах от забележките му, че това е последното нещо на света, което сметаниерата трябва да бъде. „Вие с вашите сметаниери от осемнайсети век, изкрещях аз. Ха-ха-ха! Чист холандски модернизъм!“ — или нещо подобно. Стрелата попадна право в целта. Стана морав и отмени сватбата.

— Слушай, Гъси — рекох аз. — Мисля, че ми хрумна нещо.

Лицето му засия. Разбрах, че оптимизмът му е оперил гребена и весело клати крака. Финк-Нотъллови винаги са имали оптимистична природа. Читателите, които не са забравили обръщението му към момчетата от началното училище в Маркет Снодсбъри, вероятно ще си спомнят, че то представляваше най-вече призив към малките главорези да не гледат на нещата откъм тъмната им страна.

— Да, струва ми се, че открих начина. Гъси, трябва да откраднеш кравешката сметаниера.

Челюстта му увисна, сякаш безуспешно се мъчеше да произнесе „Какво?“. В резултат настъпи мълчание, примесено с гъргорене.

— Това е първата и най-съществена стъпка. Когато сметаниерата е в ръцете ти, ще му кажеш, че е у теб, и после ще вмъкнеш „Я да те видим сега“. Обзалагам се, че за да си върне тая гнусна крава, ще е

готов да изпълни всяко твое условие. Знаеш ги колекционерите. До един са смахнати. Вземи например чичо ми Том. Толкова силно желае да притежава кравата, че е готов да замени за нея ненадминатия си готвач Анатола.

— Онзи, който функционираше в Бринкли, докато бях там?

— Същият.

— Човекът, който ни поднасяше онези *ponettesde poulet Agnes Sorel*?

— Този артист.

— Значи си уверен, че чичо ти няма да сметне обезанатолването си за загуба, ако получи сметаниерата?

— Чух го от устата на леля Далия.

Гъси пое рязко дъх.

— Тогава си прав. Схемата ти положително ще реши проблема. Но само при положение, че сър Уоткин я цени не по-малко от чичо ти Том.

— Цени я. Нали, Джийвс? — обърнах се аз към него, когато се появи с брентито. — Сър Уоткин Басет е забранил сватбата на Гъси — заобяснявах аз — и се мъча да го убедя, че за да промени решението си, трябва да му се отнеме сметаниерата и да не му се връща, докато не даде бащина благословия. Ще го потвърдиш ли?

— Без съмнение, сър. Ако господин Финк-Нотъл се сдобие с въпросното произведение на изкуството, той категорично ще бъде в позиция да диктува условията. Много умен план, сър.

— Благодаря, Джийвс. Наистина не е лош, още повече, че трябваше да го измисля в крачка и да оформя стратегията за броени секунди. Гъси, на твое място щях веднага да пристъпя към изпълнението му.

— Извинете, сър.

— Ти ли се обади, Джийвс?

— Да, сър. Исках да кажа, че преди господин Финк-Нотъл да го приведе в действие, трябва да преодолее едно препятствие.

— Какво препятствие?

— Сър Уоткин, с оглед опазването на интересите си, е поставил полица Оутс на стража в стаята с колекцията.

— Какво!

— Да, сър.

Слънчевият лъч угасна от лицето на Гъси и от гърлото му се изтръгна креслив вопъл, напомнящ грамофонна плоча в момент на счупване.

— Все пак ми се струва, че с малко финес ще успеем да елиминираме този фактор. Сър, дали си спомняте случая в Чъфнел Хол, когато сър Родерик Глосъп беше затворен в килера, а вашите усилия да го освободите бяха донякъде осуетени от факта, че полицаят Добсън стоеше отвън?

— Спомням си го живо, Джийвс.

— Тогава се осмелих да ви предложа да го принудим да напусне поста си, като му съобщим, че камериерката Мери, за която беше сгоден, желае да поговори с него в малинака. Планът бе приведен в изпълнение и доведе до задоволителен резултат.

— Вярно, Джийвс. Но — изрекох със съмнение аз — не виждам как нещо подобно може да се приложи тук. Не вярвам да си забравил, че полицаят Добсън беше млад, пламенен и романтичен — тъкмо човекът, който, без да се мае, би рипнал в малинака, щом чуе, че там има момичета. У Юстис Оутс няма нищо от Добсъновата жар. Той е в напреднала възраст и създава впечатлението за улегнал женен мъж с предпочитания към чаша чай.

— Да, сър. Както отбелязахте, полицаят Оутс е с по-умерен темперамент. Но аз препоръчвам в настоящата криза да приложим единствено принципа. Ще трябва да измислим примамка, съответстваща на психологията на индивида. Бих предложил господин Финк-Нотъл да съобщи на полицая, че е видял шлема му у вас.

— Божичко! — хлъцнах аз.

— Да, сър.

— Схващам идеята. Да, страхотна е. Ще свърши работа.

Стъкленият блясък в очите на Гъси говореше, че ни приема, ни предава. Обясних му.

— Гъси, по-рано тази вечер неведома ръка е отмъкнала похлупака на въпросния жандарм и това го е сразило. Джийвс иска да каже, че ако му подшушнеш нещо в смисъл, че си видял шлема в стаята ми, това ще го накара да се юрне насам като тигрица подир изгубеното си малко и по този начин ще ти отвори поле за дейност. Нали, Джийвс?

— Точно така, сър.

Гъси видимо живна.

— Разбирам. Лъжлива примамка.

— Точно така. Лъжлива примамка и половина. Добра идея, Джийвс.

— Благодаря, сър.

— Ще свърши работа. Кажи му, Гъси, че шлемът е тук, изчакай да се измете, хвърли се върху стъклената кутия и пъхни кравата в джоба си. Детска работа. Единственото, за което съжалявам, Джийвс, е, че така премахваме и последната възможност леля Далия да се добере до нея. Жалко, че кравата е толкова популярна сред населението на Тотли Тауърс.

— Да, сър. Но може би госпожа Травърс ще разбере, че нуждата на господин Финк-Нотъл от предмета е по-голяма от нейната, и ще приеме философски разочарованието.

— Възможно е. От друга страна, едва ли. Но това е положението. Когато е налице сблъсък на човешки интереси, все някой трябва да изтегли по-късата сламка.

— Напълно вярно, сър.

— Не можеш да очакваш поголовни щастливи краища.

— Прав сте, сър.

— Най-важното е да уредим Гъси. Тъй че тръгвай, Гъси, и дано Небето бди над теб.

Запалих цигара.

— Непоклатимо хрумване, Джийвс. Как се сети?

— Самият полицай ме подсети, сър, когато си бърбяхме преди малко. От думите му подразбрах, че сериозно ви подозира в кражбата на шлема му.

— Мен? От къде на къде? Чумата да го тръшне, та аз едва го познавам. Смятах, че подозира Стифи.

— В началото да, сър. И все още храни убеждението, че госпожица Бинг е движещата сила на злодеянието. Но сега е на мнение, че младата дама е имала съучастник, свършил черната работа. Доколкото разбрах, и сър Уоткин подкрепя тази теория.

Внезапно си спомних встъпителните пасажи на разговора ми с татко Басет в библиотеката и най-сетне включих накъде е биел. Осъзнах, че забележките, които тогава ми се сториха чиста проба празнословие, са криели зловещ подтекст. Аз наивникът си мислех, че

сме просто двама стари приятели, безгрижно обсъждащи последните горещи клюки, а той през цялото време ме е опипвал.

— Но кое ги кара да смятат, че е имало съучастник?

— Доколкото разбрах, сър, полицаят е бил впечатлен от сърдечните отношения между вас и госпожица Бинг по време на срещата ви на пътя, а подозренията му са се засилили, когато е намерил ръкавицата на младата дама на местопрестъплението.

— Не те разбрах, Джийвс.

— Предполага, че сте влюбен в госпожица Бинг, сър, и мисли, че сте носили ръкавицата ѝ до сърцето си.

— Как ще я изпусна, ако е била до сърцето ми?

— Според него вие сте я извадили да я притиснете към устните си.

— Стига, Джийвс. Нима ще седна да притискам ръкавици към устните си, когато се каня да задигна полицейски шлем?

— Очевидно господин Пинкър го е сторил, сър.

Тъкмо отворих уста да му обясня, че между нещата, които би направил дъртият Смрадльо в дадена ситуация, и действията на обикновен нормален индивид има огромна разлика, когато Гъси се върна и ме прекъсна. Жизнерадостното му поведение ми подсказа, че нещата се развиват в желаната насока.

— Джийвс беше прав, Бърти — рече той. — Прочел е мислите на Юстис Оутс като отворена книга.

— Значи информацията го развълнува?

— Не съм виждал по-развълнуван полицаи. Първият му импулс беше да зареже всичко и да се втурне насам.

— И защо не го направи?

— Поради факта, че сър Уоткин му е наредил да стои там.

— Познавам тази психология. Също като на момчето, останало на горящата палуба, докато всички други се разбягали, където им видят очи^[1].

— В такъв случай предполагам, че ще прибегне до следната процедура — ще извести татко Басет за фактите и ще поиска разрешение да действа.

— Да. Очаквам да те навести всеки момент.

— Значи не бива да стоиш тук. По-добре иди да се навърташ пред стаята с колекцията.

— Тръгвам. Дойдох само да докладвам.

— Бъди готов да се вмъкнеш веднага щом излезе.

— Ще бъда. Можеш да ми вярваш. Няма шест-пет. Идеята ти е прекрасна, Джийвс.

— Благодаря, сър.

— Не можеш да си представиш какво облекчение изпитвам при мисълта, че след пет минути всичко ще е наред. Съжалявам единствено — замислено изрече Гъси, — че дадох на стареца тефтерчето.

Хвърли тази бомба толкова небрежно, че трябваше да минат секунда-две, преди да я смеля. А когато го направих, системата ми бе поразена от шок. Сякаш бях привързан към електрическия стол и властите включиха шалтера.

— Дал си му тефтерчето!

— Да. Точно когато си тръгваше. Реших, че може да съм пропуснал да го нарека нещо.

Опрях се с разтреперана ръка на лавицата над камината.

— Джийвс!

— Сър?

— Още бренди!

— Да, сър.

— И престани да носиш такива дози, сякаш е плутоний. Донеси касата.

Гъси ме гледаше с почуда.

— Случило ли се е нещо, Бърти?

— Дали се е случило нещо?

— Какво искаш да кажеш?

— Клетнико, не разбираш ли какво си сторил? Вече няма нужда да крадеш сметаниерата. Ако старият Басет е прочел съдържанието на тефтерчето, нищо на този свят няма да го разколебае в решението му.

— И защо, ако смея да попитам?

— Не видя ли как повлия прочетеното на Споуд? Едва ли старият Басет е по-голям любител на битови истини за себе си от него.

— Но той вече ги знае. Нали ти казах, че му натрих носа.

— Да, но това би могло да ти се размине. Не исках... моля ви... казах го, без да мисля... не знам как се забравих до такава степен... и

тъй нататък. Но хладно премислени мнения, съвестно записвани ден подир ден в тефтерче, са нещо коренно различно.

Видях, че най-сетне включва. Тритонесто-зеленият оттенък се върна на лицето му. Устата му взе да се отваря и затваря като на златна рибка, която вижда как друга златна рибка ѝ отмъква под носа мравешкото яйце, на което е хвърлила око.

— Олеле майчице!

— Да.

— И какво ще правя сега?

— Не знам.

— Мисли, Бърти, мисли!

Напъните ми се увенчаха с успех.

— Каж ми — рекох аз, — какво точно стана в края на онова вулгарно пререкание? Ти си ми подал тефтерчето. Започна ли той веднага да го чете?

— Не. Пъхна го в джоба си.

— Според теб още ли възнамеряваше да се къпе?

— Да.

— Тогава ми отговори на следния въпрос. В кой джоб? Искам да кажа, в джоба на коя дреха? Какво носеше?

— Халат.

— Върху... помисли внимателно, Финк-Нотъл, защото всичко зависи от това, върху риза и панталон ли?

— Да, сигурен съм, че забелязах панталон.

— Значи още има надежда. След като сте се разделили, той положително е отишъл в стаята си да изпусне парата. Казваш, че бил бесен?

— По-бесен няма накъде.

— Добре. Гъси, познанията ми за човешката природа ми подсказват, че един побеснял мъж не бърка в джоба си да търси тефтерчета и да ги чете. Побеснелият захвърля дрехите и се запътва към банята. Тефтерчето сигурно още е в джоба на халата, оставен върху леглото или на някой стол. От теб се иска само да се вмъкнеш в стаята и да го вземеш.

Очаквах тези разсъждения, отличаващи се с кристална логика, да предизвикат радостен вик и изблик на сърдечна благодарност. Вместо това той нерешително затъпка на място.

— Да се вмъкна в стаята му?

— Да.

— Как така?

— Ами така.

— Сигурен ли си, че няма друг начин?

— Няма.

— Ясно... Не искаш ли да го направиш вместо мен, Бърти?

— Не искам.

— Много хора биха го направили, за да помогнат на свой приятел от ученическата скамейка.

— Много хора са глупаци.

— Забрави ли милото старо училище?

— Да.

— Не помниш ли как разделих с теб последната си хапка млечен шоколад?

— Не.

— Така си беше и ти ми каза, че ако някога имаш възможност да сториш нещо за мен... Както и да е, щом тези задължения, които някои хора биха нарекли свещени, не значат нищо за теб, нямам какво повече да ти кажа.

Помота се из стаята като патето в старата поговорка и извади от вътрешния си джоб портретна снимка на Мадлин Басет, в която се вторачи напрегнато. Очевидно тя бе тонизиращото средство, от което се нуждаеше. Очите му се избистриха. Лицето му изгуби тритонестото изражение. Излезе решително въвн само за да се върне веднага и да тръшне вратата след себе си.

— Ъ, Бърти, въвн стои Споуд!

— Какво от това?

— Понечи да ме сграбчи.

— Понечи да те сграбчи?

Намръщих се. Аз съм търпелив човек, но с това не бива да се злоупотребява. Стори ми се недопустимо след всичко, което споделих с Родерик Споуд, да не е напуснал ринга. Отидох до вратата и рязко я отворих. Гъси се оказа прав. Мотаеше се наоколо.

Когато ме видя, се сви. Обърнах се към него с ледена суровост.

— Мога ли да направя нещо за теб, Споуд?

— Не. Нищо, благодаря.

— Тръгвай, Гъси — изкомандвах аз и го проследих с покровителствен поглед как се промъква покрай горилата и изчезва зад ъгъла. Обърнах се към Споуд.

— Споуд — заговорих с равен глас, — казах ли ти да не закачаш Гъси?

Изгледа ме умолително.

— Устър, не би ли ми разрешил да му направя нещо? Само ще го ритна така, че гръбнакът му да пробие шапката.

— В никакъв случай.

— Е, щом настояваш. — Почеса недоволно буза. — Прочете ли тефтерчето, Устър?

— Не.

— Написал е, че мустаците ми приличат на следа от размазана хлебарка върху кухненски умивалник.

— Винаги е бил поет.

— И че начинът, по който ям аспержи, може да промени из основи концепцията, че Човек е венец на природата и това звучи гордо.

— Да, той ми го каза. Прав е. И аз го забелязах снощи на вечеря. Съветвам те в бъдеще, Споуд, по-кратко да спускаш зеленчуците в ямата. Храни се бавно. Не се нахвърляй. Опитай се да помниш, че си човек, а не акула.

— Ха-ха! Човек, а не акула. Добре казано, Устър. Много забавно.

Продължи да се киска, макар и не от сърце, и когато Джийвс се появи в коридора с бутилка на поднос.

— Брендито, сър.

— Крайно време беше, Джийвс.

— Да, сър. Трябва още веднъж да се извиня за закъснението. Забави ме полицаят Оутс.

— О? Пак ли си бърбихте?

— Този път бърбенето беше краткотрайно, сър. Помогнах му да спре кръвта.

— Кръвта ли каза?

— Да, сър. Полицаят е претърпял злополука.

Моментното ми раздразнение се смени с радост. От живота в Тотли Тауърс бях загрубял, възвишените ми чувства бяха пресъхнали и новината, че полицаят Оутс търпи злополука след злополука, се превърна в извор на удовлетворение. Дори смея да твърдя, че само

едно нещо би ми доставило по-голямо удоволствие: ако някой ми бе съобщил, че сър Уоткин Басет се е подхлъзнал на сапуна и е плъоснал във ваната.

— Как е станало?

— Бил е нападнат, докато се опитвал да отнеме сметаниерата на сър Уоткин от среднощен мародер, сър.

Споуд изврещя.

— Сметаниерата е открадната?

— Да, сър.

Беше очевидно, че Родерик Споуд е дълбоко засегнат от вестта. Вероятно си спомняте, че от самото начало отношението му към нея бе подчертано бащинско. Без да се интересува от повече подробности, препусна в галоп по коридора, а аз съпроводих Джийвс в стаята, задъхан от любопитство.

— Какво е станало, Джийвс?

— Сър, беше доста трудно да изтръгна членоразделно обяснение от страна на полицаия, но подразбрах, че се почувствал изнервен и притеснен...

— Без съмнение поради факта, че не е успял да влезе във връзка с татко Басет, който, както знаем, се намира в банята и не му е дал разрешение да напусне поста си и да дойде тук да си дири шлема.

— Да, сър. И понеже бил неспокоен, изпитал неудържимо желание да изпуши една лула. Тъй като не желаел да го хванат как пуши по време на дежурство, какъвто би бил случаят, ако запалел лулата в затворената стая, където димът би се задържал, той излязъл в градината.

— Съобразителен човек е тоя Оутс.

— Оставил френския прозорец отворен. Малко след това вниманието му било привлечено от внезапен шум вътре.

— Какъв шум?

— Шумът от крадливи стъпки, сър.

— Значи някой пристъпвал крадливо?

— Точно така, сър. А след това се счупило стъкло. Той бързо се върнал в стаята, която, естествено, била тъмна.

— Защо?

— Защото той бил изгасил лампата, сър.

Кимнах. Схванах идеята.

— Указанията на сър Уоткин били да бди на тъмно, за да внуши на мародера впечатлението, че в стаята няма никой.

Кимнах отново. Мръсен номер, но естествена рожба на болния мозък на бивш съдия.

— Забързал към кутията, в която стояла сметаниерата, и запалил клечка кибрит. Тя почти веднага угаснала, но успял да види, че въпросният предмет на изкуството е изчезнал. Докато се опитвал да преглътне новината, усетил движение и като се обърнал, видял смътна фигура да се измъква през френския прозорец. Последвал я в градината, започнал да я настига и тъкмо да извърши задържането, когато от мрака изскочила смътна фигура...

— Същата смътна фигура?

— Не, сър. Друга.

— Очевидно това е нощта на смътните фигури.

— Да, сър.

— По-добре ги наричай Пат и Майк или ще се объркаме.

— Няма ли да е по-добре А и Б, сър?

— Щом предпочиташ, Джийвс. Значи твърдиш, че полицаят тъкмо настигал смътна фигура А, когато смътна фигура Б изскочила от мрака...

— ... и го фраснала по носа.

Извресях. Тайнственото було падна от очите ми.

— Дъртият Смрадльо!

— Да, сър. Очевидно госпожица Бинг по невнимание е забравила да го уведоми, че е настъпила промяна в плановете за вечерта.

— И той ме е причаквал наоколо.

— Човек е склонен да си представи нещата точно така, сър.

Видях във въображението си наранения израстък на полицаия Оутс и поех дълбоко дъх. Ето какво бе очаквало Бъртрам Устър, ако не беше не знам вече кое.

— Нападението отклонило вниманието на полицаия и обектът на преследването му успял да се измъкне.

— А какво е станало със Смрадльо?

— Познал полицаия и се извинил, сър. След това се оттеглил.

— Не го упреквам. Прекрасна идея. Нищо не разбирам, Джийвс. Онази смътна фигура, която нарекохме смътна фигура А. Кой би могъл да бъде? Има ли Оутс някакви възгледи по въпроса?

— Има непоклатимо оформени възгледи, сър. Убеден е, че сте били вие.

Втрещих се.

— Аз? Защо, по дяволите, всичко, което става в тази гнусна къща, трябва да се приписва на мен?

— И намерението му е веднага щом си подсигури съдействието на сър Уоткин, да дойде тук и да претърси стаята ви.

— И без това щеше да я претърсва заради шлема.

— Да, сър.

Не можах да сдържа усмивката си. Положението си беше направо смешно.

— Ще е много забавно, Джийвс. Страшно свежо ще е да погледаме как двамата тиквеници се щурат из стаята и се чувстват все по-големи глупаци, когато с течение на времето не успяват да намерят нищо.

— Ще е твърде забавно, сър.

— А когато претърсването завърши и двамата смутени запелтечат извиненията си, аз ще изпъна гръбнак, ще скръстя ръце на гърди и изправен в цял ръст, ще...

В коридора се дочу тропот на галопиращи лелини копита и в стаята се втурна леля Даля.

— Дръж, млади Бърти, и я скрий някъде — задъхано изпръхтя тя, сякаш не ѝ достигаше въздух.

И с тези думи на уста навря в ръцете ми кравешката сметаниера.

---

[1] Момчето на горящата палуба е герой от поемата на госпожа Хеманс (1793–1835) „Казабланка“. Подвигът му може да се оприличи с този на Гюро Михайлов. — Б.ред. ↑

12

Когато наскоро ви описах как сър Уоткин Басет се сгърчи под тежестта на удара, след като чу за намерението ми да се сродя с него, може би помните, че сравних гъргоренето му с предсмъртните излияния на предаващ Богу дух паток. В момента в стаята се намираше родният брат на въпросния паток, улучен право в сърцето. Няколко секунди кряках безпомощно, ала с мъжествено усилие на волята все пак се взех в ръце и ударих тапата на пернатите ономатопей^[1], както сто на сто би се изразил моят камериер, ако владееше по-сложни думи. Погледнах Джийвс. Джийвс погледна мен. Стоях безмълвен, но очите ми не млъкваха и обучените му сетива разчетоха безпогрешно казаното.

— Благодаря, Джийвс.

Поех шишето от ръцете му и наръсих с около триста грама сломения си дух. Изчаках да премине световъртежът и преместих поглед върху роднината, удобно разположена в креслото.

Фактът, че Бъртрам Устър е ненадминат рицар в отношенията си с противния пол, е всепризнат както в „Търтеите“, така и извън очертанията им. Понякога дори ме наричат съвършен благородник. Вярно, че когато бях на шест години и кръвта ми още буйстваше, нахлупих купата с овесената каша на главата на бавачката, но това е единственото ми прегрешение. Оттогава, въпреки че малко мъже са били подлагани на по-тежки изпитания от страна на деликатните създания, не съм посягал на жена. И нищо не би илюстрирало по-ясно чувствата ми в момента от желанието, напук на завършеното си кавалерство, да перна любимата леля със слона от папиемаше — единственото украшение, оцеляло на лавицата над камината след жестоките житейски страсти, разразили се в Тотли Тауърс. Тя от своя страна преливаше от доволство, без да забележи вътрешната ми борба да я цапна или да я пощадя. Дишането ѝ се нормализира и незабавно се впусна в безгрижни брътвежи.

— Не съм препускала така от ученичка. Без почивка от началото до края. Прекрасен английски спорт е бягането с препятствия. Въпреки че се отървах на косъм, Бърти. Усетих горещия дъх на ченгето във врата си. Ако от храстите не беше изскочила глутница курати, които в последната секунда ми оказаха неоченима помощ, щеше да ме пипне. Бог да благослови духовенството. Винаги съм твърдяла, че са прекрасна група хора. Но какво, за Бога, диреше оня полицай в стаята? Никой не ми е споменавал за присъствието на жандарми в къщата.

— Бил е полицаят Оутс, бдителният блюстител на покоя в Тотлина-платото — отвърнах аз, като се сдържах с железен контрол на волята да не се изстрелям към тавана. — Сър Уоткин го е поставил в стаята да пази имуществото му. Стоял е в засада. Очаквал е да споходя колекцията.

— Радвам се, че бях аз, а не ти. В никакъв случай нямаше да се справиш, клето мое агънце. Щеше да изгубиш ума и думата и да се смръзнеш като пън, когато оня внезапно нахълта през прозореца. Самата аз за миг се стъписах. Но важното е, че всичко свърши добре.

Поклатих трезво глава.

— Дълбоко се лъжеш, заблудена ми старице. Това не е краят, а началото. Татко Басет ще претърси из основи къщата.

— Нека я претърси.

— А когато двамата с полицаия дойдат тук?

— Не биха го направили.

— Биха, и още как. Първо, и двамата са убедени, че шлемът на Оутс е в тази стая. Второ, мнението на полицаия, докладвано ми от Джийвс и получено направо от извора, докато спирал кръвотечението от носа му, е, че е преследвал именно мен.

Веселието й се съсухри. Очаквах го. Допреди малко сияеше. Сега спря да сияе. Наблюдавах я с нетрепващ поглед и забелязах как вродената й решителност се забулва от бледия воал на мисълта.

— Хм! Неприятно.

— Много.

— Ако намерят сметаниерата тук, ще ни е доста трудно да дадем обяснения.

Стана и замислено строши слона.

— Най-важното е — рече — да не губим ума и думата. Трябва да си кажем: какво би сторил Наполеон на наше място? Бил е ненадминат

по време на криза. Главата му здраво се е крепяла на раменете. Трябва да направим нещо много умно, много интелигентно, което напълно да обърка ония смотаняци. Хайде, чакам предложения.

— Моето предложение е веднага да изчезнеш оттук барабар с тъпата крава.

— И на стълбите да налетя на потерята! И дума да не става. Джийвс, ти нямаш ли някаква идея?

— В момента не, госпожо.

— Не можеш ли да измъкнеш от цилиндъра някоя страшна тайна на сър Уоткин, както направи със Споуд?

— Не, госпожо.

— Явно е прекалено от моя страна да очаквам подобно нещо. Тогава да скрием някъде проклетото животно. Но къде? Това е вечният проблем, тровещ живота на убийците — какво да се прави с трупа. Предполагам, че старият номер с откраднатото писмо няма да ни послужи.

— Какви ги дрънкаш, лельо?

— Госпожа Травърс има предвид широко известния разказ на покойния Едгар Алън По, сър — заобяснява Джийвс, като забеляза, че не включвам. — В него се говори за кражбата на важен документ, а героят, който я извършил, заблуждава полицията, като го оставя на видно място върху писалището си, придържайки се към теорията, че очевидното често не се забелязва. Без съмнение госпожа Травърс предлага да поставим предмета на лавицата над камината. Изсмях се глухо.

— Я погледнете лавицата! Гола е като обветрена прерия. Всеки предмет, поставен там, ще стърчи като гноясал палец.

— Вярно — принуди се да признае леля Даля.

— Сложи я в куфара, Джийвс.

— Няма смисъл. Те ще погледнат първо там.

— Само като палиативна мярка — обясних аз. — Не мога повече да понасям погледа на тая крава. Сложи я в куфара, Джийвс.

— Много добре, сър.

— Настъпи мълчание и тъкмо леля Даля го наруши с предложението да барикадираме вратата и да устискаме на обсадата, докато можем, когато откъм коридора се зачуха стъпки.

— Ето ги — рекох аз.

— Сякаш бързат — отбеляза леля Далия.

Права беше. Стъпките бяха на тичащ човек. Джийвс отиде до вратата и надникна.

— Господин Финк-Нотъл, сър.

В стаята влетя Гъси.

Един проникателен поглед ми беше достатъчен да се убедя, че не е бягал за здраве. Очите му святкаха като на подгонен звяр, а косата му не можеше да се нарече сресана.

— Бърти, имаш ли нещо против да се скрия тук, докато стане време за първия влак? — изпелтечи той. — Под леглото ще ми е удобно и няма да ти преча.

— Какво е станало?

— Или още по-добре да прибягнем към чаршафа с възлите. Точно това ми трябва.

Минометното изсумтяване на леля Далия подсказа, че не е в гостоприемно разположение на духа.

— Разкарай се отгук, Джин-Ботъл такъв — остро изрече тя. — Съвещаваме се. Бърти, ако желанията на старата ти леля значат нещо за теб, ще стъпчеш този човек с крак и ще го размажеш в пода.

Вдигнах ръка.

— Чакай! Искам да разбера какво става. Гъси, спри да се боричкаш с чаршафите и ми обясни. Споуд ли те преследва пак? Защото, ако е така...

— Не Споуд, а сър Уоткин.

Леля Далия отново изсумтя, като че ли бисираше по настояване на публиката.

— Бърти...

Вдигнах втора ръка.

— Секунда, прародителко. Как така сър Уоткин? Защо сър Уоткин? Защо, по дяволите, те е погнал?

— Прочел тефтерчето.

— Какво?

— Да.

— Бърти, аз съм само една слаба жена...

Вдигнах трета ръка. Не ми беше до лели.

— Продължавай, Гъси — скован от мъка, изрекох аз. Той си свали очилата и ги избърса с трепереща носна кърпичка. Очебийно

изживяваше терзанията на ада.

— Когато излязох отгук, отидох право в стаята му. Вратата бе откряната и аз се вмъкнах. А вътре открих, че в крайна сметка не е в банята. Седеше по белъо на леглото и четеше тефтерчето. Вдигна поглед и очите ни се срещнаха. Не можеш да си представиш какъв шок изживях.

— Мога. Веднъж и аз преживях същото с преподавния Обри Ъпджон.

— Настъпи дълга пауза, натежала от многосмислие. После той избълбука и се изправи с разкривено лице. Хвърли се към мен. Аз хукнах. Той подире ми. Гони ме по петите надолу по стълбите, но когато стигнахме коридора, поспря да вземе ловджийския си камшик и това ми спечели преднина, която...

— Бърти — прекъсна го леля Далия, — аз съм само една слаба жена, но ако не настъпиш това неназоваемо насекомо и не изхвърлиш останките му, ще трябва да се заема сама с мръсната работа. Толкова жизненоважни въпроси висят на косъм... Още не сме измислили план за действие... Всяка секунда е ценна... а той ни се натрися на главата да ни споделя историята на своя излишен живот. Джин-Ботъл, ти, гадно оцъклено парче рокфор, ще се разкараш ли, или не?

Когато прародителката се ядоса, тя става изключително убедителна и кара хората да ѝ подвигат опашка. Очевидци твърдят, че по време на ловните си подвизи е успявала да наложи мнението си през девет изорани ниви и няколко горички в десета.

Последната дума (не) изхвъркна от устата ѝ като мощен снаряд, улучи Гъси между очите и го накара да си удари главата в тавана. Когато отново стъпи на terra firma^[2], тонът му беше извинителен и примирителен.

— Да, госпожо Травърс. Тръгвам, госпожо Травърс. Щом завържа чаршафите, госпожо Травърс. Бърти, ще хванете ли с Джийвс този край...

— Искаш да те спуснат през прозореца с чаршафа?

— Да, госпожо Травърс. След това мога да взема колата на Бърти и да отпраша за Лондон.

— Много е високо.

— А, не е чак толкова високо, госпожо Травърс.

— Ще си счупиш врата.

— Не мисля така, госпожо Травърс.

— Ще го счупиш — заинати се леля Далия. — Хайде, Бърти — продължи тя с неподправен ентузиазъм, — побързай. Спусни го с чаршафа. Какво чакаш?

Обърнах се към Джийвс.

— Готов ли си, Джийвс?

— Да, сър. — Изкашля се тихо. — А не може ли господин Финк-Нотъл, щом ще кара колата ви до Лондон, да вземе и куфара и да го остави в апартамента?

Зяпнах. Леля Далия също. Втренчих се в него. Леля Далия също. После очите ни се срещнаха и прочетох в нейните също почитателно преклонение и страхопочитание, което знаех, че се чете и в моите.

Бях поразен. Допреди секунда бях обзет от тъпа безнадеждност, уверен, че нищо на света не може да ме измъкне от кашата. Вече чувах погребалния звън. И изведнъж това!

Когато леля Далия говореше за Наполеон, спомена, че е бил ненадминат в моменти на криза, но аз бях готов да се обзаложа, че дори той не би надминал това върховно постижение. За кой ли път Джийвс улучи десетката и достойно спечели правото на избор между пура и орехче.

— Да, Джийвс — едва изрекох аз, — прав си. Може да го занесе, нали?

— Да, сър.

— Гъси, нали нямаш нищо против да отнесеш куфара ми? Щом вземаш колата, ще трябва да пътувам с влака. Тръгвам утре. А никак не е приятно да се влачиш с багаж по гарите.

— Разбира се.

— Ще те спуснем с чаршафа и ще хвърлим куфара след теб. Готово ли е всичко, Джийвс?

— Да, сър.

— Тогава давай!

Не мисля, че съм присъствал на друга церемония, доставила такова неподправено удоволствие на всички участници. Чаршафът не се скъса, което достави удоволствие на Гъси. Никой не влезе да ни прекъсне, което достави удоволствие на мен. А когато хвърлих куфара и той падна на главата на Гъси, леля Далия остана очарована. Що се

отнася до Джийвс, верният прислужник очевидно порозовя от удоволствие, че е успял да спаси младия си господар в час на несгода.

Бурните емоции, естествено, изцедиха силите ми и затова се зарадвах, когато леля Даля, след прочувствена реч, в която с добре подбрани и находчиво формулирани фрази даде израз на признателността ни към нашия общ спасител, заяви, че ще отскочи да види какво става в леговището на врага. Оттеглянето ѝ ми даде възможност да потъна в креслото, в което, ако беше останала, несъмнено щеше да се паркира за неопределено време. Изпуснах въздишка, родена дълбоко в душата ми.

— Край, Джийвс!

— Да, сър.

— За пореден път бързата ти мисъл отклони надвисналото бедствие.

— Много мило от ваша страна да го отбележите, сър.

— Не е мило, Джийвс. Казвам само това, което би изразил всеки мислещ човек. Не исках да се меся, докато говореше леля Даля, защото знам, че не обича да ѝ се отнема думата, но трябва да знаеш, че мълчаливо се подписвах под всеки неин добре формулиран израз. Ненадминат си, Джийвс. Кой номер шапка носиш?

— Осми, сър.

— Не може да бъде. Трябва да е по-голям. Най-малко единайсети или дванайсети.

Пийнах бренди и с наслада го завъргалях из небцето си. Беше прекрасно да се отпусне човек след изживените тревоги и стресове.

— Е, Джийвс, положението беше рошаво и космато.

— Извънредно, сър.

— Човек започва да добива представа как се е чувствала малката дъщеричка на капитана на Хесперъс. Все пак смятам, че изпитанията и трудностите са полезни за характера.

— Без съмнение, сър.

— Закаляват го.

— Да, сър.

— Въпреки това не очаквай от мен да изразя съжаление, че всичко свърши. Достатъчното си е достатъчно. А чувствам, че всичко свърши. Дори тази зловеща къща не може да ни погоди нов номер.

— Предполагам, че сте прав, сър.

— Не, това е краят. Тотли Тауърс изгърмя патроните си и в крайна сметка ние се увенчахме с лаврови венци. Това ме изпълва с кротко доволство, Джийвс.

— Наистина е удовлетворително, сър.

— И още как! Продължавай да опаковаш багажа. Искам куфарът да е готов, преди да си легна.

Той отвори малкия куфар, а аз запалих цигара и продължих да извличам моралните поуки от цялата преживяна бъркотия.

— Да, Джийвс, удовлетворително е точната дума. Допреди малко атмосферата бъкеше от урагани вихри, а сега накъдето и да погледнеш — на изток, на запад, на север или на юг, не се мярка и минимално облаче, като се изключи фактът, че сватбата на Гъси продължава да е отменена, но не можем да му помогнем. Е, това трябва да ни научи никога да не се огъваме, да не се отчайваме, да не свеждаме глава, а да помним, че колкото и буреносни да са облаците, някъде грее слънце, което рано или късно ще се усмихне и на нас.

Млъкнах. Усетих, че не заковавам вниманието му. Взираше се надолу със замислено изражение на лицето.

— Какво става, Джийвс?

— Моля, сър?

— Изглеждаш погълнат от нещо.

— Да, сър. Току-що открих в малкия ви куфар един полицейски шлем.

---

[1] Ономатопея — звукоподражателна дума. — Б.ред. ↑

[2] Твърда земя (лат.). — Б.пр. ↑

Оказах се прав за закаляването на характера ми вследствие на резките обрати на съдбата, на които бях подложен, откак прекрачих прага на сър Уоткин Басет. Малко по малко, частица по частица, те ме бяха префасонирали от теменужен светски мъж и трепетликов член на ексклузивния клуб „Гъртеи“ в челичен стоик. Предполагам, че някой новак, незакален в нравите на това чумно свърталище, при безпредупредителното поднасяне на току-що чутата новина би подбелил очи и паднал в несвяст. Но аз, загубял и вкоравен от начина на живот в Тотли Тауърс, състоящ се предимно от стоварващи се връз главата ми несгоди, не загубих самообладание и погледнах проблема право в очите. Не твърдя, че не се преместих вертикално от креслото като заек, седнал по невнимание върху кактус, но веднъж стъпил на крака, не се впуснах в безплодни вайкания. Отидох до вратата и я заключих. След това, бледен и със стиснати устни, се върнах при Джийвс, който беше извадил шлема от куфара и замислено го полюляваше на каишката. Първите му думи показаха, че е напълно заблуден.

— Би било по-благоразумно, сър — с лек упрек рече той, — да изберете по-подходящо скривалище.

Поклатих глава. Може би дори се усмихнах (измъчено, разбира се). Светкавично задействието ми интелект помогна да проникна до дъното на мистерията.

— Не съм аз, Джийвс. Стифи е.

— Сър?

— Ръката, поставила шлема тук, не е моята, а на Стефани Бинг. Шлемът беше в нейната стая. Тя се боеше, че ще я претърсят, и последния път, когато я видях, се опитваше да измисли по-сигурно скривалище. Очевидно това е представата ѝ за от сигурно по-сигурно.

Въздъгнах.

— Джийвс, как според теб едно нищо и никакво момиче постига такива извратени висоти?

— Не мога да отрека, сър, че младата дама е доста ексцентрична в постъпките си.

— Ексцентрична ли? Та тя направо е узряла за лудница. Ще й постелят червен килим. Колкото повече мисля за тази млада гъска, толкова повече душата ми се поболява от ужас. Човек се опитва да си представи бъдещето и потреперва. Джийвс, не можем да си затваряме повече очите — тази плачеща за болнична стая с тапицирани стени Стифи се кани да се омъжи за преподобния Харолд Пинкър, който от своя страна е най-видният перко под слънцето, и нямаме основание да предположим (не бива да пренебрегваме и този аспект), че съюзът им не ще бъде благословен с потомство. Не след дълго в дома им ще затопуркат малки крачета и не можем да не си зададем въпроса дали човешкият живот ще е в безопасност в близост до тези крачета, ако приемем напълно основателно, че те ще са наследили комбинираната смахнатост на двамата си родители. Джийвс, мисля си с една такава съчувствена жалост за всички бавачки, гувернантки, директори на частни и обществени училища, които лекомислено ще се нагърбят с отговорността за грижите и възпитанието на изчадията на Стефани Бинг и Харолд Пинкър, без да подозират, че се изправят срещу стихия, по-разрушителна от урагана. Както и да е — продължих аз, като секнах тревожните си разсъждения, — всичко това, макар и изключително занимателно, в момента не е в сърцевината на проблема. Какво би препоръчал, като вземем под внимание присъствието на шлема и имаме предвид факта, че комедийното дуо Оутс-Басет всеки момент ще се яви да претърсва?

— Малко е трудно да се каже, сър. Не е лесно да се намери истински ефективно скривалище за такъв обемист предмет.

— Прав си. Тази проклетия сякаш изпълва стаята, нали?

— Безспорно се набива в очи, сър.

— Да. Властите не са щадили материал и усилия, когато са изготвяли този шлем за полица Оутс. Целта им е била да увенчат главата му с нещо впечатляващо, което да не се кандилка на главата му и да не навежда на мисълта за кацнал бръмбар на трънка. Подобна кофа не може да се скрие и в непроходима джунгла. Е, добре, ще трябва да опитаме с такт и благодет. Чудя се кога ще довтасат. Сигурно скоро. А! Ако не греша, това е ръката на съдбата.

Но предположението, че чукачът, току-що почукал на вратата, е сър Уоткин Басет, се оказа погрешно. Обади се гласът на Стифи.

— Бърти, пусни ме да вляза.

Нямаше човек, когото така силно да жадувах да видя, но не отворих широко портите. Благодарумието налагаше да взема предпазни мерки.

— Да не би келявото ти куче да е с теб?

— Не. Икономът го изведе на разходка.

— В такъв случай влез.

Когато тя стори това, видя пред себе си един Бъртрам, който я посрещна със скръстени ръце и суров поглед. Но очевидно не забеляза смразяващия ми екстериор.

— Бърти, миличък...

Млъкна, секната от животинското ръмжене, излязло от Устъровата уста.

— Да не чувам никакви милички Бъртита! Мога да ти кажа само едно нещо, млада ми Стифи, и то е: ти ли сложи шлема в куфара ми?

— Разбира се. Точно затова дойдох да поговорим. Нали си спомняш как се мъчех да измисля подходящо място? Поблъсках си главата и изведнъж го открих.

— А сега и аз го открих.

Киселият ми тон сякаш я изненада. Изгледа ме с момичешка почуда.

— Но, Бърти, миличък, нали нямаш нищо против?

— Ха!

— Но защо? Мислех, че с радост ще ми помогнеш.

— Нима? — хапливо вметнах аз.

— Не можех да рискувам чичо Уоткин да го намери в стаята ми.

— И предпочете да го намери в моята.

— Че защо? Не може да седне да ти претърсва стаята.

— Не можел, казваш!

— Разбира се, че не. Ти си негов гост.

— И това според теб ще възпре ръката му? — Пуснах една от горчивите си сардонични усмивки. — Струва ми се, че закичваш дъртата отровна змия с благородство на чувствата и уважение към законите на гостоприемството, които не се потвърждават от нито един факт от досието му. Можеш да ми повярваш, че определено ще

претърси стаята ми, и предполагам, че единствената причина, която още го задържа, е хайката за залавянето на Гъси.

— Гъси?

— В момента е погнал Гъси с ловджийски бич. Но това не може да се върши до безкрайност. Рано или късно ще се откаже и ще цъфне тук, въоръжен с лупа и обучени кучета.

Най-сетне схвана сериозността на положението. Изквича отчаяно и очите ѝ се ококориха като супени чинии.

— О, Бърти! В такъв случай се опасявам, че съм те накиснала в голяма каша.

— Изявлението ти напълно покрива действителността.

— Съжалявам, че изобщо принудих Харолд да задигне проклетото нещо. Беше грешка. Признавам. Но в края на краищата, дори чичо Уоткин да дойде и да го намери, това няма да има голямо значение, нали?

— Джийвс, чуваш ли какви ги плещи?

— Да, сър.

— Аз също. Значи смяташ, че няма да има голямо значение, тъй ли?

— Искам да кажа, че репутацията ти няма много да пострада, нали така? Всички знаят как те сърбят ръцете при вида на полицейски шлем. Този ще е просто поредният.

— Ха! И кое те кара да си въобразяваш, млада ми Стифи, че когато асириецът връхлети като вълк връз стадо, аз овчедушно ще поема вината, а няма да разтръбя истината...^[1] Как беше, Джийвс?

— На света широк, сър.

— Благодаря, Джийвс. Какво те кара да си въобразяваш, че овчедушно ще поема вината, а няма да разтръбя истината на света широк?

Не допусках, че очите ѝ могат още да се окръглят, но те го сториха, и то видимо. От устата ѝ се изтръгна поредното квичене. Всъщност мощността му отговаряше по-скоро на вой.

— Но, Бърти!

— Какво!

— Бърти, слушай!

— Слушам.

— Трябва да опереш пешкира. Не можеш да оставиш Харолд да загази до шия. Нали днес следобед самият ти ми обясни, че ще го разпопят! Къде ще се дене тогава? Подобно нещо е целоживотно клеймо за един курат. Защо не кажеш, че ти си го направил? Най-много да те изритат от къщата, а ти едва ли гориш от желание да продължиш престоя си, нали така?

— Може би не ти е известно, че пършивият ти чичо възнамерява да изпрати извършителя на злодеянието в кафеза?

— Изключено. Най-много да го глоби.

— Нищо подобно. Изрично спомена кафеза.

— Шегувал се е. Предполагам, че...

— Не, в очите му нямаше никакви закачливи искрици.

— В такъв случай това решава въпроса. Не мога да допусна моят безценен ангел Харолд да влезе в затвора.

— А твоят безценен ангел Бъртрам?

— Но Харолд е толкова чувствителен.

— Аз също съм чувствителен.

— Не можеш да се сравняваш с Харолд. Бърти, не вярвам на ушите си, че се каниш да ми правиш въртели. Прекалено благороден си. Не ми ли спомена веднъж, че моралният закон на Устърови повелявал: не изоставяй приятел в беда!

Налучка слабото ми място. Хората, които апелират към моралния закон на Устърови, рядко успяват да не засегнат нежната струнка у Бъртрам. Челиченият ми екстериор взе да се пропуква.

— Всичко това е прекрасно...

— Бърти, миличък!

— Да, но, по дяволите...

— Бърти!

— Е, добре!

— Ще опереш ли пешкира?

— Къде ще ходя...

Изчудието в момичешки облик нададе възторжено „ойларипи“ и ако не бях отстъпил чевръсто встрани, като нищо щеше да увисне на врата ми. Подскочи към мен с очевидна целенасоченост, но парирана от ловкостта ми, премина в първите стъпки на Танца на пролетта, към който се беше прирастила напоследък.

— Благодаря ти, Бърти, миличък. Знаех си, че си сладко агънце. Нямах представа колко съм ти благодарна и как се възхищавам от теб. Приличаш ми на Картър Патерсън... не, не беше той... на Ник Картър... не, не на Ник Картър... На кого ми прилича господин Устър, Джийвс?

— На Сидни Картън^[2], госпожице.

— Точно така, Джийвс. На Сидни Картън. Но той е дребна риба в сравнение с теб, Бърти. А и съм убедена, че вдигаш прекалено голяма пушилка. Защо си толкова сигурен, че чичо Уоткин ще открие шлема, ако дойде да претърси стаята? Има поне сто места, където можеш да го скриеш.

Преди да успея да отворя уста, за да ѝ кажа: „Посочи ми поне едно“ — тя направи пирует към вратата и докато мигна, вече я нямаше. Чух я да се отдалечава с песен на уста.

Когато се обърнах към Джийвс, моята собствена уста бе изкривена от ужас.

— Ах, тези жени, Джийвс!

— Да, сър.

— Е, Джийвс — рекох аз и ръката ми се стрелна към шишето, — това е краят!

— Не е, сър.

Трепнах толкова силно, че гетрите ми едва не изхвъркнаха.

— Не е?

— Не е, сър.

— Да не искаш да кажеш, че ти е хрумнало нещо?

— Да, сър.

— Но нали преди малко твърдеше, че в главата ти е пълно безветрие?

— Да, сър. Но след като сериозно обмислих въпроса, вече съм в състояние да кажа: „Еврика!“

— Да кажеш какво?

— Еврика, сър. Подобно на Архимед.

— Той ли е казал „Еврика“? Все си мислех, че е Шекспир.

— Не, сър. Архимед. Препоръката ми е да хвърлите шлема от прозореца. Малко вероятно е да хрумне на сър Уоткин да претърсва околностите на къщата, а ние по-късно ще го приберем. — Млъкна и се заслуша. — Ако одобрявате предложението ми, сър, бих ви

препоръчал да побързате. Струва ми се, че чувам приближаващи стъпки.

Прав беше, разбира се. Въздухът се тресеше от тропот. Ако по коридора на втория етаж не се носеше стадо бизони, врагът приближаваше. С пъргавината на агънце от стадото, наблюдаващо приближаването на асирийците, аз грабнах шлема, изтичах до прозореца и го метнах в нощта. Едва бях успял да си отупам ръцете, и вратата се отвори, а през нея нахлуха в посочения ред: леля Далия с израз на снизхождение, сякаш участваше в някаква игра колкото да не счупи хатъра на децата, татко Басет в морав халат и полицаят Оутс, притиснал към носа си носна кърпа.

— Извинявай, че те безпокоим, Бърти — рече вежливо прародителката.

— Няма за какво — не по-малко вежливо отвърнах аз. — Мога ли да помогна с нещо на групата?

— Сър Уоткин е набил в главата си шантавата идея, че трябва да претърси стаята ти.

— Да претърси стаята ми? — изумих се аз.

— Възнамерявам да я обърна с главата надолу — поясни старият Басет с магистратски вид.

Погледнах леля Далия и повдигнах вежди.

— Не разбирам. За какво става дума?

Тя се засмя снизходително.

— Бърти, сигурно няма да повярваш, но той е убеден, че сметаниерата му е тук.

— Да не би сметаниерата да липсва?

— Открадната е.

— Не думай!

— Да.

— Виж ти!

— Много е разстроен от кражбата.

— Не се учудвам.

— Просто не е на себе си.

— Клетият старец!

Сложих съчувствена ръка на рамото на татко Басет. Сега, като си припомня оня момент, преценявам, че това вероятно не беше най-добре прецененият жест, защото никак не го утеши.

— Мога да мина и без съболезнованията ви, господин Устър, и ще се радвам, ако не ме наричате старец. Имам всички основания да предполагам, че във ваше владение е не само сметаниерата, но и шлемът на полицаия Оутс.

Налагаше се изблик на веселие.

— Ха-ха!

Леля Далия ме подкрепи.

— Ха-ха!

— Що за глупост!

— Направо нелепо!

— За какво би ми послужила вашата сметаниера?

— Или полицейският шлем.

— Точно така.

— Чувал ли си по-налудничава идея?

— Никога. Уважаеми мой домакине — обърнах се аз към него, — да запазим спокойствие и хладнокръвие и да изясним въпроса. Желая най-вежливо да ви предупредя, че се намирате на ръба, ако не и отвъд него, на положение, от което ще излезете като пълен глупак. Подобни неща са недопустими, ще знаете. Не можете да се нахвърляте върху хората с обвинения в неназовани престъпления без сянка от доказателства.

— Разполагам с всички необходими доказателства, господин Устър.

— Така си мислите вие. Аз пък поддържам тезата, че точно тук правите гафа на своя съдийски живот. Кога беше откраднат оня ваш холандски модернизъм?

— Не е холандски модернизъм!

— Това ще се установи впоследствие. Въпросът е: кога е изнесен модернизъмът от къщата?

— Не е изнасян от къщата.

— Повтарям, така си мислите вие. Та кога е откраднат?

— Преди двайсетина минути.

— Ето, виждате ли? Преди двайсет минути бях тук, в стаята си. Това го ядоса. Както и очаквах.

— Били сте в стаята си?

— Да.

— Сам?

— Напротив. Джийвс беше тук.

— Кой е този Джийвс?

— Нима не познавате Джийвс? Ето го Джийвс. Джийвс, Сър Уоткин Басет.

— Но кой сте вие, добри ми човече?

— Той е точно това, което казвате — добър човек и мой прислужник. Нещо като моя дясна ръка.

— Благодаря, сър.

— Няма защо, Джийвс Заслужаваш го.

Лицето на татко Басет се разкриви, ако такова лице изобщо може да се разкриви, от грозна, подигравателна усмивка.

— Съжалявам, господин Устър, но не възнамерявам да приема важни показания, потвърждаващи невинността ви, от непотвърдените думи на вашия прислужник.

— Непотвърдени значи. Джийвс, иди да извикаш господин Споуд. Кажу му, че държа да дойде и да потвърди алибито ми.

— Много добре, сър.

Джийвс се изнесе от стаята, а татко Басет напразно се опита да преглътне нещо твърдо, заседнало в гърлото му.

— Родерик Споуд е бил с вас?

— Разбира се, че беше. Надявам се, че на него ще повярвате.

— Да, на Родерик Споуд ще повярвам.

— Чудесно. Той ще дойде след минута.

Старецът се замисли.

— Разбирам. Добре, очевидно съм сбъркал в предположението, че криете сметаниерата ми. Вероятно е открадната от някой друг.

— Външен човек, ако питате мен — намеси се леля Далия.

— Международна банда — дадох приноса си и аз.

— Твърде вероятно.

— Предполагам, че покупката на сър Уоткин се е разчула. Нали помниш как чичо Том разчиташе да се сдобие с нея и без съмнение е споделял наляво и надясно в чии ръце е попаднала. Новината за нула време е стигнала до международните банди. Те само слухтят за подобни неща.

— Дяволски умни са тези банди — съгласи се прародителката.

Татко Басет сякаш примижа, като ме чу да споменавам чичо Том. Очевидно гузната съвест, по обичая си, заръфа сърцето му.

— Е, няма защо повече да се спираме на този въпрос — рече той.
— Що се отнася до сметаниерата, признавам, че успяхте да защитите тезата си. Но сега ще се заемем с шлема на полицаия Оутс. А за него, господин Устър, със сигурност знам, че е във ваше владение.

— О, няма?

— Да. Полицаят получи конкретни сведения от очевидец. Затова без повече протакане ще започнем обиска на стаята ви.

— Наистина ли смятате, че е наложително?

— Наистина.

Свих рамене.

— Много добре. Щом така разбирате задълженията си на домакин, действайте. Очаквам с нетърпение обиска. Мога само да кажа, че несъмнено имате рядко оригинални възгледи за удобството на гостите си. Не разчитайте, че отново ще прекрача прага на дома ви.

Бях изразил мнение пред Джийвс, че ще е много забавно да стоим и да наблюдаваме как този нещастник и приятелчето му се блъскат наоколо и излязох прав. Не знам дали някога съм се забавлявал толкова. Но като всички хубави неща, и това свърши. След десетина минути стана ясно, че хрътките ще спрат да душат и ще се изнесат.

Твърдението, че татко Басет се обърна към мен с кисело изражение, е крайно меко.

— Май ви дължа извинение, господин Устър — измънка той.

— Сър Басет — отвърнах аз, — никога не сте изричали по-голяма истина.

И като скръстих ръце, се изправих в цял ръст и подхванах коронната си реч.

Със съжаление трябва да отбележа, че точните думи на въпросното словоизлияние са се изтрили от паметта ми. Жалко, че не присъстваше стенограф да ги обезсмърти за поколенията, защото не преувеличавам — надминах дори себе си. Веднъж-дваж, с понаправена на гуляи и пиршества глава, съм говорил с красноречие, което, криво или право, е печелило аплодисментите на клуба „Търтеите“, но не смятам, че някога съм достигал върха, покорен в онази паметна вечер. Старият Басет се скапваше пред очите ми.

Тъкмо навлязох в заключителната част на словоизлиянието си, когато внезапно забелязах, че вниманието му се изплъзва от здравата ми хватка. Спря да ме слуша и се вторачи покрай мен в нещо извън

зрителното ми поле. От изражението на лицето му усетих, че гледката си струва да се види, та се обърнах да ѝ хвърля един поглед.

Очите на сър Уоткин Басет бяха приковани върху иконома, който стоеше на прага със сребърен поднос в дясната ръка. А върху сребърния поднос се мъдреше полицейски шлем.

---

[1] Байрон, „Разрушаването на Сенахериб“. — Б.ред. ↑

[2] Герой от романа на Дикенс „Повест за два града“. Сидни Картън обича Луси Манет, която обаче е влюбена в Чарлс Дарни, на когото Сидни прилича физически. Поради това той не прави никакви опити да спечели любовта ѝ и благородно приема да бъде екзекутиран на гилотината вместо Чарлс Дарни. — Б.ред. ↑

Спомням си как старият Смардльо Пинкър, тръгнал към края на оксфордската си кариера по благотворителни дела из недотам благовъзпитаните райони на Лондон, веднъж доста подробно ми описа усещането си един следобед, когато в момент на разпръсване на Божията светлина в Бетнал Грийн получил ненадейно ритник в корема от страна на някакъв каруцар. Каза ми, че го заляло някакво особено, сънливо чувство, придружено от илюзорното впечатление, че плува в гъста мъгла. Спирам се на всичко това, защото собствените ми усещания в онзи миг бяха напълно идентични.

Ако не сте забравили, за последен път видях въпросния иконом, когато дойде да ми съобщи, че Мадлин Басет ще бъде доволна, ако мога да ѝ отделя малко време. Тогава споменах, че се залюля пред очите ми. В момента впечатлението ми беше не толкова за люшкане, колкото за непрогледност, през която трепка нещо икономоподобно. След това зрението ми се проясни и успях да запечатам в съзнанието си реакциите на присъстващите.

Всички преглъщаха мъчително. Татко Басет, подобно на оня тип от стихотворението, което в училище трябваше да препиша петдесет пъти, задето пуснах бяла мишка в часа по английска литература, очевадно се чувстваше като наблюдател на небесата при появата на нова планета^[1], докато леля Далия и полицаят Оутс напомнях съответно на внушителната скулптурна група, изобразяваща Кортес, взрян в Тихия океан, и хората му, които се споглеждат, обхванати от безумни догадки, стъпили безмълвно на висок панамски връх.

Мина доста време, преди някой да даде признак на живот. Найсетне, със сподавено ридание на майка, видяла отдавна изгубената си рожба на борда на пристигащ кораб, полицаят Оутс се метна напред, грабна шлема за каишката и го притисна към гърдите си.

Движението му сякаш разруши магията. Старият Басет се върна към живот.

— Къде... къде намерихте това, Бътърфилд?

— В една леха, сър Уоткин.

— Леха?

— Странно — обадих се аз. — Много странно.

— Да, сър. Разхождах кучето на госпожица Бинг и тъй като случайно минавах от тази страна на къщата, забелязах господин Устър да хвърля от прозореца нещо, което падна в лехата под прозореца му, и след проверка се оказа, че е този шлем.

Старият Басет дълбоко пое дъх.

— Благодаря, Бътърфилд.

Икономът се ската, а старият се завъртя около оста си и застана срещу мен с блеснало пенсне.

— Тъй значи! — рече той.

Човек рядко не разполага с богат арсенал от отговори, когато чуе „Тъй значи!“ Запазих благоразумно мълчание.

— Трябва да е станала някаква грешка — взе думата леля Далия с достойна за нея неустрашимост. — Вероятно е хвърлен от някой съседен прозорец. В такава тъмна нощ е лесно да се сбърка.

— Как не!

— Може пък прислужникът да лъже. Да, това е напълно приемливо обяснение. Този ваш Бътърфилд е виновникът. Откраднал е шлема и като е разбрал, че започва незабавно дирене, е решил да направи хладнокръвен ход и да се опита да го пробута на Бърти. Какво ще кажеш, Бърти?

— Няма да се учудя, лельо Далия. Изобщо няма да се учудя.

— Да, явно така е станало. С всяка секунда е все по-очевидно. Човек не бива да се доверява на иконом с вид на светци.

— В никакъв случай.

— От самото начало забелязах, че има крадлив поглед.

— И аз.

— А, значи и ти си го забелязал?

— Веднага.

— Напомни ми за Мъргатройд. Помниш ли Мъргатройд в Бринкли Корт, Бърти?

— Оня преди Помрой ли? Един такъв въззакръглен?

— Той. С лице на всеобщо и дълбоко уважаван архиепископ. Как само ни метна с това лице! Доверяхаме му се безрезервно. И какъв беше резултатът? Задигна сребърните ножове за рибешко филе, заложи

ги и ги прахоса на кучешки надбягвания. Та този Бътърфилд е същински Мъргатройд.

— Може да му е роднина.

— Няма да се учудя. Е, добре, сега, когато загадката е задоволително решена и името на Бърти остана неопетнено, няма ли да е най-добре да си легнем? Вече е доста късно, а ако не спя осем часа, току-виж, съм погрозняла.

Леля Далия внесе в процедурата такава приятна атмосфера на дружеско единодушие и сърдечен призив да не повдигаме повече въпроса, че получих истински шок, когато старият Басет отказа да влезе в тона й.

— Напълно подкрепям твърдението ви, че някой лъже, госпожо Травърс. Но ако допускате, че това е икономът ми, принуден съм да възразя. Господин Устър е действал извънредно умно и находчиво...

— О, благодаря.

— ... но се опасявам, че не съм склонен да го оправдая, както вие предлагате, без сянка от петно върху името му. Дори в интерес на истината съм длъжен да заявя, че не съм склонен изобщо да го оправдавам.

Обърна към мен зложелателно пенсне. Не си спомням да съм виждал човек, чийто вид толкова да не ми понася.

— Може би ще си припомните, господин Устър, как в хода на разговора ни в библиотеката ви осведомих, че гледам на това нарушение с изключителна сериозност. Заявих, че не съм склонен да приема предложението ви да се задоволя с глоба от пет лири, както в случая, когато се явихте пред мен на улица Бошър, обвинен в сходно престъпление. Уверих ви, че извършителят на този злостен акт срещу личността на полицаия Оутс, когато бъде заловен, ще се озове в затвора. Не виждам причина да преразгледам решението си.

Това изявление се посрещна със смесени чувства. Юстис Оутс видимо го одобри. Вдигна очи от шлема с окуражена усмивка и ако не бяха железните окови на дисциплината, щеше да извика „Ура!“ От своя страна леля Далия и аз не го харесахме.

— Хайде сега, сър Уоткин, стига, по дяволите — противопостави се тя, винаги на бойна нога, когато се засягаха племенните интереси. — Не можете да направите подобно нещо.

— Мадам, не само че мога, но и ще го направя. — Извика с пръст Юстис Оутс. — Полицай!

Не добави, „Арестувайте този човек!“ или „Изпълнете дълга си!“ но онзи разбра намека и послушно пристъпи към мен. Почти очаквах да сложи ръка на рамото ми или да извади белезници и да ги обвие около китките ми, но не го направи. Просто застана до мен, сякаш щяхме да изпълняваме дует, и замря неподвижен, с каменно лице.

Леля Далия продължи призивите си към здравия разум.

— Не можете да каните човек в дома си и щом прекрачи прага му, да го хвърляте в зандана. Ако на това му викат глостърширско гостоприемство, Бог да е на помощ на Глостършир.

— Господин Устър е тук не по моя покана, а по покана на дъщеря ми.

— Това няма никакво значение. Не можете да се измъквате по този начин. Той е ваш гост. Ял е от солта ви. Коего налага да спомена, че тази вечер супата беше пресолена.

— Е не, не бих казал — възразих аз. — На мен ми се стори добра.

— Не. Пресолена беше.

Прекъсна ни татко Басет.

— Извинявам се за недостатъците на моята готвачка. Междувременно да се върнем на темата. Господин Устър е под арест, а утре ще предприема необходимите стъпки...

— Но какво ще стане с него тази вечер?

— В селото имаме малък, но много удобен полицейски участък, управляван от господин Оутс. Без съмнение ще свърши добра междинна работа.

— Да не би да предлагате да тързим клетника посред нощ до полицейския участък? Можете поне да му разрешите да се порадва за последно на удобно легло.

— Не мога да възразя срещу подобен аргумент. Не желая да бъда прекалено суров. Господин Устър, можете да останете в тази стая до утре сутринта.

— О, благодаря.

— Ще заключа вратата...

— Естествено...

— И ще пазя ключа...

— Разбира се.

— А полицаят Оутс ще патрулира под прозореца ви през остатъка от нощта.

— Сър?

— Това ще обуздае склонността на господин Устър да хвърля предмети през прозорците. Оутс, най-добре е веднага да поемете поста.

— Много добре, сър.

В гласа на Оутс се долови лека нотка на досада и самодоволното удовлетворение, с което наблюдаваше развоя на събитията, взе да вехне. Очевидно възгледите му по отношение на осемте часа сън за красота не се различаваха съществено от тези на леля Далия. Козирува тъжно и напусна стаята с потиснат дух. Беше си възвърнал шлема, но явно започваше да се пита дали шлемовете са всичко на този свят.

— А сега, госпожо Травърс, ако ми разрешите, бих желал да поговоря с вас насаме.

Изнизаха се от стаята и аз останах сам. Не мога да не призная, че когато ключът се завъртя в ключалката, изпитах смесени чувства. От една страна, облекчение, че няколко минути ще мога да разполагам със стаята си, необезпокояван от шумни тълпи, но от друга, натежаваше фактът, че се намирам в тъй наречената мрачна тъмница, без никакви изгледи за скорошен излаз.

Разбира се, всичко това не беше ново за мен, защото вече бях чувал решетките да се затръшват зад гърба ми на улица Бошър. Но тогава можех да се теша с мисълта, че най-лошото, което може да ми се случи, е мъмрене от страна на правосъдието или, както после се оказа — олекване на портфейла ми. Тогава не бях изправен пред перспективата, като се събудя сутринта, да бъда изпратен да излеждавам трийсетдневна присъда, по време на която нищо чудно да бъда лишаван от сутрешната си чаша чай. Съзнанието, че съм невинен, никак не ме грееше. Стифи Бинг ме бе оприличила на Сидни Картън, но това не ме топлеше. Не познавах господина, но от всичко, което подразбрах за него, бях умозаклучил, че е готов на всякакви неописуеми глупости заради някое момиче, а това го правеше пълен тъпанар в очите ми. Не ме топлеше и фактът, че между Сидни Картън и Бъртрам Устър не се наблюдаваше съществена разлика. Сидни — хърбел, Бъртрам — щърбел.

Отидох до прозореца и надникнах навън. Припомних си мрачното отвращение, с което полицаят Оутс посрещна предложението да будува на пост в часовете на нощта, и в душата ми се зароди плахата надежда, че зад гърба на началството, току-виж, е плюл на задачата и се е отдал на сън за красотата. Но уви. Трамбоваше тревата под прозореца ми, олицетворение на бдителността. Тъкмо се запътих към умивалника да взема сапуна и да го замеря, за да изцера наранения си дух, когато чух дръжката на вратата да трака. Приближих се и притиснах уста към дървото.

— Кой е?

— Аз съм, сър. Джийвс.

— Здравсти, Джийвс.

— Вратата има вид на заключена, сър.

— Джийвс, запомни го от мен — видът рядко лъже. Татко Басет я заключи и пусна ключа в джоба си.

— Настина ли, сър?

— Какво?

— Казах „Настина ли, сър?“

— О, тъй ли? Да. Настина. И ще ти кажа защо.

Направих му сводка на миналите болезнени събития. Не беше лесно да се чуе през дебелината врата, но ми се стори, че разказът ми предизвика почтително цъкане с език.

— Много неприятно, сър.

— Крайно. Е, Джийвс, а ти каква новина ми носиш?

— Опитах се да открия господин Споуд, сър, но беше излязъл да се поразходи из околността. Без съмнение скоро ще се върне.

— И без това вече не ни е нужен. Светкавичният галоп на събитията бързо остави зад гърба си полезността на Споуд. Какво ново в света на свободните люде?

— Размених няколко думи с госпожица Бинг, сър.

— Аз също горя от нетърпение да разменя няколко думи с нея. Какво ти каза?

— Младата дама беше много разстроена, сър, тъй като съюзът ѝ с преподобния господин Пинкър бил категорично забранен от сър Уоткин.

— Велики Боже, Джийвс! Защо?

— Сър Уоткин не одобрил приноса на господин Пинкър като помощник на крадеца на сметаниерата в бягството му.

— Защо говориш за крадеца в мъжки род?

— От предпазливост, сър. И стените имат уши.

— Разбирам. Много си предвидлив, Джийвс.

Поразмишлявах върху поредния обрат. Очевидно в този час на нощта Глостършир се претъпкваше с разбити сърца. Прободе ме жал. Въпреки че бях затънал в настоящата киша единствено и само благодарение на Стифи, не мислех злото на младата тиква и страдах заедно с нея в часа на злощастие.

— Значи старецът сложи прът в брачните колела както на Гъси, така и на Стифи. Очевидно тази нощ е в стихията си, а, Джийвс?

— Да, сър.

— И доколкото виждам, нищо не може да се направи. Ти виждаш ли нещо за правене?

— Не, сър.

— Ако се насочим към друг аспект на тази афера, нямаш ли някакъв план за непосредственото ми измъкване оттук?

— Не е достатъчно добре формулиран, сър, но в ума ми се върти една идея.

— Върти я, Джийвс, не щади сили.

— В момента е още мъглява, сър.

— Предполагам, че включва тънки нюанси?

— Да, сър.

Поклатих глава. Напразно си хабях силите, разбира се, защото не можеше да ме види. Но все пак я поклатих.

— Няма смисъл точно сега да се напъваш да бъдеш изтънчен и коварен, Джийвс. Моментът плаче по-скоро за скоротечност. Хрумна ми нещо. Преди малко си говорехме за случая, когато сър Родерик Глосъп беше залостен в килера, а полицаят Добсън пазеше всички изходи. Помниш ли какво предложи старият татко Стоукър, за да се справим с положението?

— Ако не ме лъже паметта, сър, господин Стоукър препоръча физическо насилие над офицера. „Да го фраснем с лопата по кратуната!“ беше май изразът, който употреби.

— Точно така, Джийвс. Такива бяха думите му. И въпреки че тогава отхвърлихме идеята, сега откривам в нея значително количество

здрав разум. Този тип практични, самоиздигнали се мъже винаги намират начин да ударят гвоздеа по главата и да избегнат вторичните въпроси. Полицаят Оутс е на пост под прозореца. Вързаните на възли чаршафи са на пост върху леглото. Така че, ако просто намериш една лопата и слезеш долу...

— Сър, опасявам се, че...

— Стига, Джийвс. Сега не е време за *polle prosequi*-та. Знам, че предпочиташ финеса, но трябва да разбереш, че в момента той не ни върши работа. Удари часът на лопатите. Можеш да отидеш и да го заговориш, скрил зад гърба си инструмента, и да изчакаш психологическия...

— Извинете, сър, струва ми се, че някой идва.

— Добре, помисли върху това, което ти казах. Кой се задава тъдява?

— Сър Уоткин и госпожа Травърс, сър.

— Знаех си, че няма да остана дълго сам. Все пак са добре дошли. Вратата на Устър е винаги широко отворена.

— Но когато след секунди вратата бе отключена, при мен влезе само прародителката. Устреми се към креслото като към стар приятел и се строполи в него. Видът ѝ бе мрачен и не будеше надежди, че е дошла да съобщи за проблясъци на здрав разум у татко Басет. И все пак проклет да съм, ако не беше дошла да ми съобщи точно това.

— Е, Бърти — започна тя след минута на мъчителен размисъл, — можеш да продължиш с опаковането на багажа.

— Ъ?

— Той свири отбой.

— Отбой?

— Да. Няма да повдига обвинения.

— Искаш да кажеш, че няма да гния в тъмница?

— Няма.

— С други думи, съм свободна птичка, дето има една приказка?

— Да.

Бях толкова погълнат от душевната си радост, че мина доста време, преди да забележа, че къчовете, които хвърлях, не съживиха прародителката. Продължи да седи строполена с вид на отлежал труп, та се наложи да я изгледам с неприкрит упрек.

— Не изглеждаш доволна.

— Очарована съм.

— Не забелязвам къдрав симптом — хладно отсякох аз. — Все си мислех, че избавлението на любимия племенник, отървал се на косъм от ешафода, би трябвало да предизвика у теб песни и танци на народите.

Леля ми изпусна тежка въздишка.

— Бърти, лошото е, че има една уловка. Старият мишелов постави условие.

— И какво е то?

— Иска в замяна Анатола.

Зяпнах.

— Анатола?

— Да. Това е цената на свободата ти. Каза, че ще се съгласи да не повдига обвинение, ако му дам Анатола. Проклетият му дърт изнудвач!

Чертите ѝ се сгърчиха от мъчителен спазъм. Не можех да повярвам, че това е същата оная леля, която преди броени часове само възхваляваше изнудването като висша добродетел и го одобряваше от все душа и сърце. Явно, реших аз, че ако човек държи да извлече удоволствие от изнудването, трябва да се намира откъм правилната страна на масата за преговори.

Самият аз също се почувствах като спукан балон. Тук-там в хода на разказа си имах поводи да изразя чувствата си към Анатола, този ненадминат артист, и вероятно ще си спомните, че думите на прародителката как сър Уоткин Басет подло се е опитал да го задигне от домакинството ѝ по време на гостуването си в Бринкли Корт ме бяха разтърсили из основи.

Трудно е, разбира се, хората, невкусвали от произведенията на изкуството на този маг, да вникнат в изключителната важност, която придобиват неговите печени и варени в житейската схема на онези, които са имали това несравнимо удоволствие. Мога само да заявя, че след като веднъж сте опитали някое от блюдата му, вие ще останете с убеждението, че животът е лишен от хармония и смисъл, ако не може да повторите. Мисълта, че леля Далия е готова да пожертва този чудотворец само и само да спаси племенника си от кафеза, дълбоко ме трогна и развълнува.

Не знам дали друг път съм бил така разчувстван. Гледах я с просълзени очи. Същински Сидни Картън.

— Готова си да пожертваш Анатол заради мен? — ахнах аз.

— Да, разбира се.

— Да, ама не! Не искам и да чувам.

— Не можеш да отидеш в затвора.

— Мога, разбира се, ако благодарение на това върховният маестро продължи да работи на старото си място. Да не си посмяла да изпълниш искането на стария Басет.

— Бърти! Сериозно ли говориш?

Така мисля. Какво са трийсет дни във Втора дивизия? Дреболия. Ще ги излежа, без да ми трепне окото. Нека Басет извърши най-лошото. А — добавих аз с прочувствен глас — когато присъдата ми изтече и отново видя слънцето, в отплата искам Анатол да даде най-доброто от себе си. Цял месец на хляб и вода ще ми отвори вълчи апетит. Вечерта след излитането от кафеза очаквам вечеря, която да остане безсмъртна в народните митове и легенди.

— Ще я имаш.

— Може отсега да нахвърляме едно примерно меню.

— Няма по-подходящ момент. С хайвер ли да започнем или с пъпеш?

— С хайвер и пъпеш. Последвани от супа.

— Гъста или бистра?

— Бистра.

— Нали не си забравил какво *velouté de fleurs de courgettes* приготвя Анатол?

— Не мога да го забравя дори за секунда. Но какво мислиш за неговото *consommé aux Pommes d'Amour*?

— Божичко! За малко да го изпуснем от списъка.

— Ти си мислиш. То е дълбоко гравирано в сърцето ми.

— Най-добре е да оставя цялото меню в ръцете ти.

— Ръкопляскам.

Взех молив и лист и след десетина минути бях в състояние да оповестя резултата.

— Ето как си го представям — рекох, — с изключение на дребните попълнения, които ще възникнат по време на размислите ми в затворническата килия. И прочетох следното:

LE DÎNER

CAVIAR FRAIS

CANTALOUPE

CONSOMME AUX POMMES D'AMOUR

SYLPHIDES A LA CREME D'ECRIVISSES

MIGNONETTE DE POULET PETIT DUC

POINTS D'ASPERGES À LA MISTINGUETTE

SUPRÊME DE FOIS GRAS AU CHAMPAGNE

NEIGE AUX PERLES DES ALPES

TIMBALE DE RIS DE VEAU TOULOUSAIN

SALADE D'ENDIVE ET DE CÉLERI

ЛЪО ПУДИНГ АВЕК СЛИВИ

L'ÉTOILE AU BERGER

BENEDICTINS BLANCS

BOMBE NERO

FRIANDISES

DIABLOTINS

ПЛОДОВЕ

— Това покрива ли всичко, леля Далия?

— Не виждам да си изпуснал нещо съществено.

— Тогава да извикаме оня нещастник и да го сломим. Басет! —
ревнах аз.

— Басет! — прогърмя и леля Далия.

— Басет! — продължих да си дера гърлото. Небесата още
кънтяха, когато той надникна с разтревожен вид.

— По дяволите, какви са тия крясъци?

— А, ето те и теб, Басет. — Без да шикалкавя, хванах бика за
рогата. — Басет, ние се опълчваме срещу теб.

Старецът видимо се стъписа. Хвърли към леля Далия
въпросителен поглед. Очевидно беше под впечатлението, че Бъртрам
говори несвързано.

— Той има предвид — обясни родственицата — идиотското ти
предложение да оттеглиш обвинението, ако ти дам Анатоли. Най-тъпата
идея, която съм чувала. Разсмях ни от сърце. Нали, Бърти?

— Направо се въргаляхме от смях — съгласих се аз. Онзи стоеше
като втрещен.

— Да не би да отказвате?

— Разбира се, че отказваме. Познавам достатъчно добре
племенника си, за да допусна дори за секунда, че ще потопи в траур
дома на леля си заради някакво си отървяване на кожата. Устърнови не
са такива, нали, Бърти?

— Има си хас!

— Не поставят собственото си добруване на първо място.

— И още как!

— Не трябваше да го обиждам, като споменах предложението ти.
Бърти, извинявай.

— Няма за какво, прародителко.

Тя ми стисна ръката.

— Лека нощ, Бърти, и сбогом, или по-скоро до скоро виждане.

— Когато полята побелеят от маргаритки, ако не и по-скоро.

— Между другото, не забрави ли *Nonnettes de la Méditerranée au
Fenouil*?

— Господи! — пребледнях аз. — Също и *Selled'Agneau à la
Grecque*. Мушни ги в списъка.

И тя напусна полесражението с нежен поглед на възхита, хвърлен през рамо. Последва кратко и надменно мълчание от моя страна. След малко татко Басет заговори с разтреперан от злоба глас:

— Е, господин Устър, изглежда, в крайна сметка ще трябва да излежите наказанието за лудориите си.

— Дадено.

— Следва да заявя, че промених мнението си относно разрешението, което дадох, да прекарате нощта под покрива ми. Ще отидете в участъка.

— Каква дребнава отмъстителност, Басет.

— Нищо подобно. Не виждам защо полицаят Оутс да бъде лишаван от здрав заслужен сън само заради вашето удобство. Ще пратя да го повикат. — Отвори вратата. — Ей, ти!

— Извънредно обидно обръщение към Джийвс, но верният слуга сякаш не го забеляза.

— Сър?

— На ливадата пред къщата ще намериш полицая Оутс. Доведи го тук.

— Много добре, сър. Струва ми се, че господин Споуд желае да говори с вас, сър.

— Ъ?

— Господин Споуд, сър. Задава се по коридора.

Старият Басет се върна в стаята с изражение на неудоволствие.

— Бих искал Родерик да не ме безпокои в такъв момент — сприхаво изрече той. — Не виждам защо трябва да ме вижда.

Засмях се. Иронията на положението ме забавляваше.

— Идва, макар и малко късно, да ти каже, че е бил с мен, когато сметаниерата е била открадната, и по този начин да ме оневини.

— Разбирам. Да, както забелязахте, идва малко късничко. Ще трябва да му обясня. А, Родерик...

— Прагът бе засенчен от масивното туловище на Родерик Споуд.

— Влез, Родерик, влез. Не е трябвало да си правиш труда, скъпи ми приятелю. Господин Устър представи очевидни доказателства, че няма нищо общо с кражбата на сметаниерата ми. Нали затова искаше да ме видиш?

— Ами... ъ... не — отвърна Родерик Споуд.

На лицето му се мъдреше особено напрегнато изражение. Очите му бяха оцъклени и доколкото нещо с подобен размер можеше да се приглади с пръст, гладеше с пръст мустака си. Имаше вид на човек, комуто предстоеше да погълне жаба.

— Ами... ъ... не — повтори той. — Всъщност дойдох, защото чух, че имало някакви неприятности по повод шлема, който задигнах от полицаия Оутс.

Възцари се смаяно мълчание. Старият Басет се опули. Аз се ококорих. Родерик Споуд продължи да глади с пръст мустака.

— Беше глупаво от моя страна — продължи той. — Сега го разбирам. Аз... ъ... просто се поддадох на неудържим импулс. Случва се понякога. Може би си спомняте разказа ми за това как веднъж откраднах полицейски шлем, докато следвах в Оксфорд. Надявах се около случката да не се разшуми, но прислужникът на Устър ме осведоми как сте си втълпили, че Устър е извършителят, и аз, естествено, трябваше да дойда и да си призная. Това е всичко. Мисля, че е време да си лягам — смънка Родерик Споуд. — Лека ноц.

Изсули се и ни остави в плен на смаяно мълчание.

Предполагам, че се срещат хора, които са изглеждали по-големи идиоти от сър Уоткин Басет в този момент, но лично аз не съм ги виждал. Връхчето на носа му полилавя, а пенснето му увисна безпомощно под ъгъл от четирийсет и пет градуса. Въпреки че ме бе тъпкал от самото начало на взаимоотношенията ни, за една бройка да съжаля клетия стар негодник.

— Хрррмф! — най-сетне изрече той.

Боричкаше се с гласните си струни, които се бяха усукали на ширит.

— Май ви дължа извинение, господин Устър.

— Нито дума повече, Басет.

— Съжалявам за случилото се.

— Не си струва да говорим за това. Невинността ми е установена. Това е най-важното. Предполагам, че вече съм свободен да се оттегля?

— О, разбира се, разбира се. Лека ноц, господин Устър.

— Лека ноц, Басет. Смятам, че не е нужно да ти напомням — това да ти е обица на ухото.

Освободих го с надменно кимване и останах, потънал в размисъл. Нищо не разбирах. Използвах стария доказан метод на Оутс за търсене на мотиви, но трябваше да се призная за победен. Можех само да допусна, че наоколо отново витае духът на Сидни Картън.

И ненадейно пред очите ми блесна ослепителна светлина.

— Джийвс!

— Да, сър?

— Ти ли стоиш зад тая работа?

— Моля, сър?

— Не ми съркай. Знаеш за какво говоря. Ти ли изнуди Споуд да опере пешкира?

Не бих казал, че се усмихна, защото никога не се усмихва, но за миг мускулите около устата му леко потрепнаха.

— Осмелих се да подсказва на господин Споуд, че ще извърши благородно дело, ако поеме вината, сър. Доводите ми бяха, че ще ви спести много неприятности, без никакъв риск за себе си. Изтъкнах му, че сър Уоткин, в качеството си на годеник на неговата леля, едва ли ще му издаде присъдата, която готвеше за вас. Човек не хвърля в затвора господата, за чиито лели е сгоден.

— Дълбока истина, Джийвс. Но все пак не разбирам. Да не искаш да кажеш, че той се е съгласил драговолно? Без дума на протест?

— Е, не чак без дума на протест, сър. Длъжен съм да призная, че в началото изрази известна неохота. Струва ми се, че може би повлиях на решението му, когато го информирах, че знам всичко за...

Нададох вик.

— Юлейли?

— Да, сър.

Налегна ме страстно желание да стигна до дъното на аферата с Юлейли.

— Джийвс, кажи ми. Какво всъщност й е направил Споуд? Убил ли я е?

— Опасявам се, че не съм свободен да говоря, сър.

— Хайде, Джийвс.

— Боя се, че не мога, сър.

Предадох се.

— Е, добре!

Напъхах се в пижамата и се мушнах в леглото. Тъй като чаршафите ми бяха вързани на възли, наложи се да се сгуша между одеялата, но бях готов да понеса неудобството за една нощ.

Светкавичният обрат на събитията ме накара да се замисля. Седнах, обвил колене с ръце, и се задълбочих в променливите настроения на Фортуна.

— Странно нещо е животът, Джийвс.

— Да, сър.

— Човек никога не знае къде се намира, нали? Да вземем един прост пример — само преди половин час не допусках, че ще седя тук по безгрижна пижама и ще те наблюдавам как опаковаш багажа. Пред мен се очертаваше доста неапетитно бъдеще.

— Да, сър.

Но сега, както би се изразил ти, грижите ми се стопиха като роса върху не помня какво. И то благодарение на теб.

— Радвам се, че успях да ви бъда от полза, сър.

— Рядко си ми бил толкова полезен. И все пак, Джийвс, винаги остава някаква утайка.

— Сър?

— Бих искал да спреш с това „сър“. Мисълта ми, Джийвс, е за влюбените сърца в околността, които бяха насилствено разтрогнати и продължават да са насилствено разтрогнати. Аз може да съм добре, но Гъси не е. И Стифи не е. Това е мухата в меда.

— Да, сър.

— Въпреки че никога не съм разбирал защо в меда да няма мухи. Кому пречат?

— Чудя се, сър...

— Да, Джийвс?

— Просто се канех да ви попитам дали се каните да предприемете юридически действия срещу сър Уоткин за неправомерен арест и очернителство пред свидетели.

— Не съм мислил за това. Смяташ ли, че ще постигна нещо?

— Без съмнение, сър. Госпожа Травърс и аз ще дадем необорими свидетелски показания. Вие сте в състояние да глобите сър Уоткин с голяма сума.

— Да, нищо чудно да си прав. Явно затова подскочи така във въздуха, когато Споуд изпълни номера си.

— Да, сър. Тренираният му юридически ум веднага е предвидил заплахата.

— Не бях виждал човек да се изчервява до носа. А ти?

— Не, сър.

— Все пак ми се струва срамота да продължа да го торозя. Не съм сигурен, че желая да го тъпча в калта.

— Просто си мислех, сър, че ако го заплашите с подобни действия, сър Уоткин, с цел да избегне неприятностите, може да намери начин да ратифицира годежите на госпожица Басет с господин Финк-Нотъл и на госпожица Бинг с преподобния господин Пинкър.

— Божичко, Джийвс! Да му приложа вълчи капан, тъй ли?

— Точно така, сър.

— Веднага ще задвижим номера.

Скочих от леглото и хукнах към вратата.

— Басет! — ревах в процепа.

Не последва незабавен ответ. Очевидно се беше наврял в миша дупка. Но след като няколко минути не спрях да крещя „Басет!“ на равни интервали и с повишаващ се обем на звука, дочух в далечината топуркащи стъпки и той се появи в съвсем различно настроение от това при предишното му посещение. Напомни ми живо на раболепен слуга, отговарящ на звънец.

— Да, господин Устър?

Пуснах го в стаята и отново скочих в леглото.

— Нещо имате да ми казвате ли, господин Устър?

— Има десетки неща, които искам да ти кажа, Басет, но в момента ще се спрем на следното. Съзнаваш ли, че упоритото ти подбуждане на полицаи да ме арестуват и заключват в стаята те прави евентуален ответник по дело за... какво беше, Джийвс?

— Незаконосъобразен арест и очернителство пред свидетели, сър.

— Точно така. Мога да те накисна за милиони. Какво смяташ да предприемеш?

Затърчи се като електрически вентилатор.

— Ще ти кажа какво да предприемеш — продължих аз. — Ще дадеш съгласие за съюза на дъщеря ти Мадлин с Огъстъс Финк-Нотъл, а също и на племенницата ти Стефани с преподобния Х. П. Пинкър. И то незабавно.

В душата му сякаш се поведе борба, която можеше да продължи твърде дълго, ако не беше срещнал погледа ми.

— Много добре, господин Устър.

— Сега за сметаниерата. Много вероятно е международната банда, която я е откраднала, да я продаде на чичо Том. Системата им за нелегална информация сигурно ги е осведомила, че чезне по нея. Нито гък, Басет, ако в близко бъдеще съзреш кравата в колекцията му.

— Много добре, господин Устър.

— И още нещо. Дължиш ми петарка.

— Моля?

— Като компенсация за онази, която ми отне на улица Бошър. Ще я искам, преди да си тръгна.

— Утре сутринта ще ви напиша чек.

— Очаквам го на подноса със закуската. Лека нощ, Басет.

— Лека нощ, господин Устър. Това там бренди ли е? Ако ми разрешите, ще си наля една чашка.

— Джийвс, напълни един бокал за сър Уоткин Басет.

— Много добре, сър.

Пресуши с благодарност чашата и изпъпли навън. При по-близко познанство можеше да се окаже и голям сладур.

Джийвс наруши мълчанието.

— Свърших с опаковането, сър.

— Добре. Тогава ще гушна възглавницата. Отвори прозореца, моля те.

— Много добре, сър.

— Какво е времето?

— Променливо, сър. Започна да вали.

До ушите ми долетя силна кихавица.

— Ей, Джийвс, какво е това? Да не би вън да има някой?

— Полицаят Оутс е долу, сър.

— Да не искаш да кажеш, че продължава да стои на пост?

— Да, сър. Предполагам, че погълнат от други грижи, сър Уоткин е забравил да му каже, че вече не е нужно да бди.

Въздъгнах доволно. Това достойно увенчаваше деня ми. Мисълта, че полицаят Оутс бди под дъжда като войските на Мидий, вместо да топли розови пръстчета около грейката в леглото, ме преизпълни с блаженото усещане за щастие.

— Това е краят на един съвършен ден, Джийвс. Какво ми говореше за чучулигите?

— Сър?

— А май и за охлювите.

— О, да, сър. Годината клони към пролетта, денят клони към утринта, часът е седем и роса роси по хълма...

— Дай за чучулигите, Джийвс. За охлювите. Сигурен съм, че бяха замесени чучулиги и охлюви.

— Сега ще стигна до чучулигите и охлювите, сър. Чучулига на стряхата, охлюв върху трънката...

— Те това е. А основната мисъл?

— А Бог е на небето и в съгласие със света^[2].

— Това е същината. Дори аз не бих го казал по-добре. И все пак, Джийвс, остана да ме чопли нещо. Изгарям от любопитство да чуя скритите факти около Юлейли.

— Опасявам се, сър...

— Ще си трая. Нали ме познаваш, гроб съм.

— Правилата на клуба „Ганимед младши“ са извънредно строги, сър.

— Знам. Но можеш леко да ги понарушиш.

— Съжалявам, сър...

Взех съдбовно решение.

— Джийвс — започнах аз, — ако ми кажеш всичко за Юлейли, ще отидем на твоето околосветско пътешествие.

Видимо взе да се колебае.

— Сър, но само под най-строг секрет...

— Естествено.

— Господин Споуд е крояч на дамско бельо, сър. Надарен е със значителен талант в тази област и тайно го упражнява от години. Той е основател и собственик на магазина на улица Бонд, известен като „Сестри Юлейли“.

— Не може да бъде!

— Може, сър.

— Велики Боже, Джийвс! Нищо чудно, че не иска да се разчуе.

— Да, сър. Това безспорно ще срине авторитета му пред неговите политически следовници.

— Човек не може да бъде едновременно преуспяващ Диктатор и да крои дамско бельо.

— Да, сър.

— Или едното, или другото. Но не и двете.

— Точно така, сър.

Замислих се.

— Е, Джийвс, сделката си струваше. Нямах да мога да мигна от любопитство. Може пък околосветското пътешествие да не се окаже чак толкова гадно.

— Повечето господа ги намират за забавни, сър.

— Наистина?

— Да, сър. Срещат нови лица.

— Вярно. Не бях помислил за това. Лицата ще бъдат нови, нали? Хиляди и хиляди лица, а Стифиното няма да е сред тях.

— Точно така, сър.

— Най-добре още утре купи билетите.

— Вече съм ги купил, сър. Лека нощ, сър.

Вратата се затвори. Угасих лампата. Няколко секунди полежах, заслушан в отмерения тропот на полицая Оутс, и се замислих за Гъси и Мадлин Басет, за Стифи и стария Смардльо Пинкър и за хармонията, от която преливаше в момента любовният им живот. Представих си как чичо Том получава сметаниерата си, а леля Даля улучва психологическия момент и му изкопчва тлъст чек за „Будоарът на милейди“. Усетих, че Джийвс е прав. Охлювът бе разперил криле, а чучулигата се намираше на тръна... или май беше обратното, а Бог беше на небето и в съгласие със света.

Очите ми неусетно се затвориха, мускулите ми се отпуснаха, дишането ми стана тихо и равномерно и сънят, който правеше нещо, което съм забравил, на нещо друго в ръкава^[3], което също не помня, ме заля с благодатна вълна.

---

[1] Цитат от стихотворението на английския поет Джон Кийтс (1795–1821) „Когато видях Елджин Марбълс“. — Б.ред. ↑

[2] От поемата на английския поет Робърт Браунинг (1812–1889) „Минава Пипа“. — Б.ред. ↑

[3] Шекспир, Макбет, II действие, II сцена. — Б.ред. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.